

Engin rök lögð fram um að orkupakki 3 sé hagstæður fyrir Íslendinga

Glæsileg afmælishátíð Létis

Breytingum á 1. hæð Hótel Sögu lokið

Bændablaðið

22. tölublað 2018 • Fimmtudagur 15. nóvember • Blað nr. 527 • 24. árg. • Upplag 62.000 • Vefur: bbl.is

Það getur verið kalsamt hjá sauðfjárbændum að elta við fé á fjöllum þegar komið er fram á vetur. Hér er Sigurður Kjartan Gylfason, bóndi í Tungu, Fróðárhreppi, með hrúta á Búlandshöfða á Snæfellsnesi sem hann var að smala til þátttöku á héraðssýningu lambhrúta í lok október. – Sjá fleiri myndir og umfjöllun um sýninguna á bls. 42–43. Mynd / Herdís Leifsdóttir

Efnahagslegt virði lax- og silungsveiða hefur aukist um 160% frá 2004 samkvæmt skýrslu Hagfræðistofnunar HÍ: Um 69% af framleiðsluvirði landbúnaðar á Vesturlandi kemur úr lax- og silungsveiði

— Greiðslur til veiðiréttarhafa sagðar hafa aukist um 3.750 milljónir á 14 árum og meira en tvöfölduðust að raunvirði, eða um 120%

Í nýrri skýrslu sem Hagfræðistofnun Háskóla Íslands gerði fyrir Landsamband veiðifélaga um efnahagslegt virði lax- og silungsveiða, kemur fram að tekjur hafa margfaldast á síðustu 14 árum. Bein áhrif á landsframleiðslu eru þar sögð hafa aukist um 160% frá 2004.

Í skýrslunni kemur fram að alls hafi 4.518 lögbýli veiðiréttindi í ám og vötnum og eru eigendur í veiðifélögum. Samtals eru 99 ár skilgreindar sem laxveiðiár. Tekjur af laxveiði eru mun meiri en af silungsveiði. Tekjur af ám þar sem meirihluti tekna er af laxveiði nema um 83% af heildartekjum af lax- og silungsveiðum og tekjur af silungsveiði nema 17%.

69% framleiðsluvirði landbúnaðar á Vesturlandi kemur úr lax- og silungsveiði

Athygli vekur að þegar skoðað er framleiðsluvirði landbúnaðar í einstökum landshlutum, þá er hlutfall tekna veiðiréttarhafa og

Landshlutar	Framleiðsluvirði landbúnaðar	Launakostnaður og hagnaður í landbúnaði	Tekjur veiðiréttarhafa	Tekjur veiðiréttarhafa og leigufélaga	Hlutfalla tekna veiðiréttarhafa og leigufélaga af launakostnaði og hagnaði í landbúnaði
Suðvesturland	3.282	1.291,50	98	185	14%
Vesturland	5.626	2.214	946	1.518	69%
Vestfirðir	2.344	922,5	58	82	9%
Norðurland	14.065	5.535	779	1.500	27%
Austurland	3.282	1.291,50	175	435	34%
Suðurland	18.285	7.195,50	676	1.107	15%

leigufélaga af launakostnaði og hagnaði í landbúnaði sláandi miklar í sumum landshlutum. Þannig er hlutfall tekna af lax- og silungsveiði af framleiðsluvirði landbúnaðar á Vesturlandi heil 69%, samkvæmt skýrslu Hagfræðistofnunar HÍ. Þetta hlutfall er næstmest á Austurlandi, eða 34%.

Mestu tekjurnar af heildartekjum í lax- og silungsveiði á landinu eru sagðar á Vesturlandi, eða 33,8%. Þá kemur Norðurland með 28,2% og Suðurlandi er með 21,5%. Þó að 6.500 til 7.000 manns hafi keypt veiðikortið árið 2016 eru tekjur af því

mjög litlar miðað við heildartekjur af stangaveiði, eða 0,8%.

Greiðslur til veiðiréttarhafa jukust um 3.750 milljónir

Samkvæmt skýrslunni voru greiðslur stangveiðimanna til veiðiréttarhafa um 1.150 milljónir kr. árið 2004 en 4.900 milljónir kr. 2018. Greiðslur til veiðiréttarhafa hafa þannig aukist um 3.750 milljónir á 14 árum. Þá meira en tvöfölduðust greiðslurnar að raunvirði, eða um 120% miðað við breytingar á vísitölu neysluverðs frá 2004 til 2018. Hækkuðu þær um

61% umfram laun á sama tíma. Að jafnaði jukust greiðslurnar um 5,8% á ári umfram neysluverð og um tæp 3,4% á ári umfram kaupmátt launa.

Fyrir utan verð veiðileyfa er beinn kostnaður innlendra veiðimanna af veiðum talinn vera a.m.k. 2,9 milljarðar króna árið 2018 og beinn kostnaður erlendra veiðimanna a.m.k. 2,2 milljarðar króna. Við þetta bætast fjárfestingar í veiðihúsum, laxastigum og fleira, sem eru taldar 1 milljarður króna á ári. Samtals má því rekja a.m.k. 11 milljarða króna útgjöld beint til lax- og silungsveiða hér á landi árið

2018. Hluti af útgjöldunum rennur til innflutnings. Eftir að innflutningur hefur verið dreginn frá stendur eftir 8,7 milljarða kr. landsframleiðsla á Íslandi sem rekja má beint til lax- og silungsveiða.

Árið 2004 var talið að rekja mætti 1,7 milljarða kr. landsframleiðslu beint til lax- og silungsveiða. Bein áhrif lax- og silungsveiða á landsframleiðslu hafa því aukist um 160% frá 2004, á föstu verðlagi. Erfiðara er að meta óbeinar og afleiddar tekjur af veiðunum en þær geta verið umtalsverðar.

Í skýrslunni er núvirtur ábati eigenda veiðiréttar talinn rúmir 70 milljarðar króna. Tengsl lax- og silungsveiða við landsframleiðslu segja þó lítið að mati skýrsluhöfunda um verðmæti veiðanna, þ.e.a.s. hve miklu landsmenn mundu tapa í peningum talið ef veiðarnar legðust af. Við mat á verðmæti auðlindarinnar fyrir Íslendinga er rekstrarhagnaður eigenda veiðiréttar núvirtur (tekjur – rekstrarkostnaður), ásamt ábata innlendra veiðimanna. – **Sjá nánar á bls. 4** /HKr.

FRÉTTIR

Þrír flokkar álykta gegn orkupakka 3

Tveir af þrem flokkum í ríkisstjórn Íslands hafa á sínum landsfundum tekið afstöðu gegn innleiðingu orkupakka 3 frá ESB, en VG virðist tvístígandi í málinu.

Málið kom til umræðu á fundi stjórnarflokkanna í ráðherra-bústaðnum í Reykjavík í fyrri viku, en mikil óvissa er um afstöðu VG og líka áttök innan Sjálfstæðisflokks eftir útspil iðnaðar- og nýsköpunarráðherra í málinu þvert á ályktun landsfundar.

Samþykktar ályktanir þriggja flokka á Alþingi eru afgerandi. Þannig sagði m.a. í ályktun á Landsfundi Sjálfstæðisflokksins í mars 2018 um iðnaðar- og orkumál:

„Íslensk útflutnings- og framleiðslufyrirtæki skulu njóta þess samkeppnisforsksots sem felst í notkun á grænni íslenskri orku. Landsfundur leggst gegn því að græn upprunavottorð raforku séu seld úr landi. Sjálfstæðisflokkurinn hafnar frekara framsali á yfirráðum yfir íslenskum orkumarkaði til stofnana Evrópusambandsins.“

Framsókn gegn orkupakka 3

Á flokksþingi Framsóknarflokksins í mars var tekin afgerandi afstaða gegn því að orkulöggjöf Evrópusambandsins verði tekin inn í samninginn um Evrópska efnahagsvæðið. Þar segir orðrétt:

„Framsóknarflokkurinn stendur vörð um fullveldi Íslands í orkumálum og hafnar því að orkulöggjöf Evrópusambandsins verði tekin inn í samninginn um Evrópska efnahagsvæðið.“

Í umræðum um málið kom fram að Evrópusambandið hafi ákveðið að taka upp aukna miðstýringu í orkumálum undir yfirstjórn orkustofnunar (ACER) og legði áherslu á að sama regluverk og þar með að vald ACER næði til Íslands, færi svo að Ísland undirgengist orkulöggjöfina. Framsóknarflokkurinn hafni því enda sé það algerlega óásættanlegt að erlendu stjórnvaldi verði falið bein eða óbein völd yfir orkumálum þjóðarinnar.

Vinstri grænir tvístígandi

Vinstri græn hafa ekki tekið formlega afstöðu til málsins í sínum stofnunum. Katrín Jakobsdóttir, formaður flokksins og forsætisráðherra, ræddi um orkupakka 3 á fundi með forsætisráðherra Norðmanna fyrir skömmu. Norska ríkisstjórnin hefur lagt mikla áherslu á að Íslendingar samþykktu líka orkupakka 3 líkt og gert var í Noregi í mars 2018 í Noregi. Meðal þeirra sem samþykktu innleiðingu orkupakkans í Noregi var Venstre og Miljøpartiet De Grønne, systurflokkur VG á Íslandi. Nú velta menn fyrir sér hvort forsætisráðherra Íslands láti afstöðu norska systurflokksins ráða afstöðu sinni í málinu.

Miðflokkurinn ályktar gegn orkupakka 3

Á flokksráðsfundi Miðflokksins á Akureyri 3. nóvember var ályktað gegn innleiðingu á orkupakka 3. Þar sagði m.a. orðrétt:

„Á hundrað ára fullveldis-afmæli virðist allt benda til þess að ríkisstjórnin ætli sér að innleiða hinn svokallaða þriðja orkupakka Evrópusambandsins, þrátt fyrir ótal viðvaranir, heiman frá og að utan. Það er ótækt að jafn stórt hagsmunamál og hér um ræðir sé látið reka á reiðanum af starfandi stjórnvöldum. Að líkindum í trausti þess að málið, sem kallar á verulegt fullveldisframsal, renni í gegnum ríkisstjórn og Alþingi, án þess að til varna verði tekið.

Slík framgangsla kemur ekki á óvart hjá ríkisstjórn sem hefur það sem sitt helsta markmið að tryggja ráðherrastöla.“

/HKr.

1. nóvember 2018 – atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytið:

Vegna ummæla formanns Sambands garðyrkjubænda – Misskilningur um áhrif þriðja orkupakkans

Haft er eftir formanni Sambands garðyrkjubænda á forsiðu Bændablaðsins í dag, fimmtudaginn 1. nóvember, að innleiðing á þriðja orkupakka Evrópusambandsins myndi „án nokkurs vafa leiða til lagningar sæstrengs og hækkunar á raforkuverði“. Í kjölfarið sé „borðleggjandi að íslensk garðyrkja mun leggjast af í þeirri mynd sem hún er nú“.

Vegna þessa vill atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytið áréttta að þriðji orkupakkinn leggur engar skyldur á herðar Íslandi að samþykka hugsanlegan sæstreng. Enginn vafi leikur á því að leyfisveitingarvaldið yrði eftir sem áður hjá íslenskum stjórnvöldum.

Þórdís Kolbrún R. Gylfadóttir, ferðamála-, iðnaðar- og nýsköpunar-ráðherra.

Engin rök lögð fram um að orkupakki 3 sé hagstæður fyrir Íslendinga

— segir Gunnar Þorgeirsson, formaður Sambands garðyrkjubænda

Gunnar Þorgeirsson, formaður Sambands garðyrkjubænda, sagði í samtali við Bændablaðið að hann skildi ekki í hverju hans misskilningur ætti að liggja eins og atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytið haldi fram í sinni yfirlýsingu.

„Maður veltir þá fyrir sér hver sé hinn raunverulegi skilningur í málinu. Ég hef ekki heyrt nein rök fyrir því að það sé gott fyrir íslenska þjóð að innleiða þetta annað en að við verðum að gera þetta af því að við séum undir EES samningnum. Ef það er orðin staðreynd að við þurfum að afsala okkur öllu því á grundvelli EES samningsins sem við ætlum að hafa sjálfstæði yfir, erum við þá ekki á rangri leið – eða hvað? Í mínum skilningi er það þannig. Ég hef ekki heyrt nein rök fyrir því að þetta sé kostur.

Margir segja að við höfum innleitt orkupakka 1 og 2 sem innihaldi ekki minna valdaafsal, þá spyr ég; voru menn ekki vakandi þegar þeir innleiddu orkupakka 1?“ segir Gunnar.

Hann furðar sig líka á að það skuli vera ráðherra Sjálfstæðisflokksins sem ætli sér að leggja fram tillögu um þessa innleiðingu þegar fyrir liggja samþykkt landsfundar flokksins um að gera það ekki. Þá veki líka athygli þögn ráðherra hinna flokkanna í ríkisstjórninni um málið.

Fyrirverandi ráðherra skýtur á Bændablaðið

Orð Björns Bjarnasonar á Facebook-síðu sinni á dögunum um þetta mál

Gunnar Þorgeirsson, formaður Sambands garðyrkjubænda. Mynd / smh

hafa líka vakið athygli. Þar sagði hann m.a.:

„Löngu tímabært að ráðuneytið taki af skarið um þetta. Bændur og Bændablaðið eiga ekki að láta andstæðinga EES-samningsins í Noregi ráða afstöðu sinni í þessu máli. Svo virðist sem þeir ætli að beita Íslendingum fyrir vagn sinn eftir að þeir urðu undir á norska þinginu.“ Björn talar einnig um óvænta upphlaupið vegna þriðja orkupakkans og gagnrýnir ályktun landsfundar Sjálfstæðisflokksins 2018.

Kjarninn greindi frá því fyrir nokkru að þessi sami Björn Bjarnason hefur verið skipaður af utanríkisráðherra til að sinna formennsku í starfshópi sem hefur það hlutverk að vinna skýrslu um aðild Íslands að Evrópska

Engar millilandatengingar fara á verkefnalista ESB (PCI-lista) nema með samþykki viðkomandi stjórnvalda og reglugerðin um verkefnalistann hefur raunar ekki verið innleidd í EES-samninginn og er ekki hluti af þriðja orkupakkanum. Þá er sérstaklega kveðið á um að kerfisáætlun sambandsins sé óbindandi fyrir aðildarríkin. Af þessum ástæðum og fleirum er óhugsandi að slíkur strengur yrði lagður gegn vilja yfirvalda, enda hefur ekki verið bent á dæmi um að slíkt hafi gerst.

Því hefur verið velt upp að mögulega geri grunnreglur EES-samningsins um frjálst vörufrelsið að verkum að óheimilt sé að leggja fortakslaust bann

við lagningu strengs, þó að eftir sem áður yrði hann háður leyfum samkvæmt málefnalegum sjónarmiðum. Sé það raunin er sú staða uppi nú þegar, hefur verið það frá því að EES-samningurinn var samþykktur fyrir um aldarfjórðungi, og er með öllu ótengt þriðja orkupakkanum.

Loks er rétt að áréttta að þriðji orkupakkinn breytir engu um heimildir stjórnvalda til að koma til móts við atvinnugreinar á borð við ylærkt, sem nýtur niðurgreiðslna á verulegum hluta af flutnings- og dreifikostnaði raforku. Þess má einnig geta að iðnaðarráðherra skipaði síðastliðið vor starfshóp til að fara yfir raforkumál garðyrkjubænda.

Björn Bjarnason, fyrirverandi menntamálaráðherra.

efnahagsvæðinu. Samkvæmt ráðuneytinu er með skýrslunni verið að koma til móts við beiðni frá hópi þingmanna um skýrslu utanríkisráðherra um kosti og galla aðildar Íslands að EES-samningnum sem samþykkt var á Alþingi fyrr á þessu ári.

Gagnrýni á gagnrýni ráðuneytisins

Bjarni Jónsson rafmagnsverkfræðingur gerir margvíslegar athugasemdir við þessa yfirlýsingu ráðuneytisins í Bændablaðinu í dag (bls. 44–45). Hann segir m.a. að ráðuneytið og lögfræðilegir ráðgjafar þess hafi ekki haft uppi neina tilburði til að greina afleiðingar „orkupakkans“ á íslenska raforkumarkaðinn. Þá bendir hann einnig á að norski

Bjarni Jónsson rafmagnsverkfræðingur.

lagaprófessorinn Peter Örebech hafi þegar hrakið ítarlega öll lögfræðileg rök sem ráðuneytið lét gera til að réttlæta innleiðingu orkupakkans og lesa má um í síðasta Bændablaði. Bendir Bjarni jafnframt á að óhjákvæmilegt sé að markaðsveðing raforkunnar hérlandis vegna innleiðingar orkupakkans muni leiða til verðhækkana til notenda (utan langtímasamninga) og minna afhendingaröryggis forgangsorku vegna þess, að samræmd orkulindastýring sé bönnuð sem óleyfilegt markaðsinngríp ríkisins á Innri markaði ESB.

„Þetta mun allt gerast, þótt raforkukerfi landsins verði áfram ótengt við millilandasæstreng“, segir Bjarni í grein sinni.

— Sjá nánar um orkupakka 3 og tengd mál á síðum 8, 20–21 og 44–46

Sagt misskilningur á Íslandi en er tilefni lögsóknar gegn norskum stjórnvöldum

Norsku samtökin Nei til EU hafa höfðað mál gegn stjórnvöldum í Noregi vegna samþykktar á þriðju orkutílskipun Evrópusambandsins fyrr á þessu ári. Samtökin telja að samþykktin hafi brotið í bága við stjórnarskrá Noregs.

Dómsmál Nei til EU hefur verið höfðað gegn Ernu Solberg, forsætisráðherra Noregs, sem æðsta embættismanns landsins.

Lögsóknina byggja samtökin á því að þau telja að 93. grein norsku stjórnarskrárinnar um framsal

Kathrine Kleaveland, formaður samtakanna Nei til EU í Noregi.

fullveldis, sem krefst 3/4 atkvæða þingmanna á Stórþinginu þar sem að minnsta kosti 2/3 þingmanna eru viðstaddir, hafi átt við um afgreiðslu þriðju orkutílskipunarinnar. Hún var hins vegar aðeins samþykkt með einföldum meirihluta atkvæða.

„Framsál fullveldis til Evrópusambandsins í hverju málinu á fætur öðru, nú síðast til orkustofnunar sambandsins, er stjórnarskrármál. Baráttunni fyrir fullveldið er ekki lokið“, sagði Kathrine Kleaveland, formaður norsku samtakanna Nei til EU,

í samtali við norska dagblaðið Nationen. Mikil umfjöllun hefur verið um málið í fjölmiðrum fjölmiðlum í Noregi.

Þriðja orkutílskipun ESB hefur ekki enn verið samþykkt hér á landi en íslensk stjórnvöld stefna á að leggja fram þingmál um samþykkt hennar í febrúar á næsta ári. Liggja drög að nauðsynlegum lagabreytingum vegna þess þegar fyrir. Greinilegt er af viðbrögðunum að mikil pressa er á stjórnvöldum um að samþykka þennan orkupakka.

/HKr.

BÆNDUR OG BÚALIÐ AUSTURLANDI

EKKI MISSA AF ÞESSU EINSTAKA TILBOÐI

- 5X6 BOGAHÝSI, FÆRANLEGT (EKKI GAFL MEÐ HURÐ) MEÐ MÁLAÐRI GRIND: 420.000.-
- 5X6 BOGAHÝSI, FÆRANLEGT (EKKI GAFL MEÐ HURÐ) MEÐ HEITGALVANISERAÐRI GRIND: 500.000.-
- 5X6 BOGAHÝSI, LOKAÐ MEÐ GAFLI OG HURÐ 2,4X2,4, MEÐ MÁLAÐRI GRIND: 545.000.-
- 5X6 BOGAHÝSI, LOKAÐ MEÐ GAFLI OG HURÐ 2,4X2,4, MEÐ HEITGALVANISERAÐRI GRIND: 620.000.-
- 5X9 BOGAHÝSI, LOKAÐ MEÐ GAFLI OG HURÐ 2,4X2,4 MEÐ MÁLAÐRI GRIND: 700.000.-
- 5X9 BOGAHÝSI, LOKAÐ MEÐ GAFLI OG HURÐ 2,4X2,4 MEÐ HEITGALVANISERAÐRI GRIND: 800.000.-
- 5X9 BOGAHÝSI, UPPHÆKKAÐ 50SM, HURÐ 3 X 3 MEÐ MÁLAÐRI GRIND: 900.000.-
- 5X9 BOGAHÝSI, UPPHÆKKAÐ 50SM, HURÐ 3 X 3 MEÐ HEITGALVAISERAÐRI GRIND: 1.000.000.-

EF 5X6 BOGAHÝSI ER BREYTT Í GRÓÐURHÚS OG
BÁRUJÁRNINU SKIPT ÚT FYRIR POLICARBONAT PLÖTUR +
KOSTAR ÞAÐ 100.000.- AUKALEGA.

EF 5X9 BOGAHÝSI ER BREYTT Í GRÓÐURHÚS OG
BÁRUJÁRNINU SKIPT ÚT FYRIR POLICARBONAT PLÖTUR
KOSTAR ÞAÐ 150.000.- AUKALEGA.

VEGNA ÍTREKAÐRA ÁSKORANA, SÉRSTAKLEGA FRÁ
SIGVALDA Á HÁKONARSTÖÐUM, HÖFUM VIÐ
ÁKVEDIÐ AÐ BJÓÐA BOGAHÝSIN OKKAR
Á SÉRSTÖKU „AUSTURLANDSTILBOÐI“.

Öll verð eru með virðisaukaskatti

og miðast við að afgreiðsla hýsanna
verði á Egilsstöðum eða Fellabæ
um mánaðamótin mars/apríl 2019.

Verð miðast við gengi á € 138 og mun breytast
til hækkunar eða lækkunar þegar hýsin
verða komin á afhendingarstað.

Ef gengisbreytingin verður innan við 3%
upp eða niður, standa auglýst verð.

ÖLL BOGAHÝSIN ERU MEÐ
DÖKKGRÆNUM, LIT RAL 6009

NEMA UPPHÆKKUÐU,
ÞAU ERU DÖKKGRÁ, RAL 7016

Síðasti dagur fyrir pantanir 15 desember 2018.

Hýsi - Merkúr hf. / Sími 534 6050 / hysi@hysi.is / www.hysi.is

FRÉTTIR

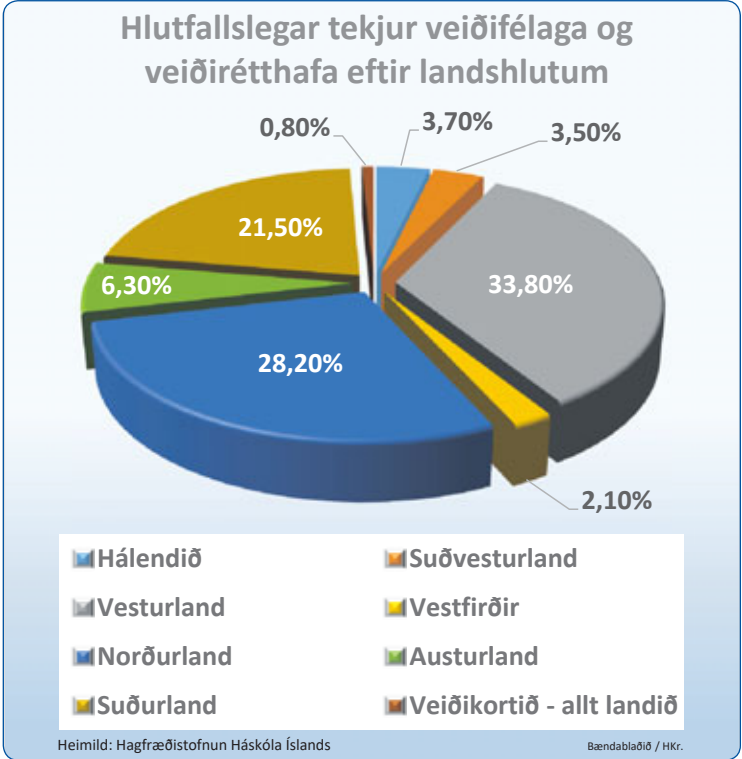
Ný skýrsla Hagfræðistofnunar Háskóla Íslands um efnahagsleg áhrif lax- og silungsveiða: Tekjur af lax- og silungsveiðum hafa margfaldast

Tekjur af lax- og silungsveiðum hafa margfaldast frá því að Hagfræðistofnun kannaði efnahagsleg áhrif lax- og silungsveiða árið 2004. Greiðslur stangveiðimanna til veiðiréttarhafa voru um 1.150 milljónir kr. árið 2004 en 4.900 milljónir kr. 2018.

Greiðslurnar meira en tvöfölduðust að raunvirði (120%) miðað við breytingar á vísitölu neysluverðs frá 2004 til 2018 og þær hækkuðu um 61% umfram laun á sama tíma. Að jafnaði jukust greiðslurnar um 5,8% á ári umfram neysluverð og um tæp 3,4% á ári umfram kaupmátt launa.

Árið 2017 sömdu Landssamband veiðifélaga og Hagfræðistofnun um að stofnunin tæki að sér að meta efnahagslegt virði stangveiða og greiddi sambandið hluta af kostnaði við skýrsluna.

Skýrslan er byggð á tveim rannsóknum. Upplýsingar um tekjur veiðiréttarhafa og kostnað þeirra fengust að mestu beint frá veiðiréttarhöfum. Sent var eyðublað til veiðiréttarhafa, en heimtur voru dræmar. Einnig var haft beint samband við veiðiréttarhafa í síma. Náðist samband við þá flesta og veittu þeir greið svör við spurningum um tekjur og kostnað,

Efnahagsleg áhrif árið 2018 (milljarðar kr.)			
	Tekjur	Hlutfall innfluttra vara og þjónustu	Innl. framleiðsla sem rekja má beint til stangveiða
Tekjur veiðifélaga	2,8	5%	2,7
Tekjur leigutaka (að fráðregnum greiðslum til veiðifélaga)	2,1	5%	2,0
Tekjur annarra:			
af innlendum veiðimönnum	2,9	30%	2
af erlendum veiðimönnum	2,2	40%	1,3
Fjárfestingar	1,0	30%	0,7
Bein efnahagsleg áhrif	11,00		8,7
Verðmæti í milljörðum króna			
Núvirtur rekstrarhagnaður	72,5		
Núvirtur ábati innlendra veiðimanna	98		
Samtals verðmæti lax- og silungsveiða fyrir Íslendinga	170,5		

fjárfestingar og hættur sem stöðjuðu að rekstrinum. Í öðru lagi var ábati veiðimanna metinn.

Þrjú stangveiðifélög sendu öllum félagsmönnum sínum hlekk sem veitti aðgang að spurningum um ferðakostnað þeirra, tekjur og fleira. Upplýsingar um tekjur og kostnað veiðifélaga og leigutaka fengust beint frá langflestum veiðiréttarhöfum. Skýrsluhöfundar segja að viðtæk gagnaöflun geri það að verkum að lítil óvissa er í mati á tekjum af stangveiðum. Kostnaðurinn er heldur óljósari. Meiri óvissa er um ábata veiðimanna en um tekjur og kostnað veiðiréttarhafa.

Dr. Oddgeir Ágúst Ottesen vann einkum að þessari skýrslu, en Ágúst Arnórsson hagfræðingur, M.Sc., mat greiðsluvilja stangveiðimanna með ferðakostnaðaraðferð, eins og lýst er í 5. kafla skýrslunnar. Kristín Eiríksdóttir umhverfishagfræðingur veitti Ágústi ráð við gerð könnunarinnar.

Skýrslan var rýnd af tveim sérfræðingum í kostnaðar- og nýtjagreiðingu og auðlindahagfræði.

Um 170 milljarða króna virði fyrir Íslendinga

Margt bendir til þess að ábati veiðimanna, þ.e. greiðsluvilji umfram kostnað, sé líka mikill. Í fyrri rannsókn var ábati veiðimanna talinn 60% af verði veiðileyfa. Í kafla 5.1. er lýst mati á greiðsluvilja stangveiðimanna. Það bendir til þess að ábati veiðimanna gæti verið enn meiri en fyrri rannsóknir gefa til kynna. Hér er gert ráð fyrir að ábati veiðimanna sé jafn verði veiðileyfanna. Hlutur innlendra veiðimanna í ábatanum verður þá tæpir hundrað milljarðar króna. Alls verða lax- og silungsveiðar hér á landi þá 170 milljarða króna virði fyrir Íslendinga. Taflan hér á eftir sýnir helstu niðurstöður skýrslunnar.

Margvíslegar tengdar tekjur af þjónustu við veiðimenn

Um 59% tekna veiðifélaga eru af ám þar sem boðin er full þjónusta (þ.e. húsnæði og fullt fæði), en hún er í boði í 23 ám. Auk þess er full þjónusta í boði hluta af veiðitímabilinu í a.m.k. tveim ám. Í enn fleiri ám er hægt að panta fulla þjónustu.

Á þyrilu í veiði í Vopnafirði

Einn veiðimaður er með Vesturárdalsá á leigu og kaupir þá þjónustu sem hann vill. Hann kemur stundum á þyrilu í Vopnafjörð og ekki er ólíklegt að hann kaupi fulla þjónustu beint af heimamönnum eða leigutökum. Flest veiðihús með fullri þjónustu eru átta á Vesturlandi og eru einnig átta talsins á Norðurlandi. Fjögur veiðihús með fullri þjónustu eru á Austurlandi, tvö á Suðurlandi og tvö á Suðvesturlandi. /HKR.

Stefnir í hörku samkeppni milli afurðahæstu kúabúa landsins

— Hóll í Svarfaðardal og Brúsastaðir í Vatnsdal berjast um efsta sætið og líka spennandi barátta um 3. sætið

Það virðist stefna í hörkuslag á röðun nythæstu kúabúanna í ár samkvæmt tölum Ráðgjafarmiðstöðvar landbúnaðarins, RML. Þegar skýrslur eiga eftir að skila sér fyrir tvo síðustu mánuði ársins 2018 er Hóll í Svarfaðardal, sem var í öðru sæti í fyrra, kominn örlítið upp fyrir Brúsastaði í Vatnsdal sem vermdi fyrsta sætið 2017.

Kúabændur líti yfirleitt ekki á baráttuna við að skila miklum gæðum og góðri nyt sem einhvern slag um hver skori hæst. Samt kitlar það óneitanlega hégómagrind flestra að sjá sitt bú á toppnum án þess að það slái stótt upp á venskap manna og samvinnu þegar upp er staðið.

Hóll komst á toppnum í tíunda mánuði ársins

Hóll í Svarfaðardal er með meðalnyt upp á 8.738 kg mjólkur eftir tíu mánuði ársins 2018. Í fyrra var búið með næsthæstu meðalnyt allra kúabúa landsins, eða 8.356 kg á hverja kú. Þetta bú hefur verið undir stjórn Karls Inga Atlasonar og Erlu Hrannar Sigurðardóttur síðan 2016 og er nú með 50,3 árskýr.

Kúabúið á Brúsastöðum er rekið af hjónunum Sigurði Ólafssyni og Gróu Margréti Lárusdóttur undir fyrirtækjanafninu Brúsi ehf. Árskýr eru 52 og meðalnytinn eftir tíu mánuði ársins er 8.677 kg. Á

Tíu nythæstu kúabú landsins í október 2018				
	Bú og búsnúmer	Skýrsluhaldarar	Árskýr	Afurðir kg.
1	650231 Hóll	Karl Ingi og Erla Hrönn	50,3	8.738
2	560112 Brúsastaðir	Brúsi ehf.	52,0	8.677
3	870909 Skáldabúðir	Gunnbjörn ehf	59,9	8.457
4	350513 Hvanneyri	Hvanneyrarbúið ehf.	72,2	8.347
5	370179 Hraunháls	Guðlaug og Eyberg	27,6	8.333
6	460128 Hvammur	Ólöf María Samúelsdóttir	47,1	8.291
7	870840 Reykjalíð	Búkostir ehf.	73,4	8.250
8	651005 Espihóll	Félagsbúið Espihóli	64,7	8.137
9	860315 Hólmur	Garðar Guðmundsson	63,1	8.128
10	660220 Syðri-Grund	Félagsbúið Syðri-Grund	50,3	8.128

Heimild: RML

Karl Ingi Atlason, bóndi á Hóli í Svarfaðardal, í fjósinu. Myndir / HKR.

árinu 2017 var meðalnytinn 8.937 kg mjólkur. Spennandi verður að vita hvort Brúsastaðir ná því að

verma efsta sætið í fjórða sinn yfir landið síðan 2013, því það gerðist líka 2014 og 2017. Þá er líklegt að

Hjónin Sigurður Ólafsson og Gróa Margrét Lárusdóttir á Brúsastöðum.

í ellefta sinn á 13 árum verði þau hjón með nythæsta búið í Austur-Húnavatnssýslu.

Skiptast á efsta sætinu á milli mánaða

Fyrir mánuði síðan var meðalnytinn á Brúsastöðum 8.785 kg á hverja kú og hefur því lækkað um 108 kg, en þá var Hóll með meðalnyt upp á 8.700 kg og hefur hækkað um 38 kg. Það stefnir því í afar skemmtilegan slag um fyrsta sætið í ár.

Líka spenna um þriðja sætið

Í þriðja sæti eftir 10 mánuði ársins eru Skáldabúðir á Suðurlandi sem

rekið er undir hlutafélaganafninu Gunnbjörn ehf., sem er í eigu Arnar Bjarna Eiríkssonar og fjölskyldu í Gunnbjarnarholti. Þetta bú er með 59,8 árskýr og er meðalnytinn sem stendur 8.457 kg en var 8.568 kg í september.

Skáldabúðir gæti tryggt sér þriðja sætið af Gautsstöðum á Svalbarðsströnd sem var í því sæti í fyrra. Gautsstaðir eru nú í þrettánda sæti en gætu hugsanlega náð inn á topp tíu-listann í ár. Það er þó ekkert öruggt hjá Skáldabúðum með þriðja sætið, því fast á hæla þeirra kemur Hvanneyrarbúið með 8.347 kg að meðaltali á 72,2 árskýr. Það er því engu minni spenna um þriðja sætið en fyrstu tvö. /HKR.

Hugað að heilsunni

Eplaedik er heilsubætandi „elexír“ í töfluformi

Eplaedik hefur verið notað sem heilsubótarefni í aldir, bæði sem forvörn sem og vegna læknandi eiginleika. Nú er það komið í töfluformi sem eru góðar fréttir, sérstaklega fyrir tennurnar.

Flestir hafa heyrt um eplaedik og ýmsa kosti þess að nota sér það til heilsuþótar. Síðan 1970 hefur það verið kynnt og selt sem heilsubætandi „elexír“ þó svo að ekki liggi klínískar rannsóknir þar að baki, frekar en á ýmsum öðrum matvælum sem eru þó klárlega vel til þess fallin að auka hreytti og velliðan. Sagt er að eplaedik geti hjálpað til við þyngdarþap, jafni blóðsykurinn og að sýran geti einnig dregið og komið í veg fyrir að bakteríur í líkamanum nái að fjölga sér.

Melting og matarlyst

Neysla eplaediks hefur afar jákvæð áhrif á meltinguna og hjálpar það til við að örva framleiðslu á magsýrum sem er mikilvægt fyrir góða meltingu. Einnig er talað um að það hafi áhrif á matarlyst en þar sem ávallt skal drekka vel af vatni með því, gæti það hugsanlega haft áhrif. Það er þó vel þekkt að edikssýra í t.d. salatsósum hafi jákvæð áhrif á meltinguna og hugsanlega á matarlystina líka, segir á Vísindavef HÍ.

Brjóstsviði og bjúgur

Þrátt fyrir að eplaedik sé súrt á bragðið veldur það ekki því að t.d. brjóstsviði aukist. Það virkar akkúrat öfugt og getur því verið þjóðráð að taka eplaedik (eða sitrónusafa) í vatni fyrst á morgnana og fyrir mat og draga þannig

Regluleg inntaka á eplaediki er góð fyrir sýrustig líkamans og getur dregið úr bjúgsöfnun. Neysla á eplaediki er gamalt húsráð sem flestir kannast við. Töflurnar eru góðar fréttir fyrir þá sem finnst súra ediksbragðið vont.

úr líkum á – eða jafnvel losna við brjóstsviða. Regluleg inntaka á eplaediki er góð fyrir sýrustig líkamans og getur dregið úr bjúgsöfnun. Margir hafa of hátt sýrustig í líkamanum sem getur verið tilkomið vegna lifnaðarháttá (streita og mataræði) og veldur það ýmiss konar kvillum. Ójafnvægi verður

í þarmaflórinni sem getur valdið húðvandamálum og ónæmikerfið okkar sem einnig er staðsett í þörmum og beintengt þarmaflórinni verður fyrir röskun. Að lokum skal nefna að eplaedikið, þessi „lifins elexír“, getur dregið verulega úr slimmyndun og styrkt virkni liffæra eins og þvagblöðru, lifrar og nýrna.

Allra meina bót?

Eins og áður kom fram, þá hefur eplaedik verið notað til heilsuþótar í aldir og margt hljómar örliðið eins og þetta sé allra meina bót fyrir alla. Það er þó ekki alveg þannig en það virkar klárlega fyrir suma. Í grein sem birt var í Medscape General Medicine 2006 er talað um að neysla á því geti hjálpað til við að lækka blóðþrýsting og blóðsykur og einnig að þrátt fyrir sýruna, geri það líkamann ekki súrari. Þó eru ákveðnir þættir sem þarf að varast og alltaf best að skoða málin vel og jafnvel ráðfæra sig við lækni áður en regluleg neysla hefst. Þeir sem ætla að

Inntaka á eplaedikstöflunum er ekki bara góðar fréttir fyrir þá sem eiga erfitt með að taka það á vökvaformi vegna bragðs, heldur líka fyrir tennurnar.

Hrönn Hjálmarsdóttir, næringar- og heilsumarkþjálfari

taka eplaedik inn í vökvaformi alla daga þurfa líka að huga vel að tönnunum því það er ekki gott að mikil sýra sé í munnum lengi.

Eplaedik í töfluformi

Mörgum líkar ekki við bragðið af eplaedikinu og sleppa því þess vegna. Apple Cider töflurnar frá New Nordic eru því kærkomnar fyrir marga en þær eru öflugar og auk 1000 mg af eplaediksdufti, innihalda þær önnur jurtaefni sem

hjelpan til við niðurbrot á fitu og styðja við lifrarstarfsemi.

Þessi efni eru:

- Ætíþistill – eflir meltingu, styður lifrarstarfsemi og eðlilegt niðurbrot á fitu.
- Túnfífill – eflir meltingu, styður lifrarstarfsemi og eðlilegt niðurbrot á fitu.
- Kólin – eflir meltingu, styður lifrarstarfsemi og eðlilegt niðurbrot á fitu ásamt því að yta undir fitubrennslu.

Svo innihalda þær króm sem hjálpar til við blóðsykursjafnvægi og slær þannig á sykurlöngun.

Inntaka á eplaedikstöflunum eru ekki bara góðar fréttir fyrir þá sem eiga erfitt með að taka það inn í vökvaformi vegna bragðs, heldur líka fyrir tennurnar. Ekkert bragð og engin sýra sem liggur á tönnunum og veldur skaða.

Fæst í flestum apótekum, heilsumúsum, Íceland, Hagkaup og Fræinu, Fjarðarkaupum.

Grein sem birtist í kynningarblaði Fréttablaðsins laugardaginn 28. maí 2018

Hair GroTM Er hárið farið að þynnast?

Hair Gro frá New Nordic inniheldur frábæra blöndu náttúrulegra afurða sem rannsóknir hafa sýnt fram á að auki hárvöxt og sé einstaklega gott fyrir hársvörðinn og hársrótina.

- Procyanidin B2 úr eplum getur aukið hárvöxt.
- Hirsi, eflingu, amínósýrur, bíótín og sink, allt efni sem styrkja hárið og stuðla að eðlilegum hárvexti.
- Tocotrienol er einstaklega gott fyrir hársvörðinn og hársekkina (hárrótina) þar sem ný hár myndast.

Virkar fyrir konur og karla

Fæst í apótekum, heilsubúðum og heilshillum verslana

PALLO ehf.

Bændablaðið

– Mál gagn bænda og landsbyggðar –

Ritstjóri: Hörður Kristjánsson (ábm.) hk@bondi.is – **Sími:** 563 0339 – **Rekstur og markaðsmál:** Tjörvi Bjarnason tjorvi@bondi.is – **Blaðamenn:** Margrét Þ. Þórsdóttir mth@bondi.is – Sigurður Már Harðarson smh@bondi.is – Vilundur Hansen vilmundur@bondi.is – **Auglýsingastjóri:** Guðrún Hulda Pálsdóttir ghp@bondi.is – **Sími:** 563 0303 – **Netfang auglýsinga:** augl@bondi.is – **Vefur blaðsins:** www.bbl.is – Netfang blaðsins: (fréttir og annað efni) er bbl@bondi.is

Frágangur fyrir prentun: Anna Kristín Ólafsdóttir – Prentun: Landsprent ehf. – Upplag: sjá forsíðu – Dreifing: Landsprent og Íslandspóstur. ISSN 1025-5621

SKOÐUN

AF ÞVÍ BARA!

Umræður um orkupakka þrjú frá ESB hafa mjög verið að aukast að undanfögnu og hafa menn verið að vakna við þá staðreynd að um stórmál kunni að vera að ræða fyrir Íslendinga.

Það vekur athygli að þau sem talað hafa fyrir því að samþykktar verði lagabreytingar til að fullgilda þriðja orkumarkaðslagabálk ESB á Íslandi hafa ekki lagt fram nein rök fyrir því að Íslendingar hafi einhvern hag af þeirri innleiðingu. Þvert á móti virðast einu rökin í stöðunni þau að Íslendingar hafi þegar innleitt orkupakka númer eitt og tvö og því sé sjálfsagt framhald að innleiða pakka númer þrjú og þá væntanlega allt sem á eftir fylgir. Það er nánast verið að segja Íslendingum að þeir verði af afsala sér gríðarlegum völdum yfir allri sinni orkuumsýslu til ACER, yfirþjóðlegrar stofnunar Evrópusambandsins, – AF ÞVÍ BARA!

Það hlýtur að teljast ótrúlegt dómgreindarleysi að nota það sem rök í málinu að innleiðing á gjörningi sem felur í sér jafn stórkostlegt valdaframsal og orkupakki 3 óneitanlega kallar á, hafi engin áhrif á Íslandi. Það hlýtur líka að lýsa ótrúlegri kokhreysti að standa á slíkri fullyrðingu sem felur beinlínis í sér að fjölmargir lögfræðingar í Evrópurétti og sérfræðingar í orkumálum sem hafa tjáð sig um málið, séu allir að bulla tóma þvælu.

Einn af höfuðpaurum EES-samningsins fyrir Íslands hönd, Jón Baldvin Hannibalsson, fyrrverandi utanríkisráðherra, hefur sagt að EES-samningurinn í dag sé að stórum hluta orðinn allt annað fyrirbæri en samið var um í upphafi. Hann varar Íslendinga eindregið við að innleiða orkupakka 3 og vill að hafist verði handa við endurskoðun EES-samningsins.

Hinn 12. janúar 2018 voru liðin 25 ár síðan Alþingi samþykkti EES-samninginn. Samningurinn var fyrst undirritaður 2. maí árið 1992 í Óportó en öðlaðist gildi 1. janúar 1994. Þá undirrituðu hann sex EFTA-ríki og tólf aðildarríki ESB. Með samningnum öðluðust EFTA-ríkin, og þar með Ísland, aðild að innri markaði ESB en samningurinn mælir fyrir um hið svonefnda fjórfrelsi, það er frjálst flæði vöru, fjármagns, frjálsa þjónustustarfsemi og frjálsa för fólks auk annarrar samvinnu. Núna eiga aðeins þrjú EFTA-ríki aðild að samningnum, þ.e. Ísland, Noregur og Liechtenstein og 28 aðildarríki ESB. Önnur EFTA-ríki hafa gerst beinir aðilar að ESB, nema Sviss.

Sviss treysti greinilega ekki EES-pakkanum og fór aðra leið og gerði tvíhliða samninga við Evrópusambandið. Tvíhliða samningar, eða tveggja stöða samningar, byggja á jafnvægi milli samningsaðila. EES-samningurinn var greinilega í huga Jóns Baldvins og annarra sem stóðu að þeirri samningsgerð sem samþykkt var á Alþingi 12. janúar 1993 slíkur tveggja stöða samningur. Í dag á EES-samningurinn fátt skylt með tveggja stöða samningi vegna þess, að frá gildistöku hans árið 2004 er búið að innleiða í lög hér á landi einhliða tilskipanir frá Evrópusambandinu í þúsunda vis. Það er því ekkert skrítið að Jón Baldvin telji að forsendur fyrir upphaflegum samningi séu fyrir löngu brostnar og því beri að endurskoða hann.

Þarna talar maður sem ætla mætti að hefði þokkalega innsýn í málið. Rökfærslur hans bæstast við rök lögfræðinga og sérfræðinga sem hafa sannarlega áður komið að því að ráða Íslendingum heilt í mikilvægum samningum. Ef menn vilja ekki hlusta á öll þau rök – hvernig í ósköpunum ætla menn þá að rökstýðja innleiðingu á einhverju sem enginn hagur er af fyrir Íslendinga? /HKr.

Sindri Sigurgeirsson

formaður Bændasamtaka Íslands
sindri@bondi.is

Það hefur líklega ekki farið fram hjá neinum lesanda þessa blaðs að deilur standa um tollvernd á landbúnaðarvörum og reglur sem um innflutning þeirra gilda. Dómar hafa fallið hér heima og erlendis þar sem lagt er fyrir íslensk stjórnvöld að markaðsöflin eigi að vera ofar öllu.

Heilbrigðisreglur og ákvörðunarvaldið um að við sjálf eigum að ráða því hvað hingað er flutt inn eru léttvægar fundnar þegar markaðurinn ræskir sig. Að baki þeim hagsmunum standa öflugir þrýstihópar sem hafa vel efni á því að reka eins mörg dómsmál og þeim sýnist og hafa gott aðgengi að fjölmiðlum. Félag atvinnurekenda, sem með raun réttir ætti að kallast Félag heilsala, er það áberandi að margir halda að það sé málsvari atvinnulífsins í heild. Afnáms tollverndar og innflutningur á hráu kjöti er meðal aðalbaráttumála félagsins.

Stanslaus áróður heildsalanna dynur bæði í fjölmiðlum og í eyru þeirra sem stjórna landinu. Skiljanlega berjast þeir fyrir sínum hagsmunum og auknum gróða. Þeir sem stunda innflutning vilja auka sín umsvif, flytja inn meiri vörur og fá eitthvað fyrir sinn snúð. Þetta eru einfaldlega hagsmunir þessara fyrirtækja. Þeirra viðskiptastríð. Þau varðar ekkert um búfjár- eða lýðheilsu þegar hagnaðurinn er annars vegar.

Keyptar hafa verið skýrslur til að reyna að grafa undan þeim sjónarmiðum að nokkur hætta sé á ferðum. Það má deila um hversu mikil hún er, en eitt er víst að hún verður meiri en í dag.

Ef eitthvað gerist, sem ekki átti að gerast, þá mun lítið þýða að leita á náðir samtaka heilsala til að bæta það tjón sem verður. Það er ekki lengur neinn tryggingasjóður sem bændur geta leitað til vegna áfalla sem verða með þessum hætti. Verði einhver lýðheilsuáfall þá lendir það tjón á samfélaginu í heild.

Nýlega voru sagðar fréttir af því að sýkingar vegna sýklalyfjaónæmra baktería hefðu valdið dauða 33.000 Evrópubúa árið

Viðskiptastríð

2015. Það er kannski ekki hátt hlutfall af öllum íbúum álfunnar en það má fullyrða að það velur enginn slíkan dauðdaga.

Eigum við að hlýða boðvaldi að utan?

Við erum svo heppin hér að við notum afskaplega lítið af sýklalyfjum í innlendri landbúnaðarframleiðslu og þannig viljum við hafa það áfram. Fyrr á þessu ári var gerð rannsókn á því hvort fyndust sýklalyfjaónæmar bakteríur í grænmeti hérlandis, bæði innlendu og erlendu. Þær fundust eingöngu í því erlenda. Neytendur höfðu ekki hugmynd um það því slíkar upplýsingar fylgja ekki með vörunum og þeir gera ef til vill ráð fyrir því að allt sé með sama hætti og hér heima. En svo er ekki raunin. Varan getur verið í finu ásigkomulagi, lítið vel út og bragðast fullkomlega, en hún er bara ekki sú sama þrátt fyrir allt framangreint. Við höfum sérstöðu á

Íslandi sem er ekki sjálfgefin og verður illa eða ekki unnin aftur ef hún tapast einu sinni. Þess vegna þarf að hugsa um það af alvöru hvort núna eigi að hlýða boðvaldi að utan eða hvort við ætlum að reyna að ráða því sjálf hvernig á að haga málum hérlandis.

Við stöndum líka frammi fyrir annarri sambærilegri fyrirskipun sem þrýst er á um að verði innleidd hérlandis að kröfu markaðarins. Það er hinn svokallaði þriðji orkupakki Evrópusambandsins. Margir hafa spurt sig hvers vegna verið sé að gera kröfu um að innleiða hér reglur um sameiginlegan orkumarkað ESB þegar að við erum ekki tengd honum. Um það hefur verið fjallað heilmikið hér í blaðinu og verður ekki endurtekið hér, en það hlýtur að vera stór spurning af hverju við ættum að lögleiða hér í landinu eitthvað sem enginn hefur sýnt fram á að gagnist og enginn hefur kallað eftir, bara af því að okkur berst um það tilskipun. Það hlýtur að vera spurning hvort við viljum það raunverulega.

Starfsskilyrði íslensks landbúnaðar í húfi

Ákvörðun um innflutning á hráu kjöti verður tekin á næstu mánuðum. Hún snýst einfaldlega um það hvort við ætlum að ákveða sjálf hvernig starfsskilyrði okkar landbúnaðar eiga að vera eða einhverjir aðrir. Svo einfalt er það.

Bændasamtökin hafa haldið því fram með miklum þunga að áfram eigi að standa vörð um íslenskan landbúnað, sérstöðuna sem hann býr yfir auk eðlilegra og sanngjarnra starfsskilyrða. Þeim sem þykir litlu varða að hér sé innlendur landbúnaður hefur líkað misjafnlega við þann málflutning og reynt að slá til baka. Það má meðal annars sjá í nýlegu frumvarpi þingmanna Viðreisnar, Pírata og Samfylkingar um breytingar á búvörulögum þar sem gerð er bein árás á samtökin og reynt að grafa undan stöðu þeirra sem málsvara bænda í landinu. Það lýsir vel viðhorfum flutningsmanna til landbúnaðarins að standa að svona verknaði og hefur ekki annan tilgang en að reyna að valda uppnámi og glundroða. Það er sjálfsagt að eiga samtál um landbúnaðarstefnuna en það verður ekki gert með þessu hervirki. Hafi þeir skömm fyrir sem í hlut eiga.

ÍSLAND ER LAND ÞITT

Frá Laugarvatni 4. október 2018. Skólaborpið Laugarvatn hefur verið vagga menntunar á svæðinu allt frá 1928, þar eru nú öll skólastig frá leikskóla til háskóla. Við Laugarvatn er Vigða laug, en margir trúá á lækningarmátt vatnsins. Við kristnitökuna árið 1000 voru heiðingjar skirðir í þessari volgu laug. Fjölbreytt þjónusta er í boði á Laugarvatni og nágrenni og ýmsir afþreyingarmöguleikar. Tjaldsvæði, farfuglaheimili, bændagisting, hótél og veitingastaðir.

Mýnd / Hörður Kristjánsson

LÍF&STARF

Þær Júlía Sjöfn Sigurjónsdóttir, Hólmfríður Hreinsdóttir, Hjördís Bjarkadóttir, Elísabet Skarphéðinsdóttir og Alda Skarphéðinsdóttir voru í forystusveit kvennadeildar á sínum tíma. Þær voru sæmdar silfurmerki. Með þeim á myndinni er Björn Jónsson, formaður Léttis.

Hestamannafélagið Léttir á Akureyri:
Glæsileg 90 ára afmælishátíð

„Afmælishátíðin var glæsileg í alla staði og óhætt að segja að afmælisbarninu farnist vel. Það leggur nú til móts við tíunda áratuginn fullt af bjartsýni og um leið stolt af fortíðinni,“ segir Sigfús Ólafur Helgason, framkvæmdastjóri Hestamannafélagsins Léttis á Akureyri, sem fagnaði 90 ára afmæli sínu með glæsibrag í byrjun mánaðar.

Afmælishátíðin hófst með mikilli sýningu á gömlum munum og hestamyndum í eigu félagsmanna. Vegleg verðlaunasöfn valinkunnra Léttisfélaga voru einnig til sýnis og alla afmælishelgina rúllaði kvikmynd sem tekin var í tilefni þess að félagsmenn fóru fræga ferð í Grímsey árið 1996 og efndi til kappreiða á flugbrautinni í eyinni. Myndin þykir merkileg heimild og segir Sigfús gaman ef hægt væri að koma henni fyrir almennings sjónir einn góðan veðurdag.

Gestum var boðið upp á gómsætar veitingar en borð í reiðhöll félagsins svignuðu undan kræsingum

Sérstök veisla og uppskeruhátíð var fyrir börn og ungmenntu, hér eru frá vinstri Steindór Óli Tobíasson, afreksknapi Léttis 2018 í barnaflokki og Egill Már Þórsson, afreksknapi Léttis 2018 í unglingaflokki.

Uppskeruhátíð fyrir börn og unglinga

Mikil gleði ríkti á afmælis- og uppskeruhátíð sem efnt var til fyrir börn og unglinga. Þar voru valdir knapar í þeim aldursflokkum en afreksknapi unglinga þriðja árið í röð var valinn Egill Már Þórsson og í barnaflokki varð hlutskarpastur annað árið í röð Steindór Óli Tobíasson. Þá var stór stund þegar undirrituð var viljayfirlýsing nokkurra fyrirtækja um stuðning við mótahald æskunnar hjá Létti árið 2019.

Mikill hátíðleiki var yfir og allt um kring þegar Léttisfélagar mættu í sínu finasta þússi í reiðhöllina og troðfylltu Skeifuna, sal á efri hæð hallarinnar. Þar var stórfin dagskrá allt kvöldið, m.a. kom fram Drengjakór Léttis þar sem meðalaldurinn var 55 ár og þandi kórinn raddböndin svo allt ætlaði að ærast. Söngdívurnar í Jódísi heilluðu viðstadda einnig með góðum söng. Hinn kunni Skagfirðingur

Nýir heiðursfélagar Léttis, frá vinstri eru Björn J. Jónsson, formaður Léttis, Sigfús Ólafur Helgason, Ragnar Ingólfsson, Jón Björn Arason, Hólmgeir Valdemarsson og Garðar Lárusson.

Formaður Léttis og framkvæmdastjóri þess, þeir Björn J. Jónsson og Sigfús Ólafur Helgason, eru báðir heiðurfélagar Hestamannafélagsins.

Silfurmerkishafar, frá vinstri eru Þórir Tryggvason, Ragnar Ingólfsson, sem tók við merki Ingólfs Sigþórssonar, Matthías Jónsson, Haukur Sigfússon, Arna Hrafnadóttir og Björn J. Jónsson, formaður Léttis.

Gullmerki Léttis afhent. Frá vinstri er Björn J. Jónsson, formaður Léttis, og þá koma þau Örn Viðar Birgisson, Karítas Thoroddsen, sem tók við gullmerki Páls Alfreðssonar, Sigrún Aðalsteinsdóttir, Haraldur Höskuldsson og Áslaug Kristjánsdóttir.

Óskar Pétursson, sem Eyfirðingar reyna af fremsta megni að eigna sér ofurlítinn hlut í, stjórnaði hátíðinni af alkunnri snilld og kitlaði hláturtaugar Léttismanna.

Fjölmargir heiðraðir fyrir störf sín í þágu félagsins

Í tilefni afmælisins voru nokkrir félagar heiðraðir. Arna Hrafnadóttir, Ingólfur Sigþórsson, Þórir Tryggvason, Haukur Sigfússon og Matthías Jónsson hlutu silfurmerki Léttis fyrir störf sín í þágu félagsins, auk þess sem þær Alda Skarphéðinsdóttir, Elísabet Skarphéðinsdóttir, Hólmfríður Hreinsdóttir, Júlía Sjöfn Sigurjónsdóttir og Hjördís Bjarkadóttir hlutu einnig silfurmerki en þær höfðu verið í forystusveit kvennadeildar Léttis á sínum tíma.

Fimm voru sæmdir gullmerki Léttis, þau Áslaug Kristjánsdóttir, hjónin Haraldur Höskuldsson og Sigrún Aðalsteinsdóttir, Páll Alfreðsson og Örn Viðar Birgisson. /MPÞ

MÆLT AF MUNNI FRAM

Fyrr en fram er haldið þessum vísnaþætti þarf að gjöra einni minni kór villu skil. Í síðasta þætti skráði ég sr. Sigurjón brott frá Kirkjubæ árið 1965. Máni sonur hans vissi villu mína. Þaðan fór sr. Sigurjón árið 1956. Afar farsælar eru nú orðnar lyktir þeirrar fyrirspurnar sem ég gerði um tilvist vísunnar „Frjálst er í Flókadal, o.s.frv“.

Einn dyggur liðsmaður vísnaþáttarins er Ingólfur Omar Ármannsson. Næstu vísur hans eru ungar oddhendur/ hringhendur frá þessu hausti og tengdar vetrarkomu:

Lyndi brátt er leikið grátt,
lamast máttur slyngur.
Kári dátt í dyragátt
dæsir hátt og syngur.

Vetur færir klakaklær,
krenkir snærinn hjalla.
Norðanblærinn napur hlær,
nistir tær og skalla.

Heyrast sköll og fellur fjúk,
freðinn völl má líta.
Hamrafföllin fannadúk
faldar mjöllin hvíta.

En einn er sá er af öðrum ber þegar kemur að kvaki mínu og bænarefnum eftir nýjum kveðskap. Davíð Hjálmar Haraldsson á Akureyri þarf ekki að kynna lesendum. Davíð átti efni síðasta þáttar hólmalaut. Varla var sá þáttur kominn í dreifingu þegar kærkomið netbréf barst mér frá Davíð. Að vísu getur Davíð þess, að eðlislæg gjörð hans lúti jafnan að því að gera þeim gott sem góla eftir hjálp. Þar vísar hann til þess, að tíðum biðla ég til velunnara þáttarins um nýtt vísnaefni. Fleira gæti honum þó gengið til. Hér eftir fer glænýr kveðskapur frá Davíð ásamt aðfararorðum hans. Flest vísnaþréf mín til þessa falla í skugga þess kveðskapar er hér fer eftir:

„Þú kvartar stumduð undan skorti á nýmeti. Þar sem ég má aldrei aumt sjá án þess að reyna að bæta úr því, þá er hér glænýtt ljóð. Þú mátt nota það í blaðið þegar skyrbjúgurinn ætlar að ganga frá þér. Bestu kveður, DHH“. Ljóðið nefnir Davíð „Bjargvættur í sveitum“.

Hér er lítið ljóð um það sem lesandinn þó veit um:
Alltaf verður Bændablað
bjargvættur í sveitum.

Margir kvillar manninn hrjá:
Mjólkuróþol, hósti,
væniskyki, vagl á brá,
verkur fyrir brjósti,

innantökur, undirbit,
elli, sinadráttur,
ofát svimi, æðaslit
og undirlægjuháttur.

Skaði er að skít í kverk,
skilningsleysi, heimsku,
hægðastíflu, höfuðverk,
hlansperringi, gleymsku,

andarteppu, yfirvigt,
æðahnútum, skalla,
fótaóeirð, frekju, gigt
og fjölda útlitsgalla.

En þó að bjáti eitthvað á
má alltaf sækja lækni
og þeir sem meiðast mikið spá
í mannviðgerðartækni.

Því bregður ýmsum ekki hót
þótt ærinn virðist skaðinn;
bóndi missti fullur fót
en fékk sér tvo í staðinn.

Annar bóndi drekkur dramm
við drullupest- í leyni-
þá er „Mælt af munni fram“
mjúkt og gott í skeini.

Hérna lýkur ljóði um það
sem lesandinn þó veit um:
Alltaf verður Bændablað
bjargvættur í sveitum.

Umsjón:
Árni Geirhjörtur Jónsson
kotabyggd1@gmail.com

FRÉTTIR

Ingvi Stefánsson, svínabóndi á Teigi í Eyjafjarðarsveit og formaður Félags svínabænda:

Hyggst reisa nýtt svínabú í Eyjafirði í samstarfi við Norðlenska

„Við svínabændur stöndum á krossgötum og sjálfur hef ég um skeið verið að gera upp við mig hvort ég eigi að leggja út í umtalsverðar fjárfestingar eða láta gott heita, kyrrstaða er ekki í boði,“ segir Ingvi Stefánsson, svínabóndi á Teigi í Eyjafjarðarsveit og formaður Félags svínabænda.

Hann hefur rekið svínabú sitt heima á Teigi og í Pálmholti í Reykjadal í Suður-Þingeyjarsýslu en áformar nú að reisa nýtt bú á landskika við bæinn Torfur í Eyjafjarðarsveit. Deiliskipulagsvinna er í fullum gangi, en Ingvi segir ákveðna galla á reglugerðinni hafa tafið hönnunarferlið.

Gyltum hefði fækkað um 40% við breytingar

Fyrir áratug, árið 2008, keypti Ingvi svínabúið í Reykjadal, einkum til að uppfylla þær aðbúnaðarkröfur sem þá voru gerðar til framleiðslunnar. Því búi breytti hann í gyltubú og keypti nánast allar innréttingar nýjar.

„Nú er ég nýlega búinn að slátra öllum gyltum á því búi þar sem innréttingar standast ekki nýjar kröfur sem settar voru árið 2014. Ég er búinn að fylla tvo járnagáma og sá þriðji er kominn í hlað,“ segir Ingvi, sem er í óða önn að taka innréttingarnar niður. Hefði hann tekið þann kostinn að breyta búinu í Reykjadal í samræmi við nýjar aðbúnaðarkröfur hefði gyltum á því búi fækkað úr 180 niður í 100, eða um 40%.

„Aðstæðurnar eru mjög krefjandi um þessar mundir með síauknum innflutningi og samkeppnin við innflutt kjöt er mjög skökk. Mörgum þykir ég þínu klikkaður að taka þessa ákvörðun, að byggja upp nýtt bú þegar staða í svínarékt á Íslandi er óviss, en ég hef óbilandi trú á íslensku svínarékt og þeirri sérstöðu sem við búum við. Því tel ég að það sé pláss fyrir svona bú á markaðnum, en tíminn mun leiða í ljós hvort það er rétt mat hjá mér,“ segir Ingvi.

Ingvi Stefánsson, svínabóndi á Teigi í Eyjafjarðarsveit, segir að kyrrstaða sé ekki í boði í svínaréktinni.

Byggt fyrir 400 gyltur á nýju búi í landi Torfna

Hann hefur náð samkomulagi við landeigendur á Torfum í Eyjafjarðarsveit, næsta bæ sunnan við kirkjujörðina Grund og í um 14 kílómetra fjarlægð frá Teigi, um kaup á skika úr jörðinni. Þar verður byggt upp nýtt svínabú fyrir 400 gyltur og meirihluti eldisins mun einnig fara fram þar, en áframeldi verður að auki líka stundað á búinu á Teigi.

Heildarflötur bygginga á nýja búinu verður um 5700 fermetrar. Ingvi hefur fengið aðstoð frá dönsku ráðgjafar fyrirtæki varðandi uppbyggingu búans en undirbúningur hefur staðið yfir frá því á liðnu sumri. „Á svæðinu í kringum Torfur eru mörg kúabú

og bændur hafa áhuga á að nýta svínaskítinn til áburðar, en með þeim hætti spara þeir kaup á tilbúnum áburði og minnka kolefnissporið í sínum rekstri. Þetta svæði hentar rekstri af þessu tagi einnig vel sökum þess hve snjólétt það er,“ segir Ingvi.

Gestamóttaka svo almenningur geti fræðst um svínarékt

Hann segir að við hönnun búans sé gert ráð fyrir að gestir geti komið að og fengið að sjá hvernig búskapurinn gengur fyrir sig, án þess þó að komast í beina snertingu við dýrin. „Ég tel nauðsynlegt fyrir okkur svínabændur að opna búin eins og hægt er fyrir almenningi, en á þann hátt getur fólk fræðst um þennan búskap. Við höfum ekki staðið okkur nægjanlega vel í þeim efnum,“ segir hann og bætir

Ingvi hefur náð samkomulagi við landeigendur á Torfum í Eyjafjarðarsveit, næsta bæ sunnan við kirkjujörðina Grund og í um 14 kílómetra fjarlægð frá Teigi, um kaup á skika úr jörðinni. Þar verður byggt upp nýtt svínabú fyrir 400 gyltur og meirihluti eldisins mun einnig fara fram þar.

við að strangar smitvarnir séu nauðsynlegar til að passa upp á heilnæmi stofnsins og því sé málið ekki einfalt.

„Ég stefni að því að hafa sérstaka gestamóttöku þar sem hægt verður að horfa inn í gotsal í gegnum glervegg og setja jafnframt upp myndavélaskjái sem sýna inn í aðrar deildir búans. Með þessu vonast ég til að almenningur geti kynnst svínaréktinni betur.“

Keppum í gæðum, ekki verði

Ingvi segir að hugsunin á bak við verkefnið sé ekki einungis að uppfylla kröfur sem ný reglugerð um velferð svína geri, heldur að taka skrefið enn lengra með aukna dýravelferð að leiðarljósi.

„Ég met stöðuna þannig að leiðin fyrir innlenda svínarékt til að keppa við siaukinn innflutning felist í því að standa eins myndarlega að þessum rekstri og kostur er og keyra á góðum aðbúnaði, heilnæmi afurða og hreinleikanum sem er einstakur í okkar framleiðslu. Alkunnna er að erlendis eru mun minni kröfur gerðar til framleiðslunnar, ódýrara föður notað, þar er minni launakostnaður og vextir eru lægri svo eitthvað sé nefnt, það liggur því í hlutarins eðli

að við keppum aldrei við innflutt kjöt í verði.“

Svínarékt norðan heiða eflist

Ingvi segir að staða í svínarékt á norðanverðu landinu sé með þeim hætti að innan við helmingur af því sem framleitt er á svæðinu og unnið er úr hjá fyrirtækjum á matvælasviði komi af norðursvæðinu. Grísir hafi því verið sóttir um langan veg frá frá öðrum landsvæðum og fluttir norður á fæti til að anna eftirspurn á svæðinu.

„Með tilkomu þessa nýja bús fellur til meiri framleiðsla hér á svæðinu og þannig skapast einnig mörg afleidd störf, en stundum er talað um svínaréktina á þeim notum að henni fylgi ekki mörg störf. Það er mikill misskilningur, bara í Eyjafirði er talið að um 80 til 90 manns vinni við slátrun og vinnslu svínakjöts og eru þá önnur afleidd störf ótalin. Svínakjöt er einnig hryggjarstykkið í rekstri kjötvinnslna og því skiptum við meira máli þegar fjallað er um landbúnað en margir gera sér grein fyrir,“ segir Ingvi.

Norðlenska verður aðili að þessum rekstri enda vill fyrirtækið tryggja sér aðgang að kjöti á svæðinu. /MPÞ

Hverfa- og kjördæmafélög taka undir orð sérfræðinga um að hafna orkupakka 3

Þórdís Kolbrún Gylfadóttir iðnaðarráðherra sagði í samtali við Sjónvarpið á mánudag að óvíst væri hvort meirihluti sé fyrir því á Alþingi að innleiða þriðja orkupakka Evrópusambandsins hér á landi.

Ráðherra talar þvert gegn skilningi þekktra sérfræðinga

Skilningur iðnaðarráðherra og ráðgjafa hennar er þvert á álit fjölmargra lögfræðinga, innlendra og erlendra, sem tjáð hafa sig um þessi mál. Þar á meðal er Stefán Már Stefánsson, prófessor við lagadeild Háskóla Íslands og sérfræðingur í Evrópurétti. Hann tók meðal annars undir varnaðarorð norska lagaprófessorsins Peter Örebech í Háskóla Íslands fyrir skömmu, en hann er líka sérfræðingur í Evrópurétti. Þá sagði Stefán í samtali við RÚV að þriðji orkupakki Evrópusambandsins, sem verður hluti af samningnum um Evrópska efnahagssvæðið ef

Alþingi samþykkir hann, feli í sér að ríkisvaldið verður framselt til alþjóðlegra stofnana. Bjarni Jónsson rafmagnsverkfræðingur og Gunnar Þorgeirsson, formaður Sambands garðyrkjubænda, hafa talað á sömu notum sem og Jón Baldvin Hannibalsson, Davíð Oddsson og fleiri. Elías Bjarni Eliasson, verkfræðingur og sérfræðingur í orkumálum og fyrrverandi starfsmaður Landsvirkjunar, var sama sinnis í viðtali í Bítinu, morgunþætti Bylgjunnar, sl. mánudag.

Sérfræðingar vara við

Þriðji orkupakkinn lýtur að sameiginlegum orkumarkaði innan Evrópska efnahagssvæðisins og hyggst ríkisstjórnin leggja fram frumvarp í febrúar á næsta ári til að innleiða hann hér á landi. Ísland hefur þegar samþykkt fyrri tilskipanir þessa efnis en deilt er um hvort í pakkanum felist valdaframsal á orkumálum til Evrópastofnana.

Hverfa- og kjördæmafélöghafna orkupakkanum

Hverfafélög Sjálfstæðismanna í Reykjavík og kjördæmisþing Framsóknarmanna í Suðvestur-kjördæmi hafa skorað á forystumenn ríkisstjórnarinnar að hafna orkupakkanum á þessum forsendum. Þá hafa tveir þingmenn Sjálfstæðisflokks, Óli Björn Kárason og Brynjar Nielsson, einnig lýst yfir efasemdum. Ekki má heldur gleyma kjarnyrtri samþykkt á landsfundi Sjálfstæðisflokksins Hann hafnar frekara framsali á yfirráðum yfir íslenskum orkumarkaði til stofnana ESB. Á þriðjudagskvöld samþykkti kjördæmisþing Framsóknarflokksins í Reykjavík svo tillögu um að flokkurinn hafnaði þriðja orkupakkanum frá ESB.

Tveir ráðherrar Sjálfstæðisflokks eru með málið á sinni könnu, Guðlaugur Þór Þórðarson utanríkisráðherra og Þórdís Kolbrún Gylfadóttir iðnaðarráðherra. /HKr.

SÆMUNDUR

KYNNIR NÝJAR BÆKUR:

FORNAR HAFNIR

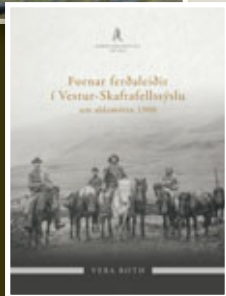
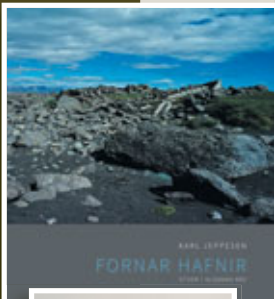
Ljósmyndir og frásagnir af 160 verstöðvum á Íslandi. Ferðalagið hefst á Horni og síðan liggur leiðin allt í kringum landið. Áningarstaðirnir eiga það allir sameiginlegt að þaðan reru forfeður okkar í landinu til fiskjar.

GUNNAR Í HRÚTATUNGU

Hér segir frá unglingnum sem var of efnalítill til að komast í Héraðsskólann á Reykjum. En einnig vormanni í upprisu sveitanna.

FORNAR FERÐALEIÐIR

Hér segir af hetjudáðum og harmleikjum, ferðagörpum af báðum kynjum og á ýmsum aldri þar sem viðfangsefnið eru hinar beljandi jökulár og skjóllausir eyðisandar. Hér er einnig að finna margháttaðan fróðleik um lífshætti og sögu héraðsins.

Vandaðir vetrarhanskar í úrvali

og vinnuljós fyrir íslenskan vetur!

FOSSBERG

Dugguvogi 6 • 104 Reykjavík • www.fossberg.is • 5757600

New Holland T5

- Mótör: 4 stokka 3,4 ltr 107 hestafla
- Gírkassi: 24x24 með vökvavendigír
- Vökvadæla: 64 ltr
- 3 vökvaventlar (6 vökvaúttök)
- 3 hraðar í aflúttaki 540/750/1000 sn/mín
- Ökumannshús með loftkælingu
- Loftpúðasæti ökumanns
- 6 vinnuljós og 2 blikkljós á þaki
- Rafstýrð stjórnun á beislisbúnaði
- Vökvalyftur undirliggjandi dráttarkrókur og opnir beislisendar
- Frambretti og brettubreikkanir að aftan ásamt stjórnþúnaði fyrir lyftu og PTO
- Dekkjastærð: Framdekk 440/65R24
Afturdekk 540/65R34

Eigum til örfáar vélar á eldra gengi

Tilboðsverð

6.460.000.- kr. án vsk.
(8.010.400.- kr. með vsk.)

New Holland T5.105 DC

Dalvegur 6-8 • 201 Kópavogur • Sími 535 3500
Draupnigata 6 • 603 Akureyri • Sími 535 3526
www.kraftvelar.is • kraftvelar@kraftvelar.is

FRÉTTIR

Herferð til að auka sölu á íslenskum vörum:

Íslenskt – gjörið svo vel

Samtök iðnaðarins, Samtök atvinnulífsins, Samtök verslunar og þjónustu og Bændasamtök Íslands hafa tekið höndum saman í nýju átaksverkefni sem hefur hlotið nafnið „Íslenskt – gjörið svo vel“.

Tilgangur verkefnisins er að efla vitund Íslendinga á íslenskum vörum og auka stolt þeirra. Reglulega hefur verið farið í herferðir sem þessar undanfarin ár en til viðbótar við hefðbundnar leiðir verða landsmenn hvattir til að mæla með sínum uppáhaldsvörum fyrir erlenda gesti.

Sigurður Eypórsson, framkvæmdastjóri Bændasamtaka Íslands, segir að full þörf sé á að fara í átak þar sem vakin er athygli á uppruna íslenskra vara.

„Bændur leggja mikla áherslu á að neytendur séu vel upplýstir um þær vörur sem þeir kaupa. Þeir eiga rétt á að vita hvaðan maturinn kemur, hvort heldur sem hann er seldur í verslunum, á veitingastöðum eða í mótuneytum. Við erum stolt af íslenskum landbúnaðarvörum og viljum gjarnan undirstrika uppruna þeirra með skýrum merkingum,“ segir Sigurður.

Herferðin „Íslenskt – gjörið svo vel“ er ekki einvörðungu bundin við mat eða búvörur því allar íslenskar vörur eru undir; ýmsar iðnaðarvörur, s.s. skartgripir, fatnaður, bækur, listaverk, húsgögn og fleira.

Sigurður Eypórsson.

Með hverju mælir þú við þína gesti?

Íslendingar eru gestrisin þjóð og hið nýja átak gefur landsmönnum kost á að tilnefna þær vörur sem þeir myndu mæla með við erlenda gesti. Á vefsíðunni www.gjoridsvoel.is eru íslenskar vörur í aðalhlutverki. Aðilar verkefnisins hafa safnað þar saman vörum úr ýmsum áttum og bjóða landsmönnum að setja saman lista af þeim vörum sem þeir telja að enginn gestkomandi megi missa af. Þeim listum er hægt að deila á samfélagsmiðlum.

Allir sem framleiða íslenskar vörur geta tekið þátt

Fyrirtæki sem framleiða eða selja íslenskar vörur geta tekið þátt í áttakinu. Miðað er við vörur sem uppfylla þau skilyrði sem fram koma í fánalögum. Þau fyrirtæki og þeir framleiðendur sem taka þátt í áttakinu fá aðgang að myndmerki þess og geta nýtt það á umbúðir, heimasíður, samfélagsmiðla eða annað kynningarefni sitt. Samtök iðnaðarins veita verkefninu forstöðu og sjá til þess að skilyrði sem gerð eru til þátttakenda séu uppfyllt. /TB

Frá afhendingu fullveldisferna í Alþingishúsinu, Katrín Jakobsdóttir forsætisráðherra með nýjar fullveldisfernur, ásamt fulltrúum Mjólkursamsölnunar og afmælisnefndar fullveldis Íslands. Frá vinstri, Ásgerður Höskuldsdóttir, Gréta Björg Jakobsdóttir, Guðný Steinsdóttir, Ari Edwald, Katrín Jakobsdóttir, Sigrún Magnúsdóttir, Þórunn Sigurðardóttir og Ragnheiður Jóna Ingimarsdóttir.

Nýjar fullveldismjólkurfernur í verslunum:

Forsætisráðherra tók við fyrstu fernunum í Alþingishúsinu

Katrín Jakobsdóttir forsætisráðherra tók á dögunum á móti fyrstu fullveldisfernunum við athöfn í Alþingishúsinu.

Mjólkursamsalan og afmælisnefnd um 100 ára fullveldi Íslands hafa tekið höndum saman í skemmtilegu verkefni sem snýr að því að færa 100 ára afmæli fullveldis á Íslandi nær íslensku þjóðinni.

Ástæðan er sú að nú eru komnar í verslanir sérstakar fullveldisfernur með fullveldismjól.

Á fernunum prýða sex mismunandi textar og mynd-

skreytingar um markverða atburði sem áttu sér stað á árinu 1918.

„Mjólkursamsalan hefur allt frá árinu 1994 beitt sér fyrir eflingu móðurmálsins en mjólkurfernur eru sterkur og skemmtilegur miðill til að koma jákvæðum skilaboðum og fróðleik á framfæri.

Er það von allra sem að verkefninu koma að fernurnar veki áhuga og athygli fólks á öllum aldri“, segir Ragnheiður Jóna Ingimarsdóttir, framkvæmdastjóri afmælisnefndar fullveldisafmælisins. /MHH

Vilja undanþágu frá samkeppnislögum fyrir afurðastöðvar í kjötiðnaði

— Erfið staða á kjötmarkaði og samkeppni við útlönd kallar á breytingar

Tveir þingmenn Framsóknarflokksins, þær Halla Signý Kristjánsdóttir og Líneik Anna Sævarsdóttir, hafa lagt fram frumvarp á Alþingi þar sem tilgangurinn er að undanskilja afurðastöðvar í kjötiðnaði ákvæðum samkeppnislaga.

Ástæðan er erfið staða á kjötmarkaði og vaxandi samkeppni að utan sem kalli á aukna hagræðingu og lægri kostnað. Lögð er til breyting á búvörulögum sem gerir afurðastöðvum heimilt að sameinast og gera með sér samkomulag um verkaskiptingu og annars konar samstarf til þess að halda niðri kostnaði við framleiðslu, geymslu og dreifingu kjötværa. Í frumvarpinu kemur fram að ráðherra skuli upplýstur um samninga og samstarf fyrirtækjanna.

Jákvæð áhrif á rekstur afurðastöðva og hagstæðara verð fyrir neytendur

Í greinargerð með frumvarpinu segir að flutningsmenn telji að samþykkt frumvarpsins muni hafa jákvæð áhrif fyrir afurðastöðvar og bændur og hafa í för með sér hagstæðara verð

Halla Signý Kristjánsdóttir.

Líneik Anna Sævarsdóttir.

fyrir neytendur. „Tilgangurinn er að veita innlendum kjötiðnaði tækifæri til að hagræða og til að bregðast við ört vaxandi samkeppni að utan. Í alþjóðlegum samamburði eru innlendar afurðastöðvar í kjötiðnaði örsmáar og því ekki samkeppnishæfar við afurðastöðvar á erlendum mörkuðum sem eru mun stærri og hagkvæmari rekstrareiningar. Innlendar kjötiðnaður er engu síður í vaxandi samkeppni við afurðir frá erlendum mörkuðum. Afurðastöðvar í kjötiðnaði geta mjög takmarkað sameinast þar sem það er í andstöðu við ákvæði samkeppnislaga. Það skilar sér í of háum rekstrarkostnaði, háu verði til neytenda og lágu afurðaverði til bændu,“ segir í greinargerð.

Innlendur kjötiðnaður á í vaxandi erlendri samkeppni. Það kallar á aukna samvinnu og verkaskiptingu að mati þingmanna Framsóknarflokksins.

Kjötfamleiðendur standa höllum fæti

Flutningsmenn benda á að síðustu misseri hafi innflutningur á kjöti aukist umtalsvert og að innlendir aðilar standi þar höllum færi. „Samkeppnin er við erlenda framleiðendur sem eru margfalt stærri en þeir sem hér er að finna. Með frumvarpinu er því lagt til að afurðastöðvar í kjötiðnaði verði undanþegnar ákvæðum samkeppnislaga en fyrir því eru fordæmi þar sem mjólkuriðnaður er samkvæmt búvörulögum undanþeginn ákvæðum samkeppnislaga.“ /TB

Ný fræðslumyndbönd um flokkun og meðferð ulla

Ístex hefur í samvinnu við Ullarmatsnefnd, Icelandic Lamb og kvikmyndafyrirtækið Beit ehf. unnið að fimm myndböndum um flokkun og meðhöndlun ulla. Fyrsta myndbandið er tilbúið og er birt á vefsíðunni www.ullarmat.is. Í því er fjallað um flokkun á hvíttri haustull. Tilgangurinn með framleiðslu myndbandanna er að fróðleikurinn nýtist bændum og rúningsmönnum til að auka verðmætasköpun í sauðfjárrækt.

Emma Eypórsdóttir, dósent í kynbótafræði við Lbhl, sýnir réttu handtökin við ullarflokkun.

Á vefnum ullarmat.is má jafnframt

finna ýmsan annan fróðleik sem tengist ullinni, m.a. um flokkun, ullarmat, meðferð, flutninga og ullarviðskipti. /TB

Fyrirtæki sem framleiða eða selja íslenskar vörur geta tekið þátt í áttakinu „Íslenskt – gjörið svo vel“.

SÆMUNDUR

KYNNIR NÝJAR BÆKUR:

KAMBSMÁLID

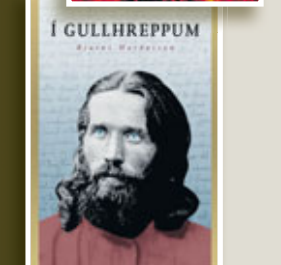
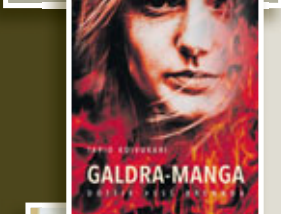
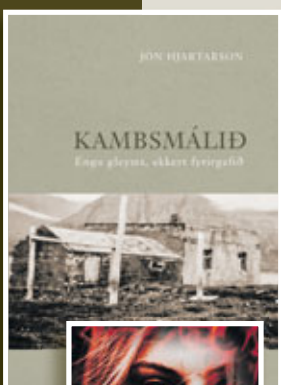
Vorið 1953 létu yfirvöld bjóða upp dánarbú bónda á Kambi í Árneshreppi. Börnunum skyldi ráðstafað og sundrað. En 18 ára stúlka fyrirbyður að nokkurt þeirra fari. Hreppstjórinn lúpast burt og skilur börnin eftir í reiðileysi.

GALDRA-MANGA

Heimasæta í Árneshreppi flýr sína heimasveit eftir að faðir hennar hefur verið brenndur fyrir galdra. Saga hins finnska verðlaunahöfundar lýsir baráttu Möngu við yfirvöld og byggir á raunverulegum atburðum á 17. öld.

Í GULLHREPPUM

Í Gullhreppum segir frá þjóðsagnapersónunni séra Þórði í Reykjadal og hinu mikla veldi Skálholtsstaðar á 18. öld.

Nýsköpun í ferðapjónustu Umsóknarfrestur til 3. desember

Startup Tourism er tíu vikna viðskiptahraðall sem hefst **14. janúar 2019** og fer fram í Reykjavík.

Leitað er eftir lausnum sem auka verðmætasköpun í ferðapjónustu.

Taktu næsta skref inn í framtíð ferðapjónustunna!

startuptourism.is

ISUZU D-MAX

STERKUR PALLBÍLL VERÐUR STERKARI

Sparneytnari, hagkvæmari og hljóðlátari ISUZU D-MAX

Isuzu D-Max BASIC dísil, beinskiptur.

Verð: **5.290.000 kr.** (Verð án vsk: 4.266.000 kr.)

Isuzu D-Max PRO dísil, sjálfskiptur.

Verð: **6.290.000 kr.** (Verð án vsk: 5.072.000 kr.)

164 hestöfl – 3.500 kg dráttargeta. Eyðsla frá 7,0 l/100km*

Bílasalan Bílás
Akranesi
www.bilas.is
431 2622

Bílasala Akureyrar
Akureyri
www.bilak.is
461 2533

Bílaverkstæði Austurlands
Egilsstöðum
www.bva.is
470 5070

IB ehf.
Selfossi
www.ib.is
480 8080

BL sölumboð
Vestmannaeyjum
481 1313
862 2516

BL ehf
Sævarhófa 2 / 110 Reykjavík
525 8000 / www.bl.is

FRÉTTIR

Sauðfjárslátrun 2018:

Sláturlömbum fækkar en meðalvigt hærri milli ára

Meðalfallþungi sláturlamba í haust var 0,15 kílóum hærri í haust en á síðasta ári. Fallþungi sláturlamba á Norðurlandi var hærri en á Suðurlandi og í ár var slátrað meira af fullorönu fé og hrútum en í fyrra.

Meðalfallþungi dilka á nýliðinni sláturtíð var 16,56 kíló, sem er 0,15 kílóum meira en á síðasta ári. Heildarfjöldi sláturlamba hefur aftur á móti dregist saman úr 599.954 árið 2017 í 542.674 árið 2018.

Meiru af fullorönu fé var slátrað í ár en í fyrra. Alls var í ár slátrað 59.500 ám og hrútum í haust sem er 4.350 minna en á síðasta ári.

Lægri meðalvigt á Suðurlandi

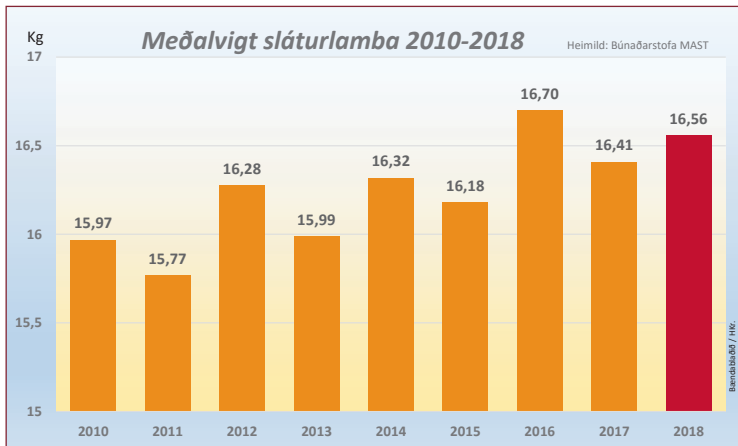
Steinþór Skúlason, forstjóri Sláturfélags Suðurlands, segir að fallþungi norðanlands hafi verið hærri en sunnanlands. „Tíðin sunnanlands í vor var erfið og í sumum tilfellum geltust ærnar hreinlega upp og meðalþyngd dilka hjá okkur var 16,5 kíló 2017 en var 16,3 kíló í ár.

Sláturlömbum fækkaði um 5% milli ára en þau voru 102.752 í fyrra

Sauðfjárslátrun 2018

Heimild: Búnaðarstofa Mast

	2017	Breyting frá fyrra ári	2018	Breyting frá fyrra ári
Heildarfjöldi sláturlamba	559.954	-17.280kg	542.674	-3,10%
Innvegið (kg)	9.188.845	202.164kg	8.986.681	-2,20%
Meðalvigt (kg)	16,41	0,15kg	16,56	0,90%

en 97.352 í ár. Fullorönu fé fjölgaði aftur á móti úr 11.425 í 11.831 milli ára.

Steinþór segir að þar sem

ærslátrunin er að aukast þrátt fyrir samdrátt í dilkum þá dragi hann þá ályktun að von sé á svipaðri fækkun næsta haust, eða 4–5%.

Slátrun einstakra sláturleyfishafa 2018

	Fjöldi lamba	Meðalvigt	
		2017	2018
Kaupfélag Skagfirðinga	99.174	16,30	16,68
Sláturfélag Suðurlands	97.351	16,49	16,33
Sláturhús KVH ehf.	93.633	16,70	16,80
SAH afurðir ehf.	92.043	16,54	16,69
Norðlenska, Húsavík	85.730	16,43	16,68
Sláturfélag Vopnfirðinga	28.737	15,91	15,99
Fjallalamb	27.736	15,73	16,02
Norðlenska, Höfn	17.228	15,93	16,30
Sláturhús Vesturlands	700		18,09
Seglbúðir	342		18,01

Heimild: Búnaðarstofa Mast

Veruleg aukning í slátrun á fullorönu fé

Ágúst Torfi Hauksson, framkvæmdastjóri Norðlenska, segir að sláturtíðin hafi gengið vel í ár. Bæði hvað varðar samvinnu við bændur og að fá fé til slátrunar. „Við reukum tvö sláturhús, annað á Húsavík og hitt á Höfn. Samanlagt felldum við 114.861 lamb og

fullorðið fé á báðum stöðum. Fallþunginn á Húsavík var 16,7 kíló sem er 270 grömmum hærri en árið 2017 og hann var 16,3 sem einnig er 270 grömmum meiri en 2017.“

Ágúst segir aukningu vera í slátrun á fullorönu fé milli ára. „Í ár slátruðum við 12.200 fullorðnum ám og hrútum en í fyrra 10.604. Þannig að aukningin er veruleg á milli ára.“

/VH

Mýrdalshreppur:

Víkurborp færir á flot í stóru jökulhlaupi úr Kötlu

Sveitarstjórn Mýrdals-hrepps hefur sent dóm-málaráðherra erindi þar sem óskað er eftir því við ráðherra að nýr varnargarður austan Víkurborps, vegna jökulhlaups í kjölfar eldgoss í Kötlu, komist til framkvæmda sem allra fyrst.

Ný hermun, sem unnin var af verkfræðistofunni Vatnaskil fyrir Lögreglustjórnann á Suðurlandi, sýnir glöggð að hætta er á að flóð nái alla leið til Víkur.

„Fjárhagslegt tjón af slíku flóði yrði gífurlegt svo að áætlaður kostnaður við gerð nýs varnargarðs bliknar í samanburði. Um leið leggur sveitarstjórn áherslu á að varnargarður austan Höfðabrekku verði grjótvarin og e.t.v. hækkaður“,

Þorbjörg Gísladóttir.

segir m.a. í erindinu.

Þorbjörg Gísladóttir, sveitarstjóri í Vík, segir að Víkurborp muni fara á flot verði stórt jökulhlaup í kjölfar eldgoss í Kötlu.

„Tjónið af slíku hlaupi hleypur á bilinu 6 til 13 milljarðar, hefur þá mikið að segja hvort um vatns- eða aurflóð yrði að ræða. Kostnaðurinn hins vegar við varnargarðinn niður af Víkurkletti með upphækkun á vegi er talinn vera einungis um 100 milljónir, lítið í stóra samhenginu.

Ef við fengjum þennan varnargarð þá myndi það breyta öllum forsendum varðandi viðbragð við Kötluhlaupi, að öllum líkindum þyrfti þá ekki að rýma húsin og allar forsendur varðandi skipulagningu á þorpinu væru breyttar.“ segir Þorbjörg.

/MHH

Bændur kaupa Sláturhús Vesturlands ehf. í Borgarnesi:

Nýtt rekstrarfélag leigir til tíu ára

Fjórir einstaklingar, sem jafnframt allir eru bændur eða fristundabændur í Borgarfirði, hafa keypt Sláturhús Vesturlands ehf. í Borgarnesi.

Þetta eru þau Þorvaldur T. Jónsson í Hjarðarholti, sem er framkvæmdastjóri, Eiríkur Blöndal, Jaðri sem er stjórnarformaður, Guðrún Sigurjónsdóttir á Glitstöðum, auk þess sem Guðjón Kristjánsson, sem var sláturhússtjóri í fyrra rekstrarformi, er nú kominn í þennan hóp. Félagið er rekstrarfélag Sláturhússins í Borgarnesi og hefur gert leigusamning við eigendur hússins til 10 ára.

Bændurnir voru áður með húsið og reksturinn á leigu, eða frá hausti 2017. Þar áður hafði Guðjón rekið sláturhúsið með þremur bræðrum sem enn eiga húsnæðið; Jóni Sævari, Snorra og Kristni Þorbergssonum.

Að sögn Þorvaldar hefur reksturinn gengið vel í haust. „Það hefur gengið vel að sláttra í

Guðjón Kristjánsson er í stjórn Sláturhúss Vesturlands ehf.

Mynd / smh

haust og við erum enn að sláttra sauðfé. Þetta er svipað og í fyrra, en nú fórum við ekkert af stað fyrr en í byrjun október. Við ætlum að sláttra allan ársins hring og stefnum að stórgripaslátrun þegar sauðfjárslátrun lýkur.

Það hefur verið talsverð eftirspurn hjá bændum um slátrun

hjá okkur – líklega svipað og í fyrra og við erum mjög sátt við það, enda verkefni verið umfram væntingar.

Sláturhúsið verður enn um sinn rekið sem þjónustusláturhús, en í framtíðinni er stefnt á að hægt verði að selja frá því, fyrir þá bændur sem eru í föstum viðskiptum.

/smh

Styrkir til jarðræktar:

Alls 1.531 umsókn vegna 76.710 hektara

Í rammasamningi um almenn starfsskilyrði landbúnaðarins sem tók gildi þann 1. janúar 2017 er kveðið á um fjármuni ætlaða til jarðræktar og landgreiðslna. Matvælastofnun sér um að ráðstafa þessum fjármunum til umsækjenda sem uppfylla tilskilin skilyrði samkvæmt gildandi reglugerð, en umsóknarfrestur er 20. október ár hvert.

Úthlutun þessara styrkjaflokka kom til framkvæmdar í fyrsta skipti í fyrra, og þótti takast ágætlega til þó umsóknarferlið hafi að margra mati verið full flókið. Nú hefur það ferli hins vegar verið stórlega bætt og einfaldað en helstu breytingar fólust í því að nú sækir hver umsækjandi aðeins um á einni umsókn, en ekki nokkrum umsóknum eins og var í fyrra, en þá skiptust umsóknir annars vegar upp eftir hvort sótt var um landgreiðslu eða jarðræktarstyrk, og hins vegar upp eftir mismunandi landnúmerum sem umsækjandi hafði heimild til að nýta.

Mikið og gott samstarf hefur

Farið yfir umsóknir.

verið á milli Búnaðarstofu Matvælastofnunar, Ráðgjafarmiðstöðvar landbúnaðarins og búnaðarsambanda um land allt við undirbúning og framkvæmd umsóknarferlisins. Ráðgjafarmiðstöðin hefur haft umsjón með þróunarvinnu í skýrsluhaldsforritinu Jörð ásamt því að aðstoða bændur við skráningu ræktunar og uppskeru, en fullnægjandi skil á skýrsluhaldi

í Jörð er forsenda styrkveitingar. Búnaðarstofa hefur séð um þróun rafræna umsóknarkerfisins á Bændatorginu sem sækir allar upplýsingar um ræktun og uppskeru sjálfkrafa í Jörð. Búnaðarstofa hefur einnig veitt umsækjendum aðstoð við umsóknir og sér að lokum um að greiða út styrkina. Búnaðarsamböndin starfa svo á vegum Matvælastofnunar og sjá um úttektir á umsóknunum, en til þess nota þau t.a.m. gervihnattamyndir frá síðasta sumri ásamt því að hringja í og/eða heimsækja hluta umsækjenda. Samkvæmt reglugerð skal þessari úttektarvinnu vera lokið fyrir 15. nóvember ár hvert, og hefur Búnaðarstofa þá fram til áramóta að greiða út styrkina.

Í ár bárust í heildina 1.531 umsókn. Sótt var um landgreiðslur vegna 76.710 uppskorinna hektara og jarðræktarstyrk vegna 10.404 ræktaðra hektara. Þetta er sambærilegt við umsóknir síðasta árs en þó ekki sú aukning sem gert var ráð fyrir.

ÞORVAR EINHARJONSSON
NÚ BROSIR NÓTTIN

ÞORVAR EINHARJONSSON
Undir hrauni

FORYSTU-FLEKKUR
og fleiri sögur

SÆMUNDUR

KYNNIR NÝJAR BÆKUR:

NÚ BROSIR NÓTTIN

Ævisaga refaskyttunnar Guðmundar Einarssonar sem var goðsögn í lifanda lífi. Hér er list samskiptum náttúrúbarns 19. aldar við landið og lífríki þess.

UNDIR HRAUNI

Spennandi frásögn sem byggir á raunverulegum atburðum þegar tveir þýskir skipbrotsmenn flúðu undir breska hernum upp í Hekluhraun og unnu þar í púlsvinnu fyrir Selsundsbönda.

FORYSTU-FLEKKUR

Fallegar dýrasögur úr gamla bændasamfélaginu sem lýsa ástríku sambandi manna og dýra sem og einstökum vitsmunum málleysingjanna.

Stjórn Landssamtaka landeigenda á Íslandi ályktar um þjóðgarðsfrumvarp: Mun ekki skapa sátt um verndun náttúru og eignarréttindi

Stjórn Landssamtaka landeigenda á Íslandi telur að framkomið frumvarp um þjóðgarðastofnun sé ekki til þess fallið að skapa sátt um verndun náttúru og eignarréttindi að landi.

Stjórnin ályktaði um málið á fundi sínum 7. nóvember sl., en þar segir einnig:

„Í frumvarpsdrögunum virðist hvergi gert ráð fyrir aðkomu landeigenda og einungis er gert ráð fyrir samráði við sveitarfélög sem hlut eiga að máli en ekki samþykki þeirra.

Landssamtök landeigenda telja óþarft og til þess fallið að auka flækjustig í stjórnkerfinu að setja á fót nýja stofnun til að hafa með höndum umsýslu allra þjóðgarða og annarra friðlýstra svæða. Nær væri að sameina þær stofnanir sem þegar eru fyrir hendi og fela einni framkvæmdastofnun verkefni þeirra, ásamt verkefnum þjóðgarðanna.

Í frumvarpinu er gert ráð fyrir beinni eignarnámsheimild þjóðgarðastofnunar, að fengnu leyfi ráðherra. Nær heimildin til þess að taka eignarnámi lönd, mannvirki og réttindi til þess að framkvæma friðun.

Hér er verið að veita þjóðgarðastofnun heimild, t.d. að kaupa stjórnskrávarin eignarréttindi m.a innan þjóðlenda, sem að gildandi lögum verður ekki hnikað, nema með eignarnámi. Þessi hugmyndafræði er andstæð hagsmunum landeigenda og þá sérstaklega tilvísun til þess að um framkvæmd eignarnáms og ákvörðun bóta fari eftir almennum reglum enda við því að búast að verðmat þessara eignarréttinda yrði á einstökum tímabilum, langt undir raunverulegu verðmæti þeirra þegar til lengri tíma er litið.

Umfjöllun um umdæmisráð virðist sett fram frekar til málamynda og til þess að reyna að ná samráðssáttum við hagsmunaaðila frekar en að þessi ráð eigi að hafa einhver raunveruleg völd. Hugmyndin virðist tiltölulega lítt á veg komin í þróunarferli og lögð í dóm ráðherra að fengnum

tillögum þjóðgarðastofnunar. Ekki er að sjá að landeigendur hafi neina aðkomu að þessum ráðum þrátt fyrir að eiga almennt rikustu hagsmini allra sem að koma, af verndun lands í sinni eigu. Þannig er gert ráð fyrir að fulltrúar félags- og hagsmunasamtaka á svæðinu eigi sæti í umdæmisráðum en ekki landeigendur sem þó má ætla að hafi mun ríkari hagsmuna að gæta. Að mati Landssamtaka landeigenda er þetta með engu móti ásættanlegt eins það er sett fram en ekki útilokað að bæta úr þessu með þeim hætti að

aðkoma landeigenda væri tryggð. Landssamtök landeigenda leggjast gegn þeim hugmyndum sem koma fram í 34. grein frumvarpsins um leyfisveitingar þjóðgarðastofnunar og lokun svæða vegna viðburða að svo miklu leyti sem þessi starfsemi gengur gegn ákvæðum laganna um þjóðlendur og kann að ganga gegn hagsmunum landeigenda og trufla starfsemi þeirra á landinu

Þessi frumvarpsdrög eru að mati Landssamtaka landeigenda ekki til þess fallin að efla trúnað og traust

milli ríkisins og landeigenda. Það sem veldur mestum áhyggjum er að hvarvetna er sneitt framhjá landeigendum og yfirleitt ekki gert ráð fyrir aðkomu þeirra með nokkrum hætti. Á hinn bóginn eru tilgreindar einhliða heimildir þjóðgarðastofnunar til að taka eignir og réttindi þeirra eignarnámi. Ekkert er litið til þeirrar alkunnu og raunsönnu reglu að landeigendur eru bestu vörslumenn landsins og hafa verið frá alda öðli.

Landssamtök landeigenda á Íslandi eru fylgjandi vernd

náttúrunnar og sjálfbærri nýtingu hennar. Þeim markmiðum sem að virðist stefnt með frumvarpi þessu verður hins vegar ekki náð fram nema með þátttöku landeigenda, samstarfi og samþykki þeirra en ekki valdboði og flókinni stjórnsýslu sem landeigendur eiga enga aðild að.“

Undir þetta rita stjórnarmennirnir Óskar Magnússon, Samsstaðabakka, formaður, Sigurður Jónsson, Eyvindartungu, varaformaður, Örn Bergsson, Hofi, Guðrún María Valgeirsdóttir, Reykjahlíð og Björn Magnússon, Hólabaki.

TÆKNIMAÐUR

Vegna mikilla umsvifa leitum við að framúrskarandi starfsmanni í DeLaval þjónustudeild Bústólpa. Starfsmaðurinn mun hljóta þjálfun hjá Bústólpa og DeLaval

Menntunar- og hæfniskröfur:

- Iðnmenntun skilyrði
- Góð enskukunnátta
- Góð tölvukunnátta
- Hæfni til að vinna sjálfstætt
- Lipurð í mannlegum samskiptum
- Þekking á landbúnaði er kostur
- Bílpróf er skilyrði

Starfssvið:

- Þjónusta á DeLaval mjaltapjónum og öðrum tæknibúnaði
- Viðgerðir og uppsetningar á DeLaval búnaði

Umsóknarfrestur er til og með 29. nóvember 2018. Umsókn um starfið ásamt ferilskrá skal senda til skrifstofustjóra á netfangið sigurbjorg@bustolpi.is. Stefán Hlynur Björgvinsson þjónustustjóri DeLaval veitir frekari upplýsingar um starfið í síma 849-9873 eða í gegnum netfangið stefan@bustolpi.is

Bústólpi
FÓÐUR OG ÁBURÐUR

Bústólpi starfrækir fóðurverksmiðju á Oddeyrartanga á Akureyri ásamt því að reka verslun með vörur sem tengjast landbúnaði. Bústólpi er þjónustuaðili DeLaval á Íslandi. Hjá Bústólpa starfa 23 manns. Bústólpi hefur verið valið framúrskarandi fyrirtæki átta ár í röð af Creditinfo.

Bústólpi ehf - fóður og áburður • Oddeyrartanga • 600 Akureyri • bustolpi@bustolpi.is • Sími 460 3350 • www.bustolpi.is

Níu hleðslustöðvar komnar upp

Níu sveitabærir víðs vegar um landið hafa tekið rafhleðslustöðvar fyrir rafbíla í notkun. Bændurnir á bæjunum bjóða gestum upp á rafhleðslu undir merkjum „Hleðslu í hlaði“ sem er samvinnuverkefni bænda, Hey Iceland, Orkuseturs og Bændasamtaka Íslands. Bæirnir eru eftirfarandi:

- Bjarteyjarsandur í Hvalfirði
- Bragðavellir í Hamarsfirði
- Dæli í Fnjóskadal
- Geitfjarsetrið Háafelli í Borgarf.
- Heydalur á Vestfjörðum
- Hraunsnef í Norðurárdal
- Litli Geysir í Haukadal
- Silva í Eyjafjarðarsveit
- Sölvanes í Skagafirði

Fleiri bæir eru í startholunum að setja upp hleðslustöðvar. Þá verður ný stöð opnuð á næstu vikum við Bændahöllina í Reykjavík þar sem gestum á Hótel Sögu og öðrum sem eiga erindi í húsið býðst að hlaða sinn rafbíl. /TB

HLUNNINDI & VEIÐI

Vaskir veiðimenn á rjúpu fyrir skömmu fyrir norðan.

Oft verið miklu meira af rjúpu

„Við erum búnir að fara tvisvar á rjúpu og fengið mjög lítið, einn og einn fugl. Það var bara alls ekki mikið af fugli,“ sagði veiðimaður sem við hittum uppi á Holtavörðuheidi aðra helgina sem mátti fara á rjúpu.

Flestir eru sammála um að það sé minna af rjúpu en oft áður. Og einn kom með þá kenningu að lítið hefði verið af berjum á stórum hluta landsins, eins og fyrir vestan og norðan.

„Rjúpan hefur bara ekki haft eins mikið að borða eins og venjulega, í Borgarfirði var mjög lítið af berjum, eiginlega ekki neitt

bara,“ sagði þessi veiðimaður og það var margt til í þessu hjá honum.

Í Borgarfirði var varla ber á lyngi, sama hvað var leitað og leitað. Rigningasumar og sólarlítið.

Veiðimenn sem við höfum rætt við voru sammála um minni rjúpu eins og uppi á Holtavörðuheidi. Eftir tveggja tíma labb sást einn fugl og lítið annað. Einn hrafn á flugi og hann var alls ekki hvítur að sjá við fyrstu sýn.

Svona er þetta bara en einni helgi hefur verið bætt við og það hefur sitt að segja fyrir veiðimenn.

Jógvan Hansen með lax úr Hvolsá í Dölum rétt fyrir ofan veiðihúsið.

Skemmtilegt veiðisvæði og fjölbreytt

Gunnar Bender

gunnarbender@gmail.com

„Það er eitthvað sem heillar mig við þetta svæði,“ sagði veiðimaður í samtali við tíðindamann Bændablaðsins á dögnum.

„Saurbærinn, Skarðsströndin, Fellsströndin og Dalirnir,“ sagði veiðimaðurinn.

„Ég fór í þrjár laxveiðiar á svæðinu í sumar og tvær í fyrra, þær gáfu vel af fiski.“

Já, við skulum aðeins kíkja á svæðið sem er verið að tala um.

„Lokatölurnar úr Hvolsá eru 320 laxar og um 200 bleikjur,“ sagði Þórarinn Birgir Þórarinsson í Hvítadal, er við spurðum um Hvolsá og Staðarhólsá í Dölum sem gáfu vel í sumar.

„Sleppingar og lagfæringar í lóninu er að skila sér, fiskurinn stoppar minna í lóninu,“ sagði Þórarinn enn fremur.

Sett í tvær sleppitjarnir

Sett var í tvær sleppitjarnir, eina í Hvolsá og eina í Staðarhólsá, sem hafa skilað vel af fiski og veiðin verður jafnari en verið hefur.

Krossá gaf 91 lax en áin var að skipta um hendur. Svisslendingar voru að taka hana á leigu, en Hreggnasi sleppti takinu á henni eftir nokkur ár. Svisslendingarnir eiga Búðardalsá að langstærstum hluta. Búðardalsá gaf 331 lax og Íslendingar sem voru við veiðar í henni í ágúst fengu fína veiði enda hafði rignt aðeins.

Svisslendingar leigja fleiri veiðiar á þessum slóðum, Dunká og Álfhá líka. Tímarnir breytast og svona er þetta bara. Erlendur veiðimaður er kominn með Hítará.

170 laxar í Flekkudalsá

„Flekkudalsáin endaði í 170 löxum,“ sagði Ingólfur Helgason

leigutaki. Margir fara í Flekkudalsá á hverju ári til að renna fyrir fiski, þar er fallett við ána og veiðivon töluverð.

„Við enduðum veiðina í Laxá í Dölum í 1207,“ sagði Haraldur Eiríksson, sem er töluvert betra en í fyrra. Og það veiddust nokkrir vænir laxar í sumar í henni.

Haukadalsá endaði í 629 þetta sumarið. Miðá kom vel út í sumar og þar veiddust 374 laxar og hellingur af bleikju.

Veiðilendurnar eru víða í Dölunum, Efri-Haukadalsá, Miðá, Hörðudalsá, Strauma og Dunká.

„Það má veiða á flugu og maðk í nokkrum af þessum veiðiám, krakkarnir geta veitt og fengið fína veiði, bleikjan er enn þá til á svæðinu. Við fengum flottar bleikjur á fluguna, tveggja, þriggja punda, en gaman að fá bleikjuna til að taka hana. Þetta er að liða undir lok, þessi bleikjuveiði, víða, samt ekki alls staðar,“ sagði veiðimaðurinn enn fremur.

Bændablaðið

Kemur næst út 15. nóvember

Smáauglýsingar 56-30-300

KÆLI- & FRYSTI-BÚNAÐUR

Carrier

BÍLAR

Kæli- & frystibúnaður frá Carrier í miklu úrvali.

Fyrir allar gerðir af sendi- og flutningabílum.

HURÐIR fyrir kæla

Hentar afar vel fyrirtækjum í landbúnaði, sjávarútvegi og iðnaði.

Hafðu samband í síma 587 1300 og við sérsníðum lausn sem hentar þér!

KAPP ehf

VÉLA-KÆLI & RENNIVERKSTÆÐI

Miðhraun 2 | 210 Garðabær | Sími 587 1300 | kapp@kapp.is | www.kapp.is

Fleiri og fleiri laxveiðiar til útlendinga

„Það er ein og ein laxveiðiá að fara til útlendinga á hverju ári og þá sérstaklega á Vesturlandinu,“ sagði veiðimaður, sem hefur mikið veitt á svæðinu og það eru orð að sönnu.

Þetta eru Álfhá á Mýrum, Hítará líka á svipuðum slóðum, síðan Dunká og ef við færum okkur aðeins lengra voru Svisslendingar að leigja Krossá á Skarðsströnd og keyptu fyrir nokkrum árum 98% í Búðardalsánni.

Svisslendingur er með Álfhá og

Hann er á!

Mynd / G.Bender

erlendur veiðimaður veiddi Hítará af Stangaveiðifélagi Reykjavíkur, sem hefur haft hana síðan elstu menn muna.

Þetta er bara á þessu svæði á landinu, ef við ræðum ekki um hin líka strax. Þessi þróun er að verða stærri og meiri á hverju ári. Fátt virðist stoppa þetta, fleiri og fleiri laxveiðiar lenda í höndum erlendra veiðimanna.

Sjóbirtingsveiði á Snæfellsnesi

Sjóbirtingsveiðin gekk víða vel í haust, eins og í Staðará á Snæfellsnesi þar sem nokkrir veiðimenn fóru til veiða núna í haust.

Aðrir fóru austur fyrir fjall, Varmá, Baugstaðaós og síðan við klaustur, Tungufljót, Tungulækur, Geirlandsá, Grenilækur, Eldavatn og Fossálar. Þá fór Óliver út á Snæfellsnes og fékk flotta veiði í Staðaránni.

Þessi ungi maður, sem alla jafna býr í Brooklyn í New York, notar hvert tækifæri sem gefst þegar hann heimsækir Ísland til að skjótast í veiði. Óliver Marteinsson náði þrem fallegum sjóbirtingum úr Staðará á Snæfellsnesi í skottúr einn dag í ágúst síðastliðnum. Fiskarnir komu á aðfallinu sem, eins og allir víta, er sá tími sem er bestur í ósævið eins og í Staðará.

Óliver Marteinsson með veiði úr Staðará.

Ódýrara verður það ekki!

Gluggar og hurðir fyrir íslenskar aðstæður

Netafslátturinn gildir 19-26 nóvember

 Skanva.is

45%
BLACK WEEK
FEVER

Útihurðir

Verð frá 51.194 kr.

Fánagluggar

Verð frá 38.283 kr.

Fastrammagluggar

Verð frá 28.229 kr.

CE-merkt
10 ára ábyrgð
Slagveðursprófun
Sérsmíðað eftir þínum þörfum
Verðvernd - við bjóðum besta verðið

Fiskislóð 31E | 101 Reykjavík | S: 558 8400 | Skanva.is

Sýningarsalur Skanva er opinn alla mánu- og föstudaga frá kl. 9-16

HAUSTILBOÐ

10% haustafsláttur af öllum

GARÐHÚSUM

og Sky15-3 og Sky15-44 gestahúsum af verðunum á heimasíðunni okkar

www.volundarhus.is

GARÐHÚS 4,4m²

GARÐHÚS 4,7m²

GARÐHÚS 9,9 m² án gólfs

GARÐHÚS 9,7m²

www.volundarhus.is

44 mm bjálki / Tvöföld nótun

GARÐHÚS 14,5 m²

Vel valið fyrir húsið þitt

volundarhus.is · Sími 864-2400

Nánari upplýsingar á
heimasíðu okkar
volundarhus.is
og í síma 864-2400.

50% afsláttur
af flutningi á
GARÐHÚSUM og
GESTAHÚSUM
á allar þjónustu-
stöðvar Flytjanda.

GESTAHÚS og
GARÐHÚS
sérhönnuð fyrir
íslenskar aðstæður

Sjá fleiri
GESTAHÚS og
GARÐHÚS á tilboði
á heimasíðunni
volundarhus.is

STEKKUR Tvö falleg jólablóm

Sjálfur kys ég að undirbúningur jóla hefst í desember og hef sagt að jólasakruti í nóvember stingi álika mikið í augum og að setja dropa af tabasco-sósu undir augnlokin. Undantekning á þessu eru þó blóm sem eiga að standa yfir hátíðarnar þar sem þau þurfa talsverðan undirbúning.

Mörgum þykir ilmurinn af hýasintum góður og þær eru fallegar í skreytingar. Ekki skemmir heldur fyrir að þær fást í fjölda lita, bláar, rauðar, gular, bleikar og hvítar, allt eftir smekk.

Auðveldast er að rækta hýasintur í grunnum glervasa sé ætlunin að hafa þær í blóma yfir jólin. Vasarnir sem fást í Blómavali eru belgmiklir að neðan en þrengjast rétt ofan við miðju og opnast svo aftur.

Fylla skal vasann með volgu vatni upp að þrengingunni eða þannig að vatnsborðið leiki við neðri hluta lauksins án þess að snerta hann. Einungis ræturnar eiga að ná niður í vatnið.

Einnig má setja hýasintulauka í pott með eftirfarandi hætti.

Setjið laukinn í 10 sentímetra pott og skorðið hann til háls í mildinni og gætið þess að toppurinn, mjórri hlutinn, snúi upp.

Vökvíð vel og geymið pottinn á dimmum og svölum stað og haldið moldinni raki.

Þegar spírunar hafa náð um tommu að hæð skal auka hitann í 15 til 20° á Celsíus en hafa laukinn í myrkri þar til fara að sjást blómvisar milli blaðanna. Þá skal flytja pottinn á bjartan stað og skreyta.

Eftir að laukurinn er kominn í blóma á potturinn að standa á björtum stað og við stofuhita og gæta þess að ræturnar séu ávallt rakar.

Flestir þekkja algengan og fallegan kaktus sem gengur undir ýmsum heitum eins og haust-, nóvember- eða krabbakaktus, algengasta heitið er þó að öllum líkindum jólakaktus. Sérstaklega þegar hann blómstrar um jólahátíðina.

Ástæðan fyrir því að þessi kaktus blómstrar rétt fyrir eða um jólin er að hann þarf að minnsta kosti tólf klukkustunda myrkur til þess að mynda blóm, sem er mjög heppilegt fyrir okkur hér á norðurslóðum.

Kaktusinn er upprunninn á Amasónsvæði Suður-Ameríku, nánar tiltekið í Brasilíu, þar sem hann vex sem ásæta í trjákrónum. Ólíkt flestum öðrum kaktusum vex jólakaktusinn því í raka og talsverðum skugga. Þetta gerir það að verkum að hann dafnar best í hálfskugga og þolir talsvert meiri vökvun en aðrir kaktusar. Kjörhiti hans er 15 til 20°C og gott er að gefa honum áburð meðan á blómgun stendur.

Fallegt er að hafa jólakaktus í potti í glugga eða hengipotti þar sem blöðin og blómin slúta yfir brúnina á pottinum. Kaktusinn blómstrar yfirleitt einn til tvo mánuði á ári, ár eftir ár, og getur orðið stór, fyrirferðarmikill og fallegur. Ekki er æskilegt að færa nóvemberkaktus á milli staða á meðan hann er í blóma því þá á hann það til að fella blómin.

Jólakaktusa er hægt að fá í ýmsum litum, með rauð, hvít, bleik og lillablá blóm og þeir dafna best á vel framræstum og sandblandaðri og fremur þröngum potti. /VH

NYTJAR HAFSINS

Rauðagull úr greipum Ægis

Kjartan Stefánsson
kjartanst@simnet.is

Karfinn er meðal verðmætustu nytjastofna Íslendinga en það tók okkur marga áratugi að átta okkur á því að þessi rauði, litfagri fiskur er eftirsótt matvara víða um heim.

Að sækja gull í greipar Ægis er orðatiltæki sem menn gripa gjarnan til þegar lýsa þarf því hve gjöfult hafið getur verið. Það er vel við hæfi að líkja sjávarauðlindinni við gull þótt hafið sé ekki gullnáma í eiginlegum skilningi. Gullið verður fyrst til í greipum þeirra sem nýta fiskinn eða önnur sjávardýr.

Ýmsar dýrmætar tegundir sem nú eru eftirsóttar voru lengi vel taldar verðlausar og var hent fyrir borð áður en menn sáu tækifæri í því að nýta þær. Karfinn er gott dæmi um fisk sem lengi var vannýttur en nú skilar hann milljörðum í þjóðarbúið. Samkvæmt tölum frá Hagstofnunni voru fluttar út karfaafurðir fyrir um 11,3 milljarða króna á árinu 2017, sem eru tæp 6% af heildarútlutningi sjávarafurða. Því er óhætt að kalla karfann rauðagullið sem sótt er í greipar Ægis.

Karfi er ekki bara karfi

Dags daglega er oftast talað um karfa eins og um eina fisktegund sé að ræða. Málið er þó ekki svo einfalt því á Íslandsmiðum veiðast þrjár karfategundir; gullkarfi, djúpkarfi og litli karfi.

Til að flækja málið enn frekar þá er djúpkarfinn tvöfaldur í roðinu ef þannig má að orði komast. Alþjóðahafsrannsóknaráðið skilgreinir djúpkarfa við Ísland og úthafskarfa í Grænlandshafi sem þrjá líffræðilega aðgreinda stofna þótt þeir beri eitt og sama latneska tegundaheitið.

Djúpkarfinn sem við veiðum á Íslandsmiðum er sem sagt sérstakur stofn og úthafskarfinn telur tvo stofna, efri og neðri stofn. Nú eru aðeins leyfðar veiðar á neðri stofni en hann má einkum finna á Reykjanesshryggnum utan íslensku fiskveiðilögsögunnar. Hann gengur einnig inn í íslenska lögsögu þar sem íslensk skip veiða yfirleitt sinn hluta úthafskarfvótans rétt innan lögsögulinunnar.

Ein mesta veiðipjóð karfa

Íslendingar veiða einna mest allra þjóða af karfa og eru einnig ein stærsta útflutningsþjóð karfaafurða.

Í upphafi karfaveiða á fyrri hluta síðustu aldar veiddist nær eingöngu gullkarfi en veiðar á djúpkarfa hófust í kringum 1950. Gullkarfi og djúpkarfi eru mikilvægastir fyrir veiðar okkar en um tíma var veitt umtalsvert magn af úthafskarfa. Lítið veiðist hins vegar af litla karfa.

Íslendingar stunduðu einnig umtalsverðar karfaveiðar á fjarlægum miðum svo sem við Vestur-Grænland, við Austur-Grænland og Nýfundaland á 20 ára tímabili, frá 1953 til 1972.

Á nýliðnu fiskveiðiári veiddu Íslendingar 51.400 tonn af gullkarfa, 10.500 tonn af djúpkarfa, 1.140 tonn af úthafskarfa og 150 tonn af litla karfa. Samanlagt gera þetta um 63.300 tonn.

Þegar best lét veiddu íslensk skip tæp 97 þúsund tonn af gullkarfa á Íslandsmiðum en það var árið 1982. Hæst fór djúpkarfaflinn í tæp 57 þúsund tonn árið 1994. Mest veiddu

Vænt karfahol um borð í Hring SH. Myndin er tekin árið 2005 á veiðum fyrir vestan land. Mynd / Guðlaugur Albertsson

Kvótæign í karfa 1. september 2018

Útgerð	Hlutfall í gullkarfa	Hlutfall í djúpkarfa
HB Grandi hf.	27,6	25,2
Útgerðarfélag Reykjavíkur hf.	8,5	15,7
Samherji Ísland ehf.	8,1	8,6
FISK-Seafood ehf.	7,7	7,9
Vinnslustöðin hf.	7,4	7,9
Þorbjörn hf.	6,1	4,7
Síldarvinnslan hf.	4,6	4,6
Ögurvík ehf.	4,3	4,6
Rammi hf.	3,0	3,2
Hraðfrystihúsið - Gunnvör hf.	2,9	1,3
Samtals 10 stærstu	80,1	83,7

Heimild: Fiskistofa

Íslendingar rúm 57 þúsund tonn af neðri stofni úthafskarfa árið 1996.

Þess má geta að um og eftir miðja síðustu öld og fram undir seinni hluta áttunda áratugarins veiddu erlend skip gríðarlegt magn af karfa á Íslandsmiðum.

Gýtur lifandi seiðum

Karfategundirnar við Ísland eru keimlíkar í útliti en þó er nokkur munur á þeim í lit, svipmóti og stærð. Tegundirnar halda sig einnig á misjöfnu dýpi, litli karfi grynnt en djúpkarfi dýpst eins og nafnið bendir til.

Þar sem gullkarfinn er algengastur er við hæfi að lýsa honum aðeins nánar. Yfirleitt er gullkarfi í afla um 35 til 42 sentimetrar að lengd og

vegur um 0,6 til 1,1 kíló. Hann getur þó orðið allt að 90 sentimetrar og vegið um 12 til 15 kíló og kallast þá „aldamótakarfi“.

Aðaluppeldissvæði gullkarfa er við Ísland og Austur-Grænland en hann fer einnig til Færeyja. Gullkarfinn er deilistofn þessara þriggja landa en stærstur hluti veiðkvótans kemur í hlut Íslendinga. Gullkarfi finnst víða á Íslandsmiðum en veiðist mest fyrir sunnan land og vestan.

Gullkarfinn, eins og aðrar karfategundir, hefur þá sérstöðu meðal beinfiska að hann gýtur lifandi seiðum. Hængar verða kynproska á haustin og þá fer eðlun fram en hængurinn hefur til þess sérstakt ytra líffæri sem nefnist pintill.

Í fyllingu tímans þroskast eggin

og klekjast út í hrygnunni og gýtur hún seiðunum suðvestur af Íslandi í apríl til júní. Fjöldi seiða í hverju goti er frá 40 til 400 þúsund.

Enginn happadráttur

Engum sögum fer af karfaveiðum Íslendinga fyrr á öldum en karfinn var þó þekktur sem matfiskur. Hann hefur væntanlega stöku sinnum slæðst um borð við veiðar á þorski.

Í upphafi botnvörpuveiða snemma á síðustu öld fór að bera meira á karfa sem meðafla við þorskveiðar. Var honum tíðast kastað í sjóinn aftur eins og hverjum öðrum verðlausum fiski. Eftir að veiðar íslenskra togara hófust á Halamiðum upp úr 1920 jókst karfi sem meðafla gríðarlega og var honum sem fyrr undantekningalítið mokað í hafið að nýju.

Karfinn hefur beitta gadda og ef sjómenn stungu sig á honum þegar hann var handleikinn gat grafið illa í sárinu. Það þótti líka nauðsynlegt að eiga góð stígvél þegar karfanum var sparkað fyrir borð. Karfinn þótti því enginn happadráttur.

Frá gúanó til manneldis

Það var ekki fyrr en á fjórða áratug síðustu aldar að fyrst var farið að nýta karfann að einhverju ráði. Þá hófust skipulagðar veiðar á karfa fyrir vestan land og var honum mokað upp til gúanóvinnslu í síldarverksmiðjum vestanlands og norðan. Jafnframt var lítilsháttar karfavinnsla í landi þar sem lifrin var brædd. Síðan var farið að flytja hann út ísaðan í einhverjum mæli, einkum til Þýskalands.

Á árinu 1950 hefst svo loks vinnsla á karfa til manneldis af fullum krafti, fyrst hjá Haraldi Böðvarssyni á Akranesi eins og rakið er hér í sérstakri grein.

Fyrstu áratuginu var karfinn unninn í landi en eftir að frystitogarar komu til sögunnar færðist vinnsla hans út á sjó í verulegum mæli. Allt að helmingur karfaaflans er nú sjófrystur.

Bandaríkin og Rússland voru lengi aðalmarkaðir fyrir karfann. Þýskaland er núna mikilvægasti markaðurinn en Rússlandsmarkaður er lokaður vegna viðskiptahafta. Japanir eru líka stórir kaupendur.

Mikil samþjöppun karfakvótans

Karfinn hefur þá sérstöðu í kvótakerfinu að hann er sú tegund sem hefur hæsta kvótpakið. Samkvæmt lögum má ekkert útgerðarfyrirtæki eiga meira en 12% af verðmætum heildarkvótans reiknað í þorskígildum. Sérreglur gilda svo fyrir einstakar tegundir. Enginn má eiga meira en 12% heildarkvótans í þorski, 20% ýsukvótans og 20% loðnukvótans, svo dæmi séu tekin. Kvótpakið fyrir karfann er hins vegar 35%.

Fiskistofa birti nýlega yfirlit yfir hlutfallslega kvótæign stærstu útgerða í upphafi fiskveiðiársins 2018/2019. Þar kemur fram að HB Grandi er með langstærstu hlutdeild í karfa, eða tæp 28% í gullkarfa og rúm 25% í djúpkarfa. Útgerðarfélag Reykjavíkur, áður Brim, er í öðru sæti með um 8,5% í gullkarfa og 15,7% í djúpkarfa.

Mikil samþjöppun er í kvótæign í karfa. Þannig eru 10 kvótahæstu útgerðirnar með samanlagt um 80% kvótans í gullkarfa og um 84% í djúpkarfa, sem sjá má í meðfylgjandi töflu. Frá því Fiskistofa birti tölur sínar hefur hluthafafundur HB Granda samþykkt kaup félagsins á Ögurvík sem er í 8. og 7. sæti yfir stærstu útgerðir í gullkarfa og djúpkarfa.

Hvaða fiskur er þetta?

Segja má að frysting á karfa hafi byrjað hér fyrir einskæra tilviljun hjá HB & Co á Akranesi. Í viðtali við Harald Böðvarsson sjötugan í Morgunblaðinu í maí 1959 vikur hann að upphafi karfavinnslunnar. Einnig er sagt frá upphafinu í ævisögu Haraldar, „Í fararbroddi“, sem Guðmundur Gíslason Hagalín skráði.

Farið heldur illa með verðmætin

Haraldur rifjar upp í Morgunblaðsviðtalinu að vinnsla á karfa hafi að mestu verið óþekkt til ársins 1949. Á þessum árum var karfinn bræddur í stórum stíl meðal annars á Akranesi. Þá var það að bandarískur maður í þjónustu Sameinuðu þjóðanna, Cooley að nafni, var í heimsókn hér á landi. Sturlaugur, sonur Haraldar, tók á móti honum. Þar sem þeir fóru um var togari að landa karfa til bræðslu. Cooley staldraði við og spurði hvað Íslendingar kölluðu þennan fisk. Sturlaugur sagði að þetta væri karfi en Englendingar kölluðu hann redfish.

Cooley sagðist ekki betur sjá en að þetta væri sami fiskur og nefndur væri ocean perch í Bandaríkjunum og vildi fá að vita hvort mikið veiddist af honum hér. Honum var sagt að karfanum væri mokað upp. Stundum væri sjórinn rauður af dauðum karfa í kringum togarana. Hann væri ekki nýttur til manneldis, en unnið úr honum mjöl og lýsi. Í ævisögu Haraldar segir að Cooley hafi þagað við og hrist höfuðið en sagt síðan: „Ef þetta er ocean perch, sem ég held endilega að það sé, þá má víst segja, að þið farið heldur illa með verðmætin.“

Eftirsóttur fiskur í Bandaríkjunum

Cooley og Sturlaugur settust síðan niður og flettu upp latneska heitinu á karfanum og sannfærðust um að þetta væri fiskurinn sem Bandaríkjamenn kölluðu ocean perch, en sá fiskur var einhver eftirsóttasti fiskur í Bandaríkjunum. Cooley lýsti því hvernig karfinn væri unninn í Bandaríkjunum. Hann væri settur í vél áður en hann væri flakaður og þar væru brotnir af honum gaddarnir og bolurinn afhreistraður.

Cooley dvaldi nokkra daga á Akranesi. Áður en hann fór hafði verið flakaður og frystur einn bilfarmur af karfa í hraðfrystihúsi HB & Co. Sýnishorn af frystu karfaflökunum voru send til Bandaríkjanna og líkaði ágætlega. Eftir það hófst vinnsla á karfa af fullum krafti og fór hann allur á Ameríkumarkað. Togarnir komu eftir það iðulega til Akraness og losuðu karfa jöfnum höndum til flökunar, en einnig til vinnslu í fiskimjölsverksmiðjunni eftir því hve mikið barst að.

Karfavinnsla þróaðist hratt og árið 1952 voru komnar flæðilínur þess tíma hjá HB & Co og karfanum var pakkað í mismunandi neytendapakningar. Rösklega 100 handflakarar unnu við karfann þegar mest var. HB & Co gerði ekki út togara á þessum árum en samið var við Bæjarútgerð Akraneskaupstaðar

um kaup á karfa af siðutogurunum Bjarna Ólafssyni AK og Akurey AK. /kjartanst@simnet.is

Karfi flakaður og snyrtur í frystihúsi HB & Co á Akranesi árið 1952. Rösklega 100 handflakarar unnu við karfann þegar mest var. Myndin er fengin úr ljósmyndasafni Haraldar Sturlaugssonar, www.haraldarhus.is.

VIÐ ÞÖKKUM VIÐSKIPTAVINUM OKKAR
30 FARSÆL ÁR Í REKSTRI OG HORFUM
STOLTIR FRAM VEGINN.

REKI EHF

HÖFÐABAKKA 9

110 REYKJAVÍK

www.reki.is

SÍMI: 562 2950

HROSS & HESTAMENNSKA

Óska eftir reiðhrossum í áskorunartilraun

– Lokaáfangi þróunar á bóluefni gegn sumarexemi

Vilhjálmur Svansson, dýralæknir og veirufræðingur á tilraunastöð Háskóla Íslands í meinafræðum að Keldum, hélt á aðalfundi Félags hrossabænda erindi um bólusetningu gegn sumarexemi í hrossum og áskorunartilraun sem til stendur að framkvæma árin 2020–2022.

Um er að ræða lokaáfangi í hinu viðamikla verkefni gegn sumarexemi í útfluttum hrossum og mun tilraunin leiða í ljós hvort fram sé komið nothæft bóluefni gegn hinu hvítleiða ofnæmi, sem hrjáir allt að 50% útflutningshrossa.

Tilraunin er samburðarrannsókn sem felur í sér að bólusetja hesta og flytja þá í kjölfarið á flugusvæði í Evrópu. Fylgst verður með heilsufari þeirra í þrjú ár og eru niðurstöðurnar bornar saman við niðurstöður úr áður útfluttum óbólusettum hrossum. Rannsókninni er ætlað að leiða í ljós hvort tilraunabóluefnið verji hestana gegn sumarexemi.

Félag hrossabænda hyggst hafa milligöngu við að útvega hross í rannsóknina, og mun félagið því óska eftir 25 reiðhrossum á aldrinum 5–9 vetra og vera meðfærileg og nothæf til reiðar.

Þeir sem vilja leggja til hross í verkefnið geta haft samband í síma 563-0300 og einnig sent tölvupóst á fhb@fhb.is.

Hrossin verða bólusett á Íslandi í febrúar-apríl 2020 og síðan flutt til Sviss snemmsumars 2020 á smámýssvæði. Viðtakendur hestanna munu halda hrossin og munu rannsækendur fylgjast með hestunum í þrjú ár. Að tilrauninni lokinni munu viðtakendur þeirra eignast hrossin.

Þetta viðamikla verkefni er samstarf milli Keldna og dýrasjúkdómadeildar Háskólans í Bern í Sviss en einnig koma aðilar við Cornell-háskóla, Íþöku í Bandaríkjunum að verkefninu.

Íslenska sendiráðið í Kaupmannahöfn og Horses of Iceland stóðu fyrir skrudreið um Kaupmannahöfn þann 21. október sl. Samstarfsráðherrar Norðurlandanna í Danmörku og Íslandi, Eva Kjer Hansen og Sigurður Ingi Jóhannsson, leiddu reiðina sem fór frá konunglegu hesthúsinum við Kristjánshöfnarhöll í gegnum miðborg Kaupmannahafnar og að Norðurbryggju á Kristjánshöfn. Tilefnið var 50 ára afmæli dönsku Íslandshestasamtakanna, en hátíðin var einnig liður í dagskrá íslenska sendiráðsins í Kaupmannahöfn í tilefni af 100 ára fullveldi Íslands.

Mynd/ Gunnar Freyr Gunnarson

Frá Bændasamtökum Íslands: Umsóknir um styrki úr Stofnverndarsjóði íslenska hestakynsins

Fagræð í hrossarækt starfar samkvæmt 15 gr. búnaðarlaga nr. 70/1998. Fagræð fer, meðal annarra verkefna, með stjórn Stofnverndarsjóðs sem starfræktur er samkvæmt ákvæðum í sömu lögum og reglugerð nr. 1123/2015 um sama efni.

Verkefni sjóðsins eru að veita styrki til þróunar- og rannsóknaverkefna í hrossarækt. Verkefni skulu stuðla að viðhaldi verðmætra eiginleika í íslenska hrossastofninum, verndun erfðafjölbreytileika

stofnsins og/eða auka þekkingu á stofninum og útbreiðslu hans. Fagræð í hrossarækt auglýsir eftir umsóknum ár hvert og tekur ákvörðun um styrkveitingar.

Fagræð tekur ákvörðun um styrkveitingar í desember 2018. Nánari upplýsingar fást hjá Bændasamtökunum.

Frestur til að skila inn umsóknum er til 3. desember 2018 og skal umsóknum skilað til:

Fagræð í hrossarækt, Bændahöllinni v/Hagatorg, 107 Reykjavík.

Fagræð í hrossarækt.

Sveinn segir nauðsynlegt að leggja fjármagn í vöruþróun og markaðssetningu hrossaafurða og samþykkti aðalfundurinn að leitast eftir að tekið yrði upp gjald af hrossaafurðum sem eyrnamerkt verður markaðsstarfi.

Fjölbreytt málefni rædd á aðalfundi Félags hrossabænda:

Hrossabændur taka yfir hlut BÍ í Landsmóti

Aðalfundur Félags hrossabænda fór fram 26. október sl. í Samskipahöllinni í Kópavogi. Stjórn félagsins var endurkjörin með einni breytingu. Magnús Jósefsson hætti í stjórn en Heiðrún Eymundsdóttir kom inn í hans stað.

Meðal þess sem lá fyrir fundinum var boð Bændasamtaka Íslands um að taka hlut þess í Landsmóti ehf. Aðalfundurinn samþykkti tillöguna og verður Félag hrossabænda því þriðjungs eigandi í Landsmóti ehf. frá næstu áramótum.

Landsmót ehf var stofnað árið 2001 til að standa að rekstri og utanumhaldi á Landsmóti hestamanna. Eignahlutafélagið er að 2/3 hluta í eigu Landssambands hestamannafélaga. Í erindi BÍ til FHB kom fram að með breyttu fyrirkomulagi á ráðgjafarþjónustu í landbúnaði hafi BÍ ekki neina beina aðkomu að rekstri landsmóta og telja eðlilegt að búgreinin sjálf hafi þessa aðkomu. Búðu þeir því FHB yfirtöku 1/3 hlutar BÍ fyrir 1 krónu.

„Landsmótið er hrossaræktarstarfinu mikilvægt og ætlum við því að taka þessu verkefni fagnandi og sjá tækifæri í því. Allir fundarmenn voru þó á því að félagið muni ekki taka á sig fjárhagslegar skuldbindingar,” segir Sveinn.

Félagar fá aðgang að myndbanka WorldFengs

Þá liggur fyrir samkomulag milli Worldfeng, Landsmóts ehf. og BÍ um að félagar í FHB fái aðgang að mynd- og myndbandabanka Worldfengs. Vonast Sveinn eftir að aðgangurinn verði opnaður sem fyrst.

Innleiðing á gjalddöku af hrossaafurðum

Mikil aukning hefur orðið á framleiðslu á folaldakjöti, sér í lagi vegna aukins blóðmerabúskapar. Sveinn segir hrossabændur hafa áhyggjur því við blási erfiðleikar við afsetningu folalda og jafnvel lækun afurðaverðs.

„Það þarf að gera betur í markaðsmálum. Félagið hefur m.a. stutt við markaðsvinnu gagnvart Japansmarkaði en við bindum vonir við að sá markaður styrkist og geti einnig tekið við

Sveinn Steinarsson, formaður Félags hrossabænda, á Landsmóti 2018.

folaldaafurðum. Nauðsynlegt er að til séu góðir farvegir fyrir allar hrossaafurðir og því er mikilvægt að stunduð sé vöruþróun og markaðsstarf þar sem fjölbreytni afurða og nýting sé í fyrirrúmi,” segir Sveinn.

„Félaginu berast reglulegar styrkbeiðnir vegna markaðsmála hrossakjöts, til dæmis til að hefja sökn á nýja markaði. Félagið gat beint svona fyrirspurnum í ákveðinn farveg, til verðskerðingarsjóðs en hann var lagður niður í lok árs 2015. Þegar hans nýtur ekki lengur við, þá skortir tekjustofn til að styðja þetta mikilvæga markaðsstarf.“

Til að bregðast við þessu samþykkti aðalfundurinn ályktun þess efnis að stjórn myndi hefja vinnu gagnvart stjórnvöldum við að taka upp gjald af hrossaafurðum.

Gæti gjalddakan verið á bilinu 2–3% af afurðaverði og yrði safnað í sjóð sem hefði það skilgreinda markmið að styðja við markaðssetningu hrossaafurða.

Uptaka á kynbótasýningum í farvatninu

Í samræmi við samþykkt frá aðalfundi FHB 2017, þar sem stjórn félagsins var falið að vinna að málinu, hafa Sveinn og Þorvaldur Kristjánsson, ábyrgðarmaður hrossaræktar hjá RML, kannað möguleika þess að hafnar verði

upptökur á kynbótasýningum.

„Við lítum svo á að upptökur af hrossum í sýningu séu viðbótar dómaupplýsingar. Nú þegar höfum við tölulegar niðurstöður og umsagnir en með því innleiða sjónrænar upplýsingar byggjum við að ótrúlegum heimildum um íslenska hrossastofninn,” segir Sveinn.

Í ályktun frá aðalfundinum segir að hugmyndin og möguleg útfærsla hafi verið rædd við forsvarsmenn WorldFengs og Ráðgjafarmiðstöðvar landbúnaðarins og er af þeirra hálfu ekkert tæknilegt sem ætti að koma í veg fyrir að þetta verði að veruleika, auk þess sem búið er að áætla kostnað við upptökuna.

Þótt fjölbreyttar umræður hafi farið fram um kosti nýjungarinnar og galla var samþykkt að halda áfram með verkefnið. Næsta skref er að setja upp prufusýningu á næsta ári. Ef vel tekst til má búast við að þetta verði innleitt í framtíðinni, en farið verður yfir málin að nýja á næsta aðalfundi félagsins og þá frekari ákvarðanir teknar.

Vel heppnaðar sölusýningar

Góður rómur var gerður að tveimur sölusýningum sem FHB stóð fyrir bæði sunnan- og norðanlands í október, en streymt var beint frá báðum sýningum á vefnum og hafa sýningarnar samtals verið skoðaðar 9.000 sinnum. Sveinn Steinarsson, formaður FHB, segir að stefnan sé að gera slíkar sýningar að viðtekinni venju.

Meginstarf FHB gagnvart reiðhestamarkaði er unnið í gegnum markaðsverkefnið Horses of Iceland. Jelena Ohm verkefnastjóri kynnti stöðu verkefnisins á aðalfundinum og þær áherslur sem fram undan eru. „Við bindum mikla vonir við verkefnið, sem er vissulega langhlaup,” segir Sveinn.

Af öðrum samþykktum má nefna að stjórn var falið að vinna áfram að því að hægt verði að skrá fylskoðanir með rafrænum hætti og fylgja eftir þeirri kröfu FHB um að félagið fái beina aðild að búvörusamningnum milli ríkis og bænda við endurskoðun samingsins á næsta ári.

/ghp

MÚRLAGERINN
...fyrir fagmanninn og þig líka

Sérþjónusta
er fyrir þá sem þurfa sérstaka
skó t.d. þeir sem eru með annan fótin
styttri eða hafa sérþarfir. Við getum
skaffað sérsníðaða skó fyrir alla!
Margar gerðir eru til í 2 - 3 breiddum

VIÐ GETUM ÚTVEGAÐ SÉRSNÍÐAÐA SKÓ FYRIR ALLA

Breið vörulína af öryggisskóm og fylgihlutum og allt á sanngjörnu verði

ATLAS-SCAN YOUR FEET

Með - SCAN YOUR FEET- appinu
getur þú tekið mynd af fæti og
fengið upplýsingar um hvaða
stærð og breidd af skóm þú þarft.

NÝ
VEFSÍÐA

murlagerinn.is

Atlas er stór framleiðandi á
öryggisskóm í Þýskalandi
og framleiðir 10.000
pör á sólahring

APP

atlas
the shoe company

murlagerinn.is

NJARÐARNES 4

**STEINSMÍÐJA
AKUREYRAR**

NJARÐARNES 4

s: 466 2800 / 899 9370 sala@minnismerki.is minnismerki.is

Bók
steinn h 65 b 70
fyrir 1 og 2 nöfn

Sökkull 80x40 cm
245.000
2 stykki í boði

Nr 202
steinn h 67 b 50
fyrir 1 og 2 nöfn

Sökkull 80x35 cm
205.000 með lugt
4 stykki í boði

SÉR-TILBOÐ
GILDIR ÚT NÓVEMBER

FRÍR FLUTNINGUR
GRAFSKRIFT INNIFALIN
GEYMSLA TIL VORS SÉ ÞESS ÓSKAÐ

Demantur
steinn h 40 b 40

Blár

Grár

paradiso

Sökkull 50x30 cm
109.000
4 stk í boði af hverjum lit

Nr 11 - rauður
steinn h 70 b 65
fyrir 1 og 2 nöfn

Sökkull 80x35 cm
198.000
1 stk í boði

Nr 11- svartur
steinn h 70 b 65
fyrir 1 og 2 nöfn

Sökkull 80x35 cm
198.000
1 stk í boði

FRÉTTASKÝRING

Norðmenn afar gagnrýnir á orkupakka þrjú og innleiðingu „smartmæla“:

Á valdi Íslendinga hvort yfirstjórn orkumála í EES-ríkjunum fer til ACER eða ekki

– Átök um orkupakkann hafa líka vakið kröfur um endurskoðun á EES-samningum sem sé ekki lengur tveggja stöða samningur

Hörður Kristjánsson
hk@bondi.is

Í Noregi hefur verið mikil umræða og gagnrýni á orkupakka 3 frá Evrópusambandinu og er m.a. í gangi hópur á Facebook sem nefnist STOPP ACER. Ein afleiðing af þessu er innleiðing á AMS orkumælum, eða „smartmælum“ sem framkvæmdastjórn Evrópusambandsins hefur lagt ríka áherslu á að innleiða en mjög hafa verið gagnrýndir.

Stærsti ókosturinn af innleiðingu orkupakka 3 fyrir Noreg er talin vera að þá missi Norðmenn umráðaréttinn yfir öllum orkuauðlindunum sínum, rafmagni, gasi og olíu. Evrópusambandið muni í gegnum ACER ákveða allt varðandi stefnu þeirra í orkumálum. ACER ákveður stefnuna með 2/3 meirihluta atkvæða, þar sem hvert aðildarríki fer með 1 atkvæði. Noregur, Ísland og Liechtenstein hafa sem aðildarríki EES engan atkvæðisrétt, en aðeins rétt á að hafa áheyrnarfulltrúa.

Líka krafa um endurskoðun EES-samningsins

Vegna þeirrar stöðu sem upp er komin eru að heyrast æ sterkari raddir um að full þörf sé orðin á endurskoðun EES-samningsins. Hann hafi í upphafi verið gerður nánast sem hreinn viðskiptasamningur tveggja stöða, en sé orðinn mun víðtækari í dag og því kominn langt út fyrir upphaflegar forsendur.

Bjørnar Moxnes í flokki Rauðra, eða Rødt, víðræði einnig þá skoðun í Norska stórþinginu undir lok síðasta árs. Sagði hann að fyrir tilstyrk þessa samnings hafi vald yfir eigin málum í stórum stíl verið flutt frá norskum stjórnvöldum til Evrópusambandsins.

Orkupakki 3 var felldur inn í EES-samninginn 2017 með þeim fyrirvara að öll ríkin þrjú, Ísland Noregur og Liechtenstein, samþykktu hann. Að öðrum kosti öðlaðist hann ekki gildi. Hann hefur verið samþykktur í Noregi og líka í Liechtenstein að því er best er vitað, en gengur ekki í gildi nema Ísland samþykki hann líka.

EES-samningurinn er ekki lengur tveggja stöða samningur

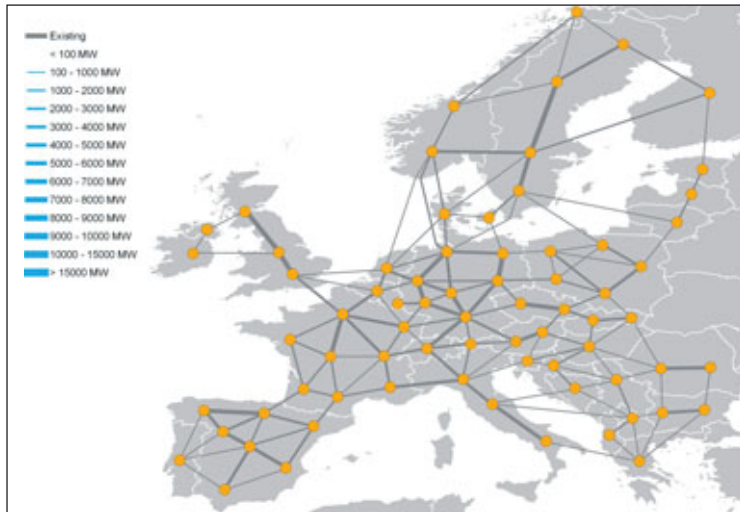
Jón Baldvin Hannibalsson, fyrrverandi utanríkisráðherra, sagði í viðtali á Útvarpi Sögu 1. nóvember að EES-samningurinn væri í dag ekki sá samningur sem upphaflega hafi verið stofnað til á jafnræðisgrunni. Jón átti eigi að síður mikinn þátt í að Íslendingar tóku þátt í Evrópska efnahagssvæðinu, EES, í samfloti með öðrum EFTA-ríkjum fyrir aldarfjórðungi. Hann sagðist þó enn þeirrar skoðunar að upphaflegar forsendur fyrir EES-samningnum hafi verið lyklatríði í að byggja upp hagsæld á Íslandi í framhaldinu. Honum hafi í upphafi ekki fylgt valdaframsal né aðgangur að okkar helstu auðlindum og því engar forsendur til að taka upp orkupakka 3 eins og nú er krafist.

Jón Baldvin Hannibalsson

Ef frumvarp um innleiðingu orkupakka 3 frá Evrópusambandinu mun þessi stofnun koma til með að hafa yfirráð yfir orkumálum Íslendinga í framtíðinni.

Evrópska orkukerfið í dag.

Rauðu línurnar sýna mögulegar nýjar tengingar við orkukerfi ESB sem rætt hefur verið um. Þar á meðal er IceLink strengur til Íslands sem Landsvirkjun hefur verið að kynna á undanförunum árum.

Upphaflega samningur tveggja sterkra ríkjastöða

„Þá var ráð fyrir gert að hann væri tveggja stöða samningur þar sem EFTA-ríkin sem að honum stóðu, öll Norðurlöndin nema Danmörk, síðan Austurríki og Sviss plús Liechtenstein. Þó þetta séu smá ríki, þá voru þau öflug og höfðu meiri viðskipti við Evrópusambandið til samans en Bandaríkin og Japan. Þegar samningurinn er gerður er tveggja stöða lausn og þá held ég að það sé niðurstaða allra eftir á að hann hafi þá ekki brotið í bága við stjórnskrá.“

Jón sagði að síðan hafi það gerst árið 1994–1995, þegar EES-samningurinn lá fyrir og Sovétríkin voru fallin, að hlutlausu ríkin, Finnland, Svíþjóð og Austurríki

ákváðu að sækja um aðild að ESB. En Sviss hafi staðið áfram fyrir utan ásamt Íslandi, Noregi og Liechtenstein með riflega 14 milljónir íbúa samanlagt.

Sviss ákvað síðan að standa utan við EES-samninginn og gera þess í stað tvíhliða samning við Evrópusambandið og hefur vegnað mjög vel síðan. Þar með hafi ESS-samningurinn ekki lengur verið tveggja stöða samningur á jafnrættisgrunni, enda nær 500 milljónir manna í öðru samningsliðinu, en einungis tæplega 6 milljónir í hinu.

Búum við „E-mail lýðræði“

„Núna er þetta einfaldlega þannig að Ísland, Noregur og Liechtenstein búa við það á löggjafarsviði að fá

löggjöfina senda í pósti. Þetta heitir e-mail lýðræði. [...] Að lögum er Ísland enn fullvalda ríki, en í reynd þá er stórt svið löggjafar sem birtist í póstinum og við erum líka háð eftirliti og dómstúrskurði EFTA-dómstólsins.

Segir ESB hafa verið gott þar til evran var tekin upp

Jón sagði einnig að stofnun Evrópusambandsins hafi að hans mati verið heillaspor. Hins vegar hafi stjórnvöldum þar fatast flugið, með stofnun sameiginlegs gjaldmiðils evrunnar. „Evrusvæðið er algjörlega misheppnað“, sagði Jón.

„Það er vegna þess að það er kerfislægur galli í hönnuninni. Þetta er eins og hús sem er skakkt á grunninum og heldur hvorki vatni né vindum.“ – Hann sagðist líka þeirrar skoðunar að þótt íslenska krónan væri ónýtt, þá fælist lausnin alls ekki í að taka upp evru.

Evrópa með spillt og rotið fjármálakerfi

„Evrópa er í fjármálakreppu, með spillt og rotið fjármálakerfi. Hefur ekki tekið á því og hún er pólitískt forystulaus. Mamma Merkel hefur aldrei tekið eina einustu ákvörðun um að leysa mál út frá neinu öðru en skammtímahagsmunum Þýskalands.“

Jón Baldvin sagði einnig í viðtalinu á Útvarpi Sögu að innleiðing á orkupakka 3 frá ESB myndi hafa það í för með sér að orkuverð á Íslandi hækkaði. Bendir hann á að um leið og samþykki liggja fyrir vegna orkupakka 3 hafi um leið verið samþykkt að ekki megi mismuna þeim ríkjum sem selji orkuna og þar af leiðandi myndi hátt orkuverð í Evrópu leiða til herra orkuverðs hérlandis. Á þetta sama hafa fjölmargir aðrir bent, eins og norsk lagaprófessorinn Peter T. Örebech. Jón segir að Ísland eigi alls ekki að samþykkja aðild að sameiginlegri orkustefnu Evrópu.

„Ísland á bara alls ekkert erindi þarna inn, orkupakkinn kemur okkur bara ekkert við og ég bara fullyrði það, lítið bara á landakortið, Ísland er enginn aðili að orkumarkaði Evrópu, bara alls enginn, við höfum engin tengsl við hann og höfum bara ekkert um hann að segja, svo einfalt er það“, sagði Jón Baldvin Hannibalsson í viðtalinu á Útvarpi Sögu.

Slæm áhrif á íbúa á norðlægum slóðum

Fyrir fólk almennt mun innleiðing orkupakka 3 þýða hækkan á orkuverði vegna þess að Evrópusambandið hefur það sem markmið að jafna verðið á orkunni, þannig að verðið verði svipað á sameiginlegum orkumarkaði í allri Evrópu. Þetta þýðir þó ekki að verðið verði í föstum skorðum, heldur sveiflist eftir framboði og eftirspurn. Það er staðreynd að Noregur hefur þurft í kjölfar tengingar sæstrengja að verðleggja orkuna á sama hátt á báðum endum strengjanna. Annað er hreinlega bannað. Í ljósi skorts á hreini orku er óhugsandi annað en að verð á raforku hækki á markaði. Þannig mun öll orkunotkun, svo sem til húshitunar, lýsingar, iðnaðar o.þ.h. verða mun dýrari en nú er. Það gildir ekki síst á Íslandi þar sem raforkuverð er með því lægsta sem þekkist, en orkan hefur þegar hækkað

nokkuð í Noregi vegna tengingar orkukerfisins þar í landi við það evrópska. Hins vegar er um 90% af norskum húsnæði kynt með raforku, þannig að raforka vegur afar þungt í heimilisrekstri Norðmanna. Að sama skapi verður þar til í kerfinu mikil ónýtt orka yfir hlýjasta tíma ársins sem ekki þekkist á Íslandi vegna þess að hér eru um 90% húsnæðis kynt með jarðvarma. Hins vegar þá horfa ESB-löndin ekki bara á raforku þegar rætt er um orkupakka 3 heldur alla orku, líka jarðhita, olíu, gas, kol og kjarnorku. Það þýðir að Íslendingar munu ekki njóta neinna sérreittinda hvað varðar jarðvarma eftir undirskrift orkupakkans.

Miðað við kaldari loftslagsaðstæður á norðlægum slóðum þá mun innleiðing orkupakkans án nokkurs vafa geta haft alvarlegri afleiðingar fyrir fjölskyldur m.a. á Íslandi og í Noregi en hjóla íbúum sem búa við hlýrri skilyrði sunnar í Evrópu. Ávinningur og sérstaða Íslands í þessum málum nú yrði þá úr sögunni, eins og Bjarni Jónsson rafmagnsverkfræðingur og norsk lagaprófessorinn Peter T. Örebech og fleiri hafa bent á.

Allt veltur nú á samþykki eða synjun Íslendinga

Norsk yfirvöld samþykktu fyrir sitt leyti þann 22. mars 2018 að innleiða orkupakka 3 og þar með að gangast undir yfirstjórn ACER í orkumálum. ACER er skammtstofun fyrir Agency for the Cooperation and Energy regulators, eða skrifstofa samvinnu um orkuettirlit. Þessa ákvörðun studdu Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Miljøpartiet De Grønne, en á móti voru Senterpartiet, Sosialistisk venstreparti, Kristelig folkeparti, og Rødt.

Samþykkt meirihlutans á Stórþingi Norðmanna á innleiðingu þriðja orkupakka ESB öðlast þó ekki gildi nema Íslendingar samþykki þetta líka. Þess vegna hefur verið sett mikil pressa á íslensk stjórnvöld að undirgangast þennan pakka, m.a. með heimsóknnum ráðherra, þótt opinberlega hafi því verið neitað.

Andstaða vegna samþykktar norska stórþingsins á orkupakka 3 fer vaxandi í Noregi, bæði meðal almennings og stéttarfélaga. Þá hefur reiði líka magnast gagnvart þeim stjórnáðalmenningum og flokkum sem samþykktu þessa innleiðingu. Andstaðingar þessa samkomulags reiða sig nú á að Íslendingar segi nei við ACER og innleiðingu orkupakka þrjú.

Gríðarlegir peningahagsmunir í húfi á Íslandi

Ljóst er að innleiðing orkupakka 3 er ekki bara spurning um sameiginlegt eftirlit með orkumálum í Evrópu, því þarna eru gríðarlegir fjárhagslegir hagsmunir undir. Fákeppni og einokun ríkisrekinnna orkufyrirtækja eða fyrirtækja sem rekin eru á vegum sveitarfélaga verður ekki liðin samkvæmt EES-samningnum. Því er talið óhugsandi annað en að skipta verði upp fyrirtækjum eins og Landsvirkjun og opna þannig fyrir einkavæðingu þess í hlutum.

Ágóðinn af fjárfestingum í slíkum fyrirtækjum gæti orðið ávintýrlegur í takti við fyrriséd hækkanandi orkuverð í Evrópu. Sem dæmi þá hafa rekstrartekjur Landsvirkjunar aldrei verið hærri en á árinu 2017 eða 483 milljónir dollara, eða nærri

59 milljarðar miðað við gengi í byrjun síðustu viku. Hagnaður af grunnrekstri fyrir óinnleysta fjármagnsliði hafði þá heldur aldrei verið meiri og nam 153 milljónum dollara eða sem svaraði rúmum 18,3 milljörðum króna. Þá var handbært fé Landsvirkjunar þann 31. desember 2017 hvorki meira né minna en 145 milljónir dollara eða sem nam rúmlega 17,4 milljörðum króna fyrir greiðslu arðs og annarra liða. Nettó lausafjárstaða var því upp á rúmlega 15 milljarða króna í plús. Það er því augljóslega eftir nokkru að slægjast ef Landsvirkjun yrði einkavædd.

Mikil áhersla á innleiðingu „smartmæla“

Innleiðing nýrra Advanced Metering System (AMS) orkumæla sem nú er hafin í Noregi er hluti af stóruorku eflirlitskerfi ACER með orkunotkun í Evrópu. Hún auðveldar líka skjót viðbrögð við að rukka aukalega fyrir notkun á álagstímum eins og þegar fólk kemur heim úr vinnu á kvöldin.

Í Noregi mun Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) fara með eflirlitið fyrir hönd ACER sem er með höfuðstöðvar í Ljubljana í Slóveníu, en væntanlega yrði slíkt í höndum Orkustofnunar á Íslandi samkvæmt frumvarpsdrögum til laga um breytingu á raforkulögum.

Framkvæmdastjórn Evrópu-sambandsins hefur lagt mikla áherslu á að AMS mælar verði innleiddir samkvæmt „Europe-wide plan“ áætlun. Á vefsíðu EURACTIV kemur hins vegar fram að sendinefnd iðnrekenda í Evrópu hafi sagt það á fundi 2016 að engin þörf væri á að innleiða slíka mæla. Var sú umsögn sögð vera mjög vandræðaleg fyrir framkvæmdastjórnina, en eigi að síður hefur þessari innleiðingu verið haldið áfram þrátt fyrir að t.d. Þjóðverjar séu mjög tvístigandi í málinu.

Enginn hagrænn ávinningur

Samkvæmt orkupakka 3 var markmiðið sett árið 2009 að búið verði að skipta út 80% orkumæla innan orkukerfis Evrópu með AMS smartmælum fyrir árslok 2020. Grunnurinn að smartmælainnleiðingunni var þó lagður af yfirvöldum ESB mun fyrr, eða strax árið 2006. Það á bæði við mæla í íbúðarhúsnæði sem og í atvinnuhúsnæði. Samt er haft eftir Markus Merkel, ráðgjafi stjórnar dreifingarfyrirtækisins German distribution system operator (DSO), að enginn hagrænn ávinningur verði af uppsetningu smartmæla í Þýskalandi. Ítrekað hefur komið fram að helsti tilgangur með innleiðingu AMS smartmælanna sé að með þeim verði hægt að stjórna betur en ella breytilegri gjaldtöku og útreikningi orkureikninga.

Harðar deilur um AMS smartmælana víða um lönd

AMS-mælarnir eru þannig úr garði gerðir, að þeir senda þráðlaust gögn í báðar áttir. Stjórnun á þessu kerfi verður undir yfirstjórn ACER og Evrópusambandsins. Hefur uppsetningu þeirra ekki bara verið mótmælt í Noregi, heldur einnig í Þýskalandi, Frakklandi og í Hollandi. Notandi í Þýskalandi benti t.d. á að boðin væru send þrálaust með ótryggum hætti sem auðvelt væri að komast inn í. Þannig gæti t.d. innbrotspjófur fylgst nákvæmlega með hvort fólk væri heima eða ekki.

Hörð mótmæli gegn AMS mælunum hafa sprottandi upp víða þar sem þeir hafa verið teknir í notkun. Það á m.a. við í Bandaríkjunum og í Kanada. Hefur fólk jafnvel verið handtekið og sektað fyrir að reyna að koma í veg fyrir uppsetningu slíkra mæla, eins og tvær konur í Naperville í Bandaríkjunum fengu að upplifa. Svo mikil er reiðin að einn húseigandi í Bresku Kólumbíu í Kanada hótaði meira að segja starfsmönnum

Smartmælir, Advanced Metering System (AMS).

orkufyrirtækis og lögreglumönnum með sprengju ef þeir dirfðust að nalgast hús hans. Voru þeir reyndar komnir til að fjarlægja mæli sem þar hafði verið settur upp í heimildarleysi.

Mikill ótti við smartmælana

Þá hótaði kona starfsmönnum CenterPointEnergy í Houston í Bandaríkjunum með byssu ef þeir reyndu að setja mæli upp á hennar heimili. Sagði hún mælinn gera orkufyrirtækjum kleift að hnýsast í einkahagi fólks, m.a. hvernig það nýtti heimilistæki eins og tölvur.

Orkufyrirtækin geta með AMS mælunum mælt hvenær sólarhringsins fólk notar mest rafmagn og þau hafa enn fremur gefið út, að á þeim tímapunktum muni verðið á rafmagninu verða hærra. Þetta er mjög óheppilegt fyrir fólk sem er í fullri vinnu og þá sérstaklega barnafjölskyldur, sem eru háðar því að þurfa að nota meira rafmagn þegar vinnudeginum lýkur. Því að þá þurfa flestir að útbúa kvöldmat, þvo fót og fleira áður en farið er í háttinn. Þá verður aukið álag á kerfinu sem búið er við að orkufyrirtækin rukki aukalega fyrir. Þá óttast gagnrýnendur að fólk muni eiga á hættu að fá himinháa bakreikninga fyrir rafmagnsnotkun á álagstoppum.

Þvinguð innleiðing smartmæla

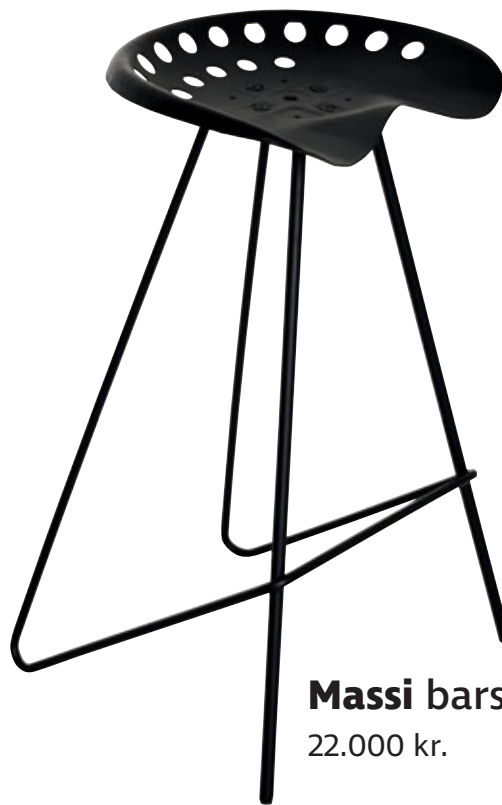
Þá er einnig gagnrýnt í Noregi að fólk hafi ekkert val og sé þvingað til að taka inn þessa mæla sem fylgjast síðan nákvæmlega með allri þeirra raforkunotkun. Talað er um að þvingunum hafi verið beitt vegna innleiðingar AMS-mælanna. Fullyrt er að orkufyrirtækin hafi farið hamföllum gagnvart viðskiptavinum sem settu sig upp á móti því að taka inn í sín hús slíka mæla. Dæmi séu um að þeir sem neituðu hafi fengið „hótunarbref“ um aukagjald upp á 2.000 norskar krónur á ári.

Talið varasamt fyrir þjóðaröryggið

Áætlað er að kerfið verði tilbúið í Noregi 1. janúar 2019. Þá munu orkufyrirtækin geta mælt og vakað yfir allri rafmagnsnotkun viðskiptavina sinna. Þau munu sjá nákvæmlega hvernig notkunin er og hvenær fólk er að heiman. Þetta er af mörgum talið stórhættulegt vegna eðlis samskiptanna við þessa mæla. Bent hefur verið á að til samskipta við AMS-mælana er notast við net af grunnstöðvum sem settar verða upp úti um allt í samfélaginu. Þessi digital-laun mun þess vegna verða viðkvæm fyrir árásum tölvuþrjóta og hefur m.a. verið bent á það í Noregi að óvinaríki geti stöðvað allan flutning á rafmagni í landinu með því að brjótast inn í þetta kerfi. Menn þurfi ekki lengur að fara í stríð með sprengjum og vopnum, en geta í staðinn stöðvað alla rafmagnsframleiðslu og á þann hátt lamað viðkomandi land algjörlega.

Ofan á þetta allt saman hefur verið fullt af notkun smartmæla geti verið hættuleg heilsu manna. Það er sagt vera vegna þess að þeir séu í stöðugum þráðlausum samskiptum við orkusala og af því stafi mikil geislun. Vísað er m.a. í viðvaranir Alþjóðaheilbrigðisstofnunarinnar WHO sem setji smartmæla á lista með öðrum tækjum sem gefa frá sér geislun samkvæmt staðli 2B og geti valdið krabbameini. Þetta er þó mjög umdeild skoðun, líkt og varðandi meinta skaðsemi af notkun farsíma og svipaðra tækja.

Alltaf logn og góðar minningar Massi heim í stofu

Massi barstóll
22.000 kr.

**Massi
stóll og barstóll**
Nettir, stílhreindir og þægilegir
Pólyhúðað hástyrkstál
Íslensk framleiðsla

Massi kollur
18.000 kr.

STÁLIÐJAN
Stálhúsgögn og alhliða stálsmíði

Stáliðjan ehf - Smiðjuvegi 5, 200 Kópavogi - Sími 564 5885 - www.stalidjan.is

Bændablaðið Smáauglýsingar 56-30-300
Næsta blað kemur út 29. nóvember

BÚFJÁRFLUTNINGAVAGNAR
frá Ifor Williams

**Eigum hina vinsælu vagna frá þessum
þekhta framleiðanda til afgreiðslu Strax**

Víkurvagnar ehf. - Hyrjarhöfða 8. - 110 Reykjavík
Sími 577-1090 - www.vikurvagnar.is - sala@vikurvagnar.is

Guðni Ágústsson fékk forystukind frá Ytra-Álandi í Pistilfirði senda frá Húsavík með farþegaflugvél Ernis:

Var henni gefið nafnið Flugfreyja

Sá óvenjulegi heimsatburður átti sér stað í flugskýli flugfélagsins Ernis sunnudaginn 11. nóvember, að þar var tekið á móti norðlenskri forystukind sem kom fljúgandi frá Húsavík og henni gefið nafn með viðhöfn.

Eigandi kindarinnar, Guðni Ágústsson, fyrrverandi landbúnaðarráðgjafi, var þar mættur ásamt fríðu föruneyti til að taka á móti kindinni.

„Þetta er gert forystukindinni til heiðurs. Hún er með mannsvit í veðrum, leiðir hjörðina og bóndann heim,“ segir Guðni.

Hópur manna kemur árlega saman á kótilettukvöldi í Þingborg í Flóa til að safna fé til styrktar útgáfu Flóamannabókar. Þar eru kálfar og ýmsir aðrir vinningar í verðlaun í happdrætti og síðustu þrjú ár hefur einnig verið meðal vinninga forystugimbur frá Skúla Ragnarssyni, bónda á Ytra-Álandi í Pistilfirði. Sá sem hreppti gimbrina í haust gat ekki tekið við henni og gerðu þeir Guðni þá kaup með sér og Guðni eignaðist kindina. Gimbrin er þrílembingur undan Slyddu á Ytra-Álandi og Strump frá Gunnarsstöðum, svört með hvítar hosur.

Guðni hringdi í Aðalstein Baldursson, verkálfurforingja á Húsavík, og bað hann um að sækja fyrir sig svörtu gimbrina og koma henni suður. Gimbrina geymdi Aðalsteinn í bílskúrnunum heima hjá sér og sendi síðan með áetlunarvél Ernis til Reykjavíkur á sunnudag.

Tekið var við henni með viðhöfn á Reykjavíkurflugvelli. Hörður Guðmundsson, eigandi flugfélagsins, hellti yfir hana sunnlensku rigningarvatni úr glasi og gaf henni nafnið Flugfreyja.

Guðni segir að Geir Gíslason, bóndi á Stóru-Reykjum í Flóa, muni föstra gimbrina fyrir sig. Vænti Guðni þess að Flugfreyja muni fara fyrir kindahjörð hans, en hún verður þó ekki eina forystukindin í þeirri hjörð. „Forystukindin

er sérstakt fjárkyn, einstakt á heimsvísu. Þyrfti að rannsaka það frekar, meðal annars hvaðan kynið er komið,“ segir Guðni.

Við athöfnina var boðið upp á veglega tertu með nafni Flugfreyju undir mynd af henni sjálfri. Þá lýsti Ólafur R. Dýrmondsson stuttlega þessu einstaka fjárkyni.

Árið 2015 var forystufé tekið um borð í Bragðörkina (Ark of Taste) hjá Stofnun Slow Food um líffræðilegan fjölbreytileika. Komst forystukindin þar inn ásamt sauðkindinni og landnáms-hænni.

Í Bragðörkinni er safnað saman gæðamatvælum sem eru talin búa yfir menningarlegu verðmæti og í útrýmingarhættu; til að mynda búfjarkynjum, ávaxta- og grænmetistegundum, ostum, verkuðu kjöt- og fiskmeti og kornafurðum. Um 2.700 skráningar eru nú yfir matvæli í Bragðörkinni og eiga Íslendingar 13 þeirra – flestar Norðurlandanna. /HKr.

Hörður Guðmundsson, eigandi flugfélagsins Ernis og Guðni Ágústsson stilla sér upp til myndatöku með gimbrinni Flugfreyju. Með Guðna eru dótturdætur hans, Eik og Eva Arnarsdætur. Fyrir aftan frá vinstri eru: Ágúst Ingi Ketilsson, fjallkóngur Flóamanna, Aldís Þórunn Bjarnardóttir og Geir Gíslason á Stóru-Reykjum, sem munu vista Flugfreyju fyrir Guðna, og Ólafur R. Dýrmondsson, fyrrverandi landsráðunautur hjá BÍ. Myndir / HKr.

Hörður Guðmundsson flugstjóri gaf forystukindinni nafnið Flugfreyja með því að stökkva á hana sunnlensku rigningarvatni í votta viðurvist.

Jónína Guðmundsdóttir, eiginkona Hörðar og meðeigandi í flugfélaginu Erni, gaf Guðna Ágústssyni fyrsta bitann af tertunni góðu. Næstur í röðinni var Jóhannes Kristjánsson eftirherma og Guðni hinn mesti.

Breytingum á fyrstu hæð Hótel Sögu lokið:

Glæsileiki í anda þess sem Hótel Saga er þekkt fyrir

Gestir Hótel Sögu eiga án efa eftir að reka upp stór augu þegar þeir heimsækja hótelið á næstunni. Viðamiklar breytingar hafa staðið yfir á fyrstu hæð Sögu undanfarna mánuði. Búið er að endurnýja gestamóttökuna og kominn er nýr veitingastaður og bar þar sem áður var Skrudur og Mímisbar.

Miklar endurbætur og breytingar hafa átt sér stað á Hótel Sögu síðustu misserin. Elías Blöndal Guðjónsson, framkvæmdastjóri Bændahallarinnar ehf., segir að breytingarnar hafi staðið frá 2016.

„Frá þeim tíma hafa verið gerðar miklar breytingar á innviðum hótelsins. Fyrsta árið voru gerð 27 ný hótélherbergi á þriðju hæð norðurbyggingarinnar, skipt út lyftum, lagnir lagaðar og loftræsting endurbætt. Þar á eftir var ráðist í endurbætur á Súlnasalnum og herbergin á fjórðu hæð gömlu byggingarinnar verið endurnýjuð að öllu leyti en með hliðsjón af upprunalegu hönnuninni. Strax í framhaldi af þeim breytingum loknum var farið í endurgerð á fyrstu hæð hússins og nánast allt rífið út. Glerhúsið sem var við hliðina á aðalinnganginum og hýsti Skrudur var rífið og gestamóttakan tekin í gegn.“

Fyrsta hæðin afhent

Fyrsta hæðin var formlega afhent hótelinu miðvikudaginn 14.

Elías Blöndal Guðjónsson, framkvæmdastjóri Bændahallarinnar ehf. og Ingibjörg Ólafsdóttir, hótélstjóri Hótel Sögu. Myndir / VH

Framkvæmdir komnar á lokasnúning.

Fyrsta hæð Hótel Sögu verður gjörbreytt frá því sem áður var.

nóvember og er þar að finna nýja gestamóttöku, nýjan bar og nýjan veitingastað fyrir hundrað manns. Hugmyndafræðin að baki nýja veitingastaðnum er að eldhúsið er opið þannig að gestir geta séð hvað á sér þar stað. Hugmyndin er líka að nýta íslenskt hráefni og afurðir bænda eins og hægt er, eða eins og kokkarnir segja „from head to tail“. Á nýja staðnum er ekki hlaðborð eins og var á Skrudur og allir réttir af matseðli og á góðu verði.

Næsta sumar stendur til að fara í framkvæmdir við útsvæði austan megin við hótelið, eða þar sem inngangurinn að Súlnasalnum er, og setja upp aðstöðu þar sem má borða úti þegar veður leyfir.

Fyrsta hæðin er hjartað í húsinu

Ingibjörg Ólafsdóttir, hótélstjóri Hótel Sögu, segir að endurbætur

á hótelinu hafi í mörgum tilfellum verið orðnar tímabærar þar sem víða hafi ekkert verið gert frá því að húsið var byggt. „Húsið er stórt og hefur verið ópraktískt í mönnun. Hér voru mörg eldhús og þau staðsett víða í húsinu, illa útbúin og mörg skref að fara. Veitingahlutinn var því dýr í rekstri. Við ákváðum því að fara út í breytingar sem myndi þjappa honum saman og nýta starfsmennina betur og spara þannig rekstrarkostnað.“

Mun betri nýting eftir breytingar

Dæmi um betri nýtingu eftir breytingar er Súlnasalurinn sem áður var eingöngu í notkun nokkur kvöld á ári. Eftir breytinguna er hann orðinn að fjölnota sal bæði fyrir morgunmat fyrir hótélgesti og sem samkomusalur á kvöldin.“

Ingibjörg segir að ný veitingastaðurinn á fyrstu hæð Hótel Sögu kallist Mímir og kallist það á við Mímisbar sem hefur verið færður aðeins til en er enn á sínum stað. „Aðalbreytingin á fyrstu hæðinni er sú að þar er búið að búa til eitt stórt svæði sem ég tel vera hjartað í húsinu þannig að fólk sem kemur í húsið finnur fyrir rýminu, birtunni og þeirri þjónustu sem er í boði.“

Eins og oft vill verða undir breytingarnar upp á sig en að þeim loknum er rýmið mun betur nýtt en samt í anda þess glæsileika sem Hótel Saga er þekkt fyrir.“ /VH

Refurinn er slyngur að veiða og getur gert mikinn usla í varplöndum. Þessi gerir reyndar engum mein lengur, enda uppstoppaður í Melrakkasetrinu í Súðavík.

Mynd / HKr.

Skráning á tjóni vegna refa og minka

Umhverfisstofnun vann í samráði og samvinnu við Búnaðarstofu Matvælastofnunar að gerð tilkynningaforms vegna tjóns af völdum refa og minka. Ætlunin er að innsendar tilkynningarnar verði síðan grunnur að mótun tillagna um veiðar.

Formið var svipað og útbúið var vegna tjóns af völdum álfta og gæsa í ræktarlandi. Þar er hægt að skrá á tímabil, hvert tjónið var, viðbrögðin af hálfu bónda, og mat á tjóni. Einnig er skýrslan tengd við Fjarvís þannig að það er hægt að setja inn fullorðins- eða lambanúmer. Skráningarformið er að finna undir Búnaðarstofa MAST og Tjónaskýrslur.

Markmiðið með þessu er að fá

hugmynd um tjónið sem þessar tegundir eru að valda hjá bændum (æðarræktendur eru þar einnig). Skýrsluformið er aðgengilegt í gegnum Bændatorgið þar sem aðrar skráningar vegna búreksturs eru settar inn.

Upplýsingar um tjón af völdum refa, hvort sem er hjá bændum, fyrirtækjum, einstaklingum eða hjá öðrum, heilsufarslegt tjón eða búfænaðar eða á náttúru Íslands er grunnur að tillögum stofnunarinnar að veiðum, sbr. 12. gr. laga nr. 64/1994 um vernd, friðun og veiðar á villtum fuglum og villtum spendýrum

Opið er fyrir skráningar og eru bændur hvattir til að skrá tjón sem hlýst af þessum tegundum.

BÚKOLLA

NÝ KJARNFÓÐURTEGUND FRÁ BÚSTÓLPA

BÚKOLLA er ný kjarnfóðurtegund fyrir nautgripi, hönnuð í samstarfi við fódurráðgjafa hjá RML. Blandan byggir á **Premium Pro-Fit** ásamt auknu byggi sem mætir vel niðurstöðum heysýna í ár.

BÚKOLLA hentar vel með frekar góðum heyjum þar sem vantar smá viðbótar fitu og gæða prótein í blönduna. Hún hentar vel þar sem aðeins er hægt að gefa eina kjarnfóðurblöndu.

BÚKOLLA
ER GÓÐ BLANDA
Á GÓÐU VERÐI

Bústólpi

HJARTAD Í
ÍSLENSKUM LANDBÚNAÐI

Bústólpi ehf - fóður og áburður • Oddeyrartanga • 600 Akureyri
bustolpi@bustolpi.is • Sími 460 3350 • www.bustolpi.is

Magnús Leópoldsson lögg. fasteignasali

FASTEIGNAMIDSTÖÐIN

Hlíðasmára 17, 201 Kópavogur - Sími 550 3000 - Gsm 892 6000

Vantar fyrir öflugan kaupanda stórt kúabú í rekstri

fasteignamidstodin@fasteignamidstodin.is - www.fasteignamidstodin.is

María Magnúsdóttir hdl. lögg. fasteignasali - Sjöfn Ólafsdóttir lögg. fasteignasali

HÖRKUTI RÓÐ!

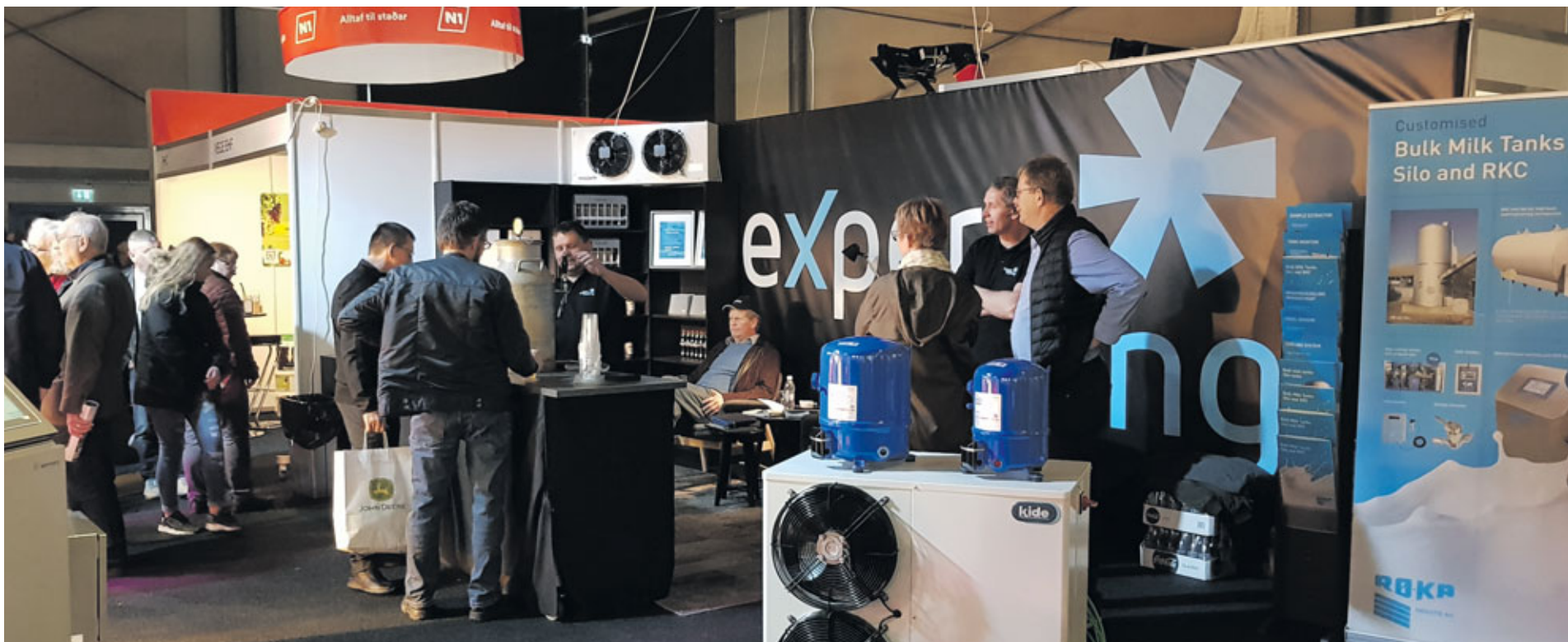
Aukahlutapakkar að verðmæti 500.000 til 1.000.000 kr. með 50% afslætti!

Mitsubishi L200 4x4 er byggður á heilli grind, með hátt og lágt drif, dráttargetu upp á 3,1 tonn og 450 Nm togkraft. Nú færðu þennan vinsæla pallbíla hörkutilboði og getur valið um þrjá aukahlutapakka frá 500.000 til 1.000.000 kr. með 50% afsl. Val um 33" upphækkun, vandað pallhús, styrkt palllok og hlífðarpakka. Komdu og nýttu þér þetta frábæra tilboð. Hlökkum til að sjá þig!

Mitsubishi L200 4x4
Verð frá:
4.990.000 kr.

HEKLA • Laugavegi 170-174 • Sími 590 5000 • hekla.is
Hóldur Akureyri • Bílasala Selfoss • Bílás Akranesi
HEKLA Reykjanesbæ • BVA Egilsstöðum

ÍSLENSKUR LANDBÚNAÐUR 2018

Sýningarbás Expert kælingar ehf. á landbúnaðarsýningunni Íslenskur landbúnaður 2018 sem haldin var í október í Laugardalshöllinni í Reykjavík.

Myndir / HKR.

Fyrirtækið Expert kæling ehf.:

Þjónustar bændur, iðnað og verslun

– Með kæli- og frystibúnað, meðal annars fyrir matvæli og mjólkurtanka frá RØ-KA í Danmörku

Fyrirtækið Expert kæling ehf. er ört vaxandi þjónustufyrirtæki sem er með snertifleti víða. Fyrirtækið leggur allt í að veita framúrskarandi þjónustu og sér meðal annars um viðhald og viðgerðir allra kæli- og frystitækja fyrir Coca Cola á Íslandi, N1, Samkaup og ýmsar útgerðir hérlendis. En á síðustu árum hefur fyrirtækið stórukið þjónustu sína við bændur.

Starfsmenn fyrirtækisins kynntu starfsemi þess á sýningunni Landbúnaður á Íslandi 2018 sem fram fór í Laugardalshöllinni í síðasta mánuði.

Expert kæling er m.a. með umboð fyrir hina margrómuðu RØ-KA mjólkurkælitanka, sem eru í dag á fjórða hverjum bæ á Íslandi og hafa reynst framúrskarandi vel. Danska fyrirtæki RØ-KA industri A/S, er með aðsetur í Rødding í Danmörku. Það er með yfir 50 ára reynslu í framleiðslu á búnaði sem er ætlaður til að kæla mjólk. Fyrirtækið framleiðir tanka í ýmsum stærðum, allt frá 5.000 til 40.000 lítra, bæði sem liggjandi eða síló tanka. Framleiðslan er seld til meira en 50 landa.

„Þetta hefur gengið vel og hópur okkar viðskiptavina hefur farið ört vaxandi,“ sagði Sigurjón Guðmundsson, vélfræðingur og einn af eigendum Expert kælingar, í samtali við blaðamann Bændablaðsins. Fyrirtækið er nú með starfsstöðvar í Reykjavík, á Selfossi og Akureyri.

Með kælikerfi fyrir mjólk, ýmiss konar iðnað og verslanir

„Ég er búinn að vera í frysti- og kæligeiranum síðan 1992 og mínir samstarfsmenn eru með viðtæka starfsreynslu, svo innan fyrirtækisins er mjög öflug þekking og reynsla sem nýtist okkar viðskiptavinum. Við leggjum okkur fram við og sýnum mikinn metnað við að þjónusta landbúnaðinn. Þetta verður allt að vera í topplagi, því annars er fljótt að verða tjón sem er algjörlega ótækt. Þess vegna bjóðum við bakvaktar- og neyðarþjónustu fyrir þá viðskiptavini okkar sem eru með þjónustusamning. Sú þjónusta hefur sannað sig og bjargað miklum verðmætum á síðustu árum.“

Líka að þjónusta bruggverksmiðjur

Þá segir Sigurjón að umfang örbruggverksmiðja hafi stórukið á Íslandi.

Félagarnir Sigurður Frímánn Emilsson framkvæmdastjóri og Sigurjón Guðmundsson stóðu vaktina í bás Expert kælingar. Þeir höfðu í nógu að snúast við að sinna áhugasömum gestum.

Bjórðælan sem Expert-menn útbjuggu úr gömlum mjólkurbrúsa vakti mikla athygli. Á honum var númerið 0183 en hann var frá kúabúi á Barðaströndinni. Var gaman að fylgjast með hvað margir gestanna kíktu eftir því hvort þeir könnuðust við bæjarnúmerið um leið og þeir biðu eftir dýrindis bjór úr dælnni – að sjálfsögðu veittu Expert-menn bjórin Bónða, en það er nýr session IPA bjór, sem bruggaður er hjá Viking Brugg á Akureyri.

Þeirri starfsemi fylgi uppsetningar, umsjón og eftirlit með rafmagns- og kælibúnaði sem Expert kæling hafi sinnt víða um land.

Kolsýran mikið að koma í stað Freons og annarra kælimiðla

Hefur tæknin eitthvað breyst

varðandi efnin sem notuð eru sem kælimiðill?

„Já, tæknin er að gjörbreytast. Hér áður voru bara fjögur kæliefni sem

notuð voru. Þau voru Ammoniak, Freon 22, Freon 12 og Freon 502. Nú eru fjölmargar tegundir af alls konar blöndum. Kolsýran hefur verið að koma mjög sterk inn sem kælimiðill á liðnum misserum. Kolsýran hefur það fram yfir flest önnur efni að vera umhverfisvænni og er að verða mjög algeng í íslenskum verslunum. Hún er hins vegar undir meiri þrýstingi en önnur hefðbundin kæliefni. Því þarf allt lagnakerfið og kútar að vera mun öflugri. Í stað þess að vera með þrýsting á kælikerfum í kringum 2 til 3 bör, getur þrýstingur í kolsýrukerfum náð allt upp í 130 bör,“ segir Sigurjón.

Svona til að gefa fólki hugmynd um hvað Sigurjón er þarna að tala um þá getur þrýstingur í hjólbörðum fólksbíla kannski verið nálægt 30 pundum (psi) á tommy2, eða rétt rúmlega 2 bör. Því eru 130 bör nærri 63 sinnum meiri þrýstingur en í fólksbíladekki, eða 1.885 pund á fertommu.

Lítill hætta á ferðum þó kolsýrukerfi leki

„Þótt þrýstingurinn sé mikill er hætta fyrir fólk lítill þótt kerfið færi að leka. Í það minnsta ef ekki er um að ræða lokað rými þannig að það skapist súrefnisskortur. Það er bara kolsýra sem lekur út og því ekki hætta á íkveikju. Freon veldur svo sem ekki heldur íkveikju, því það er eðlisþungt og ryður súrefni frá eldi. Við bruna getur Freon hins vegar klofnað í hættuleg efnasambönd, sem kolsýra gerir ekki.“

Framkvæmdastjórinn með löng tengsl við landbúnaðinn

Sigurður Frímánn Emilsson, rafvirkjameistari og vélstjóri, er framkvæmdastjóri fyrirtækisins. Hann stóð líka vaktina á bás Expert kælingar þegar Bændablaðið átti þar leið um. Hann er vel kunnugur bændum og þeirra þörfum, af áralangri þjónustu í sambandi við mjólkurtanka, mjaltavélar og annan búnað en Sigurður starfaði áður fyrir Mjólkurbú Flóamanna og Remfló ehf. á Selfossi. Sigurður er með aðsetur á Selfossi og hafði hann í nógu að snúast við að upplýsa bændur og aðra áhugasama gesti landbúnaðarsýningarinnar um undur kælitækninnar. /HKR.

SENDUM FRÍTT UM ALLT LAND MEÐ FLYTJANDA

JÁKÓ
vélar og efnavörur sf.

Mikið úrval af sandblásturssandi

Auðbrekku 23, Kópavogi
s. 564 1819
www.jako.is

Gluggar og hurðir fyrir íslenskar aðstæður

Í yfir 20 ár hefur Viking Window AS selt tréglugga og hurðir á Íslandi

Viking
Viking Window AS

Gluggar og hurðir með eða án álkaðu, allir RAL litir í boði að innan og utaverðu. Afhendist glerjað og tilbúið til uppsetningar. Afgreiðslutími 5-8 vikur. Sjá nánar á: viking.ee

Nánari upplýsingar gefur Olafur í síma 480 0009

Aflvélar ehf. • Vesturhrauni 3 • 210 Garðabær
Sími: 480 0000 • aflvelar.is • sala@aflvelar.is

ÞVOTTAHÚSINNRETTINGAR
VASKAR & BLÖNDUNARTÆKI
RAFTÆKI

BADHERBERGISINNRETTINGAR
VASKAR & BLÖNDUNARTÆKI
SPEGLAR

ELDHÚSINNRETTINGAR
VASKAR & BLÖNDUNARTÆKI
RAFTÆKI

FATASKAPAR & RENNIHURÐIR
HILLUR OG FYLGJHLUTIR

HÁGÆÐA DANSKAR INNRETTINGAR Í ÖLL HERBERGI HEIMILISINS

OPÍÐ:
Mán. - fim. kl. 09 til 18
Föstudaga kl. 09 til 17
Laugardagar kl. 11 til 15

Askalind 3 • 201 Kópavogur • Sími: 562 1500 • friform.is

VIÐ GERUM ÞÉR HAGSTÆTT TILBOÐ Í INNRETTINGAR, RAFTÆKI, VASKA OG BLÖNDUNARTÆKI

IÐNAÐARHURÐIR BÍLSKÚRSHURÐIR

- Íslensk framleiðsla, smíði og samsetning.
- Allar hurðir smíðaðar samkvæmt máli.
- Áratuga reynsla starfsmanna í hurðum.
- Hágæða hráefni.
- Þolir íslenskt veðurfar.
- Sér meðhöndlaðar brautir gegn ryði og álagi.
- Stuttur afgreiðslutími.

IS HURÐIR

IS Hurðir | Sími 564 0013 | www.ishurdir.is | ishurdir@ishurdir.is

MULTI ONE
Oft veltir lítil vél þungu hlassi

Ný sending af MultiOne 6.3 SD fjölnotavélum

Nú bjóðum við MultiOne 6.3 SD vélar á enn betra verði en áður og með fleiri aukahluti innifalda. Um er að ræða frábærar fjölnotavélar með **1200 kg lyftigetu**.

Á MultiOne 6.3 SD situr stjórnandi í aftari hluta þessara lipru og sveigjanlegu véla. **Vélarnar afhendast með skóflu, aukaballest að aftan og taðgreip.**

Hafðu samband við sölumann í síma 590 5116 eða sendu línu á iab@klettur.is og kynntu þér þína möguleika.

KLETTUR / SALA OG ÞJÓNUSTA / KLETTAGARÐAR 8-10 / 104 REYKJAVÍK / 590 5100 / klettur.is

ÍSLENSKUR LANDBÚNAÐUR 2018

Sævar Örn Gíslason, sölustjóri mannvirkja- og fódursviðs hjá Landstólpa, við Merlin mjaltapjóninn á Landbúnaðarsýningunni í Laugardal.

Mynd / HKr.

Starfsmenn Landstólpa ánægðir með viðbrögð á Landbúnaðarsýningunni í Laugardalshöll:

Bjóða rafdrifinn og afar hljóðlátan Merlin mjaltapjón sem reynst hefur vel á Íslandi

Sævar Örn Gíslason, sölustjóri mannvirkja- og fódursviðs hjá Landstólpa, sagði að sýningin Íslenskur landbúnaður 2018 hafi gengið framur vonum og aðsóknin betri en búist hafi verið við.

„Það er mikið spurt og spekúlað, en það er kannski ekki mikið um beinar sölur á sýningunni. Það kemur bara í kjölfarið þegar menn eru búnir að kynna sér hvað er í boði.“

Sævar sagði gaman að sjá hvað borgarbúar hafi verið duglegir að sækja sýninguna. Þetta væri kjörinn vettvangur til að sýna fólki að landbúnaður snerist ekki bara um skitugan vinnugalla, stígvél og köflóttar skyrtur fráhnepptar niður að nafla.

Landstólpi kemur víða við í þjónustu við bændur. Auk þess að selja fôður, sáðvörur, áburð,

girðingarefni, gjafakerfi, liðléttinga og heilu stálgrindarhúsin, þá eru mjaltapjónar líka á vörulistanum.

„Ísland þarfnast landbúnaðar“

„Það er hátækniðnaður í sveitum landsins,“ segir Sævar. Benda má á að slagorð Landstólpa, „Ísland þarfnast landbúnaðar“, undirstrikar einmitt mikilvægi þessarar greinar í matvælaframleiðslu landsmanna. Til að standa undir þeirri áskorun að sinna landbúnaðinum sem best þá hefur Landstólpi boðið kúabændum upp á Fullwood Merlin mjaltapjóna. Það er þó aðeins rúmlega eitt ár síðan fyrirtækið hóf innflutning þeirra. Segir Sævar að þeir hafi reynst gríðarlega vel, en sá fyrsti för í Svarfaðardalinn.

„Það eru sex Merlin mjaltapjónar komnir í gang á landinu og búið að

selja 14 í heildina. Mjaltapjóninn á sýningunni er á leiðinni í uppsetningu.“

Ýmislegt í boði

Fjórar tegundir mjaltapjóna hafa verið teknar í notkun á Íslandi. Auk Fullwood Merlin eru það Lely, sem reyndar var ekki sýndur í Laugardalshöllinni, DeLaval og GEA. Þessir róbótar eru ekki ókeypis, en flestir á verðbili í kringum 16 milljónir króna fyrir utan virðisaukaskatt, þ.e. miðað við gengi krónunnar í sumar. Þótt mjaltapjónar kosti sitt hefur reynslan sýnt að þeir auka nyt og gæði auk þess að spara vinnuafli og léttu bændum störf við mjaltir.

Fullwood Packo Ltd., sem framleiðir Merlin róbótana, er staðsett í Ellesmere í Bretlandi og er hluti af Fullwood Packo samsteypunni sem á yfir 90 ára sögu í þjónustu við bændur. Samsteypan er hluti af Pindustry fjárfestingafélagi Verder Group sem er með um 1.600 starfsmenn í 25 löndum. Það hefur haft viðskipti við yfir 50 þúsund bændur í yfir 80 löndum og leggur mikla áherslu á mjólkurgeirann og þá ekki síst kælitækni.

Má einnig geta þess að Fullwood Packo Group tilkynnti í september síðastliðnum um langtímasamstarf við Afimilk, sem er leiðandi í þróun og framleiðslu sjálfvirkis búnaðar í mjólkurframleiðslu.

Góð þjónusta skiptir öllu

Varðandi val á tegundum má segja að um það ríki hálfgerð trúarbrögð líkt og þekkist varðandi val á dráttarvélum. Þó nefna bændur að það sem skipti mestu máli varðandi mjaltapjónana sé þjónustan. Hún verði að vera í lagi varðandi tæki sem er í notkun 24 tíma á sólarhring allt árið um kring.

„Við vitum það sennilega best

Merlin mjaltapjóninn er sagður frábrugðinn öllum öðrum mjaltapjónum á markaðinum í hönnun vegna þess að hann er með lægsta arminn. Það geti skipt miklu máli eins og fyrir lágvaxnar íslenskar kúr og síðjúgra sem í mörgum tilvikum þurfa að fara upp á kubba til að láta mjaltapjóna mjólka sig.

Gunnar Kristinn Guðmundsson, bóndi á Göngustöðum, ruddi brautina í innleiðingu á Merlin mjaltapjónum frá Landstólpa í Svarfaðardal síðla árs 2017. Var sá mjaltapjón settur upp í glænýju stálgrindarfósi sem líka var keypt af Landstólpa.

Mynd / HKr.

af öllum hjá Landstólpa hvað það þýðir ef þjónustan er ekki í lagi þar sem við rekum sjálfir kúabú,“ sagði Sævar.

Rafdrifinn og hljóðlátur og með lægsta arminn

Hann segir að Merlin mjaltapjóninn sé frábrugðinn öllum öðrum mjaltapjónum á markaðnum í hönnun vegna þess að hann sé með lægsta arminn. Það geti skipt miklu máli eins og fyrir lágvaxnar íslenskar kúr og síðjúgra sem í mörgum tilvikum þurfa að fara upp á kubba

til að láta mjaltapjóna mjólka sig. Segir Sævar það ekki nauðsynlegt varðandi Merlin.

„Það hefur ekki þurft kubba við neinn af okkar róbótum. Þá er armurinn algjörlega hljóðlaus og rafdrifinn, en ekki loftdrifinn eins og í flestum öðrum. Það eina sem heyrir eru púlsarnir þegar hann byrjar að mjólka. Vegna þess hversu hljóðlátir þessir mjaltapjónar eru hræðast nýbornar kvígur sem aldrei hafa komið í svona tæki hann ekki eins og þekkt er með þær tegundir sem eru loftdrifnar,“ sagði Sævar Örn Gíslason.

/HKr.

Nútíma músavarnir

HÁTÍÐNIFÆLUR

Söluastaðir

Bústólpi
Fóðurblandan
Kaupfélag Borgfirðinga
Kaupfélag Vestur-Húnavetninga
Verslunin Eyri
Vélaval

STREYMI
heildverslun

Streymi heildverslun ehf.
Goðanesi 4
603 Akureyri

S 588 2544
N streymi@streymi.is
V www.streymi.is

INNRETTINGAR

Spinder fjósainnrettingar eru hannaðar og prófaðar eftir ströngustu gæðakröfum og miða að velferð bæði dýra og manna. Áralöng reynsla hefur leitt af sér innrettingakerfi sem auðvelt er að aðlaga að nánast öllum þörfum nútímafjósa.

Við afgreiðum stíur, jötugrindur og milligerði í mörgum stærðum og gerðum og í flestum tilfellum er afgreiðslutíminn stuttur og varan flutt heim í hlað.

Hafðu samband:
bondi@byko.is

byko.is

BYKO
GERUM PETTA SAMAN

ÆRSLABELGIR

Frábærir ærslabelgir til að hafa á leiksvæðum, við sundlaugar, á tjaldstæðum eða þar sem börn á öllum aldri eru að leik.

Fást í ýmsum litasamsetningum og stærðum frá 69 m².

✓
ÝMSAR
STÆRÐIR OG
GERÐIR!

Átt þú sumarhús sem þú vilt leigja?

Fíh óskar eftir að leigja orlofshús fyrir félagsmenn sína sumarið 2019

Félag íslenskra hjúkrunarfræðinga óskar eftir að leigja nýleg, vel búin orlofshús eða íbúðir víðs vegar um landið. Húsin þurfa að geta hýst 6-8 manns og vera fullbúin húsgögnum og öðrum viðeigandi búnaði. Leigutími er 10 – 12 vikur í júní, júlí og ágúst sumarið 2019.

Einnig leitar félagið eftir íbúðum á Spáni og í Kaupmannahöfn til leigu fyrir félagsmenn sína.

Nánari upplýsingar veitir fulltrúi á skrifstofu félagsins í síma 540 6400 eða í netfangi: hjukrun@hjukrun.is

FJÖLHÆFASTA FJÖLSKYLDA LANDSINS?

Glæsilegur og vel útbúinn pallbíll með 3.0 lítra, 258 hestafli, V6 dísilvél, 580 Nm tugi, sjálfvirkum vélarhitara, bakkmyndavél, fjarlægðarskynjara að framan og aftan, regn- og birtuskynjara, Xenon/led aðalljósum og 18" álfelgum.

Volkswagen Amarok
verð frá **8.290.000 kr.**

Hannaður með þarfir iðnaðarmanna að leiðarljósi og með átta þrepa sjálfskiptingu fyrir allar útgáfur. Fjöldi útfærslna á hleðslurými, farþegarými og aðstoðarkerfi.

Volkswagen Crafter
verð frá **6.270.000 kr.**

Einn vinsælasti atvinnubíll á Íslandi undanfarin ár. Áreiðanlegur, öruggur og fæst í tveimur lengdum, fjórhjóladrifinn og í fjölda útfærslna.

Volkswagen Caddy
verð frá **2.720.000 kr.**

Transporter hefur fylgt kynslóðum af fólki sem hefur þurft á traustum og áreiðanlegum vinnubjarki. Fullkomin stöðugleikastýring, spólvörn og sjö þrepa sjálfskipting.

Volkswagen Transporter
verð frá **4.390.000 kr.**

Atvinnubílar

www.volkswagen.is

HEKLA · Laugavegi 170-174 · Reykjavík · sími 590 5000 · hekla.is · umboðsmenn um land allt:
Höldur Akureyri · Bílasala Selfoss · Bílaskrá Akranesi · HEKLA Reykjaneshæ

ÍSLENSKUR LANDBÚNAÐUR 2018

Ísfugl í Mosfellsbæ:

Eini kalkúnaframleiðandi landsins

— Rík áhersla lögð á rekjanleikja og góðar upplýsingar fyrir neytendur á umbúðum

Höskuldur Pálsson, rekstrarstjóri Ísfugls í Mosfellsbæ, kynnti starfsemi fyrirtækisins fyrir gestum á Landbúnaðarsýningunni í Laugardalshöll. Þar gaf hann fólki jafnframt að smakka á framleiðslunni.

Uppsetning á bás Ísfugls var einföld en afar smekkleg. Þar komu gestir að kjötbörði þar sem sjá mátti afurðirnar á bak við gler, en Ísfugl hefur mikla sérstöðu á íslenskum alifuglakjötmarkaði.

Eini kalkúnaframleiðandi landsins

„Um 50 manns starfa hjá Ísfugli. Sérstafan hjá Ísfugli er að við erum eina fyrirtækið sem bjóðum upp á íslenskar kalkúnaafurðir en kalkúnninn kemur frá Reykjabúinu. Auk þess eru allar okkar afurðir rekjanlegar til framleiðanda,“ segir Höskuldur.

Íslenskir kjúklingar og kalkúnar

Ísfugl vinnur og selur eingöngu íslenska kjúklinga og kalkúna frá Ísfuglsbændum. Fyrirtækið notar engin fúkkalyf við eldi fuglanna. Bændurnir leggja inn kjúklinga og kalkúna til Ísfugls. Þar er fuglunum slátrað og kjötið unnið og selt ýmist ferskt eða frosið, soðið eða steikt og unnið undir vörumerki Ísfugls. Vörurnar eru seldar til verslana, veitingastaða og mótuneyta.

Þú sérð frá hvaða Ísfuglsbónda kjötið þitt kemur!

Ísfugl leggur ríka áherslu á að neytendur geti séð á umbúðum vörunnar frá hvaða búi hún kemur. Allt ferskt og óunnið kjöt frá Ísfugli er rekjanlegt til bónda. Um leið og unginn kemur úr egginu fær hann rekjanleikanúmer sem fylgir honum allt til enda. Nafn búans kemur fram á umbúðum og á www.isfugl.is getur neytandinn aflað sér

Höskuldur Pálsson segir að Ísfugl leggi ríka áherslu á að neytendur geti séð á umbúðum vörunnar frá hvaða búi hún kemur.

Myndir / HKr.

frekari upplýsinga um bóndann sem ræktað hefur fuglinn sem keyptur er hverju sinni. Þá eru þær afar smekklega hannaðar og fanga strax augu viðskiptavina.

Landbúnaðarsýningar mættu vera oftar

Höskuldur sagði viðtökurnar hafa verið afar góðar á sýningunni og fólk hafi sýnt þeirra framleiðslu mikinn áhuga.

„Ég held að svona sýning mætti veru reglulega, kannski á þriggja ára fresti. Ég held að það væri ekkert of í lagt, allavega miðað við þann gestafjölda sem hingað hefur komið. Það eina sem vantar á þessa sýningu eru fleiri matvælaframleiðendur.“

Kjötvinnsla reist í Mosfellsbæ 1979

Ísfugl sláturhús og kjötvinnsla var reist árið 1979 á Reykjavægi

Bás Ísfugls vakti greinilega áhuga bæði fullorðinna sem barna.

í Mosfellsbæ og var þá í eigu hlutafélags nokkurra alifuglabænda. Þá hófst úrbeining og vinnsla kjúklingakjöts hérlandis, en fram að þeim tíma höfðu kjúklingar aðeins verið seldir frosnir í heilu lagi. Ísfugl er elsta starfandi fyrirtækið í greininni en forveri Ísfugls var lítið fuglasláturhús sem Jón M. Guðmundsson reisti á Reykjum árið 1962. Þar slátraði Jón fyrir sjálfan sig og nokkra aðra bændur. Eigendur Ísfugls frá árinu 2012 eru Jón Magnús Jónsson og Kristín Sverrisdóttir, bændur á Reykjum, en bændur Reykjabúsins hafa verið hluthafar frá upphafi.

Með fyrsta A-vottaða alifuglasláturhúsi landsins

Á Íslandi eru þrjú alifuglasláturhús. Ísfugl framleiðir nú um 20%

af innlendu alifuglakjöti og er jafnframt minnsta fyrirtækið á því sviði á íslenska markaðnum. Ísfugl er nú með A-vottun frá MAST, fyrst alifuglasláturhúsa á landinu. Helsta áskorun innlendrar framleiðslu er að mæta auknum innflutningi næstu árin.

Strangt eftirlit með framleiðslunni

Ísfugl starfar undir ströngu eftirliti Matvælastofnunar og það gera bændur Ísfugls líka. Bændur þurfa að taka campylobactersýni og salmonellusýni úr öllum eldishópum áður en þeir koma til slátrunar í Ísfugli. Annað sýni er síðan tekið í sláturhúsi til staðfestingar. Eftirlitsdýralæknir Matvælastofnunar hefur daglegt eftirlit með góðum starfsháttum og velferð fuglanna í Ísfugli. /HKr.

JEPPADEKK
fyrir íslenskar aðstæður

NÝR DEKKJAVEFUR!
www.jeppadekk.is

SENDUM HVERT
Á LAND SEM ER!

DICK CEPEK
TIRES & WHEELS

ARCTIC TRUCKS
EXPLORE WITHOUT LIMITS

ARCTIC TRUCKS ÍSLAND EHF.
KLETTHÁLSI 3
110 REYKJAVÍK

SÍMI: 540 4900
NETFANG: info@arctictrucks.is
www.arctictrucks.is

Bændablaðið
Kemur næst út
29. NÓVEMBER

Matvælastofnun hvetur umráðamenn hrossa í þéttbýli sérstaklega til skila á haustskýrslum.

Mynd / HKr.

Opnað fyrir skil á haustskýrslum

– Hestamenn hvattir til að sinna skráningarskyldu

Matvælastofnun vekur athygli á að opnað hefur verið fyrir skráningar á haustskýrslur í Bústofni (www.bustofn.is) og bendir á að nú hafi verið ráðist í umbætur á skráningarferlinu til að auðvelda umráðamönnum hrossa í þéttbýli skráninguna. Undanfarin ár hefur borið á því að slíkar skráningar hafi skort sem þó er skylt að sinna.

Í tilkynningu Matvælastofnunar kemur fram að í samræmi við reglur (lög um búfjárhald nr. 38/2013) skulu umráðamenn búfjár skila árlega inn haustskýrslu fyrir 20. nóvember um búfjáreign, fóður og landstærðir.

Vantaðu upp á skil á undanförunum árum

„Undanfarin ár hefur vantað upp á að umráðamenn hrossa í þéttbýli hafi skilað haustskýrslu lögum samkvæmt. Til að auðvelda umráðamönnum/eigendum hrossa í þéttbýli að ganga frá haustskýrslu hefur Matvælastofnun ráðist í umtalsverðar umbætur á skráningarferlinu. Umráðamenn/

eigendur hrossa geta í ár sótt upplýsingar úr WorldFeng, upprunaættbók íslenska hestsins (www.worldfengur.com), og byggja upplýsingarnar á fjölda hrossa í umráð viðkomandi.

Jafnframt er vakin athygli á að umráðamenn hrossa sem aðeins telja fram hross á haustskýrslu geta nú skilað haustskýrslu í heimarétt WorldFengs. Nánari leiðbeiningar um skil á haustskýrslum er að finna á heimasíðu Matvælastofnunar og í heimarétt WorldFengs.

Allir félagar í hestamannafélögum Landssambands hestamannafélaga og félögum Félags hrossabænda um allt land eiga að hafa frian aðgang að WorldFeng. Þeir sem hafa ekki þann aðgang geta hins vegar skráð sig inn í WorldFeng með sérstökum hjarðbókaraðgangi, sem var opnaður í vikunni. Þeir sem ekki hafa tök á því að skila sjálfir stendur til boða þjónusta Ráðgjafarmiðstöðvar landbúnaðarinnar.

Nánari upplýsingar veitir Matvælastofnun (dýraeftirlitsmenn og búnaðarstofa),“ segir í tilkynningu Matvælastofnunar

/smh

VÍS hyggst loka útibúi í Húnaþingi vestra

– Sveitarstjóra falið að segja upp tryggingum

Sveitarstjórn Húnaþings vestra fól sveitarstjóra á dögunum að segja upp samningi sveitarfélagsins við VÍS fyrir 1. júlí 2019 og leita tilboða í tryggingar hjá þeim tryggingarfélagum sem treysta sér til að þjónusta samfélagið með viðunandi hætti.

Lokun útibús Vís á Hvammstanga var rædd á fundi sveitarstjórnar Húnaþings vestra nýverið og þar tekið heils hugar undir bókun byggðaráðs og gerir sveitarstjórn hana að sinni. Þar er harðlega mótmælt boðaðri lokun útibús VÍS í Húnaþingi vestra. „Aðgerðir sem þessar bitna verulega á íbúum landsbyggðarinnar sem þurfa sífellt að sækja þjónustu um lengri veg. Með lokun útibúsins er engin þjónusta frá Vís aðgengileg á atvinnusvæði íbúa Húnaþings vestra,“ segir í bókuninni.

Fram kemur einnig að ljósleiðaravæðingu landsins hafi meðal annars verið ætlað að gera fólki kleift að stunda vinnu sína hvar á landi sem er. Þrátt fyrir þá miklu tæknibyltingu virðist gæta þess misskilnings hjá stjórnendum stórfyrirtækja að hennar helsta hlutverk sé að safna sem flestu starfsfólki undir sama þak og þá helst á dýrasta stað í höfuðborg landsins, frekar en að gera fólki alls staðar að af landinu kleift að sinna viðkomandi störfum.

„Erfitt er að sjá að þessi þróun sé viðskiptavinum í vil, enda hefur hvergi komið fram að þessi þróun verði til að lækka iðgjöld þeirra,“ segir í bókun sveitarstjórnar Húnaþings vestra sem jafnframt hvetur stjórn VÍS til að endurskoða ákvörðun sína með það að markmiði að viðhalda góðri þjónustu við landsbyggðirnar.

/MDÞ

Ný einangrunarstöð fyrir hunda og ketti

Einangrunarstöðin Mósél í Holtum í Rang-árþingi ytra er ný einangrunarstöð sem var nýlega opnuð fyrir hunda og ketti.

Eigendur stöðvarinnar eru þau Ingvar Guðmundsson og Jóhanna Þorbjörg Magnúsdóttir. Í stöðinni er pláss fyrir sextán hunda í einu og einn kött. Hver hundur hefur sitt herbergi með aðgangi að útiadstöðu. Kötturinn hefur svítu undir

Ingvar og Jóhanna við hliðið á nýju einangrunarstöðinni sem þau hafa opnað.

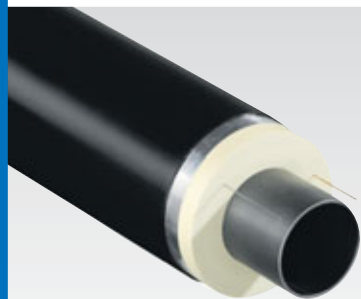
Mynd / Magnús Hlynur Hreiðarsson

sig en stefnt er að því að hægt verði að taka þrjá ketti inn í stöðina í einu.

„Viðtökurnar hafa verið frábærar, við og eigendur dýranna sem koma hingað erum í skýjunum, hér er aðstaða til fyrirmyndar og frábært að sjá hvað dýrunum líður vel hjá okkur,“ segir Jóhanna.

Hver hundur þarf að vera í einangrun á stöðinni í 28 daga. /MHH

ÍS RÖR

Hjá Ísrör færðu einangruð hitaveiturör frá LOGSTOR

– Stálrör
– Stálfittings og samsetningar

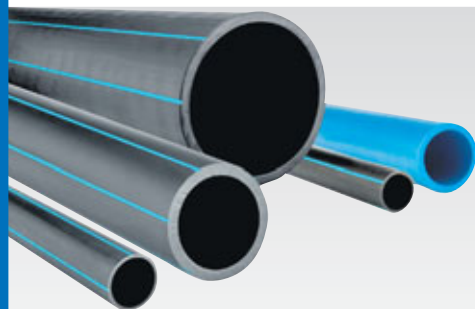
– Pexrör
– Pexfittings og samsetningar

– PexElextra sveiganlegri plaströr
– Pexfittings og samsetningar

Og svo allt annað sem þarf til hitaveitulagna

Hringhella 12, 221 Hafnarfjörður · Sími 565 1489 · isror@isror.is · www.isror.is

ÍS RÖR

Nýtt hjá ÍSRÖR

Bjóðum nú kaldavatnslagnir PE-100 og PE-80 ásamt tilheyrandi fittings

Bjóðum einnig snjóbræðslurör PP og PE

Líklega besta verðið

HAUST TILBOÐ

gildir frá 15.10.-15.12.2018

Öll verð eru í íslenskum krónum með vsk. og birtast með fyrirvara um innsláttar- og prentvillur. Tilboð gilda á meðan að birgðir endast.

raflöðu borvél AKS45IND

18 V - 2 lithium-ion raflöður

23.500,-

tífsög DKS21PRO

20.467,-

rennibekkur tré D300F

rennibekkur og rennijárnasett

55.000,-

verkstæðispressur WP20H & WP30PLUS

	WP20H	WP30PLUS
slag	190 mm	160 mm
þrýstingur	20 t	30 t
vinnusvæði	0-988 mm	166-1126 mm
stærð	850x1800 mm	780x750x1838 mm
þyngd	93 / 120 kg	170 / 206 kg

55.600,- **131.100,-**

WP20H WP30PLUS

rafmagnshjól EKR20M

3 fasa - 1500/2200 W
20 m kapall

32.600,-

SKOÐIÐ FLEIRI VORTILBOÐ FRÁ HOLZMANN Á HEIMASÍÐU IÐNVÉLAR: WWW.IDNVELAR.IS

IÐNVÉLAR

Smíðjuveg 44-46 / 200 Kópavogur / Sími 414 2700 / idnvelar@idnvelar.is / www.idnvelar.is

LÍF & STARF

Bókaútgáfa Merkjalækur í Austur-Húnavatnssýslu hefur gefið út bækurnar *Út í nóttina* og *Vatnsdæla sögu*:

Útgáfan er fyrst og fremst áhugamál

Bókaútgáfan Merkjalækur er lítil bókaútgáfa sem starfrækt er og kennd við bæinn Merkjalæk í Svinadal, Austur-Húnavatnssýslu. Útgáfan er í eigu hjónanna Sigurðar H. Péturssonar og Ragnhildar Þórðardóttur. Bókaútgáfan hefur gefið út tvær bækur í ár, fyrst *Vatnsdæla sögu* og í byrjun október kom út bókinn „Út í nóttina“ eftir Sigurð H. Pétursson.

Sigurður sá um útgáfu Vatnsdæla sögu og ritaði formála auk þess að búa til kaflaheiti sem ekki eru þau sömu og eru í þekktri útgáfu Guðna Jónssonar. Saga er með nútíma stafsetningu og myndum sem Guðráður B. Jóhannsson teiknaði.

Skáldsagan „Út í nóttina“ eftir Sigurð kom út í byrjun október,

Bókaútgáfan Merkjalækur er kennd við Merkjalæk í Austur-Húnavatnssýslu, þar sem þau Sigurður og Ragnhildur bjuggu um árabil og gera enn yfir sumarið.

bókin er kilja, 156 blaðsíður og er um að ræða spennusögu sem hentar jafnt unglingum sem

fullorðnum.

Sigurður og Ragnhildur hafa búið á Merkjalæk frá árinu 1978, en hann starfaði sem héraðsdýralæknir í Austur-Húnavatnssýslu á árunum

þess að ég þýddi fyrstu bókina sem við gáfum út, Bræðravíg á Balkanskaga, úr esperanto en fann engan útgefanda, svo úr varð að ég gaf hana út sjálfur,“ segir Sigurður um tilurð bókaútgáfunnar. Síðar þýddi hann í félagi við son sinn, Pétur M. Sigurðsson, úr þýsku bókina Paradísarstræti. Þar á eftir kom bókinn Smalinn, skáldsaga eftir Sigurð H. Sigurðsson, en sá var Húnavetningur, fæddur árið 1874, en söguna fékk hann

gefna í handriti. Aðrar bækur sem Merkjalækur hefur gefið út eru húnvetnskar þjóðsögur, safn þjóðsagna úr þjóðsagnasafni Jón Árnasonar, sem gerðust í Húnavatnssýslu. Sú bók hefur einnig verið gefin út á þýsku.

Mest til að hafa eitthvað skemmtilegt að gera

„Útgáfan er fyrst og fremst áhugamál. Við prentum okkar bækur í litlu upplagi og eyðum engu í auglýsingar. Ég veit ekki hvernig salan gengur hjá öðrum litlum útgáfum, hef engan samanburð en hef heyrt að það sé nokkuð misjafnt. Salan hjá mér hefur gengið alveg þokkalega og ég er sáttur,“ segir Sigurður.

Hann lét af störfum sem héraðsdýralæknir árið 1999 og hefur undanfarinn rúma áratug dvalið í höfuðborginni yfir veturinn, „svo þessi útgáfa er kannski mest til að hafa eitthvað skemmtilegt að gera seinni hluta ævinnar. Ég stend ekki í þessu í hagnaðarskyni, en útgáfan hefur þó að mestu leyti staðið undir sér.“ Sigurður kveðst aðeins hugsa um eitt í einu, nú sé að fylgja eftir útgáfu á þeim tveimur bókum sem út eru komnar, Vatnsdæla sögu og „Út í nóttina“, en hvort fleiri bækur fylgi í kjölfarið síðar sé ekki afráðið. /MPD

Mikley, sem er þekkingarsetur, hefur verið opnað í Mývatnssveit, það nefnist Mikley sem er stærsta eyjan í Mývatni.

Þekkingarsetrið Mikley opnað í Mývatnssveit

Mikley, sem er þekkingarsetur í Mývatnssveit hefur verið opnað, en þar fá inni ólíkir aðilar, m.a. námsmenn, sjálfstætt starfandi einyrkjar og stofnanir. Nú þegar eru þar starfandi Mývatnssstofa, Vatnaþjóðspjóðgarður, Geotravel, námsver og starfsstöð þekkingarnets Þingeyinga og Geochemý.

Mývatnssstofa er samstarfs-verkefni ferðapjónustunnar á svæðinu, Geochemý eru sjálfstætt starfandi jarðfræðingar. Þekkingarnet Þingeyinga opnaði nú í ágúst starfsstöð í Mývatnssveit með starfsmanni sem sinnir námsveri og þjónustu við námsmenn, símenntunarnámskeiðum á svæðinu og verkefnum á rannsóknarsviði stofnunarinnar. Geotravel er ferðapjónustuaðili.

Markmiðið með stofnun þekkingarseturins er margþætt, slík setur hafa ólík en jákvæð samfélagsleg áhrif þar sem þeim hefur verið komið á fót. Þá er m.a. horft til þess að bæta möguleika

fólks með háskólamenntun til búsetu í sveitinni, viðhalda þeim störfum í þekkingarstarfsemi sem eru hér nú þegar, hvetja til þverfaglegrar samvinnu, hvetja til náms og rannsóknarinnu og laða hingað störf í þekkingarstarfsemi.

Undirbúningur verkefnisins hófst árið 2015 með skipun starfshóps sem kannaði möguleika á uppbyggingu fræða- eða þekkingarseturs í Mývatnssveit.

Þekkingarnet Þingeyinga sá um verkefnastjórn og Uppbyggingarsjóður Eypings styrkti verkefnið. Hópurinn skilaði skýrslu í maí 2016 og þar kom fram sú niðurstaða að það væri bæði fýsilegt og gerlegt að reka þekkingarsetur í Mývatnssveit.

Mikley er stærsta eyjan í Mývatni en í mars 1858 var haldinn fundur í eyjunni þar sem ákveðið var að stofna lestrarfélag í sveitinni og stofna sparisjóð búlausra í sveitinni. Lestrarfélagið varð síðar að bókasafni Mývatnssveitar. Þetta kemur fram á vefsíðu Skútustaðahrepps. /MPD

Arion banki fjarlægir hraðbanka á Hofsósi

Byggðaráð Skagafjarðar harmar þá ákvörðun Arion banka að fjarlægja hraðbanka frá Hofsósi.

Rætt var um starfsemi bankans og nýtingu hraðbanka á Hofsósi á fundi byggðaráðs nýverið. Fram kom að hraðbankinn gegni

mikilvægu hlutverki fyrir íbúa og gesti svæðisins, ekki síst eldra fólk og hann sé eini hraðbankinn í austanverðum Skagafirði. Samþykkt var að óska eftir fundi með forsvarsmönnum bankans til að ræða starfsemi Arion banka í Skagafirði. /MPD

Fann ekki útgefanda og gaf út sjálfur

„Upphafið að bókaútgáfunni má rekja til

Helgafellssveit á Snæfellsnesi:

Hrúturinn Karri frá Arnarstöðum lét lífið við einkennilegar aðstæður

— Eigendur óska eftir upplýsingum ef einhver hefur vitneskju um málið

Systkinin á Arnarstöðum í Helgafellssveit á Snæfellsnesi, skammt frá Stykkishólmi, eru undrandi yfir örlögum veturgamla hrútsins Karra. Fannst hann druknaður í fjöruborðinu á Hauganesi við afar sérkennilegar aðstæður um miðjan október.

Hólmfríður Hauksdóttir, ábúandi á Arnarstöðum ásamt bróður sínum, segir málið allt hið undarlegasta og afar sorglegt. Hrúturinn var mjög fallegur og með völdug hringuð horn.

Allt virtist í sóma en sólarhring seinna var hrúturinn horfinn

Hólmfríður segir að allt hafi verið með felldu sunnudaginn 14. október. Þá hafi hrúturinn Karri verið heima við tún, vestan við Náttmálaborg. Þar var hann um hádegisbil með öðrum hrút í góðum félagskap. Sólarhring síðar, eða um hádegi 15. október, var Karri horfinn. Í þrjá daga er Karra leitað heima við en hann finnst hvergi.

Hólmfríður segir að þá hafi sést í sjónauka hvít þúst í flæðarmálinu í Hauganesi vestur af svonefndum Tanga. Milli Tangans og Hauganess er hluti Hofstaðavogs. Var þá farið að huga að þessari hvítu þúst í fjörunni. Þar liggur þá Karri dauður og að því er virðist sjórekinn. Var hann illa á sig kominn og fuglar byrjaðir að kroppa í hann.

Það sem var einkennilegast við þetta var að Karri var með sívalan girðingarstaur úr tré þræddan í gegnum hægra hornið. Var staurinn klemmdur á milli horns og vanga og augljóst að hrúturinn hefur verið algerlega bjargarlaus. Staurinn virtist nýlegur að sjá, um 1,8 metrar að lengd. Engin merki voru að sögn Hólmfríðar að sjá á staurnum sem gefur til kynna að hann hafi verið notaður í girðingu. Við Hofstaðavog er heldur engin flæðihætta þannig að fé fari sér að voða. Hrúturinn virðist hafa gert ítrekaðar tilraunir til að losa sig því hann var særður á vanga og annað augað nær sokkið í bólgu.

Hrúturinn Karri dauður í fjörunni við Hauganes í Helgafellssveit fastur við girðingarstaur.

Myndir / Benedikt Benediktsson á Saurum

Líklegast verið að klóra sér

Telur Hólmfríður líklegast að staurinn hafi verið hálfuppréttur niðri við fjöru og Karri hafi reynt að nýta hann til að klóra sér á. Þá hafi mögulega svo óhönduglega tekist til að yddaði endi stausins hafi þræðst í gegnum hornið og skorðast þar af. Þar sem staurinn er langur var útilokað að hrúturinn gæti athafnað sig og því

líklegast orðið afvelta í fjöruborðinu. Þar hafi hann svo beðið örlaga sinna þegar flæddi að og hann druknað.

Staurinn sagðist Hólmfríður ekki þekkja, því slíkir staurar væru ekki notaðir í girðingar á Arnarstöðum. Óskar hún því eftir að ef einhverjir kunni að hafa orðið hrútsins varir frá því eftir hádegi 14. október og hafi mögulega vitneskju um hvað gerðist að láta sig vita. /HKr.

LESENDABÁS

Orðum fylgi athafnir

„Matvælaframleiðsla verður eitt af stóru viðfangsefnum stjórnmalanna á þessari öld,“ sagði Katrín Jakobsdóttir, forsætisráðherra á Matvæladegi Matvæla- og næringarfræðafélags Íslands (MNÍ) nýverið. Og leggja þyrfti sérstaka áherslu á að uppfræða börn um matvælaframleiðslu og kynna fyrir þeim hvaðan matvæli koma og hvernig framleiðsluferli væri háttað, auk þess sem móta þyrfti framtíðarsýn matvælalandsins Íslands:

„Þarna þurfum við að vinna þvert á ráðuneyti og stofnanir og setja okkur stefnu þannig að við byggjum hér upp matvælaframleiðslu, tryggjum matvæla- og fæðuöryggi, drögum úr matarsóun, berjumst gegn loftslagsbreytingum, eflum lýðheilsu og aukum nýsköpun og þróun á sviði matvælaframleiðslu,“ sagði Katrín. Ég get tekið heilshugar undir þetta hjá forsætisráðherra og þá er að vinna að því að svo verði. Eitt fyrsta verk forsætisráðherra í þeim efnum er að taka ýmsa samráðherra sína og þingmenn á skólabekk fyrir þessa framtíðarsýn og ekki síst landbúnaðarráðherrann sjálfan sem lýsti því í grein í MBL nýverið að ekkert annað væri framundan en að leggjast flatur fyrir kröfum ESB um óheftun innflutning á hráu ófrosnu kjöti og tollfrjálsum

innflutningi matvara. Og í samræmi við stefnu lagði hann niður sérstaka skrifstofu landbúnaðar og matvæla í ráðuneytinu, en færði reyndar leifarnar undir Brüssel-skrifstofuna. Fékk ráðherrann ómælt lof frá forvera sínum á ráðherrastól þegar þeirri ráðstöfun var mótmælt á Alþingi. Þorgerður Katrín Gunnarsdóttir er einlæg í baráttunni fyrir inngöngu í ESB og leist vel á þessa ráðstöfun fyrrum flokksbróður síns.

Nú þarf forsætisráðherra að taka stefnuna

Á hinn bóginn heyrum við hástemmdar yfirlýsingar ríkisstjórnarinnar um baráttu gegn loftslagsbreytingum og skuldbindingum Íslands í þeim efnum og þá ekki hvað síst horft til landbúnaðar- og matvælaframleiðslu. „En þar stendur hnífurinn í kúnni. Við leysum ekki loftslagsskuldbindingar Íslendinga né heldur fullnægjum stefnunni um sjálfbæra þróun með því að hætta hér matvælaframleiðslu og flytja allt inn þó svo kolefnisbókhaldið okkar vænkist tímabundið á blaðinu.

Herðum frekar löggjöfina íslenskri framleiðslu í hag

Formaður Framsóknarflokksins, Sigurður Ingi Jóhannsson,

fyrirverandi landbúnaðarráðherra, sparar ekki stóru orðin í ágættri grein sem birtist í Morgunblaðinu:

„Á Íslandi höfum við verið svo lánsöm að búa við þær aðstæður að íslenskar landbúnaðarafurðir eru með því heilnæmasta sem finnst í heiminum. Búfjársjúkdómar eru sjaldgæfir vegna legu landsins og vegna þess hvernig bændur hafa staðið að búskap sínum. Við erum því í einstakri og eftirsóknarverðri stöðu þegar kemur að því að kaupa í matinn. Við getum valið íslenskt og verið örugg um það að sú vara er með því öruggasta og besta sem fyrirfinnst í matvöruverslunum í heiminum. ... Kannski ættum við í ljósi rannsókna að herða frekar löggjöfina þegar kemur að innflutningi á matvælum heldur en að gefa eftir.“ Nú er hann í ríkisstjórn og getur fylgt málum eftir.

„Við stjórnmalamenn að eiga“

Segir Guðni Ágústsson, fyrirverandi formaður Framsóknarflokksins og ráðherra, sem lætur ekki sitt eftir liggja í ágættri grein í Bændablaðinu: „Við eigum að efla okkar varnir og varðstöðu vegna þess að engin þjóð býr við jafn góð og heilnæm matvæli eða jafn gott heilbrigðisástand búfjárstofna og jarðvegurinn ómengaður af eiturefnum.“ Sigmundur Davíð Gunnlaugsson,

Jón Bjarnason.

formaður Miðflokksins, gagnrýnir „aumingjaskap“ ríkisstjórnarinnar, hún hafi „svikið íslenskan landbúnað og matvælaframleiðslu og bætti við í þeim efnum að aðeins tíu ár væru liðin frá því að landbúnaðurinn bjargaði landinu frá gjaldþroti“. Hreinleikinn er dýrmæt auðlind „Ræfildómur að reyna ekki að halda landinu hreinu“ sagði Margrét Guðnadóttir, okkar einn færaasti veirusérfræðingur:

„Það er alvarlegt mál ef hér koma upp nýir dýrasjúkdómar eða ólæknandi mannasjúkdómar. Ég treysti ekki þeim mönnum sem vilja flytja inn hrátt, ófrosið kjöt til að verja okkur fyrir þeim.“

Frá orði til athafna

„Mikið asskoti komst ég vel að orði“ sagði kall einn þegar hann hafði

látið móðan mása um eigið ágæti og allt það sem hann ætlaði að gera. Lagðist svo á koddann og ekki orð um það meir.

Forsætisráðherrann Katrín Jakobsdóttir þarf að taka á sig rögg og láta gjörðir fylgja orðum. Til þess hefur hún alla burði.

Við verðum að standa á fullveldisrétti þjóðarinnar og hafna valdi og kröfum ESB um innflutning á hráum kjötvörum.

Segja upp tollasamningum sem gerður var í fullkominni eftirgjöf við ESB og semja algjörlega upp á nýtt í samræmi við þá stefnu sem forsætisráðherra hefur boðað. Í minni ráðherratið var þessari tollaeftingjöf og hömlulausa innflutningi landbúnaðarvara hafnað.

Sjálfstætt landbúnaðar- og matvælaráðuneyti

Stofna þarf sjálfstætt landbúnaðar- og matvælaráðuneyti og hrinda í framkvæmd stefnu og aðgerðaráætlun í að efla hér enn fjölbreyttari landbúnað og heilnæma matvælaframleiðslu, tryggja hér fæðuöryggi, berjast gegn loftslagsbreytingum á sönnum íslenskum forsendum. Þar eru mikil sóknarfæri og enn þá þarf líka pólitískur grunnur að vera kjölfestan. Sá grunnur virðist fyrir hendi ef menn standa við orð sín.

Jón Bjarnason

fyrirverandi sjávarútvegs- og landbúnaðarráðherra

Sveppasmit í byggökrum

Talsvert hefur borið á sveppasmiti í byggökrum í ár. Svo víða reyndar að fregnir eru af svepp í öllum landshlutum og meira að segja eru fréttir af sveppasmiti í byggökrum í nýrækt.

Helsta sveppategundin sem herjar á bygg hér á landi er augnflekkur (Rhynchosporium commune). Augnflekkur lifir í leifum byggplantna í jarðvegi og smitar því nýja akra árið eftir og getur þannig ræktast upp í byggökrum þar sem ekki eru stunduð sáðskipti. Bændur hafa eðlilega spurt sig hvort sveppurinn hafi borist með sáðvöru erlendis frá, á því verða að teljast hverfandi líkur. Innfluttar sáðvörur eru vottaðar og ef smit hefur fundist þá er fræið bæsað með sveppavörn áður en það er flutt til landsins. Rannsókn á íslenskum afbrigðum af augnflekk sýndu að það er lítill skyldleiki á milli íslenskra og evrópskra augnflekksafbrigða (Stefansson et al. 2012).

Blautt tíðarfar eykur líkur á smiti í plöntum og úrhellis rigning hjálpar honum að dreifast um akurinn, sumarið í ár hefur því verið mjög hagstætt fyrir sveppi. Prófanir hérlandis hafa sýnt fram að augnflekkur getur valdið töluverðu uppskerutapi allt að 24% (Hermannsson og Sverrisson, 2003). Til að forðast að smit byggist upp er mælt með að nota sáðskipti og rækta

þá ekki bygg meira en tvö ár í röð í sama akri. Annar valmöguleiki er að úða varnarefnum gegn sveppnum, það telst þó ekki sem varanleg lausn því hún getur leitt til aukinnar notkunar sveppvarnarefna. Önnur lausn á vandanum er að kynbæta ný yrki með mótstöðu gegn augnflekk og er sú vinna þegar hafin hjá Landbúnaðarháskóla Íslands með samnorðnu verkefni sem ber heitið „Public-Private Partnership in Pre-Breeding – Combining Knowledge

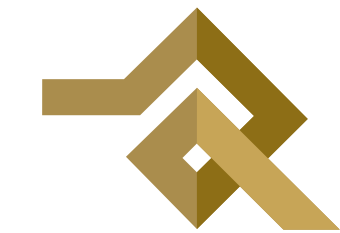
from Field and Laboratory for Pre-Breeding in Barley“. Sumarið 2018 var lögð út tilraun með 125 byggplöntum og voru þær svo allar smitaðar af sérstökum íslenskum stofni af augnflekk. Plönturnar voru síðan metnar með tilliti til hversu móttækilegar þær voru sveppasmitinu. Frumniðurstöður tilraunarinnar benda til þess að arfgerðirnir hafa mismikla mótstöðu gagnvart sveppnum, og hafa þær bestu góða mótstöðu. Erfðaefti

plantnanna er svo greint til að finna megi gen sem veita mótstöðu gagnvart augnflekk, þær upplýsingar er hægt að nota í kynbætur nýrra yrkja, sem og til að greina hvort yrki sem þegar eru á markaði hafi mótstöðugen gegn sveppnum.

Verkefnið er styrkt af Norrænu ráðherranefndinni og Framleiðnisjóði landbúnaðarins.

Höfundar:

Hrannar Smári Hilmarsson
Magnus Göransson

Direkta

LÖGFRÆÐIÞJÓNUSTA OG RÁÐGJÖF

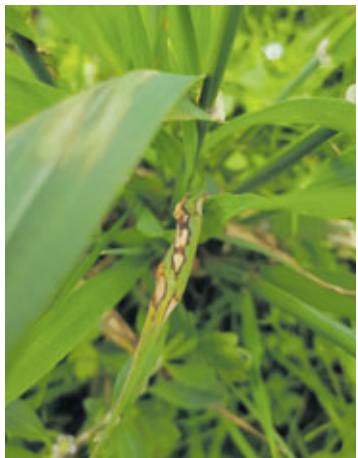
Sérþekking sparar tíma

S É R S V I Ð D I R E K T U E R F A S T E I G N A R É T T U R

HVAÐA VERKEFNI?

- Greining og ráðgjöf vegna mála varðandi fasteignir, eignarhald þeirra, stærð og afmörkun lóða og jarða.
- Stofnun nýrra fasteigna og samruni þeirra. Aðstoð við skráningu á óskiptu landi.
- Aðstoð við þinglýsingu skjala og samskipti vegna þeirra.
- Aðstoð vegna mála varðandi fasteignaskatt, fasteignamat og brunabótamat þ.m.t. kærur til yfirfasteignamatatsnefndar.
- Gerð eignaskiptayfirlýsinga bæði fyrir fjöleignarhús og land og gerð skráningartafna.
- Aðstoð og ráðgjöf vegna jarða s.s. landskipta, stærðarskráningar, hlunninda, veiðiréttar, umferðarréttar og annarra kvaða.
- Stjórnsýslukætur og samskipti við aðra opinbera aðila.
- Öll lögfræðileg skjalagerð.

Einkenni af augnflekk.

Mynd / Magnus Göransson

Mótun matvælastefnu til umræðu á Matvæladegi MNÍ

Matvæladagur Matvæla- og næringarfræðafélags Íslands var haldinn á Grand hótél fimmtudaginn 25. október. Til umræðu var matvælastefna fyrir Ísland, en nýlega skipaði sjávarútvegs- og landbúnaðarráðherra starfshóp sem hefur það verkefni að móta slíka matvælastefnu og er stefnt að því að þeirri vinnu verði lokið fyrir árslok 2019. Fjöldmörg erindi voru flutt um málefnið og voru pallborðsumræður í dagslok.

Mátis kom að skipulagningu á viðburðinum og í kynningartexta fyrirtækisins um hann segir að í stjórnarsáttmála núverandi ríkisstjórnar sé lögð áhersla á að Ísland verði leiðandi í framleiðslu á heilnæmum landbúnaðarafurðum og tryggð verði áframhaldandi samkeppnishæfni sjávarútvegs. Að til staðar séu tækifæri sem byggjast á áhuga á matarmenningu með sjálfbærni og gæði að leiðarljósi. „Þróa þurfi allar lífrænar auðlindir landsins, lífhagkerfið, enn frekar og stuðla að nýsköpun og vörupróun til að auka virði afurða og byggðafestu.

Til þess að slíkt sé mögulegt er mikilvægt að smíðuð sé framtíðar stefna í matvælamálum Íslendinga,“ sagði í kynningu Mátis á Matvæladeginum.

Upptökur og glærur frá viðburðinum eru aðgengilegar á vef Mátis, á slóðinni <http://www.matis.is/matis/frettir/upptokur-fra-matvaeladegi-mni>.

Dagskráin:

- **Fundarstjóri** | Hrönn Ólína Jörundsdóttir, Mátis.
- **Setning/ávarp** | Forsætisráðherra, Katrín Jakobsdóttir.
- **Afhending Fjöreggsins** | Guðrún Hafsteinsdóttir, Samtök iðnaðarins.
- **Olivier de Schutter, Panel of Experts on Sustainable Food Systems áður UN.** Í samræmi við sjálfbæra hegðun mun dr. Shutter ávarpa daginn með aðstoð fjarfundarbúnaðar.
- **Getum við sett matvælastefnu án sjálfbærnihugsunar?** | Kristín Vala Ragnarsdóttir, Háskóli Íslands.
- **Fyrir hverja er matvælastefna?** | Jóna Björg Hlöðversdóttir, Samtök ungra bænda.
- **Passa sjónarmið innflutningsaðila inn í matvælastefnu fyrir Ísland?** | Magnús Óli Ólafsson, Innnes.
- **Þáttur ábyrgðar auðlinda- og hráefnanýtingar í matvælastefnu** | Kristján Þórarinnsson, Samtök fyrirtækja í sjávarútvegi.
- **Hvatar til aukinnar hráefnanýtingar** | Ari Edwald, Mjólkursamsalan
- **Sjálfbær landbúnaður?**

Heimsmarkmiðin? Hvað getur Landbúnaðarháskóli Íslands gert? | Sæmundur Sveinsson, LHBÍ.

- **Matvælastefna í samhengi lífhagkerfis;** West Nordic Bioeconomy Panel | Arnljótur Bjarki Bergsson, Mátis.
- **Valkostir neytenda og ábyrgð**

Þeirra gagnvart umhverfinu | Axel Helgason, Landssamband smábátaeigenda.

- **Matvælastefna – Stefna að matargleði og bættri lýðheilsu** | Bryndís Eva Birgisdóttir, Rannsóknastofa í næringarfræði.

• **Heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna og sjálfbær þróun** | Harpa Júlíusdóttir, Félag Sameinuðu þjóðanna á Íslandi.

- **Pallborðsumræður.**
- **Samantekt** | Hrönn Ólína Jörundsdóttir, Mátis. /smh

Katrín Jakobsdóttir sagði að aukin matvælaframleiðsla á Íslandi gæti orðið lóð á vogaskálarnar gegn loftslagsbreytingunum.

Forsætisráðherra flutti setningarræðu:

Verðum sjálfbærari í matvælaframleiðslunni

Katrín Jakobsdóttir forsætisráðherra flutti setningarræðu á Matvæladaginn 25. október. Hún setti matvælaframleiðslu og -neyslu mannfólksins í samhengi við loftslagsmálin og sagði það ótækt að einum þriðja af matvælaframleiðslu heimsins væri hent. Hún sagði að fyrir samfélögin muni matur, matvælaframleiðsla og matvælaneysla verða eitt af stóru pólitísku viðfangsefnum 21. aldarinnar.

Katrín sagði að loftslagsbreytingarnar muni hafa gríðarlega áhrif á allt umhverfi okkar og allt umhverfi matvælaframleiðslu.

Verðum að gera miklu betur í matvælaframleiðslu

Katrín sagði að sömuleiðis muni þessar breytingar hafa áhrif á innflutning matvæla til Íslands. Loftslagsbreytingarnar einar og sér ættu því að ýta við okkur Íslendingum að gera miklu betur í matvælaframleiðslu hér heima. Það skipti nefnilega miklu máli að við verðum sjálfbærari um matvælaframleiðslu; getum framleitt meiri mat og séum að einhverju

leyti sjálfum okkur nóg um mat. Aukin matvælaframleiðsla hér á Íslandi – með réttum hætti – geti þannig verið lóð á vogaskálarnar gegn loftslagsbreytingunum þegar horft er til þess magns matvæla sem flutt er til landsins með tilheyrandi kolefnisfótspori.

Ógnin af sýklalyfjaónæmum bakteríum

Katrín sagði að samfara auknum innflutningi á matvælum til Íslands verði einnig til ákveðin heilsufarsógn. Sýklalyfjaónæmar bakteríur sem fundust í innfluttu salati væri nýlegt dæmi um þá ógn.

Stefnumótun um matvælastefnu samvinna flestra ráðuneyta

Katrín ræddi næst um þá vinnu við stefnumótun á matvælastefnu fyrir Ísland, sem farin er af stað. Hún sagði að þar færi fram mjög mikilvægt starf sem nánast öll ráðuneyti ríkisstjórnarinnar væru tengd saman inn í. Með matvælastefnunni yrði lögð fram framtíðarsýnin fyrir matvælalandið Ísland. /smh

Aukum verðmæta- og nýsköpun í matvælaframleiðslu

– segir verkefnisstjóri í verkefnisstjórn um mótun matvælastefnu fyrir Ísland

Arnljótur Bjarki Bergsson, sviðsstjóri innleiðinga og áhrifa hjá Mátis, flutti erindið Matvælastefna í samhengi lífhagkerfis; West Nordic Bioeconomy Panel. Hann situr í verkefnisstjórn um mótun matvælastefnu fyrir Ísland, sem verkefnastjóri fyrir hönd Mátis.

Hann byrjaði á að útskýra hugtakið lífhagkerfi sem svo að það væri samheiti yfir atvinnugreinar sem byggja á nýtingu lífauðlinda; hvort sem er lands eða sjávar og þannig rammi utan um matvælaframleiðslu. Úr matvælaframleiðslunni geti svo orðið hvers konar hliðarafurðir; hvort sem þær séu ætlaðar til neyslu eða ekki – og þá ekki til næringar. Lífhagkerfið sé því sú framtíðarsýn sem birtist í matvælastefnu þjóðarinnar og náí vel utan um grunnstoðir íslensks efnahagslífs. Stefnunótun skipti máli.

Stefnumótandi ákvörðun að stofna Mátis

Arnljótur Bjarki sagði að árið 2003 hafi sú stefnumótandi ákvörðun verið tekin að auka verðmæti íslensks sjávarfangs, auk þess sem sú stefnumótunarákvörðun var tekin að beita líftækni í auknum mæli við verðmætasköpun matvælaframleiðslu við stofnun Mátis, Matvælarannsóknar Íslands.

Hann sagði að það megi nálgast neytendur út frá lífhagkerfinu, því stefnur og straumar á alþjóðlegum mörkuðum, viðhorf og hugmyndir – og markmið um sjálfbæra þróun samfélaga á jörðinni til ársins 2030 – höfðu til ábyrgðar neytenda hvar sem er. Ísland hafi góða sögu að segja af ábyrgri nýtingu náttúruauðlinda, þótt kappið kunní að geta borið forsjána ofurlíði.

Matvælaframleiðsla til sjávar og sveita, hvort sem ræktaðar séu matjurtir, kvikfé eða fiskur sé alinn eða

Arnljótur Bjarki Bergsson situr í verkefnisstjórn um mótun matvælastefnu fyrir Ísland, sem verkefnastjóri fyrir hönd Mátis. Hann vill að stefnumótunin í matvælastefnu fyrir Ísland miði að verðmætaaukningu. Myndir / Kristín Edda Gylfadóttir

veiddur snúist um að búa til heilnæma örugga næringu í formi fæðu í vissum gæðum með efnahagslegum ábata.

Umgjörð matvælaframleiðslu á Íslandi sjáist í lögum um matvæli. Forgangsroðun sé jafnan með þeim hætti að fyrst sé talið það sem mikilvægast sé. Við sjáum þannig hvernig forgangsroðun hins opinbera birtist gjarnan í fjárlagafrumvörpum hvers árs, hvernig fjármunum verði varið utan um matvælaframleiðslu á matvælalandinu Íslandi. Megnið af pylsunni sé jafnan kjöt þótt rúsinan kunní að leynast í einhverjum pylsuenda.

Áhersla á öryggi matvæla umfram gæði

Arnljótur Bjarki sagði að við gætum spurt okkur að hve miklu leyti jafnvægi milli gæða, öryggis og hollustu geti náðst. Vísendingar séu um að ofuráhersla sé lögð á öryggi matvæla, fremur en gæði þeirra. Í því sambandi sé hægt að hugsa til

vinnslu sauðfjárafurða, það verklag að kæla kjötið strax eftir slátrun. Opinbert eftirlit hér á landi geri ráð fyrir að innra eftirlit sé virkt og í toppstandi. Ef ekki mikið er lagt í innra eftirlit þarf öflugt opinbert eftirlit. Eins mætti segja að ef innra eftirlit er virkt, þurfi kannski ekki að leggja eins mikið í opinbera eftirlitið.

Hagfræðistofnun Háskóla Íslands hafi metið ábata af eftirliti ríflega fjórfaldan kostnað af innri eftirliti þegar skrifað var um eftirlitsiðnaðinn árið 2004. Vitnaði var til bandarískrar rannsóknar sem sagði að kostnaður smærri fyrirtækja af innra eftirliti væri verulega meiri en kostnaður stærri fyrirtækja. Með uppreikningi mætti áætla að kostnaður fyrirtækja vegna matvælaeftirlits sé á bilinu 310 milljónir til þriggja og hálfis milljarðs króna á ári. Til að hefja matararflæði landsins til vega og virðingar – og til að nýta tækifæri framtíðar – sagði Arnljótur Bjarki að það þyrfti að marka stefnu og fylgja henni eftir svo Ísland geti náð jákvæðu

Formaður Samtaka ungra bænda um matvælastefnu fyrir Ísland:

Tækifæri fyrir ungt fólk

Jóna Björg Hlööversdóttir, bóndi og formaður Samtaka ungra bænda, flutti erindið Fyrir hverja er matvælastefna? Hún sagði í upphafi að sér væri heiður í að vera boðið til umræðunnar – þar sem saman væru komnir margir fræðingar, en hún ætlaði að tala út frá sjónarmiði bóndans og matvælaframleiðandans.

Hún sagði að hún væri nýlega orðinn bóndi, væri auk þess ungur bóndi og í mjög blönduðum búskap; meðal annars kúabóndi, sauðfjárbóndi, ferðaþjónustubóndi og stundum hlunnindabóndi. Hún ræddi fyrst um loftslagsbreytingarnar og hvað þær væru komnar nálægt okkur. Hamfaraþurrkar hafi til dæmis verið á Norðurlöndunum í sumar sem öllu straumhvörfum í hugsum margra í kringum Jónu Björgu – sem hafi vakið fólk til umhugsunar um matvælaöryggi og fæðuöryggi.

Fæðuöryggi raunverulega komið í umræðuna

Hún sagði að tjón í matvælaframleiðslu á Norðurlöndum hlýpi á hundruðum milljarða króna og hefði komið henni í skilning um hvað væri í raun að gerast. Þarna hefði í raun verið sögulegur uppskerubrestur á Norðurlöndunum. Danir og Svíar fóru frá því að vera útflytjendur á korni í að vera innflytjendur.

Það sem einkenndi matvælaframleiðsluna í heiminum væru miklar breytingar á ýmsum sviðum. Það sem líka væri að gerast í matvælaframleiðslu í heiminum og væri áhyggjuefni, væru breytingar á tollaumhverfi. Kínverjar hefðu til að mynda lagt 25 prósentatoll á bandarískar sojabaunir sem hefði gjörbreytt tollahugsun í heiminum öllum. Hún sagði að þessar breytingar allar leiddu tal hennar að hugtakiinu fæðuöryggi, sem farið var að ræða um í kringum fjármálahrúnið. Þá hafi málflytningu bænda um mikilvægi fæðuöryggis gjarnan verið mætt með háði, en hlutirnir hafi breyst á þann veg að hugtakið sé raunverulega komið í umræðuna.

Skrytið að keppa við heimsmarkaðsverð

Jóna Björg sagði að hægt væri að áætla að um helmingur matvæla á Íslandi sé innflutt. Íslenskir bændur finni mjög fyrir pressu vegna innflutningsins. Í því samhengi væri áhugavert að ræða hugtakið heimsmarkaðsverð

Jóna Björg Hlööversdóttir.

og það að íslenskur landbúnaður þurfi að keppa við heimsmarkaðinn. Hún bendir á að í nýlegum tölum sem hún hafi fundið, komi fram að aðeins lítill hluti þeirra mjólkurafurða sem framleiddar eru í heiminum fer á heimsmarkað. Í raun og veru færi mun minni hluti framleiðslunnar á heimsmarkað, en er til dæmis hent af iðnaðinum sjálfum. Það væri svolítið skrytið að vera að keppa við það.

Íslensk matvælaframleiðsla á landi fer að sögn Jónu Bjargar að mestu leyti á innanlandsmarkað. Svo værum við með sjávarútveginn sem sé mjög sterkur útflytningaðili. Þetta væri staðan á Íslandi og setti hún þá stöðu í samhengi við matvælastefnu Svía, sem hefur þegar verið innleidd þar í landi.

Hún sagði að hagsmunaaðilar í íslenskum landbúnaði hefðu sest niður á dögnum og rætt hvernig íslenskur landbúnaður gæti litið út árið 2040 – staðið fyrir metnaðarfullum vinnustofum úti um allt land, með dyggri hjálp frá ráðgjafarstofu úti í bæ. Svíarnir væru hins vegar komnir með plan til 2030. Þar séu þrír meginþættir; regluverkið og stjórnvöld, neytendur og markaðir og loks þekking og nýsköpun. Hún fór næst yfir þessa þætti með hliðsjón af því hvernig þeir myndu snúa að íslensku landslagi.

Lög og reglur hvetjandi, ekki letjandi

Jóna Björg sagði að lög og reglugerðir um matvæli væru þannig mjög mótaðar fyrir matvælaþróun. Ef vilji stjórnvalda er fyrir því að auka matvælaframleiðslu, fjölga atvinnutækifærum og auka sjálfbæra þróun gefur það auga leið að það þarf að sniða regluverkið að þessum markmiðum. Lög og reglugerðir þurfi að vera hvetjandi, ekki íþyngjandi. Hlutverk eftirlitsaðila ætti því ekki að vera þrúgandi yfirvald – sem kæfir niður allt frumkvæði – heldur ætti hann að leitast eftir samvinnu við bændur og fyrirtæki um að gera

betur í því að framleiða öruggan mat á hagkvæman hátt.

Það geti verið gagnlegt að taka dæmi um sauðfjárbændur – sem séu að reyna að auka virði sinna afurða – því þeir upplifa þetta þannig að regluverkið vinni jafnvel beinlínis á móti þeim; að það séu settar kröfur á þá sem ættu kannski frekar að hafa stórum útflytningafyrirtækjum. Þannig passi til dæmis þessi litla matvælahefð sem við eigum eftir, sem reyking matvæla er, mjög illa inn í reglugerðarkassann.

Betri tengsl nauðsynleg í samfélaginu

Jóna Björg sagði að Ísland væri auðugt af auðlindum sem brýndi okkur enn frekar í því að við þyrftum að hafa stjórn á þeim. Hennar skoðun sé sú að það væru allar forsendur til staðar til að auka matvælaframleiðslu á Íslandi, en það þyrfti líka að hugsa út fyrir kassann. Stjórnvöld geta því gert ýmislegt í þeim málum með stefnumótunarvinnunni; til dæmis að efla lífræna framleiðslu.

Miklu skiptir fyrir bændur, að mati Jónu Bjargar, að ná góðu sambandi við neytendur. Ísland sé orðið þéttbýlissamfélag og ekki sé sama tengingin á milli fólks og var þegar skyldleiki og kunningsskapur var meiri út í sveitirnar. Fólk hafði þá meiri skilning á því hvernig matvælaframleiðsla gengur fyrir sig. Hún sagði að samfélagið væri að lokast meira í margvíslegum skilningi. Opna þurfi til að mynda betur á tengingar landbúnaðarins við ýmsar stofnanir og fyrirtæki sem vinna að nýsköpun og þekkingu og geta lagt nýrri matvælastefnu lið.

Ungt fólk í landbúnaðinn með nýjar hugmyndir

Loks spurði Jóna Björg hverju ný matvælastefnu muni skila. Hennar sýn væri – með aukningu í matvælaframleiðslu – að það sköpuðust tækifæri fyrir ungt fólk til að koma inn í landbúnað með nýjar áherslur og hugmyndir. Ef samfélagið væri sammála um að matvælaframleiðsla sé grunnstoð þess þá yki það bæði traust neytenda og ekki sist framleiðendanna sjálfra. Það hefði hins vegar talsvert tíðkast að tala landbúnaðinn niður. Hún væri hins vegar bjartsýn að eðlisfari og spái því að okkur takist að móta matvælastefnu sem verði okkur til sóma. /smh

SELDU HRYSSUR TIL LÍFS

Hrossabændur óska eftir hryssum

Mega vera þriggja til fimmtán vetra

Sækjum frítt á Suður-, Vestur- og Norðurland.

Greiðum 25.000 kr. án vsk. fyrir hryssuna.

Upplýsingar: hryssa@isteka.com eða í síma 581 4138.

Geymið auglýsinguna!

Hryssur eru greiddar eftir reikningi og eftir umskráningu í WorldFeng.

Mótorar og varahlutir á lager
Hröð og góð þjónusta

Dreifingaraðili BRIGGS & STRATTON
á ÍSLANDI

MHG Verslun ehf | Víkurhvarf 8 | 203 Kópavogi
Sími 544-4656 | www.mhg.is

Sæti og varahlutir í

- Lyftara
- Vinnuvélar
- Vörubíla
- Bátar

Vertu vinur okkar á Facebook

Sími: 517-8240 - Súðarvogur 20 - www.eyjalind.is

HEILSA OG HAMINGJA
GANGA OG SJÁLFSRÆKT

VIKAN ÞÍN – EINSTÖK FERD TIL SPÁNAR Í APRÍL – ÆTLAR ÞÚ MEÐ?

KRISTÍN LINDA OG INGA GEIRS

Skemmtileg og uppbyggjandi vika á Alicante 2.-9. apríl fyrir konur 40 ára og eldri. Inga hjá Skotgöngu er göngu- og fararstjóri og Kristín Linda sálfræðingur, ritstjóri Húsfreyjunnar og fyrrum kúabóndi sér um námskeiðið: Listin að lífa, stefnumótun, vellíðan, hamingja og heilsusamlegur lífsstíll í einkalífi og starfi.

Nánari lýsing og umsagnir: www.skotganga.co.uk/ganga-sjalfsraekt

- Vikuferð fyrir konur 40 + stakar konur sérstaklega velkomnar
 - Beint flug, gott hótél: Albir Playa, Hotel & Spa 4* með morgun- og kvöldverði
 - Uppbyggjandi, hagnýtt og skemmtilegt námskeið
 - Reyndur og vinsæll fararstjóri
- Endilega vertu í sambandi til að bóka eða fá upplýsingar.
kristinlinda@huglind.is
inga@skotganga.is

EINNIG Í BÓÐI FYRIR HÓPA - HVORT SEM ER Í 7 EÐA 5 DAGA.

FRÁBÆR PAKKI SEM FJÖLDI KVENNA HEFUR ÞEGAR UPPLIFAD.

forskoti og haldið því með tilliti til matvælaframleiðslu.

Hvað þarf til að komast í úrvalsdeildina?

Næst vék Arnlfjótur Bjarki að þeirri spurningu, hvað til þyrfti til að Ísland kæmist í úrvalsdeild matvælaframleiðslu í heiminum. Hvaða mælikvarða mætti leggja á matvælaframleiðslu og hvaða mælikvarða ætti að leggja á matvælaframleiðslu. Í stjórnsáttmálanum segi að Ísland eigi að vera leiðandi í framleiðslu heilnæmra landbúnaðarafurða. Arnlfjótur taldi að vilji væri til að hið sama gildi um sjávarafurðir – og önnur matvæli sem framleidd eru hér. Hann spurði við hvað ætti að miða; líkamsþyngd íbúa, hjartasjúkdóma ákjósanlega samsetningu seldra og framleiddra matvæla hér á landi, arðsemi fyrirtækjanna eða heildarfjölda þeirra hitaeininga sem framleiddar eru á hverju ári.

Ef við tækjum áhættugreiningu og skylda þætti fyrir, sem hafa í rauninni verið svo gott sem látnir liggja milli hluta við lagasetningu, en voru þó við lagasetninguna um matvæli metin sem næstmikilvægasta aðgerðin til að ná fram tilgangi laganna um matvæli. Þá sé vitað að haldgóð vísindaleg gögn

geta nýst við upplýsta umræðu og ákvarðanatöku er varða mikilvæga hagsmuni mikið betur en smellibrellukeppni fyrrsagnanna. Mikilvægt sé að við stöndum í stykkinu varðandi áhættumat.

Lífhagkerfið sé breytilegt og áskoranirnar hnattrænu sem sífbreytilegur heimur – til að mynda með hliðsjón af hlýnun – getur haft það í för með sér að við þurfum að hugsa um nýjar kröfur við framleiðslu matvæla vegna þeirra áhrifa sem breytingarnar hafa á spendýr, fiska, skordýr eða örverur.

Aukum verðmæti sjávarfangs fremur en magn

Að sögn Arnlfjóts Bjarka verðum við að vera markviss í stefnumótuninni og setja gangvirkið í gír. Við þurfum þannig að axla þá ábyrgð sem við sækjumst eftir því að bera, meðvituð um kostnað fullvalda þjóðríkis í samfélagi þjóðanna. Auðlindadrifin hagkerfi í útnorðri séu að nokkru frábrugðin þjónustumiðaðri hagkerfum í Skandinavíu. Því sé mikilvægt að halda til haga að hægt sé að nýta gæði lands og lagar með ábyrgum hætti undir yfirskrift lífhagkerfis. Slíkt getur hjálpað til við að halda markaðsaðgangi opnum. Við séum gíska nálægt frændum okkar og vinum

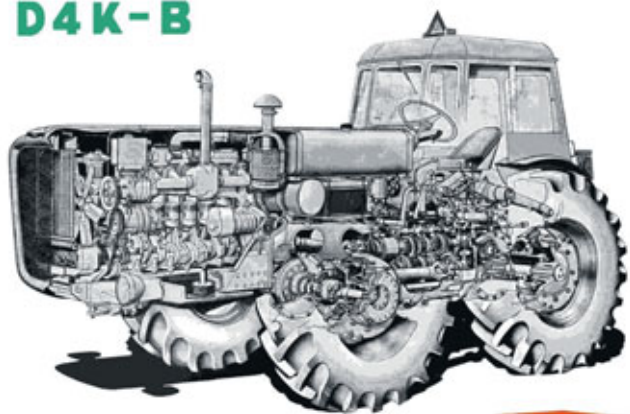
í Færeyjum og á Grænlandi þegar hugsað sé um þroska hagkerfanna og því séu sameiginlegir hagsmunir að geta kynnt fyrir heimsbyggðinni heilnæm örugg matvæli að vissum gæðum. Arnlfjótur Bjarki leggur til að ef stofna eigi nýtt matvælaráðuneyti – eins og tillögur hafa komið fram um – geti það heitið lífhagkerfisráðuneytið.

Árið 2003 hafi verið tekin sú ákvörðun og mörkuð stefna – sem var byggð á ríkjandi fiskveiðistjórnun – að auka verðmæti sjávarfangs frekar en að auka magn sjávarfangs. Það sé ágætt að hafa það í huga nú þegar rætt sé um matvælastefnu. Ef horft sé á útflytningaverðmæti sjávarfangs í erlendum myntum, dollurum eða dönskum krónum, á kíló afla þá megi segja að það hafi tekist gíska hratt – þó lítið hafi þróast í þá átt á allra síðustu árum. Reynslan sýni að fjárfesting í nýsköpun skiptir máli fyrir þróun atvinnugreina. Dapurlegt sé að við virðumst hafa horfið frá hinu víðtæka samstarfi og hinum einlæga ásetningi um að auka verðmæti sjávarfangs.

Með matvælastefnu fyrir Ísland, vonast Arnlfjótur Bjarki til að við berum gæfu til að fylgja eftir ákvörðunum sem bera árangur inn í framtíðina, innleiða þær inn í daglegt atvinnulíf matvælalandsins til að stuðla að bættum hag okkar allra – en hætta ekki í miðju kafi. /smh

Gamli traktorinn

D4K-B

DUTRA
TractorData.com

Traktoraverksmiðjan Rauða stjarnan

Ungverjar framleiddu athyglisverðar dráttarvélar á árunum 1957 til 1975 undir nafninu DUTRA. Nafnið á verksmiðjunum var DUTRA Tractor Works, en þær voru staðsettar í Búdapest í Ungverjalandi. Verksmiðjurnar voru líka þekktar undir gælunafninu „Traktora-verksmiðjan Rauða stjarnan“, eða „Red Star Tractorwork“.

DUTRA var skammstöfun fyrir DUMPER TRACTOR, en fyrirtækið hét áður HSCS sem stóð fyrir „Hoherr Schranz Clayton and Shuttelwort sem var tengt Hoffer-

DUTRA D4K 70 4WD sem var líka fjórhjóladrifin og með 70 hestafla Csepe DT414 mótör. Þá kom DUTRA D4K 1000 4WD með 90 hestafla Csepe DT614 mótör.

Líka með Perkins mótörum

DUTRA Tractor Works reyndi svo fyrir sér með aðra mótora og framleiddi fjórhjóladrifna 100 hestafla DUTRA D4K – B 4WD dráttarvél fyrir Bretlandsmarkað með breskum Perkins mótörum. Þessar vélar voru þekktar fyrir að vera með háreistara nef en aðrar dráttarvélar fyrirtækisins. Þessi bygging á vél gaf henni góða eiginleika fyrir mikla dráttargetu.

Þá voru líka seldar á breskum markaði DUTRA UE-28 4WD sem voru með þriggja sílindra

Schranz eða Hofherr HSCS. Fyrirtækjanafnið hefur síðan tekið breytingum og heitir nú RÁBA.

Líka seldar til Bretlands

Framan af voru um 200 DUTRA dráttarvélar seldar til Bretlands og víðar um Evrópu, eða frá 1957 og fram yfir 1960. Mest var síðan flutt til Austur-Þýskalands, eða 4.500 vélar af DUTRA D4K og D4K-B sem var fjórhjóladrifin. Þá keyptu Svíar um 120 DUTRA dráttarvélar og munu 65 þeirra enn vera til. Kúba flutti einnig inn um 120 DUTRA D4K á árunum 1960 til 1963. Þá voru einnig fluttar út slíkar vélar til Nýja-Sjálands. Frakkar keyptu líka dráttarvélar frá dráttarvélaaverksmiðjunum í Ungverjalandi undir nafninu DUTRA-LeRobuste.

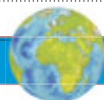
DUTRA D4K dráttarvélin, sem framleidd var á árunum 1960 til 1965, var með Csepe DT414 65 hestafla mótör. Hins vegar var DUTRA D4K-B 4WD framleidd á árunum 1964 til 1972 og var með 90 hestafla Csepe DT614 mótör. Í framhaldinu kom svo

35 hestafla Perkins mótörum. Á heimamarkaði voru þær hins vegar með Csepe DT 213 C og Csepe EDT 123 mótörum.

Duttra hóf samvinnu við Steyr og voru framleiddar dráttarvélar í Ungverjalandi á árinu 1968 undir nafninu DUTRA Steyr model S. Var vélin með Steyr WD 610 sex strokka mótör. Samstarf við Steyr leiddi svo til þess að fram kom dráttarvélin sem fór m.a. á Frakklandsmarkað undir nafninu Dutra Le Robuste D4K-B 4WD. Voru þessar vélar reyndar bæði framleiddar með Csepe og Steyr mótörum.

Úr Steyr í RÁBA mótora

Árið 1973 var kynnt til sögunnar Dutra 1300 4WD vél með 130 hestafla og 5 strokka RÁBA mótör. Virðist þessi vél aldrei hafa farið í fjöldaframleiðslu. /HKr.

UTAN ÚR HEIMI

Rannsókn segir að sýklalyfjaónæmar bakteríur ógni nútíma heilsugæslu:

Draga tugi þúsunda Evrópubúa til dauða á hverju ári

Árum saman hafa íslenskir vísindamenn og læknar varað við innflutningi á hráu ófrosnu kjöti af ótta við að það geti haft í för með sér vaxandi tíðni sýkinga af völdum sýklalyfjaónæmra baktería. Samkvæmt niðurstöðu rannsóknar sem unnin var fyrir Smitsjúkdómavarnastofnun Evrópu deyrja um 33 þúsund Evrópubúa af völdum slíkra baktería árlega, en það er byggt á þriggja ára gömlum gögnum.

Greint var frá þessari rannsókn í læknaðlaðinu Lancet 5. nóvember síðastliðinn. Þar segir að smit af völdum, sýklalyfjaónæmra baktería ógni nútíma heilbrigðiskerfi. Til að reyna að meta þessa áhættu var gerð rannsókn sem byggði á gögnum á árinu 2015 af Evrópska efnahagssvæðinu.

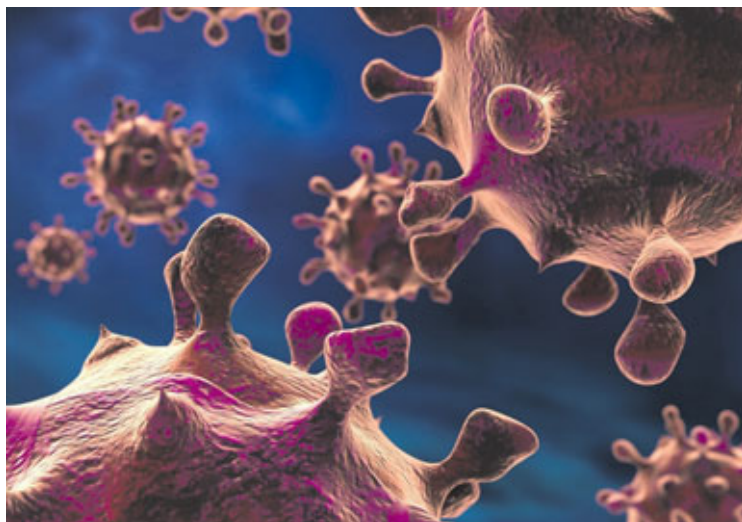
Sýkingar í 63,5% tilvika tengdar heilsugæslu

Var þar áætluð tíðni af völdum 16 tegunda sýklalyfjaónæmra baktería.

Af 583.148 til 763.966 sýkinga af völdum sýklalyfjaónæmra baktería voru þær í 63,5% tilvika tengdar við heilsugæslu.

Yfir 33 þúsund dauðsföll á ári

Áætlað er að yfir 33 þúsund manns hafi látist af völdum þessara sýkinga, en dánartalan getur þó verið allt að 38.430 manns. Þá er einnig talið að slíkt smit á þessu 12 mánaða tímabili sem rannsóknin náði yfir gæti hafa skert heilsu

Stöðugt erfiðara er orðið að berjast við smit af völdum sýklalyfjaónæmra baktería. Tugir þúsunda Evrópubúa deyrja árlega af völdum slíkra ofurbaktería vegna þess að engin lyf duga lengur til að vinna á þeim.

alls þess fólks sem smitaðist sem nemur allt að 989.068 æviárum.

Samkvæmt gögnunum er áhættan mest í hópi ungbarna og fólks yfir 65 ára aldri. Í þessum hópum hefur tíðnin aukist frá 2007 og verst er staðan á Ítalíu og í Grikklandi.

Bent er á í Lancet að takmörkuð þekking og upplýsingar um áhættuna og afleiðingarnar af völdum sýklalyfjaónæmra baktería sé ógn fyrir heilsugæslu og heilsu almennings. Ástæðuna megi rekja að hluta til deilna vísindamanna um hönnun faraldsfræðilegra rannsókna og aðferðafræði við að meta smit sem rekja má til sýklalyfjaónæmra baktería.

Meginástæða vaxandi tíðni slíkra

baktería er ofnotkun sýklalyfja, bæði í lækningaskyni og við dýrældi og aðra matvælaframleiðslu víða um heim.

Samræma þarf aðgerðir

Fram kemur að samræma þurfi aðgerðir til að bregðast við aukinni tíðni smits af völdum sýklalyfjaónæmra baktería á EES og ESB svæðinu sem og um allan heim. Mesta hættan er talin vera á sjúkrahúsum og öðrum heilsugæslustöðvum. Taka þurfi á málinu þar sem það varði öryggi sjúklinga. Einnig þurfi að skoða til hvaða ráðstafana sé hægt að grípa þegar sýklalyfin bregðast. /HKr.

Kúafár í Skotlandi setur sölu á nautakjöti til útlanda í uppnám

Sjúkdómurinn „kúafár“, eða „Mad Cow Disease“, fannst á breskum kúabúum í október í fyrsta sinn síðan 2015. Þetta hefur vakið áhyggjur af að sum ríki kunni að loka á innflutning nautakjöts frá Bretlandi.

Fjármálamiðillinn Bloomberg fjallaði um þetta í síðasta mánuði, en kúafár er líka þekkt undir erlendu skilgreiningunni „bovine spongiform encephalopathy“, eða BSE. Sjúkdómurinn sem nú hefur orðið vart kom upp á bóndabæ í Aberdinskíri í austurhluta Skotlands, en það tókst að koma í veg fyrir að kjöt af sýktu dýri færi í vinnslu.

Yfirvöld í Skotlandi segja að „rauðakjöts-iðnaðurinn“ þar í landi hafi gott orð á sér á heimsvísu og þar hiki menn ekki við að grípa til harkalegra ráðstafana ef á þurfi að halda.

„Við munum halda áfram að vinna náð með löndum eins og Kína varðandi útflutning á okkar eftirsóttu nautakjöti,“ sagði talsmaður yfirvalda í umfjöllun Bloomberg.

Kúafár olli manntjóni undir lok síðustu aldar

Ef kúafárið breiðist út má gera ráð fyrir að kjötinnflytjendur í öðrum löndum loki á innkaup. Á niunda og tíunda áratug síðustu aldar komu upp kúafársfaraldrar í Bretlandi sem smitaðist í fólk og létust þá fjölmargir. Í kjölfarið var nautakjötsútflutningur bannaður frá Bretlandi um tíma.

Afleiðing neyslu á kjöti af

Sjúkdómurinn „kúafár“, eða „Mad Cow Disease“, étur upp og eyðileggur heilavef bæði í skepnum og mönnum sem af honum sýkjast. Hefur afleiðing neyslu á sýktu kjöti gjarnan verið tengd við Creutzfeldt-Jakob sjúkdóminn. Hægra megin á myndinni er sýktur heili.

Sýkt skepna af kúafári sem getur ekki lengur staðið í lappirnar.

kúafársýktum (BSE) gripum hefur verið tengd við Creutzfeldt-Jakob sjúkdóminn. Það er ólæknandi sjúkdómur í mönnum sem eyðileggur heilavef. Yfir 185.000

tilfelli kúafárs komu upp í ríkjum Evrópusambandsins í kjölfar uppgangs sýkinnar í Bretlandi á seinni hluta síðustu aldar. Síðan hafa einstök tilfelli verið einangruð.

Bretar hafa framleitt nautakjöt til útflutnings sem lúxusvöru og lagt mikið upp úr að alls öryggis sé gætt. Á undanföllum mánuðum hafa Bretar lagt áherslu á kínverskan markað sem nýtt tækifæri í þeim viðskiptum. Í Kína hefur verið í gildi bann á innflutningi á nautakjöti frá Bretlandi í tvo áratugi vegna kúafárs og það var ekki fyrr en í júní á þessu ári sem því banni var aflétt.

England og Wales skilgreind sem „stýrð áhættusvæði“

Gæðaeftirlit í Skotlandi (Quality Meat Scotland) gerir ráð fyrir að skilgreina ákveðin svæði sem mögulegt hættusvæði en þó undir þeim formerkjum að þar sé „áhætta undir eftirliti“ eða „controlled risk“ en samt ekki skilgreint sem „hverfandi áhætta“. Nú þegar eru England og Wales skilgreind sem áhættusvæði undir eftirliti samkvæmt ákvörðun Alþjóða dýraheilbrigðisstofnunarinnar (World Organisation for Animal Health). Sú ákvörðun setti stjórnendum sláturhúsa þær skyldur á herðar að herða allar reglur og passa upp á að þar fari engir smitaðir nautafarsgripir í gegn. Búist er við að þær ráðstafanir sem grípa þarf til kosti um 5 milljónir pund á ári, eða sem nemur um 785 milljónum íslenskra króna. /HKr.

UMHVERFIS- OG
MANNVIRKJASVIÐ
AKUREYRARBÆJAR

TÆKI OG BIFREIÐAR TIL SÖLU HJÁ UMHVERFISMIÐSTÖÐ AKUREYRARBÆJAR

UMHVERFISMIÐSTÖÐ AKUREYRARBÆJAR ÓSKAR EFTIR TILBOÐUM Í EFTIRTALIN TÆKI OG BIFREIÐAR

Strætisvagn

BZ-318 Irisbus, Heuliez GX127, 9 metra langur vagn árg. 2005, ekinn 638 þús. km, vél IVECO 209 he, skipting Allison T280, drifbúnaður ZF, rafkerfi 24 v. Vagninn er skráður 68 farþega með tvöföldu gleri og Webasto DBV 2010 hitunarmiðstöð. Skipting gerð upp við 450.000 km. Gott viðhald, vagninn lítur vel út og er í góðu ástandi.

Strætisvagn

AJ-Y07 Irisbus, Heuliez GX127, 9 metra langur vagn árg. 2007, ekinn 560 þús. km, vél IVECO 218 he, skipting Allison T280 drifbúnaður ZF, rafkerfi 24 v. Vagninn er skráður 71 farþega með tvöföldu gleri og Webasto DBV 2010 miðstöð. Skipting gerð upp við 500.000 km. Gott viðhald, vagninn lítur vel út, en lítið eitt tjónaður eftir árekstur.

Körfubíll

A-10839. Volvo – FL 611, körfubíll árg. 1986, ekinn 179 þús. km og 7.650 vinnust. Körfubúnaður er frá 1972. Gamall og lúinn en virkar.

Volkswagen Transporter

FL-087 Volkswagen Transporter syncro 4x4 árg. 2000, ekinn 255 þús. km. Mótór er úrbræddur, en að öðru leyti er bíllinn í lagi.

Fjölplógur

Trima fjölplógur árg. 1999, 280 m heildarbreidd. Bæði með festingar fyrir þritengibeisli og SMS fyrir ámokurstækki. Mikið notaður og slitinn, bilaður vökvatjakkur.

Valtari

HAMM DV 3.22. árgerð 1986, þyngd 3,8t, 1,9 t á hvora tromlu. Ekinn 12 þús. vinnustundir. Gamall, en virkar.

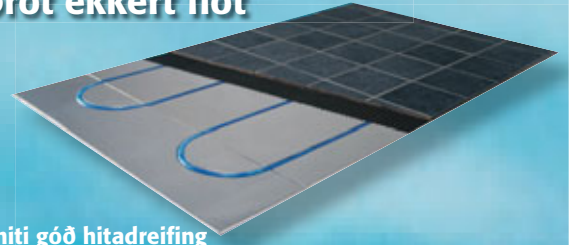
Allar frekari upplýsingar veitir Jónas Vigfússon í síma **861 8286** eða á netfangið jonasv@akureyri.is.

Tilboðum skal skila inn til Umhverfis- og mannvirkjasviðs Akureyrarbæjar, Geislagötu 9, 4. hæð fyrir klukkan 13.00 fimmtudaginn 22. nóvember 2018. Tilboð verða opnuð á sama tíma og stað að viðstöddum þeim bjóðendum sem þess óska. Heimilt er að senda tilboð í tölvupósti á netfangið umsarekstur@akureyri.is

Umhverfis- og mannvirkjasvið áskilur sér rétt til að taka hvaða tilboði sem er eða hafna öllum tilboðum.

Gólfhitakerfi

Ekkert brot ekkert flot

- Þægilegur hiti góð hitadreifing
- Hítasveiflur / Stuttur svörunartími
- Aðeins 12mm þykkar hitadreifiplötur
- Fljótlegt að leggja
- Ekkert brot ekkert flot
- Dreifiplötur límdar beint á gólf
- Gólfefni lagt beint á dreifiplötur (flísar, parket)
- Hentar vel í eldra húsnæði jafnt sem ný hús og sumarhús
- Flooré gólfhitakerfi er einfalt, fljótlegt og þægilegt

Skemmuvegur 10 (blá gata) 200 Kópavogur
Sími 567 1330 Fax 567 1345 www.hringas.is

Hringas ehf.

Vegna aukinnar eftirspurnar óskum við eftir bújörðum á söluskrá

Vinsamlega hafið samband við Björgvin Guðjónsson, búfræðing og löggiltan fasteignasala í síma **510-3500** og **615-1020** eða á netfangið bjorgvin@eignatorg.is

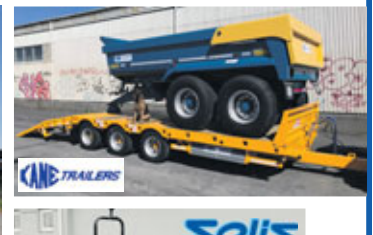
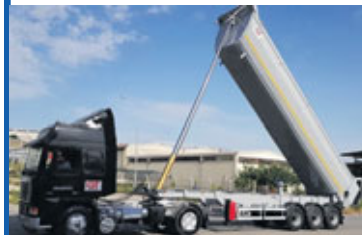
Eignatorg

Skipholt 50b, 105 Reykjavík

VALLARBRAUT ER FLUTT Í TRÖNUHRAUN 5 HAFNARFIRÐI

Eigum til ýmsar gerðir af vögnum fyrir vörubíla og dráttarvélar.

www.vallarbraut.is

vallarbraut@vallarbraut.is

S-8411200 & 8417300

www.bbl.is

Husqvarna – Steinsagir, kjarnaborvélar, gólf- og vegsagir

**HUSQVARNA
FS 400 LV**
Sögunardýpt 16,5 sm

**HUSQVARNA
K 770**
Sögunardýpt 12,5 sm

**HUSQVARNA
K 3600 MK II**
Sögunardýpt 27 sm

**HUSQVARNA
K 2500**
Sögunardýpt 14,5 sm

**HUSQVARNA
DM 230**

HUSQVARNA
Steinsagarblöð
og kjarnaborar

ALLT FYRIR ATVINNUMANNINN

MHG Verslun ehf | Víkurhvarf 8 | 203 Kópavogi | Sími 544-4656 | www.mhg.is

Samtökin Guild of Fine Food með heimsmeistaramótið í ostum í Grieg-höllinni í Bergen í Noregi:

Jørn Hafslund frá Ostegården í Bergen fór með sigur af hólmi

Það var sannkölluð veisla fyrir bragðlaukana á dögnum þar sem besti ostur í heimi var valinn í Grieg-höllinni í Bergen í Noregi. Bresku samtökin Guild of Fine Food halda heimsmeistaramótið í ostum ár hvert en að þessu sinni var það ostaframleiðandinn Jørn Hafslund frá Ostegården í Bergen sem fór með sigur af hólmi eftir að tæplega 3.500 ostar alls staðar að úr heiminum höfðu verið skoðaðir, lyktað af og bragðaðir af hópi sérvalinna dómara.

Það var gouda ostur frá Krokeide í Bergen, sem kallast Fanaost, sem vann heimsmeistaratitilinn að þessu sinni. Nálægt 3.500 ostar kepptu um titilinn frá 41 landi, þar af voru 175 frá norskum framleiðendum. Í undanúrslitum stóð valið á milli 16 osta og sigraði ostaframleiðandinn Jørn Hafslund en hann fékk bronsverðlaun í fyrra í London í sömu keppni með sama ostinn. Enginn ostur frá Íslandi keppti á heimsmeistaramótinu.

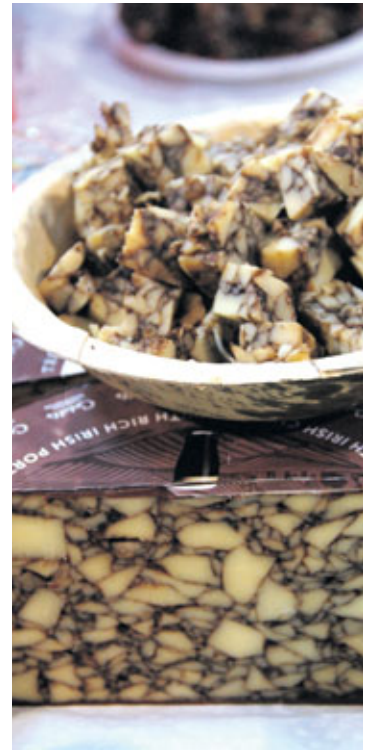
Bresku samtökin Guild of Fine Food standa fyrir heimsmeistaramótinu í ostum ár hvert og einnig matvælakeppninni Great Taste. Samtökin styðja við og kynna sérstaka matvælaframleiðendur, sveitaverslanir og matarhallir sem styðja við framleiðendur. Um 1.300 meðlimir eru í samtökunum sem halda heimsmeistaramótið í

Heimsmeistaraostinum 2018 hampað, sem ostaframleiðandinn Jørn Hafslund frá Ostegården í Bergen vann.

Mynd / Odd Mehus - Aðrar myndir á síðunni / Erla Hjördís Gunnarsdóttir

ostum árið 2019 í Bergamo á Ítalíu. Glæsilega og fagmannlega var staðið að heimsmeistaramótinu í Bergen í ár sem fékk mikla athygli og umfjöllun í erlendum fjölmiðlum. /ehg

Ostarnir á heimsmeistaramótinu voru af öllum stærðum og gerðum, hér er til dæmis breskur bjórostur.

Hin þekkti norskur kokkur Bent Stiansen var í dómarsæti á ostamótinu ásamt Carlos Yescas, dreifingaraðila osts í Mexíkó og Lisu Markwell, blaðamanni Sunday Times.

Norski landbúnaðarráðherrann, Bård Hoksrud, ásamt Bernt Bucher-Johannessen, framkvæmdastjóra Hanen-samtakanna í Noregi, sem skipulagði heimsmeistaramótið í samvinnu við Guild of Fine Food.

„Við horfum í áferð, útlit, lykt og bragð og ekki má vera minnst frávík í áferðinni sem dæmi,“ sagði Olav Lie Nilsen, ostabóndi og hóteleigandi í Noregi, sem var einn af dómurum keppinnar. Með honum eru Sue Haddleton frá London og Tim Welsh, ostaframleiðandi frá Salt Lake City í Utah í Bandaríkjunum.

Það er mikilvægt áður en osturinn er dæmdur að bora inn í hann að miðju til að ná breiðum bita til smökkunar.

Þetta var einn af sérkennilegustu ostunum þegar kom að áferð og lit en þessi ítalski ostur var með lakkris- og sítrónubragði.

LESENDABÁS

Er þyrlað upp ryki?

Nýir formenn MS og Auðhumlu hafa undanfarið haldið bændafundi víða um land. Þessir nýju formenn komu báðir inn með allnokkrum gusti á síðustu mánuðum, studdir meirihluta stjórna sinna og þar með var víkið til hliðar fólki með áratuga reynslu, þar með töldum einum helsta lykilmanni í sameiningarferli mjólkuriðnaðarins á sínum tíma.

Eðlilega ríkti því nokkur spennan að heyra hvað þessir nýju formenn hefðu til málanna að leggja. Á fundunum var farið yfir ýmislegt í rekstri mjólkuriðnaðarins, en meginþungi umræðunnar snerist þó um að rangar ákvarðanir hefðu verið teknar í rekstri undangenginn misseri, einkum varðandi innvigtunargjald á svonefnda umframmjólk og um það hafi verið deilur innan stjórnar. Þar sem ýmislegt vakti furðu hjá undirrituðum í málflutningi formannanna, en þó ekki síður það sem ekki var rætt, teljum við rétt að víkja að nokkrum atriðum í þessu sambandi.

Markaðsstaða mjólkuriðnaðarins

Undanfarin fimm til sex ár hafa verið fordæmalaus í vexti markaðar fyrir mjólkurafurðir hér á landi. Lætur nærri að neysla á fitugrunni hafi aukist um 25% á tímabilinu en slíkan vöxt mun hvergi að finna í þróuðu landi. Munur á innanlandsneyslu fitu og próteins hefur einnig vaxið mjög mikið á tímabilinu en fram á vormánuði 2013 var neysla próteins meiri en fitu; í dag er fituneysla 15,5 milljónum lítra meiri en neysla á próteini. Það samsvarar framleiðslu rúmlega 50 meðalbúa eða nærri ársframleiðslu allra búa í Skagafirði.

Þessi þróun hefur skapað margvísleg og flókin úrlausnarefni fyrir mjólkuriðnaðinn. Geta framleiðenda til að bregðast við þessari nýju stöðu er ákaflega misjöfn, enda er það svo að mörg bú hafa undanfarin ár ekki náð að framleiða að fullu sitt greiðslumark. Því til sanninda er að árin 2014-2017 komu alls 26,5 milljónir lítra til útjöfnunar á framleiðslu umfram greiðslumark, mest 9,1 milljón lítra árið 2015, vegna vangetu greiðslumarkshafanna til að uppfylla þarfir markaðarins.

Til að tryggja nægjanlegt hráefni hefur því verið nauðsynlegt að greiða nægjanlega hátt verð fyrir umframmjólk svo að framleiðendur sjái sér hag í að framleiða hana. Lengst af ríkti samstaða um mikilvægi þess. Á fundum haustsins hafa nýir forvarsmenn mjólkuriðnaðarins hins vegar verið með ýmsar kenningar um að í ljósi reynslunnar hafi ákvarðanir forvera þeirra verið rangar, þó öllum hugsandi mönnum sé ljóst að þær voru teknar við einstakar aðstæður sem engin fordæmi voru fyrir (greiðslumarkíð var aukið um 15 milljónir lítra 2015) og sneru allar að því að verja verðmætasta markað íslenskra bænda. Þá hljóta allir að sjá að ákvarðanir sem teknar eru á hverjum tíma hafa mismunandi áhrif. Því er algerlega fráleitt að gefa sér að aðrar ákvarðanir hefðu skilað betri árangri. Að halda slíku fram, mörgum árum síðar, er með öllu óboðleg eftiráspeki.

Fjárhagsstaða mjólkuriðnaðarins

Þegar þessi mál eru rædd, er nauðsynlegt að skoða samspil markaðspróunar og hinnar opinberu verðlagningar, sem á

Baldur Helgi Benjamínsson.

Jóhann Nikulásson.

nýjasta vinnslustöð iðnaðarins, Bitruháls 1, aldarþriðjungs gömul. Duftgerðin á Selfossi er á fertugsaldri. Af þessu leiðir að bráðnauðsynlegri endurnýjun á tækjabúnaði hefur verið mætt með hlutafjáraukningu og skuldsætingu eins og ítarlega er

rakið í ársskýrslum Auðhumlu á undanförunum árum.

Samkeppnismál – sekt eða ekki?

Allt frá því að farið var að vinna að sameiningu mjólkuriðnaðarins, samkvæmt ákvæðum búvörulaga og niðurstöðu opinberrar stefnumörkunar hefur greinin verið undir vöklu auga samkeppnisfirvalda, sem m.a. hafa framkvæmt umfangsmikla húsleit hjá fyrirtækinu, án niðurstöðu. Vegna óþarfrar flækju við sameiningu mjólkuriðnaðarins, þarf því miður að miðla hráefni innan fyrirtækisins samkvæmt framlegðarskiptasamningi milli þeirra aðila sem að því standa. Upp kom ágreiningur um verð á mjólk sem miðlað var innan samstæðunnar og mjólk sem seld var án skuldbindinga til óskylds aðila. Leiddi það til þeirrar niðurstöðu að samkeppnisfirvöld töldu fyrirtækið hafi misnotað markaðsráðandi stöðu og lagt á það sekt upp á 440 m.kr. Áfrýjunarnefnd samkeppnismála hnekkti þeirri niðurstöðu en héraðsdómur staðfesti hana. Dómi héraðsdóms hefur verið áfrýjað og er niðurstöðu Landsréttar í máli 516/2018 að vænta á nýju ári. Vegna alls þessa hefur sektarupphæðin verið að flakka inn og út af bankareikningum mjólkuriðnaðarins undanfarin ár. Verði það niðurstaða dómstóla á fyrirtækið þurfi að greiða þessa sekt, mun það að sjálfsögðu hafa veruleg áhrif á rekstur þess. Þá niðurstöðu er hins vegar ekki hægt að rekja til ákvarðana í rekstri.

Til móts við aukna samkeppni

Undanfarin ár hefur innflutningur mjólkurafurða aukist mikið og fyrirsjáanlegt er að hann aukist enn meira með tilkomu tollasamnings við ESB. Innflutningurinn er einkum á framlegðarháum vörum eins og osti en fyrstu 9 mánuði ársins voru flutt inn 380 tonn af osti. Fjárhagsleg áhrif af tollasamningnum á mjólkuriðnaðinn hafa verið metin vel á annan milljarð kr. á ári. Núgildandi fyrirkomulag við verðlagningu gerir mjólkuriðnaðinum nær útilokað að takast á við þessa grundvallarbreytingu á rekstrar-umhverfinu.

Það sem vekur athygli er að þessi staða, sem tvímælalaust er brýnasta úrlausnarefni mjólkuriðnaðar á Íslandi, er nánast ekkert rædd á ofangreindum fundum. Á sama tíma má skilja ummæli forustumanna iðnaðarins sem svo, að vegna harðnandi samkeppni á erlendum mörkuðum sé ekki arðvænlegt að sækja á um útflutning á íslensku skyri og þeirri sérstöðu sem í því felst. Skilja má það svo að vænlegra sé að láta mjólkurframleiðendum nágrannalandanna eftir að nýta þau tækifæri. Því miður læðist að sú tilfinning, að í undirbúningi sé skipulegt undanhald íslenskrar mjólkurframleiðslu og mjólkuriðnaðar. Er einungis verið að þyrlla upp ryki til að fela það?

Baldur Helgi Benjamínsson
Jóhann Nikulásson
Sigurður Loftsson

Black FRIDAY

FULL BÚÐ AF TILBOÐUM

FLAUTAN Á 40%
AFSLÆTTI

DRONEFLY

VERSLUN, VERKSTÆÐI, LEIGA & NÁMSKEIÐ
KRÓKHÁLSI 6 - S: 566-6666 - DRONEFLY.IS

Flaggaðu! Allt árið um kring!

Tilvalið fyrir:
sumarbústaðinn, hótelið, gistiheimili, sveitarfélög, golfvelli o.s.frv.

Jólagjöfin í ár!

JÓNSVER - VOPNAFIRÐI
Flaggpoki 1. m: 15.000+vsk;
Festingar úr ryðfrústáli: 14.000+vsk.
Upplýsingar/pantanir: jonsver@jonsver.is
Símar: 861-2840/895-1562

GRÍPTU BOLTANN!

Framleiðnisjóður landbúnaðarins og Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins stöðu í ágústmánuði fyrir fundaherferð með það markmið að hvetja til nýsköpunar í sveitum.

Á fundunum, sem voru fjórir talsins, voru haldin erindi um markmiðasetningu og reynslu af nýsköpun, ásamt því að kynntir voru ýmsir sjóðir sem hægt er að sækja í þegar verið er að koma nýjum verkefnum af stað.

Nú þegar hauststörfum er að ljúka og vetur tekinn við samkvæmt dagatalinu, er kjörið fyrir þá bændur sem eru með hugmyndir að nýjum verkefnum að fara að vinna þau áfram.

Auglýst verður eftir B-styrkjum Framleiðnisjóðs landbúnaðarins í lok árs 2018, og frestir í hina ýmsu uppbyggingarsjóði eru nokkuð víða á haustmánuðum.

Hluti af verkefninu **Gríptu boltann** er að ráðunautar bjóða bændum aðstoð við vinnslu og uppsetningu rekstraráætlaða og umsókna til Framleiðnisjóðs.

Þeir bændur sem eru með hugmyndir í farvatninu og stefna á að sækja um til Framleiðnisjóðs eru hvattir til að hafa samband við Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins í síma **516 5000** eða á netfangið **rml@rml.is**. Jafnframt eru bændur hvattir til að fylgjast með auglýsingum varðandi styrkumsóknir í Bændablaðinu og á heimasíðu sjóðsins.

SVÍLFBÆRNI & LÍFRÆNN LANDBÚNAÐUR

VOR – félag framleiðenda í lífrænum búskap 25 ára

Upp úr 1970 varð, víða um heim, vakning í lífrænni ræktun og ýmiss konar búskap tengdum henni. Skuggahliðar efna- og lyfjavæðs landbúnaðar voru að koma æ betur í ljós, einhæf og þéttbær ræktun lands var farin að skaða umhverfið og verksmiðjubúskapur með búfé sætti vaxandi gagnrýni, m.a. vegna skertrar velferðar dýranna.

Margir stjórnmála- og vísindamenn um allan heim lofuðu neytendum ódýrum matvælum, hvað sem það kostaði, og enn lifir sú dýra blekking góðu lífi í hinum harða heimi markaðshyggunnar, sbr. hérlanda umræðu um innflutning matvæla. Alþjóðasamtök lífrænna bænda, IFOAM, The International Federation of Organic Agriculture Movements, voru stofnuð 1972. Þau hófust þá handa við samningu framleiðslu- og vottunarreglna, beittu sér fyrir kynningu á lífrænni ræktun við margvíslegar aðstæður og komu upp virku félagslegu samskiptaneti um allan heim.

VOR – aðdragandi að stofnun félagsins

Lífræna vakningin barst vissulega til Íslands á þessum árum og um og upp úr 1980 fór þeim fjölgað sem stunduðu lífrænan búskap, þó mjög hægt til að byrja með. Flestir þeirra höfðu meiri eða minni tengsl við Sólheima í Grímsnesi þar sem Sesselja Sigmundsdóttir hóf lífræna ræktun um 1930 í anda frumkvöðlanna í Evrópu, og eftir því sem best er vitað, byggði upp í Sólheimum fyrsta lífræna býlið á Norðurlöndum.

Framámenn íslensks landbúnaðar gáfu þessari þróun ekki mikinn gaum á þeim árum og það var ekki fyrr en um 1990 sem breytinga verður vart. Sá sem þetta ritar lagði til haustið 1992, við undirbúning Ráðunautafundar Búnaðarfélags Íslands og Rannsóknastofnunar landbúnaðarins, að lífræn ræktun yrði, í fyrsta skipti, tekin fyrir á dagskrá þessarar helstu fagráðstefnu landbúnaðarins. Það gekk eftir, undir liðnum Umhverfissvænn búskapur, strax á fyrsta degi 9. febrúar 1993, en þar var Eymundur Magnússon bóndi í Vallanesi á Héraði á meðal frummælenda með erindið Lífræn ræktun – reynsla bónda.

Skömmu eftir ráðunautafundinn 1993 höfðu Eymundur o.fl. félagar hans samband við Jónas Jónsson búnaðarmálastjóra og óskuðu eftir liðsinni Búnaðarfélags Íslands við stofnun félags framleiðenda lífrænna afurða. Jónas tók þessum beiðnum strax vel, kallaði mig, þá einn landsráðunautanna í Bændahöllinni, inn á skrifstofu sína, og bað mig að aðstoða þessa bændur við stofnun félags. Þar sem ég var þá þegar orðinn áhugamaður um lífrænan búskap tók ég beiðninni að sjálfsögðu vel og byrjaði á því að hringja í Eymund sem ég þekkt sem einn af mínum ágætum nemendum í Bændaskólanum á Hvanneyri 20 árum áður.

Skemmst er frá að segja að fljótlega var stungið upp á að ljúka stofnun félagsins um sumarmál, en áður hafði undirbúningstofnundur verið haldinn og töluverð vinna lögð, bæði í drög að lögum félagsins og framleiðslureglur fyrir lífræna búskaparhætti. Á þeim tíma var ekki hægt að fá vottun hér á landi en með

VOR – félag framleiðenda í lífrænum búskap voru með myndarlegan bás á sýningunni Íslenskur landbúnaður 2018 sem haldin var í Laugardalshöllinni í Reykjavík dagana 12. til 14. október síðastliðinn.

Mynd / HKr.

Dr. Ólafur R. Dýrmundsson.

stofnun Vottunarstofunnar TÚN ehf. árið eftir, 1994, sköpuðust skilyrði til þess.

Verndun og ræktun – VOR

Þegar ég spurði Eymund nokkru fyrir fundinn hve mörgum hann reiknaði með sagði hann þá varla fylla tuginn. Það stóðst því að mánudaginn 26. apríl kl. 13 mættu á Bókasafn BÍ á 3. hæð í Bændahöllinni sjö ræktendur lífrænna afurða en ég var sá áttundi á fundinum, sem áhugamaður og fulltrúi búnaðarmálastjóra. Veitingarnar sem ég hafði pantað úr mótuneytinu dugðu því vel og var þetta ánægjulegur fundur í alla staði.

Þarna var gengið frá lögum félagsins og þau samþykkt en þar sagði að heiti félagsins væri Verndun og ræktun, félag framleiðenda í lífrænum búskap, skammstafað VOR. Tilgangur félagsins væri að efla lífrænan landbúnað á Íslandi, að vera vettvangur umræðna um lífrænan landbúnað og gæta hagsmuna þeirra sem hann stunda. Stofnfélagar voru þeir sjö ræktendur sem þarna voru saman komnir en þeir voru eftirtaldir:

Guðfinnur Jakobsson, Skafttholti, Þjórsárdal
Eymundur Magnússon, Vallanesi, Fljótaldshéraði
Þórður G. Halldórsson, Akri, Biskupstungum
Kristján Oddsson, Neðra-Hálsi, Kjós
Hjörtur Benediktsson, Náttúrulekningarfélagi Íslands, Hveragerði

Kjartan Ágústsson á Löngumýri á Skeiðum kynnti sína framleiðslu á bás Vors.

Mynd / HKr.

Lív Bragadóttir og Aðalbjörg Þorsteinsdóttir kynntu margvísleg Galdrasmyrsi frá fjölskyldufyrirtækinu Villimey á Tálknafirði.

Mynd / HKr.

Sveinn Kjartansson, Sólheimum í Grímsnesi
Guðmundur Sigurfinnsson, Hæðarenda í Grímsnesi

Þeir þrír fyrst töldu voru kjörnir í stjórn félagsins og var Guðfinnur formaður.

Eftir að búið var að stofna félagið með samþykkt laga og kosningu stjórnar voru tekin fyrir áðurnefnd drög að reglum um lífrænan landbúnað, alls 13 blaðsíður, þar sem lýst var helstu kröfum sem gerðar væru til viðurkenndrar lífrænnar framleiðslu hér á landi. Höfðu einkum hinir alþjóðlegu IFOAM staðlar og norskar vottunarreglur verið fyrirmyndir.

Töluverðar umræður urðu um drögin og ýmsum hugmyndum var velt upp, ekki síst um tilhögun viðurkenningar og notkun merkis fyrir lífrænar afurðir. Voru m.a. víðaðar þær hugmyndir að VOR, BÍ og Neytendasamtökin mynduðu þriggja manna leyfisveitinganefnd sem myndi hafa framangreindar reglur um lífrænan landbúnað að leiðarljósi. Reglurnar yrðu þá viðmiðunarstaðlar að erlendra fyrirmynd, lagaðar að innlendum aðstæðum, eftir að hafa hlotið viðurkenningu hjá landbúnaðarráðuneytinu. Vottunarmálin þróuðust þó fljótlega með öðrum hætti eins og áður var víkið að og kom m.a. VOR þar við sögu. Þegar lítið er um farinn

veg finnst mér að fáir aðilar hafi unnið þarna mikið og gott brautryðjendastarf.

VOR aðili að Bændasamtökum Íslands

Strax eftir stofnun félagsins fór það að taka þátt í ýmiss konar samstarfi með félögum, stofnunum og fyrirtækjum. Félögunum fór smám saman fjölgandi en þó er VOR enn lítið félag. Margt hefur þó áunnist á þeim 25 árum sem liðin eru síðan félagið var stofnað, svo sem stofnun Fagræðs í lífrænum búskap 1997 ásamt fleiri aðilum, og fyrr á þessu ári formleg aðild að Bændasamtökum Íslands. Auk Guðfinns Jakobssonar í Skafttholti hafa gegnt formannsstöðum þeir Þórður G. Halldórsson á Akri og Gunnþór Guðfinnsson í Skafttholti. Núverandi formaður félagsins er Eygló Björk Ólafsdóttir í Vallanesi.

Að mínu mati er bjart framundan; vaxandi neytendavænn markaður fyrir lífrænar afurðir og alþjóðleg viðurkenning á framlagi lífrænnar ræktunar til að draga úr notkun jarðefnaeldsneytis og útblæstri gróðurhúsalofttegunda samfara aukinni kolefnisbindingu í jarðvegi.

Með aðlögun að lífrænum búskap er því unnt að draga úr mengun og sporna gegn loftslagsbreytingum og tel ég orðið mjög tímabært að íslensk stjórnvöld og stofnanir landbúnaðarins hér fari að meta þessa kosti að verðleikum. Það er nefnilega hægt að gera fleira en að rækta skóg, stunda uppgræðslu og endurheimta votlendi. Síðast en ekki síst geta lífrænir búskaparhættir stuðlað að líffræðilegri fjölbreytni og sveitabúskap með sjálfbærum hætti og rennt traustari stöðum undir bæði fæðu- og matvælaöryggi í landinu.

Samstarf mitt við VOR er og hefur alltaf verið gott og gefandi og óska ég félaginu til hamingju með 25 ára afmælið.

Dr. Ólafur R. Dýrmundsson.

Höfundurinn var landsráðunautur Bændasamtaka Íslands í lífrænum búskap um 20 ára skeið. Hann er fulltrúi Íslands í Evrópuhópi IFOAM sem hefur verið með skrifstofuhald í Brussel í Belgíu um 15 ára skeið (oldyrm@gmail.com).

MENNING & BÆKUR

Magnaðar gamlar lýsingar á húsum, mannvirkjum, skipulagi og ekki síst íbúum höfuðstaðarins:

Gröndal lýsir Reykjavík um aldamótin 1900

– Sjaldséðar ljósmyndir fléttaðar við texta skáldsins í nýrri bók

Benedikt Gröndal birti í tímaritinu Eimreiðinni í upphafi árs 1901 langa grein þar sem hann lýsti Reykjavík um nýliðin aldamót, húsum og mannvirkjum, skipulagi og félagslífi, íbúum og hugðarefnum þeirra. Þessi mikla lýsing er nú í fyrsta sinn komin út í sérstakri bók og hefur verið prýdd fjölda frábærra og sjaldsæðra ljósmynda frá sama tíma.

Bókin gefur einstaklega fróðlega og merkilega mynd af höfuðstað Íslands rétt í þann mund að heimastjórn og síðan fullveldi voru að komast á. Þegar Gröndal skrifaði ritgerð sína bjuggu tæplega 6.000 manns í Reykjavík en menning og skemmtanalíf voru samt litrík og blómstrandi, eins og hann lýsir svo ógleymanlega.

Rík kímni gáfa höfundarins skín í gegnum verkið

Gröndal var á ofanverðri 19. öld eitt vinsælasta ljóðskáld Íslands en nú skyggja verk hans í óbundnu máli á kvæðin. Hann var menntamaður sem lagði gjörva hönd á margt, eins og vel kemur fram í greinargóðum

Bókin „Reykjavík um 1900 með augum Benedikts Gröndal“ er gefin út af Sögum bókaútgáfu. Hr. Guðni Th. Jóhannesson, forseti Íslands, ritar inngang bókarinnar.

formála Illuga Jökulssonar að bókinni með Reykjavíkurlýsingunni, hann var kennari, náttúrufræðingur, teiknari o.fl. Hann var brautryjandi í gamansagnagerð með skáldsögunni Heljarslóðarorrustu en sjálfsævisagan Dægurvöl var svo bersögul og opinská að hún birtist ekki fyrr en mörgum áratugum eftir að Gröndal lést. Kímnigáfa Gröndals kemur einmitt víða fram í Reykjavíkurlýsingunni.

Benedikt Gröndal gluggar í bók á heimili sínu við Vesturgötu 16b árið 1906. Húsið er jafnan kennt við hann og þar bjó hann síðustu ár ævi sinnar, 1888–1907. Árið 2010 var niðurnítt húsið flutt út á Granda og gert að ytra byrði þess. Vorið 2015 var Gröndalshús svo flutt á nýjan grunn, Vesturgötu 5b, og endurbýgt.

Horft niður eftir Skólavörðustíg um aldamótin 1900. Lengst til vinstri eru burstalöguðu bæjarhúsin í Holti, sem í fyrstu var kallað Efra-Holt. Stóra timburhúsið vestan Holts er Amtmannshúsið, Ingólfsstræti 9, sem þeir létu reisa 1879, Magnús Stephensen, síðar landshöfðingi en um skeið amtmaður, og Theodór Jónassen amtmaður. Sunnan megin Skólavörðustígs er húsið Skólavörðustígur 22, sem hlaðið var úr tilhöggnu grágrýti 1889 og notað sem hesthús, fjós og hlaða. Því var svo breytt í íbúðarhús árið 1921. Nokkru neðar, gegnt Hegningarhúsinu, er timburhúsið Geysir, Skólavörðustígur 12, sem lengi var notað til veitingareksturs og dansleikjahalds.

Skólastræti 5 í Reykjavík. Húsráðendur, Erlendur Árnason smiður og kona hans Ágústa Hólmfríður Jóhanna Ahrentz, ásamt börnum sínum og öðrum um aldamótin 1900. Erlendur lærði iðn sína af Einari Jónssyni snikkara sem reisti húsið 1856–1857 og bjó þar til dánardags 1891. Einar var mikill listamaður. Hann smíðaði m.a. fiðlur og langspil, einnig lék hann sjálfur á fiðlu og hafði lært þá list af sjálfum sér. Einar spilaði um alllangt skeið við dansleiki og var uppnefndur „spillemand“.

Um rassfar Ólafs digra og fjölmargt annað

Út er komin hjá Veröld bókinn Rassfar í steini – Í slóð Ólafs helga til Stiklastaða eftir Jón Björnsson.

Ólafur konungur Haraldsson, ýmist kallaður digri eða helgi, ríkti í rúman áratug yfir Noregi en hraktist þaðan í útlegd og var á endanum felldur í Stiklastaðaorrustu. Fljótlega fór að bera á kraftaverkum í kringum líkið og innan skamms var hann orðinn helgur maður. Enginn veit almennilega hvers vegna því að Ólafur aðhafðist margt misjafnt og ókristilegt um dagana. Hinsta ferð Ólafs var frá Svíþjóð yfir Kjöl til Stiklastaða og varð sú leið ein fjölfarmasta pílágrímaleið Norðurlanda. Tæpum þúsund árum eftir fall Ólafs konungs fór Jón Benedikt Björnsson þessa leið ásamt félaga sínum á reiðhjól. Í bókinni lýsir hann ferðalaginu og rekur samhliða því sögu þessa einkennilega manns, en Ólafur Haraldsson er þungamiðjan í

Heimskringlu Snorra Sturlusonar. Jafnframt eltir Jón uppi athyglisverða hluti og furðulega viðburði sem verða á veginum, að fornu og nýju, og leiðir lesandann í ólíklegustu útúrúra. Eftir Jón Benedikt Björnsson hafa komið út bækur af ýmsu tagi, m.a. Á Jakobsvegi, auk þess sem hann hefur verið með vinsæla pistla í Ríkisútvarpinu.

Bílskúrs- og iðnaðarhurðir

- Stuttur afhendingartími
- Hágæða íslensk framleiðsla
- Val um fjölda lita í RAL-litakerfinu
- Vindstyrktar hurðir

Smíðað eftir máli

Iðnaðarhurðir

Iðnaðarhurðir með gönguhurð

Bílskúrshurðir

Hurðir í trékarma

Tvískiptar hurðir

Fyrsta flokks þjónusta og ráðgjöf

HURÐIR

Tunguháls 10, 110 Reykjavík, sími 567 3440, vagnar@vagnar.is, vagnar.is

UTAN ÚR HEIMI

Hópurinn samankominn á kaffihúsinu í Álavík þar sem Erla og Páll, íslensku eggja- og eplabændurnir, búa. Hér fengu gestirnir að smakka norskan rømmegrøt sem búinn er til úr sýrðum rjóma.

Íslendingar léku við hvurn sinn fingur í ævintýraferð á heimaslóðir íslenskra og norskra bænda í Noregi

Í byrjun október fór hópur Íslendinga í epla- og ævintýraferð með Erlu Hjördísi Gunnarsdóttur, blaðamanni Bændablaðsins og eggja- og eplabónda í Harðangursfirði í Noregi, á hennar slóðir þar í landi.

Ferðin hófst í Bergen og síðan var haldið í Harðangursfjörðinn þar sem hópurinn fékk meðal annars að kynna norska matarhefðum, spreyta sig á eplatínu og smakka á ekta norsku sviðaveislu.

Þátttakendur í ferðinni voru alls staðar að af Íslandi og myndaðist einstaklega góð stemning í hópnum, sem lét örlítið úrhelli á vesturströnd Noregs ekki á sig fá. Meðal þjóðlegra rétta sem hópurinn fékk að smakka í ferðinni voru norsk Betasúpa, sem líkist íslensku kjötsúpu, rømmegrøt, sem er grautur búinn til úr sýrðum rjóma, ásamt norsku sviðamáltíð en norsku sviðin eru ólík þeim íslensku að því leyti að þau eru léttreykt og er aðeins einn aðili í Noregi sem framleiðir svið en það eru bændurnir á Smalahovetunet við Voss.

Þar að auki heimsótti hópurinn eplavinsverksmiðju í Ulvik á Lekve-sveitabænum og virti fyrir sér gangna- og gatnagerð á heimsmælikvarða með því að keyra yfir Harðangursbrúna, sem er ein af lengstu hengibrúm í heiminum. Einnig urðu nokkrir falletgir fossar á vegi hópsins ásamt Oleana-prjónaverksmiðjunni í Bergen. Síðan átti hópurinn notalega stund saman í Bergen áður en haldið var aftur heim til Íslands eftir góða daga í Noregi.

/ehg

Hin þýska Jeannette Huttenlocher og norska Margreta Bjørke aðstoðuðu skipuleggjanda ferðarinnar fyrir rømmegrøt-veislu í Álavík.

Þorsteinn Pétursson frá Akureyri lét ekki rigninguna aftra sér frá því að tína nokkur epli í poka í Álavík.

Nils Lekve, bóndi á Lekve-sveitabænum í Ulvik í Harðangursfirði, sýnir hópnum hvernig hann pakkar eplasafa í þriggja lítra umbúðir, eða svokallaðar „beljur“.

Aðalheiður Einarssdóttir tindi epli af miklum móð og hafði á orði að þau lyktuðu einstaklega vel og væru mun bragðbetri en þau sem fást í verslunum heima á Íslandi.

Þórarinn Björnsson er í þann mund að fara að smakka norskan mjöð á Smalahovetunet við Voss, sem líkist einna helst íslensku malti.

Ingvi Þór Stefánsson frá Grindavík teigaði norska mjöðinn með bestu lyst.

Ivar Løne á Smalahovetunet við Voss útskýrir fyrir hópnum hvernig framleiðsluferlið virkar en þetta er eini staðurinn í Noregi sem framleiðir svið.

Handsápugerð Fitjar Islands í Noregi: Norrænt auðkenni varanna er sérstaða

Á afskekktri og lítilli eyju á vesturströnd Noregs hefur orðið ævintýrleg uppbygging síðustu ár þar sem hópur ungra frumkvöðla hefur hreiðrað um sig við sápugetð, með stofnun brugghúss og lítils handverksbakarís. Þar hafa sápuvarnir og kremin frá fyrirtækinu Fitjar Islands vakið mesta athygli út fyrir eyjuna en ilmur þeirra og áferð, sem nú er selt út um allan heim, fer samstundis með notandann út í óspillta náttúruna.

„Þetta byrjaði allt á eldhúsbekk á afskekktri eyju suður af Bergen sem heitir Tordagsøy þar sem stofnandi fyrirtækisins, Jorunn Hernes, gerði tilraunir með mismunandi hefðbundnar sápugetðaraðferðir. Á þeim tíma pakkaði hún pöntunum inn í dagblöð dagsins og síðan í bát sinn til pósthússins sem var á nágrennaeyjunni Stord. Margir viðskiptavinir sem hafa haldið tryggð sinni við fyrirtækið frá byrjun muna enn eftir því þegar þeir urðu að biða í viku eftir að fá afhenta vöruna, því Jorunn fór aðeins einu sinni í viku á pósthúsið,“ útskýrir Monica Sanchez, framkvæmdastjóri fyrirtækisins, og segir jafnframt:

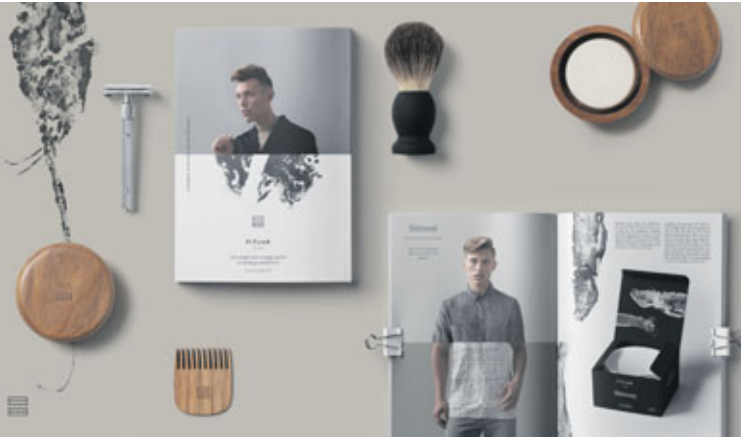
„Nokkrum árum síðar byrjaði vörumerkið að vekja athygli á sérstökum vettvöngum og á blogg síðum sem voru tileinkaðar hefðbundnum rakstursaðferðum. Þá hafði Jorunn þróað sérstaka samsetningu til að búa til hágæða raksápu fyrir karlmenn með áferð á við hefðbundin hágæða bresk vörumerki. Smátt og smátt jókst salan um leið og fyrirtækið fór að dreifa sápum þess til allra heimshorna, allt frá þessari litlu eyju á vesturströnd Noregs.

Fyrirtækið byggt upp aftur

Saga fyrirtækisins er svolítið eins og sagan um Davíð og Góliat. Eftir nokkur ár með heilbrigðum og stöðugum vexti, ef maður tekur bæði tillit til framleiðslunnar og

Á afskekktri og lítilla eyju á vesturströnd Noregs gerast töfrar við framleiðslu á náttúrulegum sápum.

Raksápan frá Fitjar Islands stenst samanburð við vinsælustu sambærilegu vörur í heiminum og hefur unnið til verðlauna fyrir áferð og eiginleika.

veltu, þá stöðvaðist framleiðslan. Á þessum tíma voru um 130 vörumerki fyrir karlmenn, konur og börn. Þetta gerðist vegna þess að árið 2014 byrjuðu norsk

stjórnvöld að framfylgja nýjum reglum sem kröfðust þess að lítil snyrtivöruvöruvirkni skyldu fylgja nýjum tilskipunum Evrópusambandsins, sem hingað

Það er mikið lagt upp úr hönnun á umbúðum varanna frá Fitjar Islands sem seldar eru um allan heim.

til einungis stór snyrtivöruvirkni höfðu þurft að fylgja.

Til að uppfylla þessar tilskipanir þá hefði fyrirtækið þurft að gangast undir miklar fjárfestingar sem myndi setja það í hættu þannig að eftir miklar vangaveltur og með miklum trega var ákveðið að hætta framleiðslu. Jorunn sagði mér síðar að þegar það fréttist að loka ætti fyrirtækinu hefðu viðskiptavinir þess gengið af göflunum og hamstrað uppáhaldsvörur sínar en lager fyrirtækisins seldist upp á innan við viku. Enn í dag fáum við stundum viðskiptavinum sem segja okkur sögur eins og þessa: „Ég ákvað að láta mér vaxa skegg eftir að ég kláraði síðustu Fitjar raksápu mína því ég fann enga aðra sem var sambærileg henni.“

Raksápan er flaggskipið

Ári eftir lokun fyrirtækisins, eftir margar fyrirspurnir alls staðar að úr heiminum, var ákveðið að hefja aftur framleiðsluna einungis á þeirri vörulínu sem hafði sterkasta stöðu þegar fyrirtækinu var lokað, eða raksápum. Frá árinu 2016 hafa

snyrtivörur fyrirtækisins verið til undir vörumerkinu Fitjar Islands.

„Ilmtegundirnar sem við notum í vörurnar eru nútímalegar, kynjalaugar, ferskar og náttúrulegar. Þetta vekur lyktarskynfæri fólks af því hvernig lífið og loftið er hér á eyjunni sem hefur áhrif á þá sem nota vörurnar. Það sem er einnig sérstakt við vörurnar er norrænt auðkenni þeirra sem gefur okkur sérstöðu á hinum hefðbundna raksápumarkaði því við kynnum hinn hefðbundna rakstur sem einfaldan, auðveldan og lítaðan af naumhyggju,“ segir Monica.

Á síðasta ári seldi fyrirtækið um 13 þúsund einingar og vörurnar eru seldar víða um heim, allt frá Norðurlöndunum til Ástralíu og Kasakstan svo fáein lönd séu nefnd.

„Gæði varanna og áferð hefur komið þeim á þann stað sem þær eru í dag. Nálgun okkar er líka sú að vörurnar eru vegan, sem fá fyrirtæki hafa einblínt á. En við erum mjög stolt af því að geta byggt upp og boðið upp á viðbótariðnað í Noregi og lítum björtum augum á framtíðina.“/ehg

Starf Grýlu laust í Flóahreppi

Starf Grýlu í Flóahreppi hefur verið auglýst laust til umsóknar því „gamla“ Grýla er dauð og þess vegna leitar Umf.Þjótandi að annari manneskju til að ganga í hennar störf.

Starfið fellst aðallega í að þvo og bæta fót jólasveinanna milli viðburða á jólaverðinni, en reynslan sýnir að þeir geta verið bæði hriðulausir og óþrifalegir. Starfið er launalaust. Nánari upplýsingar má fá hjá formanni Umf. Þjótanda í síma 846-9775. /MHH

PVC GLUGGAR | HURÐIR | RENNIHURÐIR | SVALAHURÐIR | SÓLSTOFUR | SVALALOKARNIR

ÍSLENSK FRAMLEIÐSLA
FYRIR ÍSLENSKA VEÐRÁTTU

- Fyrir íslenskt veðurfar
- Fallegir gluggar
- Næturopnun
- Upplitast aldrei
- Hvaða stærð sem er
- Mismunandi útlit
- Margir litir
- Meira öryggi
- Meiri einangrun
- Betri ending
- Ryðfríar læsingar
- 10 ára ábyrgð á PVC

PGV
FRAMTÍÐARFORM EHF
PLASTGLUGGAVERKSMIDJA

SKIPHOLT 35, 105 REYKJAVÍK - SÝNINGARSALUR
SELJABÓT 7, 240 GRINDAVÍK - VERKSMIDJA
510-9700 | WWW.PGV.IS

deceuninck®

SAUÐFJÁRRÆKT

Héraðssýning lambhrúta í Eyja- og Miklaholtshreppi:

Snæbjörn Viðar Narfason á Neðri Hóli átti besta lambhrút Snæfellinga 2018

Héraðssýning lambhrúta var haldinn í Eyja- og Miklaholtshreppi laugardaginn 27. október. Var sýningin í tvennu lagi eins og áður með hrútum austan og vestan sauðfjárveikivarnargirðingar.

Sýningin hófst klukkan eitt eftir hádegi hjá Eggerti Kjartanssyni á Hofstöðum í Eyja- og Miklaholtshreppi og lauk klukkan 4. Seinni hluti sýningarinnar var svo um kvöldið hjá Ásbirni Pálssyni og Helgu Jóhannsdóttur í Haukatungu Syðri II.

Í heildina voru 35 hvítir hyrdir lambhrútar, 15 mislitir og 10 kollóttir, bæði vestan og sunnan megin við varnargirðinguna.

Vestan girðingar voru bændur mættir með 20 hvíta hyrnda hrúta, 10 mislita og 7 kollóttu til keppni. Var hrútunum raðað upp í handahófskenndri röð án vissu um hverjir væru líklegastir til að hreppa verðlaunasæti. Dómarar voru fagmennirnir Lárus Birgisson og Eyþór Einarsson.

Seinni sýningin hófst klukkan hálf níu um kvöldið í Haukatungu Syðri 2 hjá Ásbirni og Helgu. Það var góð mæting og mjög skemmtileg sýning og þar var boðið upp á kaffi, öl og kræsingar í þeirra glæsilegu fjárhúsum.

Besti lambhrútur Snæfellinga 2018 er frá Neðra-Hóli

Þegar upp var staðið og dómarar búnir að gefa sitt álit kom í ljós að Snæbjörn Viðar Narfason á Neðra-Hóli átti besta hvíta hyrnda hrútinn. Þótti hann vera einstakur og algert vöðvabúnt með 10 í malir og 20 í læri, 90,5 stig. Hann er undan Tvíst sæðingarstöðvarhrút. Þetta er jafnframt stigahæsti lambhrútur sem dæmdur hefur verið á Snæfellsnesi. Fyrir þennan afburðagrip hlaut Snæbjörn Farandsskjöldinn glæsilega fyrir besta lambhrút Snæfellinga 2018.

Í öðru sæti með hyrnda hrútana var hrútur frá Ásbirni Pálssyni og Helgu Jóhannsdóttur, Haukatungu Syðri 2 sem var 88,5 stig. Hann er undan Leyni sem var veturgamall heimahrútur hjá þeim.

Í þriðja sæti var Heiða Helga-dóttir Gaul með hrút undan Bjarti sæðingarstöðvarhrút, 88 stig.

Óttar Sveinbjörnsson átti besta mislita hrútinn

Í keppni um bestu mislitu hrútana fékk Óttar Sveinbjörnsson Kjalvegi fyrstu verðlaun fyrir

Hér eru Snæbjörn Viðar Narfason og sonur hans, Bjarki Snær Snæbjörnsson, frá Neðri Hóli með Farandsskjöldinn glæsilega fyrir besta lambhrút Snæfellinga 2018 og munu varðveita hann í eitt ár. Lambhrúturinn þeirra er stigahæsti lambhrútur sem hefur verið dæmdur á Snæfellsnesi. Myndir / Herdís Leifsdóttir

Verðlaunahafar í kollóttu hrútunum. Talið frá vinstri: Guðlaug Sigurðardóttir Hraunhálsi átti besta kollóttu hrútinn, hann er undan Koll sæðingarstöðvarhrút, svakalega holdmikill og fallegur hrútur, 89 stig. Í öðru sæti Kristján Þór Sigurvinsson Fáskrúðarbakka með hrút aðkeyptan frá Hjarðarfelli undan Vöðva heimahrút frá Hjarðarfelli, 88 stig. Í þriðja sæti var Guðbjartur Gunnarsson Hjarðarfelli með hrút undan Magna sæðingarstöðvarhrút, 89,5 stig.

Verðlaunahafar í mislitu hrútunum nr 1 er Emil Freyr Emilsson með verðlaun fyrir Óttar Sveinbjörnsson Kjalvegi sem átti besta mislita hrútinn, 87 stig með 19 í læri, virkilega holdmikill og fallegur gripur. Hann er undan hrút sem heitir Fóstri og er frá Óttari og á ættir að rekja í Laufa sæðingarstöðvarhrút. Í öðru sæti er Elísabet Bjarnardóttir Bláfeldi og Arnar Ásbjörnsson Bláfeldi, þau áttu líka þriðja sætið og það voru hrútar sem voru 88 stig og 87 stig. Báðir undan hrút hjá þeim sem heitir Hermill og var keyptur frá Mávahlíð.

Hér eru 5 efstu vestan girðingar í hvíta hyrnda, frá vinstri Bárður Rafnsson að fara að skoða þá, Snæbjörn Viðar Neðra-Hóli, Heiða Helga-dóttir Gaul, Halla Dís Agnarsdóttir Lýsuhóli, Eiríkur Helgason Stykkishólmi og Emil Freyr Emilsson Ólafsvík.

besta mislita hrútinn. Fékk hann 87 stig með 19 í læri, virkilega holdmikill og fallegur gripur. Hann er undan hrút sem heitir Fóstri og er frá Óttari sjálfum og á ættir að rekja til sæðingarstöðvarhrútsins Laufa.

Í öðru sæti var Elísabet Bjarnardóttir og Arnar Ásbjörnsson í Bláfeldi, en þau áttu líka þriðja sætið. Voru hrútar þeirra með 88 stig og 87 stig og eru báðir undan hrút hjá þeim sem heitir Hermill og var keyptur frá Mávahlíð.

Besta kollóttu hrútinn átti Guðlaug Sigurðardóttir

Guðlaug Sigurðardóttir Hraunhálsi átti besta kollóttu hrútinn. Hann er undan Kolli sæðingarstöðvarhrút, svakalega holdmikill og fallegur hrútur, 89 stig.

Í öðru sæti Kristján Þór Sigurvinsson Fáskrúðarbakka, með hrút aðkeyptan frá Hjarðarfelli sem er undan Vöðva, heimahrúti frá Hjarðarfelli og hlaut hann 88 stig.

Í þriðja sæti var Guðbjartur Gunnarsson Hjarðarfelli með hrút undan sæðingarstöðvarhrútnum Magna sem fékk 89,5 stig.

Verðlaunahafar í hvíta hyrnda. Talið frá vinstri Snæbjörn Viðar Narfason Neðri Hóli með besta hvíta hyrnda hrútinn sem var alveg einstakur og algert vöðvabúnt með 10 í malir og 20 í læri, 90,5 stig undan Tvísti sæðingarstöðvarhrút. Í öðru sæti var hrútur frá Ásbirni Pálssyni og Helgu Jóhannsdóttur Haukatungu Syðri 2 sem var 88,5 stig og er undan Leyni sem var veturgamall heimahrútur hjá þeim, en það er Helga sem er á myndinni. Í þriðja sæti var Heiða Helga-dóttir Gaul með hrút undan Bjarti sæðingarstöðvarhrút, 88 stig.

Hér er verið að skoða hvítu hyrndu hrútana af svæðinu austan sauðfjárveikivarnargirðingar í fjárhúsinu í Haukatungu Syðri 2. Hér má m.a. nefna Svan Guðmundsson, bónda í Dalsmynni, Kristbjörn á Hraunsmúla og Ásbjörn Pálsson frá Haukatungu ásamt fleirum.

Herdís Leifsdóttir frá Mávahlíð tók myndirnar á lambhrútasýningunni ásamt forsiðumyndinni. Hún og maður hennar, Emil Freyr Emilsson, búa í Ólafsvík, en eru með fé sem haldið er í húsi hjá Sigurði Kjartani Gylfasyni, bónda í Tungu. Hér er hún uppi á Búlandshöfða fyrir ofan Mávahlíð að leita kinda á leið að Mávahlíðargili. Í baksýn er Fróðárhreppurinn og Ólafsvík, glæsilegt útsýni. Þar fundust tvær veturgamlar kindur og önnur þeirra er með lambi sem við vorum að leita að. Földu þær sig ofan í gilið fyrir ofan Mávahlíð. Kindurnar voru mjög þægar og voru reknar yfir fjallið fyrir ofan Mávahlíð. Tröð og yfir í Fögruhlíð og loks niður hjá Sneið sem er fyrir ofan Fögruhlíð og þaðan niður Rauðskriðumel og niður í Fögruhlíð. Síðan voru þær reknar fram hjá Kötluholti og yfir í Tungu þar sem Sigurður býr.

Kvenfélagskonur úr kvenfélaginu Lilju í Eyja- og Miklaholtshreppi. Frá vinstri talið: Guðný Linda Gísladóttir, Veronika Guðrún Sigurvinsdóttir, Áslaug Sigvaldadóttir og Gyða Valgeirsdóttir. Þær sáu um kaffi, kræsingar og gúlassúpu vestan girðingar.

INTERCLAMP FITTINGS

„RÉTTA TENGINGIN“

Röratengi fyrir ýmis konar grindverk, skilrúm, öryggisgirðingar, handrið og margt fleira.

Nánast endalausir möguleikar á samsetningum.

Leyfðu hugmyndafluginu að njóta sín!

ÁTTU MANNBRODDA?

- ALLT FYRIR ÖRYGGIÐ!

Skeifunni 3h || Sími: 588 5080 || dynjandi.is

DYNJANDI
allt fyrir öryggið

LESENDABÁS

Þriðji orkupakinn og atvinnurekendur

Talsvert hefur verið fjallað um þriðja orkumarkaðslagabálk ESB á Íslandi á þessu ári. Engum blandast hugur um að hann var fulltrúum á landsfundi Sjálfstæðisflokksins og á Flokksþingi Framsóknarflokksins í marz 2018 efst í huga, þegar þeir nánast einróma samþykktu ályktanir gegn frekara framsali fullveldis á sviði orkumála. Helgina 3.–4. nóvember 2018 samþykkti flokksráðsfundur Miðflokksins á Akureyri ályktun í sama dúr, og af umræðum á fundinum ráða kunnugir, að allir þingmenn Miðflokksins muni greiða atkvæði gegn tédum orkupakka, þegar hann kemur til atkvæða á Alþingi.

Sömu sögu er því miður ekki enn að segja af stjórnarflokkunum, og er nýlegur málarekstur iðnaðar-ráðuneytisins og utanríkis-ráðuneytisins til marks um það. Fundur í Valhöll 30. ágúst 2018 á vegum nokkurra hverfafélaga Sjálfstæðisflokksins í Reykjavík samþykkti einróma eftirfarandi ályktun:

„Fundurinn skorar eindregið á forystu Sjálfstæðisflokksins að hafna þriðja orkupakka Evrópusambandsins á þeim grunni, að hann stangast á við ákvæði stjórnarskránnar, opnar Evrópusambandinu leið til yfirráða yfir einni helstu auðlind Íslands og hækkar verð á raforku, og þar sem afleiðingar til langs tíma eru óvissar.“

Þessu útspili almennt sjálfstæðismanna svaraði varaformaður Sjálfstæðisflokksins og iðnaðar-ráðherra fyrir sitt leyti með því að birta rúmlega hálfum mánuði seinna greinargerð frá lögmanni nokkrum, sem gerði á allan hátt mjög lítið úr áhrifum þriðja orkupakkans hérlendis, minnst ekkert á stofnun embættis Landsreglara, sem hafa mun eftirlit með Landsneti og dreifiveitunum og með stofnun og viðgangi frjáls raforkumarkaðar hérlendis í anda Evrópusambandsins, ESB, og verða mun framlengdur veldissproti ESB á Íslandi, algerlega óháður íslenskum stjórnvöldum og hagsmunaaðilum, með ESA - Eftirlitsstofnun EFTA sem milliliði á milli sín og ACER - Orkustofnunar ESB.

Rýni norsks lagaprófessors

Norskur prófessor við háskólann í Tromsø og sérfræðingur í Evrópurétti, Peter Örebech, rýndi þessa greinargerð og hrakti ýmsar lagatúlkningar lögmannsins m.a. með vísun til dómsúrskurða EFTA- og Evrópudómstólsins, sem er hinn endanlegi túlkandi Evrópulaga, gerða og tilskipana, frá ESB. Helztu niðurstöður norska lagaprófessorsins voru þær, að öll ákvæði Innri markaðar EES tækju gildi um orkugeirann íslenska við innleiðingu þriðja orkumarkaðslagabálksins og að þá mundi íslenska stjórnkerfið um leið missa stjórn á því, hvort umsókn fjárfesta um leyfi til lagningar sæstrengs og tengingar við íslenska raforkukerfið yrði samþykkt eða henni hafnað.

Á fundi í Háskóla Íslands 22. október 2018 var prófessor Peter Örebech aðalfrummælandi. Hann gerði þar grein fyrir viðhorfum sínum og lagatúlkunum, sem birt höfðu í tédri greiningu hans. Einn fremsti Evrópuréttarfræðingur Íslands, prófessor emeritus Stefán Már Stefánsson, tók til máls á þessum fundi og lýsti yfir stuðningi við röksemdafærslu og málflutning Peters Örebech á fundinum. Það þarf varla frekari vitnana við um, hvers

Bjarni Jónsson.

er að vænta, ef þingmenn glepjust á að samþykkja tédan orkupakka.

Frumkvæði Sambands garðyrkjubænda

Gunnar Þorgeirsson, formaður Sambands garðyrkjubænda, hefur nú riðið á vaðið að hálfu talsmanna atvinnulífsins og lýst yfir fullri andstöðu sinni við innleiðingu þriðja orkumarkaðslagabálks ESB í EES-samninginn. Það gerðist 1. nóvember 2018 með forsiðuvöldum við hann í Bændablaðinu. Þessu ber að fagna og hvetja um leið fleiri forystumenn og talsmenn atvinnulífsins, atvinnurekendur og launþega, til að tjá sig, enda eiga miklar áhyggjur formanns Sambands garðyrkjubænda allar við rök að styðjast. Gunnar sagði m.a.:

„Það er algjörlega ljóst í mínum huga, að við innleiðingu á Orkupakka 3 og hækkanði raforkuverð í kjölfarið verða ekki framleiddir hér frammar tómatar, gúrkur, jarðarber eða grænmeti, sem krefst raflýsingar. Kryddjurtirnar frá mér myndu örugglega hverfa úr verzlunum.“

Síðar í viðtalinu kom þetta fram um „undarlegt innlegg í loftslags-umræðuna“:

„Gunnar segir, að þetta eigi ekki bara við garðyrkjuna, heldur allan landbúnað, fiskiðnað og alla matvælavinnslu í landinu. Það snerti síðan líka með beinum hætti ferðaþjónustuna, sem menn hafi verið að reyna að byggja upp á undanförunum árum.“

atvinnuvega- og nýsköpunar-ráðuneytið (ANR) brást við umfjöllun Bændablaðsins daginn eftir að hætti þrefgjarns framhaldsskólanema, sem er fremur illa lesinn undir tímann og heldur sig við útlistanir aðkeypts lögfræðialits, sem Peter Örebech er búinn að hrekja rækilega, eins og áður var nefnt. Telur ráðuneytið sér sæma að kalla málflutning prófessorsins „misskilning“, þegar nær er að tala um fullkomið skilningsleysi ráðuneytisins á afleiðingum innleiðingar þriðja orkupakkans. Verður nú fjallað í stuttu máli um allar 5 athugasemdir ANR við viðtalið við formann Sambands garðyrkjubænda.

Hver mun veita leyfi fyrir sæstreng?

„Vegna þessa vill ANR áréttta, að þriðji orkupakinn leggur engar skyldur á herðar Íslandi að samþykkja hugsanlegan sæstreng? Enginn vafi leikur á því, að leyfisveitingarvaldið yrði eftir sem áður hjá íslenskum stjórnvöldum.“

Meinbugirnir á umfjöllun ráðuneytisins, ANR, og lögfræðilegra ráðgjafa þess eru í grundvallaratriðum tveir: þeim

Peter Örebech, lagaprófessor í Tromsø í Noregi og sérfræðingur í Evrópurétti.

Gunnar Þorgeirsson, formaður Sambands garðyrkjubænda.

Þórdís Kolbrún R. Gylfadóttir, ferðamála-, iðnaðar- og nýsköpunar-ráðherra.

láist að gæta að samspili þriðja orkupakkans við EES-samninginn, og munar þar mest um ákvæði hans um „fjórðfrelsið“ á Innri markaði EES, og þeim láist að gefa gaum að sibreytilegu regluverki ESB. Dæmi um fyrrnefndu glöpin er, að ANR og lögmenn þess hafa ekki uppi neina tilburði til að greina afleiðingar „orkupakkans“ á íslenska raforkumarkaðinn. Dæmi um hið síðara er málflutningur ANR um, að Innviðagerðin, nr 347/2013, sé ekki hluti af þriðja orkupakkanum, þótt hún vísi til hans, sé eðlileg þróun hans og verði áreiðanlega innleidd í EES-samninginn og íslenska löggjöf ásamt öllum öðrum gerðum og tilskipunum ESB eftir 2009 um orkumál í kjölfar innleiðingar þriðja orkupakkans.

Eftir að Peter Örebech hefur greint frá því í greiningu sinni á greinargerð lögmanns til ANR, að „skipulag ACER verði fest í sessi, þegar „orkuáætlun 2019-2021, „Project of Common Interest“, PCI, verður samþykkt“, vitnar hann í skjal ESB um ACER frá 06.09.2018, þar sem ACER fær aukio hlutverk við að velja verkefni inn á forgangsverkefnaskrá millilandatenginga, PCI, og við að aðstoða landsreglara við afgreiðslu leyfisumsókna um fjárfestingarverkefni. Síðan skrifar Peter Örebech:

„Hér er í raun og veru um að ræða að yfirgefa hið hefðbundna „tveggja stöðar kerfi“ EES og fara yfir í „einnar stöðar kerfi“, sem einkennir ESB og ESB-aðild.“

Við sjáum sem sagt, að gripið verður til reglnanna í „þriðja orkupakkanum“ við aðstæður, eins og þær, að t.d. finnski rafmagnsrísinn Fortun hafi í hyggju, í samstarfi við HS Orku, að leggja rör eða strengi frá Íslandi til t.d. Skotlands. Setjum svo, að af hálfu íslenskra ríkisins verði lagt gegn þessu. Ef Landsreglarinn - framlengdur armur ESB á Íslandi - sem á að sjá til þess, að reglum ESB-réttarins verði framfylgt á Íslandi og sem íslensk yfirvöld geta ekki gefið fyrirmæli – getur ekki leyst úr deilunni, verður um hana úrskurðað innan ACER, eða jafnvel í framkvæmdastjórn ESB samkvæmt gerð nr 713/2009, sjá grein 8.1 a) og innganginn, málsgrein 10.“

Miðað við þessa greiningu lagaprófessorsins stentz örökstudd fullyrðing ANR ekki rýni.

Önnur athugasemd ANR var á þessa leið:

„Engar millilandatengingar fara á verkefnalista ESB (PCI-lista), nema með samþykki viðkomandi stjórnvalda, og reglugerðin um verkefnalistann hefur raunar ekki verið innleidd í EES-samninginn og er ekki hluti af þriðja orkupakkanum.“

Þetta segir aðeins hálfá söguna og er í raun afar villandi með hliðsjón af auknum völdum ACER, sem minnst var á hér að framan, og talið er víst, að muni aukast enn meir með útgáfu Fjórða orkumarkaðslagabálks ESB, sk. Vetrarpakka, sem er á döfinni, en hefur aðeins hlotið kynningu innan ESB. Reglugerðin, sem ráðuneytið nefnir, er einmitt Innviðagerðin, nr 347/2013. Það jaðrar við orðhengilshátt að tilfæra það, að hún sé ekki hluti af orkupakkanum. Ætlar ANR að standa gegn innleiðingu hennar, eftir að hafa barizt fyrir innleiðingu þriðja orkupakkans? Það væri ekki heil brú í slíkri stefnumörkun.

Þriðja athugasemd ANR var á þessa leið:

„Þá er sérstaklega kveðið á um, að kerfisáætlun sambandsins sé óbíndandi fyrir aðildarríkin. Af þessum ástæðum og fleirum er óhugsandi, að slíkur strengur yrði lagður gegn vilja yfirvalda, enda hefur ekki verið bent á dæmi um, að slíkt hafi gerzt.“

Hér gripur ráðuneytið í hálmstrá, sem reynast mun haldlaust, þegar á herðir. Innviðagerðin, 347/2013, herðir á skyldum aðildarlandanna að standa við þá hluta Kerfisþróunaráætlunar ESB, sem að þeim snúa. Þau skulu aðlaga kerfisáætlanir sínar að Kerfisþróunaráætlun ESB. Á Íslandi þýðir það, að Landsnet þarf að skipuleggja flutningsmannvirki fyrir raforku frá stofnrafkerfi landsins og niður að landtökustað sæstrengsins, „Ice Link“. Landsreglarinn mun hafa eftirlit með, að það sé gert með trúverðugum og faglegum hætti. Ef hann rekur sig á, að misbrestur sé á þessu, óskar hann eftir skilmerkilegum skýringum frá Landsneti á „frávikinu“, og leggur þær fyrir ACER til úrskurðar. Svo langt nær ákvæðið um „óbíndandi“ skilmála. Fallist Landsnet ekki á úrskurð ACER, tilkynnir Landsreglarinn ACER um það, sem lætur málið í hendur framkvæmdastjórnar ESB. Hún kærir væntanlega málið sem brot á Evrópurétti fyrir ESA, sem gefur út sinn úrskurð, eftir að hafa fengið álitsgerð ríkisstjórnar Íslands.

Endanlegur úrskurður verður síðan í höndum EFTA-dómstólsins. Þannig fer því fjarri, að mál tengd Kerfisþróunaráætlun ESB verði í höndum íslenskra yfirvalda til að velja og hafna. Væri svo, mætti spyrja sig, hvort hlutverk ACER hafi ekki átt að vera að tryggja framgang millilandatenginga, sem ESB telur þjóna heildarhagsmunum landanna í sambandinu, þótt einstök lönd dragi lappirnar?

Fjórða athugasemd ANR var þannig:

„Því hefur verið velt upp, að mögulega geri grunnreglur EES-samningsins um frjálst vörufrelsið að verkum, að óheimilt sé að leggja fortakslaut bann við lagningu strengs, þó að eftir sem áður yrði hann háður leyfum samkvæmt málefnalegum sjónarmiðum. Sé það raunin, er sú staða uppi nú þegar, hefur verið það frá því að EES-samningurinn var samþykktur fyrir um aldarfjórðungi, og er með öllu ótengt þriðja orkupakkanum.“

Hér afhjúpar ráðuneytið vanþekkingu sína á samverkan EES-samningsins og þriðja orkumarkaðslagabálksins, en prófessor Peter Örebech benti á í títtnefndri greiningu sinni, að það verður innleiðing þriðja orkumarkaðslagabálksins í fjórða viðauka EES-samningsins, sem virkja mun ákvæði „fjórðfrelsis“ fyrir orkugeirann. Þetta kemur ljóslega fram í greiningu prófessorsins, sem endar þannig:

„Lagagerningar, sem fjallað er um í eða teknir með í viðauka þessa samnings, eða samþykktir EES-nefndarinnar, skulu vera bindandi fyrir samningsaðilana.“ [EES-grein 7.]

Ákvarðandi verður þá, hvaða gerðir og tilskipanir EES-löndin óska eftir, að tekin verði upp í EES-samninginn, eða með öðrum orðum, ef Ísland vill ekki, að greinar 11, 12 og 13 [um magntakmarkanir inn- og útflutnings – innsk. höf.] í EES-samninginum o.s.frv. öðlist ótakmarkað gildi fyrir orkugeirann, verður að greiða atkvæði gegn „þriðja orkupakkanum“.

Um niðurgreiðslur

Frjáls samkeppni á orkumarkaði ESB hefur gagnast orkunotendum þokkalega vel þar, þótt vissulega sveiflist raforkuverðið með framboði og eftirspurn, með eldsneytisverði og verði koltvíildiskvóta. ESB hefur sett fram 5 forsendur fyrir því, að frjáls samkeppni á raforkumarkaði geti orðið notendum til hagsbóta, og eru þær allar uppfylltar á þeim stóra markaði.

Á Íslandi getur slík frjáls samkeppni um raforku hins vegar ekki orðið endanlegum kaupendum raforkunnar, notendum, til hagsbóta, af því að engin forsendanna fimm er þar uppfyllt. Óhjákvæmilega mun markaðsvæðing raforkunnar hérlendis þess vegna leiða til verðhækkana til notenda (utan langtímasamninga) og minna afhendingaröryggis forgangsorku vegna þess, að samræmd orkulindastýring er bönnuð sem óleyfilegt markaðsinngrip ríkisins á Innri markaði ESB. Þetta mun allt gerast, þótt raforkukerfi landsins verði áfram ótengt við millilandasæstreng. Ef umsókn fjárfesta um slíkan streng fullnægir skilyrðum Innviðareglugerðar ESB að mati Landsreglara á Íslandi og við hinn enda strengsins, þá verður sá aflsæstrengur lagður og tengdur við rafkerfi landsins. Slíkt mun óhjákvæmilega leiða til

LESENDABÁS

Bændablaðið og orkumál

mikillar hækkunar á flutningsgjaldi Landsnets til innlendra notenda, og að mati nánast allra markaðsfróðra manna mun slíkt einnig leiða til hækkunar á heildsöluverði og smásöluverði rafmagns innanlands. Nægir í þeim efnum að vísa til norska raforkumarkaðarins, og eru markaðsaðstæður þar þó að því leyti gjörólikar markaðsaðstæðum hér, að í venjulegu árferði hefur þar verið næg umframorka í kerfinu fyrir útflutning um sæstrengi, en hér er hún sáralítill.

Þá vaknar spurningin um það, hvort ríkissjóði verður heimilt samkvæmt samkeppnisreglum Innri markaðar EES að greiða niður raforkuverð til notenda á innanlandsmarkaði og jafnvel að mismuna einstökum notendum á þeim markaði með niðurgreiðslum. Afstaða ráðuneytisins til þeirrar spurningar kemur fram í 5. athugasemd ANR:

„Loks er rétt að áréttta, að þriðji orkupakkinn breytir engu um heimildir stjórnvalda til að koma til móts við atvinnugreinar á borð við ylrækt, sem nýtur niðurgreiðslna á verulegum hluta af flutnings- og dreifikostnaði raforku. Þess má einnig geta, að iðnaðarráðherra skipaði síðastliðið vor starfshóp til að fara yfir raforkumál garðyrkjubænda.“

Hér lítur ráðuneytið enn einu sinni framhjá þeirri staðreynd, að er hér verður komið sögu, mun raforkugeirinn íslenski allur verða bundinn af reglum Innri markaðar EES, þar sem ríkisvaldinu er harðlega bönnuð hvers konar mismunun á hinum frjálsa markaði. Reyni íslenszka ríkisvaldið fyrir sér um auknar niðurgreiðslur til afmarkaðs hóps notenda, eða jafnvel með niðurgreiðslur til allra innlendra notenda til að veða á móti verðhækkunum rafmagns, þá er næsta víst, að einhver lögmætur hagsmunaaðili, sem telur að samkeppnisstöðu sinni vegið með slíku, mun kæra slíkan ríkisstuðning til ESA, eða ESA mun að eigin frumkvæði rannsaka slíkt. Ágreiningur ríkisstjórnar og ESA hafnar síðan fyrir EFTA-dómstólinum. Hér verður að hafa í huga, að það er yfirlýst stefnumið ESB með Þriðja orkumarkaðslagabálkinum og með ACER að jafna orkuverð í aðildarlöndunum og að aðferðin við það er að bæta millilandatengingarnar.

Þessi athugasemd ANR ber vitni um ofeinföldun á aðstæðum eftir umrædda innleiðingu, og það gera hinar athugasemdirnar reyndar líka í svo miklum mæli, að ákvarðanatöku á slíkum þekkingargrunni verður að telja mjög varhugaverða og jafnvel jaðra við ábyrgðarleysi.

Bjarni Jónsson
Höfundur er
rafmagnsverkfræðingur

Mér hefur alltaf verið hlýtt til Bændablaðsins. Seldi áskriftir að því á námsárum mínum. Hef verið áskrifandi síðustu ár í gegnum Sókn lögmannsstofu. Les það reglulega og nýt þeirrar dreifbýlisáherslu sem þar er að finna. Enda búsettur á Egilsstöðum og um margt háður styrku dreifbýli.

Bændablaðið og upprunavottorð raforku

Ég hef verið afar ánægður með umfjöllun Bændablaðsins um upprunavottorð raforku. Blaðið stendur sig að mínu mati fjölmiðla best í að draga fram þá miklu mótsögn sem leiðir af þátttöku Íslendinga í viðskiptakerfi um upprunavottorð raforku á grundvelli annars orkupakkans frá 2003 og tilskipunar um endurnýjanlega orkugjafa frá 2009. Það hlýtur að vera hæpið að hægt sé að selja til evrópskra neytenda íslensk vottorð um uppruna raforkunotkunar þeirra, þegar alger ómöguleiki er til staðar um að raforka í kerfi viðkomandi þjóðar sé frá Íslandi komin. Er það reyndar niðurstaða þess er hér ritar, að slík sala sé ekki í samræmi við rétta túlkun þeirra Evrópureglna sem um málið fjalla, og að blandað hafi verið saman sjónarmiðum um sölu á svonefndum grænum vottorðum og sölu á upprunavottorðum. En í tilskipun Evrópusambandsins er skýrt tekið fram að þetta er ekki sami hluturinn. En nóg um það, í bili að minnsta kosti.

Bændablaðið og þriðji orkupakkinn

Tilfni þessa greinarstúfs er umfjöllun Bændablaðsins frá 1. nóvember sl. á forsiðu og fjórum blaðsíðum um þriðja orkupakka Evrópusambandsins. Þar er á tveimur blaðsíðum farið ítarlega yfir skoðanir tveggja einstaklinga sem hafa haft sig töluvert frammi í umræðu um þriðja orkupakkann, þeirra Bjarna Jónssonar og Vigdísar Hauksdóttur. Þó ég sé um margt ósammála þeim, þá hef ég engar athugasemdir við að sjónarmiðum þeirra séu gerð skil. Við þurfum upplýsta umræðu um málið. Þar sem ólík sjónarmið fá sanngjarnt rými.

Í fréttaskýringu Bændablaðsins er að finna staðhæfingar sem gera verður kröfu um að séu rökstuddar, fyrst talið er við hæfi að slá þeim fram, jafnvel í fyrrisögnun. Staðhæfingar sem heppilegt er að málefnaleg umræða fáiist um. Ég tel mig geta lagt lóð á vogarskálur slíkrar umræðu, hafandi fyrir

Hilmar Gunnlaugsson.

nokkrum vikum útskrifast með meistaragráðu í lögum í orkurétti þar sem ég ritaði lokaritgerð mína um þá margumtöluðu evrópsku stofnun ACER (Agency for the Cooperation of Energy Regulators). Stofnun sem Bændablaðið segir með vísan til norsks lagaprófessors að muni ná „yfirþjóðlegri stöðu á Íslandi“ og að það þýði að „regluverk orkupakkans mun yfirkeyra íslensk lög og standa skör hærra í lagalegu tilliti“, sem aftur feli í „raun í sér algjört og mjög víðtækt valdaafsal Íslands í orkumálum“.

Ofangreindar staðhæfingar standast ekki að mati þess er hér ritar. Gera verður kröfu til rökstuðnings fyrir slíkum staðhæfingum.

Hvað felst í þriðja orkupakkanum?

Að sjálfsögðu er ekki hægt að gera þriðja orkupakka ESB greinargóð skil í greinarstúf þessum. Með honum var haldið áfram vinnu er miðar að skilvirkum innri markaði fyrir raforku, líkt og í fyrri tveimur orkupökkum. Talið var mikilvægt að auka sjálfstæði raforkueftirlits hverrar þjóðar um sig (hér Orkustofnun) og auka kröfur til aðskilnaðar hagsmuna samkeppnisþátta (framleiðsla og sala) og einkaleyfisþátta (flutningur og dreifing). Aðskilnaðar sem lögleidd voru hér á Íslandi með raforkulögum árið 2003. Með öðrum raforkupakkanum var leitast við að tryggja sjálfstæði raforkueftirlits hverrar þjóðar frá hagsmunaaðilum, orkufyrirtækjum. Með þriðja orkupakkanum er leitast við að tryggja sjálfstæði raforkueftirlitsins gagnvart framkvæmdavaldinu, ráðherrum og ráðuneytum. Slíkt sjálfstæði er alls ekkert einsdæmi í orkugeiranum. Ekki teljum við eðlilegt að t.d. ráðherra dómsmála

fari almennt með ákvörðunarvald um rannsókn eða saksókn í opinberum málum? Þrátt fyrir sjálfstæði þeirra stjórnvalda sem með það vald fara gagnvart ráðherra, þá dettur engum í hug að halda því fram að við höfum framselt það til Europol eða INTERPOL, þó okkar sjálfstæðu stjórnvöld eigi í nánú samstarfi við þær stofnanir.

Hið rétta er, að þrátt fyrir innleiðingu þriðja orkupakkans, þá verður ákvörðunum Orkustofnunar (sem færi áfram með raforkueftirlitið á Íslandi) áfram skotið til sérstakrar kæruféfnar raforkumála og yrðu áfram háðar endurskoðun íslenskra dómstóla.

Aðeins um fjórða orkupakkann og garðyrkjumenn

Á forsiðu Bændablaðsins eru stórrýri höfð eftir formanni sambands garðyrkjumanna um afleiðingar innleiðingar þriðja orkupakkans fyrir þá stétt bænda. Sú afstaða sem þar birtist kemur mér, sem hef fylgst með þeim breytingum sem eru að verða í orkuframleiðslu og neyslu í Evrópu og víðar, á óvart. Ég hygg að vetrarpakkinn svokallaði, sem einnig er kallaður hreini orkupakkinn og er í raun fjórði orkupakki Evrópusambandsins, komi með vísa að reglum sem henti garðyrkubændum. Geri kröfur til dreifiveitna vegna þeirrar þróunar að samblöndun hugtakanna neytandi og framleiðandi er orðin að veruleika með nýju hugtaki, sem er á ensku: producer + consumer = prosumer. Geri ráð fyrir smáum orkusamfélögum. Nái utan um tækninýjungar um geymslu rafmagns. Sú byltingarkennda þróun sem virðist yfirvofandi í orkumálum felur í sér tækifæri. Evrópa er í forystu þessarar þróunar. Forystuhlutverk Evrópu er afleiðing af þeirri þróun sem orðið hefur í regluverki Evrópu í orkumálum síðustu áratugina. Ég tel líklegt að fyrir garðyrkjubændur og landeigendur almennt, sé yfirvofandi þróun Evrópurettarins í orkumálum tækifæri miklu frekar en ógnun. Þeir hafi því sérstaklega mikla hagsmuni af málefnalegri umræðu um þessi mál í stað þess að láta leiða sig tilfinningaböndum að niðurstöðu sem jafnvel gengur þvert gegn þeirra hagsmunum.

Þriðji orkupakkinn og stjórnmdlin

Sá er þetta ritar hefur enga pólitíska dagskrá í málinu. Ég hef ekki sannfærst (en útiloka þó ekki) um að breytingar í orkumálum vegna innleiðingar Evrópureglna hafi

verið til bóta. En ég geri mér grein fyrir því að ástæða þess getur líka verið að við höfum einmitt ekki gengið nógu langt í þeim efnum. Nægir hér að benda á þá staðreynd að jafnvel þó við innleiðum þriðja orkupakkann, þá hefur Ísland samt talið ástæðu til að semja um undanþágu frá reglu sem kæmi í veg fyrir að Landsvirkjun ætti ráðandi hlut í Landsneti. Ég hef ekkert á móti því að ríkið eigi Landsnet. En ég á erfitt með að skilja þörfina á því að Landsvirkjun eigi þar hlut.

Við verðum að ræða hlutina eins og þeir eru. Þriðji orkupakkinn felur ekki í sér þau atriði sem haldið er fram. Þvert á móti, þá er verið að spila með tilfinningar okkar til orkuauðlindarinnar í vegferð, sem virðist lúta að andstöðu við samninginn um Evrópska efnahagssvæðið.

Flest eigum við auðvelt með að setta okkur við þá tilhugsun að orkuauðlindin verði í eigu ríkisins. Að orkufyrirtækin greiði leigu fyrir afnot þeirra réttinda óháð eignarhaldi á orkufyrirtækjum. Þriðji orkupakkinn hefur engin áhrif á slíka tilhugsun.

Við lögfestum reglur innri markaðarins í orkumálum árið 2003. Þriðji orkupakkinn er ekki að breyta neinu þar um. Þriðji orkupakkinn mun ekki breyta orkuverði á Íslandi. Þriðji orkupakkinn mun ekki leiða til lagningar sæstrengs, það væri auðveldlega hægt í dag, væri vilji til þess. Þriðji orkupakkinn felur ekki í sér meira valdframsal en leiddi af samningnum um Evrópska efnahagssvæðið.

Ég er hins vegar þeirrar skoðunar að við ættum að taka upp að fordæmi nágrannahjóða okkar, ákvæði í stjórnarskrá um aukinn meirihluta þegar vald er framselt til alþjóðlegra eða yfirþjóðlegra stofnana. Til dæmis með sama hætti og Norðmenn hafa gert. En það hefur ekkert með þriðja orkupakkann að gera.

Það er þörf á vandaðri umræðu um þessi mál. Tökum hana. Bændablaðið getur þar verið í forystu.

Hilmar Gunnlaugsson
hæstaréttarlögmaður og LLM í orkurétti.
Hilmar hefur komið að orkumálum með ýmsum hætti, t.d. sem lögmaður landeigenda í deilu við orkufyrirtæki um verðmæti vatnsréttinda, sem stjórnarmaður í orkufyrirtæki í eigu ríkisins og sem hvatamaður að stofnun ÁORKU, áhugahóps lögfræðinga um orkurétt, fyrr á þessu ári.

Tokvam fjölplógar

VT280, VT320, VT380
Vinnslubreiddir frá: 232 til 380 cm. Sterkir plógar fánlegir með flótgrind fyrir mikinn hraða.

Tokvam U-plógar

UT400, UT430, UT460, UT 490.
Hægt að skekkja til hliðar, fram sem safntönn og aftur.
Vinnslubreiddir: 232 til 490 cm,

Tokvam snjóblásarar

F130-F220 og 220-260 THS
Vinnslubreiddir frá 130—275cm
Sterkir snjóblásarar fyrir dráttarvélar frá 25 til 300 hestöfl!

LESENDABÁS

Græn skírteini eru tækifæri fyrir Ísland

Eitt mest aðkallandi viðfangsefni mannkyns er að stemma stígu við loftslagsbreytingum og ein áhrifaríkasta leiðin til þess er að auka raforkuvinnslu með endurnýjanlegum orkugjöfum.

Til að hvetja til umhverfisvænni raforkuvinnslu hefur raforkunotendum verið gert kleift að kaupa græn skírteini af þeim framleiðendum sem sannanlega vinna raforku úr endurnýjanlegum orkugjöfum. Græn skírteini eru staðfesting á því að kaupandi raforkunnar hafi stutt við slíka orkuvinnslu.

Hið opinbera heiti grænna skírteina, „upprunaábyrgðir“ (e. „Guarantees of Origin“), er á vissan hátt villandi þar sem kerfið byggir á því að græni þáttur raforkuvinnslunnar er gerður að sjálfstæðri söluvöru, óháð afhendingu eða uppruna orkunnar.

Kerfið gerir neytendum sem er umhugað um loftslagsmál kleift að styðja við endurnýjanlega orkuvinnslu á þeim svæðum þar sem hún er almennt talin hagkvæm. Kerfið er því ekki hvítþvottur, heldur áhrifarík leið til að nýta mátt neytenda til að styðja við baráttuna gegn loftslagsáhrifum.

Algengur misskilningur er að kola- og kjarnorkuver séu kaupendur að grænum skírteinum, en í rauninni eru það raforkukaupendur. Stærstu kaupendur skírteinanna eru til að mynda fyrirtæki á neytendavörumarkaði, sem og heimili.

Þátttakan tryggir hagsmuni Íslands

Tilkoma kerfisins þar sem græn skírteini ganga kaupum og sölum hefur reynst öflugur stuðningur við orkufyrirtæki sem selja endurnýjanlega orku, eins og Landsvirkjun. Þannig hafa orkufyrirtækin aukin tækifæri til þess að viðhalda og byggja upp endurnýjanlega orkuvinnslu sína. Þetta er í samræmi við tilgang kerfisins. Með því að auka hlut endurnýjanlegrar raforkuvinnslu í heiminum leggur Landsvirkjun sitt lóð á vogarskálarnar í baráttunni við loftslagsbreytingar.

Sala á grænum skírteinum hefur í för með sér að Landsvirkjun, og þar með íslenska þjóðin, fær í sinn hlut aukin verðmæti af endurnýjanlegum orkulindum

Stefanía G. Halldórsdóttir.

landsins. Á árinu 2018 stefnir í að tekjur Landsvirkjunar af sölu skírteinanna verði um 600 milljónir króna.

Ísland er land endurnýjanlegrar orku

Þar sem öll orka hérlandis er unnin úr endurnýjanlegum orkugjöfum, er Ísland eftir sem áður land endurnýjanlegrar orku. Í öllu kynningarstarfi fyrir Ísland er

Einar Sigursteinn Bergþórsson.

áfram heimilt að nýta þá staðreynd að raforkuframléiðsla á Íslandi er 100% með endurnýjanlegum orkugjöfum. Þátttaka í kerfinu um græn skírteini breytir engu þar um og ímynd landsins sem land endurnýjanlegrar orku er sterkari en áður.

Íslensk fyrirtæki geta nýtt sér græn skírteini

Landsvirkjun hefur verið þátttakandi

á markaði með græn skírteini undanfarin ár. Fyrir nokkrum árum ákvað fyrirtækið að láta slík skírteini fylgja með allri raforku sem það selur á heildsölumarkaði. Þetta fyrirkomulag gerir sölu-fyrirtækjunum kleift að afhenda heimilum og fyrirtækjum upprunavottaða raforku.

Umhverfisvitund neytenda víða um heim fer vaxandi, sem þýðir að nú er hægt að fá herra verð en ella fyrir umhverfisvænar vörur og þjónustu. Erlendis er nú í auknum mæli gerð krafa um framvísun grænna skírteina. Því ætti þátttaka Íslands á þessum markaði að auðvelda íslenskum fyrirtækjum að markaðssetja og selja vörur sínar á alþjóðlegum mörkuðum. Þetta er sóknartækifæri fyrir íslensk fyrirtæki, sem vonandi fara nú að nýta þennan möguleika í meiri mæli en áður.

Stefanía G. Halldórsdóttir
framkvæmdastjóri markaðs- og viðskiptaþróunarviðs Landsvirkjunar

Einar Sigursteinn Bergþórsson
viðskiptastjóri og sérfræðingur hjá Landsvirkjun

MENNING & BÆKUR

Nú brosir nóttin:

Skuldabasl refaskyttunnar

Bókaútgáfan Sæmundur hefur endurútféið hina frægu ævisögu Guðmundar Einarssonar refaskyttu, Nú brosir nóttin, eftir Theódór Gunnlaugsson á Bjarmalandi. Guðmundur, sem bjó á Brekku á Ingjaldssandi, var goðsögn í lifanda lífi. Hann var náttúrubarn sem litíð var upp til fyrir einstaka hæfileika.

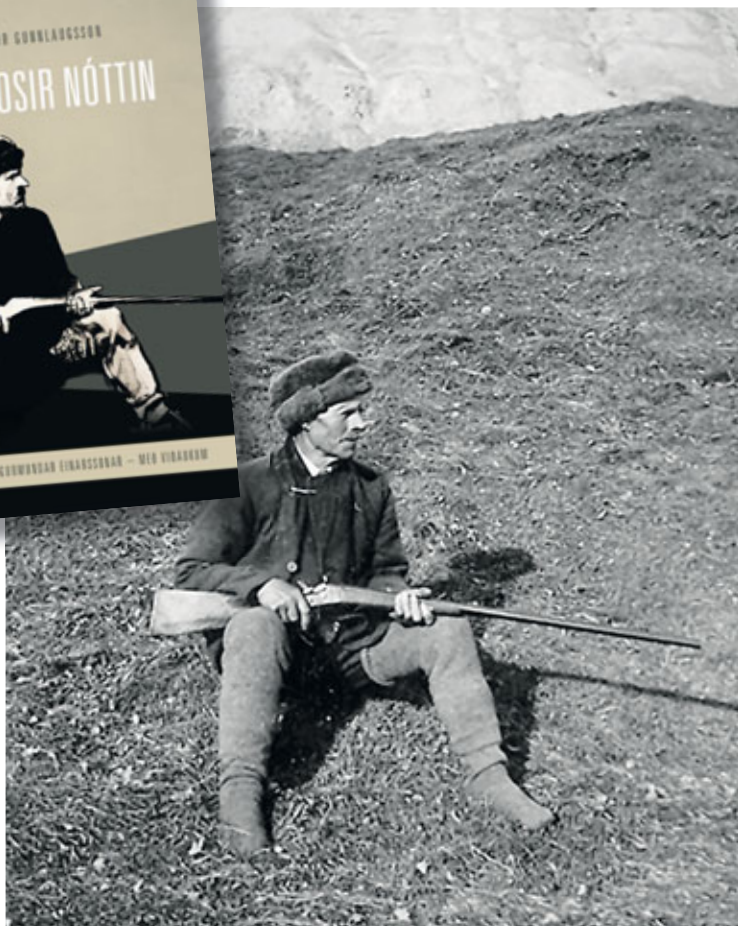
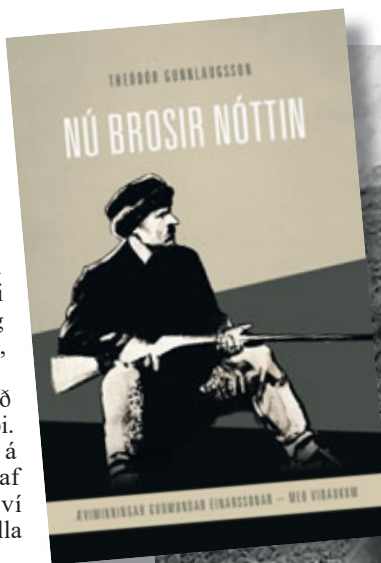
Auk ævisögunnar birtast hér í hinni nýju útgáfu viðaukar sem varpa frekara ljósi á líf refaskyttunnar, bæði skrif um Guðmund og skrif eftir hann sjálfan.

Bændablaðið grípur hér ofan í söguna þar sem Guðmundur segir frá skuldabasl sínu á millistríðsárunum og baráttu við misáreiðanlega kaupfélagsstjóra. Hér er aðeins birtur stuttur kafli og viðskiptasaga Guðmundar og kaupfélagsins varð miklu lengri og lauk raunar með því að kaupfélagsstjórinn Magnús Guðmundsson skrifaði sjálfur upp á víxil fyrir skuldum refaskyttunnar!

sögu fjármálanna að litlu getið. Ég vil því bæta þar ofurlitlu við. Og þótt ég viti að illa gengur þeim, sem ekki hafa sjálfir reynt að skilja þá baráttu, sem oft leynist á bak við slíkan barning, þá ætla ég að bregða upp einni mynd af því, hvernig stundum gaf á bátinn, áður en ég eygði höfn.

Árið 1914 var stofnað kaupfélag í Öndurarfirði. Það hefur aðsetur á Flateyri. Ég var einn af stofnendum þess, því Sandmenn hafa þar alla verzlun.

Fyrsti kaupfélagsstjórinn hét Jón. Hann var úr Öndurarfirði. Margir höfðu góða trú á honum. Á nýári segi ég við hann, að nú geti ég ekki látið neitt af kindum upp í viðskipti mín næsta

Guðmundur Einarsson bíður eftir bráðinni tilbúinn með byssuhólkinn.

upp í úttekt mína hjá kaupfélaginu. Hann yrði að sjá um sölu á þessum gripum. Ástæðan var þó ekki sú, að ég gæti ekki selt þau sjálfur, heldur hitt, að öruggt væri að verð þeirra gengi upp í úttekt mína hjá kaupfélaginu. Ég sagði Jóni einnig að báðir gripirnir mundu hafa 700-800 punda kroppþunga, og mundi það borga úttekt mína það árið. Nautið gæti hann fengið, hvenær sem væri eftir júnílok, og kúna eftir júlílok.

Jón tók þessu mjög vel og sagðist vilja nautgripina fremur en kindur, því nú liti vel út með verð á nautakjöti næsta sumar. Mér þótti

vænt um að heyra þetta og segi því við Jón:

„Þú lætur mig þá vita, þegar þú vilt fá gripina, þó að það verði eitthvað fyrr eftir ástæðum hjá þér.“

„Það skal ég gera. Þú þarft ekkert að hugsa um það, fyrr en þú færð orðin frá mér.“

„Það er ágætt. En þú skalt hafa það í huga, ef mistök verða á þessu, þá færðu ekki neitt.“

„EKKI veit ég, hvaða ástæðu þú hefur til að ætla það, Guðmundur.“

„Ég sagði það til þess eins, að þú vissir, að ég treysti orðum þínum. Annars hefði ég tekið þetta skriflegt.“

Nautakjötið sem varð verðlaust

Svo kom júní og leið á enda, án þess nokkur orð kæmu frá Jóni. Í júlí hitti ég hann og spyr hvort hann fari ekki að taka nautið.

„Jú, jú. Ég tek gripina innan skamms. Þú færð orð um það.“

Ég beið því vongóður um, að ég fái orðin allt í einu. En þegar leið á ágúst, fór ég að ókyrrast og hitti Jón. Var ég þá fremur harðorður við hann. Hann telur það alveg ástæðulaust af mér og segist taka gripina næstu daga. Ég trúi því, og féll þá talið niður.

Þegar september er hálfnaður, án þess að orðin komi, stóðst ég ekki mátið. Ég fer enn og hitti Jón.

„Hvernig er þetta Jón? Ætlar þú ekki að taka gripina?“

Hann svarar ekki strax, hefur víst séð, að ég var ekki svipþýr, en segir svo:

„Kindakjöt kom fyrr en við bjuggumst við. Nú er ekki hægt að selja nautakjöt.“

„Kom það í júní og júlí?“

„Nei. Ekki var það nú.“

„Þetta eru bein svik frá þinni hendi, Jón. Þú veizt vel sjálfur, að nautakjöt hefur selzt í allt sumar á kr. 3,50 kílóíð. Eða manstu ekki, hvað ég sagði þér, þegar við bundum þetta fastmælum í fyrravetur?“

„Jú. Það man ég.“

Eftir stutta stund skildi með okkur. Fór sína leiðina hvor. Nú þótti mér illt í efni. Ég var búinn að taka út að mestu, það sem ég ætlaði fyrir árið. Skuld mín var nú orðin þúsund krónur við kaupfélagið. Um haustið þegar ég slátraði gripunum, vigtuðu báðir kropparnir 375 kíló og hefðu því gert meira um sumarið en borga þessa skuld.

EKKI hafði ég þörf fyrir nema annan gripinn heima og lét því hinn upp í skuld. En ekki fékk ég nema eina krónu fyrir kílóíð af honum og var það neyðarsala. (Millifyrirsagnir eru blaðsins)

Guðmundur Einarsson refaskytta með rebba á öxlinni.

800 punda gripir upp í úttektina

Ég er víst búinn að segja margt um basl mitt og erfiðleika. Samt er þar

ár, því ég þurfi að hafa þær til að greiða eitthvað af skuldum mínum. Aftur á móti ætti ég gelda kú og tvæveturt naut, sem ég æli honum

Allt land er auðlind og þarf að vera í eigu landsmanna

Allt land er auðlind, landið sjálft, jarðvegurinn og gróðurinn sem þar þrífst. Sumt land nýtist til matvælaframleiðslu, annað til útivistar og auk þess geta fylgt landi önnur gæði sem enn auka verðmæti þess, t.d. veiði og vatnsréttindi.

Meðferð og notkun alls landsins skiptir alla landsmenn máli bæði nú og til framtíðar. Það felast miklir almannahagsmunir í ráðstöfun og meðferð lands, því geta ekki gilt sömu reglur um kaup og sölu á landi eins og hverri annarri fastegin.

Eignarhald, ráðstöfunarréttur og ábyrgð á landi þarf að vera í höndum landsmanna. Stjórnvöld og almenningur geta haft áhrif á landnýtingu í gegnum skipulagsáætlanir þar sem sveitarfélög geta sett landnýtingu mismunandi skorður

eftir náttúrufari, eðli ræktunar og manngerðs umhverfis.

Stjórnvöld geta beitt ýmsum tækjum til að hafa áhrif á ráðstöfun lands. Án tafar þarf ríkisvaldið að setja skilyrði um að sá sem vill eignast land eða jörð hafi búsetu á Íslandi eða hafi áður haft hér fasta búsetu í a.m.k. 5 ár. Þessa reglu þarf að aðlagja EES samningnum á málefnalegan hátt og það er einfalt að gera.

Einnig þarf að fylgja eftir áliti starfshóps um endurskoðun eignarhalds á bújörðum frá því í september 2018, um aðrar mögulegar breytingar á jarðalögum og ábúðarlögum til að viðhalda ræktanlegu landbúnaðarlandi og búsetu í sveitum landsins. Þessum tillögum voru gerð ítarleg skil í Bændablaðinu þann 1. nóvember s.l. og þegar hefur verið boðað

Líneik Anna Sævarsdóttir.

að forsætisráðuneytið mun leiða áframhaldandi vinnu með tillögurnar.

Sveitarfélög geta notað skipulagsáætlanir betur en nú er gert til að setja kvaðir um landnýtingu. Sveitarfélög geta skilgreint landbúnaðarland sem halda skal í ræktanlegu ástandi í skipulagi. Einnig væri athugandi að skilgreina í skipulagi, jarðir þar sem heilsársbúseta er æskileg og geta þar komið inn fleiri sjónarmið en nýting til landbúnaðar, s.s. öryggissjónarmið, eftirlit lands og náttúruvernd. Í Landsskipulagsstefnu er nú þegar gert ráð fyrir að sett verði fram leiðarljós um landnotkun í dreifbýli til leiðbeiningar fyrir skipulagsgerð sveitarfélaga.

Þá geta stjórnvöld beitt skattlagningu til að hafa áhrif á nýtingu fasteigna eins og jarða og húsa sem á þeim standa. Þannig mætti beita fasteignaskatti sem hvata

til nýtingar eigna í strjálbýli með því að leggja hærri skatt á eignir sem ekki eru í notkun.

Bætt skráning landeigna er forsenda þess að hægt verði að beita stjórnækjum markvisst við ráðstöfun lands. Til þess þarf að byggja upp miðlæga landeignaskrár sem inniheldur hnitsetta afmörkun allra landeigna; þjóðlenda, jarða og lóða.

Tæknin fyrir Landeignaskrá er til staðar, aðeins þarf að setja reglur um skráningu og ganga skipulega til verks. Landeignaskrá Íslands yrði gunnur að skynsamlegri og sjálfbærri nýtingu á auðlindum jarðar með hagsmuni komandi kynslóða að leiðarljósi.

Líneik Anna Sævarsdóttir,
alþingismaður,
Framsóknarflokki

MENNING & BÆKUR

Sumt er enn ókasað!

Bókin Í Gullhreppum segir frá þjóðsagnapersónunni séra Þórði í Reykjadal og hinu mikla veldi Skálholtsstaðar á 18. öld. En um leið mannlífi þessara aldar og harðindum en þráfaldlega varð þá mannfellir. Höfundur er Bjarni Harðarson.

Bláðið grípur ofan í frásögn af Þórði þegar hann kemur í heimsókn til amtmannsins í Bræðratungu en ástand í sveitum er þá með versta móti.

Á mánudagsmorgni á hörðu vori er Reykjadalsprestur kominn heim á höfuðbólið Bræðratungu. Amtmaðurinn Magnús, sem þessa dagana undirbýr flutning vestur að Faxaflóa, kemur sjálfur út að heilsa guðsmanninum. Hann lofar komumann fyrir alla hans miskunnsemi við fátæka enda sjálfur þekktur fyrir gjafmildi, að gefa þeim aumu en draga svo að sér frá þeim sömu þegar þeir hafa aðeins hjarnað við. Gefa og taka. Með því má gera þetta tvennt. Að tryggja jafnt velferð sína á jörðu og himni.

Þeir Þórður hafa ekki heilsast fyrri, þessir grannar, enda staldraði amtmaður stutt við í þessari sveit. Reykjadalsprestur undrast með sér hve smár maðurinn er og grannur. Í uppvextinum skildist honum að alltaf væri eitthvað tortryggilegt við þá menn sem bæði voru grannir og ríkir. Gátu vitaskuld verið innanmeið og óþrif í maga en litaraft amtmanns er gott og þá er eins víst að óþrifin nái aðeins til höfuðsins. Hann er að hugsa þessar vafasömu hugsanir þar sem amtmaður leiðir hann inn í blámálaða stofu í frambænum.

– Harðindin hafa ekki náð svo mjög hingað vestur? spyr komumaður og reynir að losna undan þeirri synd að dæma hinn háttsetta embættismann.

– Ooo, jæja. Þeir komu hingað frá yður flækingarnir og svo aðrir utan af Nesjum. Margir farið í garðinn hér í Bræðratungu og sumt enn ókasað. Það er hreint voðalegt um allt.

– En lifir hér á kotunum?

– Nei, það gerir það ekki allt. Ég er hræddur um að það hafi drepist eitthvað á öllum bæjum hér á torfunni í vetur og þar með einbúinn í Fjósakoti, svo nú er það laust.

Svar mannsins er kalt og í því bæði harmur og óþol. Kornskeppur hinnar matarmiklu Bræðratungu eru að tæmast. Ævagamlir heystabbar hafa látið á sjá og amtmanni leiðast harðindi þegar kotabörnin hætta að skrikja hér á hlöðunum. Þau sem hjara standa nú starandi með þaninn kvið. Dauðamörk undir vatnsbláum augum. Á vori sem þessu saknar

þessi drengur frá Mávahlíð námsáranna.

– Þér hafið ekki farið að dæmi fögetans og látið opna hér skemmur kaupmanna að bjarga megi þeim fátækustu frá hungurmorði?

– Guð sé oss næstur, síra Þórður. Það hef ég ekki gert. Hvar endar það þegar yfirvöld temja sér slíkt ráðslag? Við höfum gripið til okkar ráða. Sýslumaður var hér í gær og ég veit ekki nema að úti í Ytritungunni sé verið að rétta þá illræðismenn sem ógna fátæku fólki í vöndu ári. Þar í er mikilvæg hjálp.

– Jamm, segir Reykjadalsprestur og þakkar fyrir klarettvin og köku sem ráðskonan hefur borið hinum virðulegu embættismönnum. Samtalið er kalt og eftir nokkra þögn bætir amtmaður við:

– Í verunni er fátt sem við megnum að gera, en trúin, Þórður, og þolgæðið er það dýrmætasta. Ef þú ferð þessa sömu leið til baka taktu þá hjá mér eilittinn bagga að það megi bjargast fram á vorið. Þér eruð búlaus, er ekki svo? Já, búlaus ... búlaus maðurinn. Reyndið að fá betra brauð, góði maður, eða farið að ráðum mágs míns, hann vill yður í Skálholt.

– Bagga já, þökk, þökk. Ég er einmitt á leið til mágs yðar, hans Finna míns, en hvort ég fer úr Reykjadal í Skálholt eða úr Skálholti í Reykjadal kemur kannski allt í einn stað. En af því að þér töluðuð um úrræðin og viljið ekki í skemmurnar. Ég man ekki betur en þér hafið líkt og við Sigurður heitinn sýslumanns rekið nefið ofan í nýjar kenningar og nýja tíma. Okkur Sigga skildist á forboðnum bókum að það muni hrein bábilja að einungis yfirvöld og aðall þiggi sitt beint og milliliðalaust af Guði almáttkum. Nú ku þeir vera farnir að skilja þetta aðeins, þeir háu í Danmörku, og svo smá kemur þetta.

Maðurinn er guðleg vera og á sinn náttúrlega rétt. Þann rétt þiggjum vér öll frá Guði sem ríkir yfir náttúrunni og er í henni, allri heimsins náttúru og vélan. Að láta fátæklingana drepast fyrir það eitt að það kunni að kosta eilítla rekistefnu fyrir kóngi og kaupmanni þegar vorar, það er ekki bara aumt, það er óguðlegt. Þegar það smám saman upplýkst fyrir fátæklingum að þeirra réttur sé einnig Guðs gjöf þá verður á stundum ögn erfiðara og ekki alltaf í fullri sýn að vera höfðingi á stóru búi með stritandi hjáleigukrans allt um kring.

– Þér takið stærra upp í yður nú en þér ráðið við að kyngja enda vissara fyrir yður, karl minn, að þetta sé þó ekki nema tveggja manna tal.

– Æ, herra amtmaður, þér eruð hreint ágætur. Og hvað skjattann þann arna snertir þá sendið hann fyrir mig, ég kemst víst varla hér efri leiðina austur aftur, sendið hann bara hér upp í Fjósakotið og það verður vitjað um hann þar og verið þér sælir.

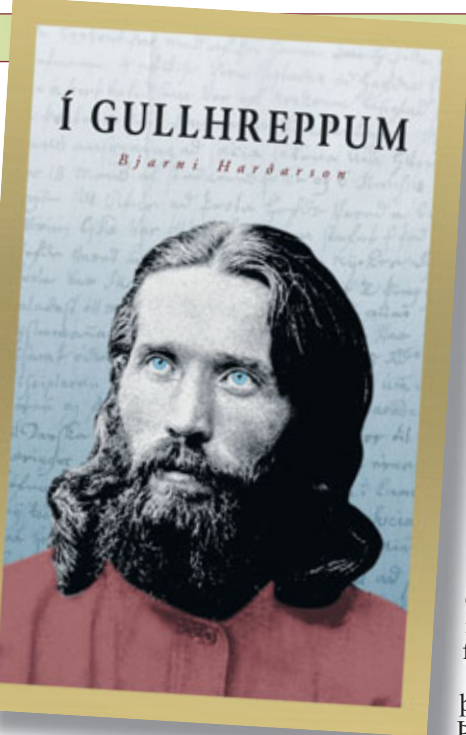
Amtmaður stendur höggdofa á hlaðinu og horfir eftir þessum ófyrirleitna bónbjargaklerki. Hélt maðurinn virkilega að amtmaður sunnan og vestan færi að leggja matarbagga ofan í hústóft fyrir farandi lýð? Nei, hann skyldi muna eftir að láta ráðsmanninn taka niður húsinn í Fjósakoti. Öll.

Þórður Jónsson er kominn fram á túnhalann í Bræðratungu þegar öldurmenni bandar honum til sín.

– Hún er ónýt.

– Hver er ónýt, góði maður?

– Nú, ferjan, stólsferjan frammi

í sporði. Skálholtshyskið hirti ekki um að koma henni af eyrinni og vorisarnir náðu að brjóta hana. Þú verður að fara á Króki.

Því fer svo að ferðalag Þórðar

lengist um nokkra tíma og það er liðið að nóni þegar hann kemst yfir Tungufljót.

Spölkorn sunnan við ferjubæina gengur hann fram á aðgjörðir valdsmanna við harðindunum. Í Gálgaklettum í landi Stóra-Fljóts eru sex hangar sem teknir voru af um morguninn. Vinnumenn eru í óðaönn að taka grafir í vallendi rétt upp af fljótshakkanum.

Prestur gengur nær og þekkir þar sinn kæra vin, Þorbrand þann sem kallaður var þjófur. Hina hafði hann og séð heima í Reykjadal en þekkir ekki nöfnin. Guðsmaðurinn staldrar stutta stund, fer með bænir fyrir sálum hinna dauðu og talar við sinn Guð.

MERINO ULLARNÆRFÖT
Mjúk og hlý í störf og leik

Merino ullarbuxur
kr. 5.490

Merino ullarbolur
kr. 5.990

FRÍ HEIMSENDING
Á ÖLLUM VÖRUM
FRAM AÐ JÓLUM

Verðun jakki
kr. 14.900

HANDSJÓNAUKAR
frá Bushnell mikið úrval

Bushnell Trophy 10x28
kr. 25.900

NatureView 10x 42mm
kr. 39.900

Sérverslun veiðimannsins - Laugarveg 178 - Sími: 551 6770 - www.vesturrost.is

LESENDABÁS

Páll Auðar Þorláksson á Sandhóli í Ölfusi með hundana sína í dráttarvélinni fyrir framan Landsbankann á Selfossi. Hann lést á Heilbrigðisstofnun Suðurlands á Selfossi 10. september 2018. Mynd / Magnús Hlynur Hreiðarsson

„Fé má ekki verða úti uppi um fjöll og firnindi“ Minnisstæður fjárbóndi – Páll á Sandhóli í Ölfusi

Í umræðum um vanda sauðfjárræktarinnar finnst mér stundum hinn félagslegi þáttur vanmetinn, einkum hvað varðar afréttanýtingu og fjallskil á haustin; göngur, réttir og eftirleitir. Þá taka allir höndum saman án tillits til fjáreignar. Bændur með stórbú standa ekki einir á meðan fjárfærri félagar þeirra og tómstundabændur, jafnvel með fáeinar kindur hver, taka þátt í lögbundnum skyldustörfum á haustin um land allt, við ýmiss konar aðstæður. Þá munar um hvern og einn. Þetta þarf að hafa í huga, ekki síst þegar bæði fé og fjárbændum fer fækkandi.

Um þetta ræddum við Páll heitinn á Sandhóli í Ölfusi oft en hann lést um réttaleytið í haust. Nú, þegar fé er að koma á hús og verið er að fara í eftirleitir minnst ég sérstaklega Páls sem var einlægur dýravinur og gat ekki hugsað til þess að fé yrði úti uppi um fjöll og firnindi. Í bréfi og fréttum frá honum sem birtust hér í Bændablaðinu fyrir fáeinum árum gerði hann að umtalsefni kindur sem verða úti eða er bjargað nær dauða en lífi, vegna þess að ekki hafði verið vandað til smalamennsku á þessu eða hinu svæðinu. Þá gat hvínið í Páli sem að jafnaði var dagfarsprúður maður sem vildi öllum gott gera og var bæði ósérhlífinn og hjálpsamur með afbrigðum.

„Drottinn minn dýri, við verðum að standa saman og hjálpast að“, sagði Páll gjarnan við mig og gerði sjálfur allt sem hann gat til þess að fjárskil yrðu sem greiðust. Ekki var hann spar á hrós og þakklæti fyrir vel unnin verk. Hans var vissulega saknað í réttunum í haust en þar var Páll alltaf kátur og hress og setti svip á réttastemninguna, hvort sem hann var skilamaður Ölfusinga í Fossvallarétt við Lækjarbotna, í Húsmúlarétt neðan Kolviðarhóls eða í Ölfusrétt, í Reykjadal á seinni árum. Hann var höfðingi heim að sækja, sívökull, fróður og ákveðinn í skoðunum. Það var líka uppörvandi og ánægjulegt að hitta Pál í göngum og eftirleitum en þá sem endranær fylgdu honum tveir hundar, Lubbarnir.

Mér er til dæmis minnstætt

þegar við hittumst um þetta leyti árs um aldamótin, löngu eftir lögboðnar leitir, við Húsmúlarétt, alveg af tilviljun en sömu erindagerða, að svipast eftir kindum. Það var nokkurt harðfenni, vægt frost, sæmilega bjart og gott göngufæri. Við skiptum með okkur svæðum, hann fór með hunda sína norður með Húsmúla í átt til Engidals en ég fór í norðurjaðar Svínahrauns, niður með Bolavöllum. Páll benti mér sérstaklega á að huga að sprungum og skútum í hrauninu þar sem kindur gætu leitað skjóls og orðið innlyksa. Enga fundum við kindina en samt vorum við ánægðir þegar við hittumst aftur við réttina eftir nokkurra tíma göngu. Því minnst ég gjarnan Páls þegar fé vantar á heimtur því að þá er hann mér ágæt fyrirmynd; hinn sanni, góði hirðir.

Þótt þessi stutti pistill eigi fyrst og fremst að vera hugleiðing um nauðsyn þess að leggja alúð við smalamennsku og fjárskil á haustin, áður en vetur gengur í garð, í anda Páls á Sandhóli, get ég ekki látið hjá líða að bæta við fáeinum orðum í minningu hans.

Páll lést 10. september sl. af völdum krabbameins á 83. aldursárinu og var jarðsönginn frá Kotstrandarkirkju í kyrrþey 21. september. Hann var einyrki, bóndi af lífi og sál, sem stóð á meðan stætt var þrátt fyrir heilsuþrest síðustu árin; sáði til grænifóðurs fyrir smæstu lömbin, flutti fêð í afrétt á dráttarvélavagni eins og venjulega og heyjaði vel í sumar þrátt fyrir afleitt tíðarfar. Páll, Vestur-Skaftfelllingur í báðar ættir, fæddur og uppalinn á Sandhóli, hafði tekið við jörðinni af foreldrum sínum 1982 og þar rak hann vænt fjárbú með bjartsýni og dugnað í fyrrirúmi alla tíð. Byggði meira að segja ný fjárhús fyrir nokkrum árum. Trú hans á sauðfjárræktina og landbúnaðinn var alltaf söm og jöfn þótt á móti blési. Páll er mörgum minnisstæður.

Dr. Ólafur R. Dýrmundsson, Höfundur er örbóndi með sauðfé í Reykjavík og minnst Páls Auðars Þorlákssonar á Sandhóli með virðingu og þökk (oldyrm@gmail.com).

Kilplógur á beltavél; hugmynd Þorsteins Stefánssonar á Ósi í Skilmannahreppi. Með plógnum voru gerð kílræsi svo spara mætti opna skurði við þurrkun ræktunarlanda.

Leitað fróðleiks um jarðrækt fyrri ára

Fátt mótar sterkar búsetulandslag dreifbýlis en tún og annað ræktað land. Í núverandi mynd voru flest túnin gerð um og upp úr miðri síðustu öld, þótt enn megi víða sjá dæmi um eldri ræktun.

Túnin eru undirstaða þess kvikfjárhalds sem gefið hefur mestan hluta kjöt- og mjólkurafurða fyrir landsmenn. Mjög umræddir framræsluskurðir í mýrlendi setja líka víða sterkan svip á búsetulandslagið, skurðir sem tryggja virkni og rækt núverandi túna, hafa undirbúið ræktunarlönd framtíðarinnar, skapað verðmæt beitolönd, nú eða eru verk sem hefðu mátt biða til óræðrar framtíðar.

Á bak við öll þessi merki um ræktunarverk manna liggur sagan um það hvernig landið var ræktað eftir þekkingu, samfélagssýn og getu á hverjum tíma – og miðað við þær þarfir sem brýnastar töldust þá: Þúfur voru sléttaðar, vatni veitt á engjalönd, túngarðar hlaðnir, skurðir grafnir, girðingum komið upp, landið plægt og herfað, hagaskurðir gerðir, korni sáð, tað malað, mykja breidd eða felld niður... – Já, upptalningin verður ærið löng en dæmin duga til þess að sýna hversu fjölbreytt ræktunarverkin hafa verið.

Ég hef um töluvert skeið, bæði vegna kennslu minnar á Hvanneyri og síðan starfa við Landbúnaðarsafnið þar, tínt saman efni tengt íslensku ræktunarsögunni, einkum hlut hennar á 20. öld, með það í huga að ná saman yfirliti um hana. Ýmsir hafa lagt mér lið með frásögnum, ljósmyndum og öðrum ábendingum. Sumt af því hefur birst í bókum mínum um vélvæðingu sveitanna á síðustu öld. Annað biður frekari úrvinnslu.

Með þessum pistli langar mig til þess að lýsa eftir ljósmyndum, frásögnum og/eða ábendingum um efni sem tengist hvers konar ræktun landsins til fóduröflunar. Þar hef ég í huga athyglisverða ræktunarahætti, vinnuaðferðir, ræktunaraðstæður, ræktunarlönd og verkfæri, ekki síst ef um hefur verið að ræða íslenskt hugvit eða verkssvit, því margt datt mönnum

Greinarhöfundur stendur við Skerpiplóg, norskan risaplóg, er mikilla en skammra vinsælda naut við túnrækt hérlendis í kringum 1960.

Árni G. Eylands, mikill ræktunarfrömuður á 20. öld, mundar pál, eitt helsta ræktunarverkfæri fyrri tíma. Mynd / Úr safni Þórunnar Reykdal

og dettur enn í hug. Líka mundu vel þegar ábendingar um merka ræktunarmenn og sögur af þeim. Ekki spillti heldur að fá ábendingar um athyglisverðar ræktunarmínjar þótt margar slíkar séu þegar og sem betur fer formlega skráðar. Hvað

tímann snertir er ég bæði með í huga hina eiginlegu vélaöld – eftir 1950 eða svo – og tímann þegar hand- og hestaflíð voru enn drifandi kraftar ræktunarverkanna.

Með slíkri samlegð gæti fengist verðmætur auki við það efni sem þegar má finna í bókum, tímaritum, jarðræktarskýrslum, þjóðháttskrám, ljósmyndum og öðrum þegar varðveittum heimildum.

Um leið og ég þakka þeim mörgu, sem á síðari árum hafa sent mér efni og annan fróðleik, er varðar framvindu verkátta og vinnubragða við bústörf hérlendis, langar mig til þess að hvetja þá, er þennan pistil lesa og luma á áhugaverðu efni, eða vita af slíku, að hafa samband. Það eru meiri líkur en minni á að slíkt efni eigi erindi inn í heildarsöguna!

Það er auðvelt að ná í mig, eða að senda mér efni: Ég hef netfangið bjarnig@lbhi.is, símann 894 6368 og póstkassa við Túngötu 5, Hvanneyri, 311 Borgarnes.

Með þökkum og góðri kveðju
Bjarni Guðmundsson
Hvanneyri

Uppspretta lífsgildanna

Ég hef búið í blómlegri sveit suðurlands „Bláskógabyggð“ síðustu 14 árin, það er ekki fráleitt að sú sveit minni mig á gömlu góðu dagana úr æsku minni. Kannski vegna þess að ég ólst sjálf upp í fallegri sveit austur á héraði, nánar tiltekið á prestsetrinu Valþjófsstað í Fljótsdal. Þar ólst ég upp við mikil samskipti og samfélag sem vann saman og félagslífið var blómlegt.

Aldrei minnst ég þess að hafa leiðst sem barni, lék mér mikið með gullabú, steina og bein, það var leikið sér spilað, sungið og spjallað. Flestir voru við einhverja iðju dagsdaglega og ekki þekktist mikið þunglyndi í þá daga. Alla vega var þá ekki talað mikið um það, nema þá af virðingu. Fólk lét sér nægja það sem það hafði þá og sjaldan heyrdi maður kvartað þótt eitthvað skorti, frekar talað um möguleika og tækifæri. Bændur ræktuðu fleiri og stærri tún, náðu í bestu hrútana, unnu vel föðrið svo mætti auka nyt kúnna og þess háttar. Þá voru margir smábændur í sveitum sem undu þokkalega vel við sitt og margir ráku bú sín vel.

Hér má minna á að þeir sem vilja rækta sér afurðir fyrir eigin neyslu í smáum stíl, eru möguleikar fyrir þá sem það vilja. Hænur, fáeinar kindur og garðrækt, fá hagstæð veiðileyfi, svo eitthvað sé nefnt. Já og kannski tvíuna við ferðapjónustu og upplifanir ýmsar tengdar sveita- og atvinnulífi. Ég trúi að á næsta leiti séu mörg óunnin tækifæri til enn betri afkomu og farsældar þótt í smærri stíl verði en nú hefur mest tíðkast.

Gróðursæld, veðrátta og aukin hlýindi þessarar sveitar eru forréttindi fyrir núverandi kynslóð, sem undirbýr þá næstu að taka við. Í skjóli fjalla og dala er vert að standa vörð um komu nýrra kynslóða sem vilja munu starfa í bændasamfélaginu. Það er margt óspunnið til hvers konar búræktar sem vill og alls konar starfa. Erum við ekki lánsmóðir að kunna betur en áður að yrkja og sá í þessa jörð, í sátt og virðingu við móður náttúru? Mikil viðbótarþekking liggur fyrir, ef vel er að gáð. Má nefna margt sem hefur þróast og er að vaxa; trjárækt, hampur, kornrækt, vistvæn ræktun til manneldis, nóg er vatnið, jarðhiti, villtur gróður, berjalönd og öll endurnýtanleg efni sem falla til, ásamt hefðbundnum búgreinum. Þetta allt og miklu fleira má jafnvel margfalda í að gera okkar þjóð sjálfbærari. Væri það ekki fjölbæfara og blómlegra mannlíf, en verið hefur? Að ógleymdri ferðapjónustunni sem er mjög vaxandi starfsemi, með markmiðið „Heilsulandið Ísland“ að upplifa það, sem er okkar besta landkynning og okkar mesta þjóðarstolt. Margar góðar hugmyndasmíðjur í nýsköpun eru að vakna um land allt í þessum efnum. Mikið hefur verið talað um útrás svokallaða ... hvað með innspýtingu í að blása til sóknarfæra, sem liggja okkur nær? Sveitarfélög og einstaklingar geta unnið margt saman, með breyttu skipulagi og trú á möguleikana. Þjóðin er rík af gæðum, hvert við stefnum er á okkar ábyrgð.

Er ekki næst gott til þess að hugsa, að settir verði á stofn smærri einkareknir landbúnaðarskólar, garðyrkjuskólar, ferðamálastólur og handverksíðnskólar eða fleiri húsmæðraskólar, fyrir hvern landshluta, að verði séð til þess að aðgengi til menntunar og endurmenntunar í þessum grundvallar atvinnugreinum þjóðar okkar verði til staðar? Verknám lærist seint í gegnum netmiðlun og flestir vilja vera í sínu nærumhverfi í námi. Hvað getum við gert fyrir ungmenntin sem flosnað hafa úr námi? Er ráð að minnka inntökukröfur til náms

til iðnaðar og framleiðslugreina? Sveigjanleg úrræði sem hentar fleirum til náms og fækkun ungs fólks á örorku sem ekki hefur lokið starfsnámi. Nota viskubrunn eldri kynslóða, jafnvel að fá þá til kennslu með lærdóm með þeirra reynslu og þekkingu, t.d. hlutastörf. Ég vil kalla til kynslóðirnar frá 1940–1965 af báðum kynjum, sem hafa hvað breiðustu þekkinguna og að skapist störf fyrir fleira vinnufært eldra fólk. Að kennsla og miðlun reynslu verði eins áreynslutilit sem mögulegt er, fái að búa um sig og dafna á nýjum tímum í takt við þarfirnar. Er ég þar að tala um að beina starfsemi á milli skóla og framleiðslufyrirtækja til sveita sem og sjávar, starfsmenntun á launum á námstíma er heillavænlegt. Eru ekki hálfstómir bæir og fáir að taka við rekstri bændabýla í dag? Það datt úr tísku að búa í sveit, hvernig væra að upphefja aftur sveitirnar?

Styrkur frá náttúrunni okkar og mannauður er til staðar. Gefum okkur að vera litillir og mannleg, við megum og getum lært þetta allt betur og gert breytingar til vaxtarskilyrða fyrir alla aldursþópa. Af litlu vex „ein fjóla“ en getur orðið breiða af fjólum. Hver og einn á eitthvað að leggja til á vogarskálarnar með að reisa við atvinnu- og afkomuskilyrði sem fram undan eru. Hugmyndaauði með miklu meiri menntun en forfeður okkar höfðu til að dreifa, er ríkiðæmi okkar í dag. Með velvilja og virðingu fyrir hverjum einum þessa lands, á einstaklingurinn og fjölskyldan saman mikinn auð. Með opnu hjarta og ástriðu heilbrigðra samskipta komumst við langt í að nálgast góð markmið. Allt hefst með skýrum skilaboðum og samtakamætti manna, framkvæmdavilja, trú og ákefð, í krafti heildarinnar.

Ef að ráðamenn þessa lands eru þrotinir allra lausna, hvernig eigum við kærú samlandar að bregðast við? Þjóðin er nauðug viljug gerð að fórnarlambi þessa ríkjandi ástands, hvert sem lítið er. Hvað er til ráða? Myrkríð á sinn tilgang að vekja til ljóssins, þess sem raunverulega skiptir máli. Nýtt upphaf rís og þá kemur til ábyrgðar að heilindum okkar sjálfra. Náum í okkar bestu fyrirmyndir, þá sem áttu sér hugsjónir og framkvæmdu þær. Við eigum þær margar í sögunni, getum tekið þær upp og fengið trú á góða útkomu á ný, ekki satt? Bestur er einfaldleikinn sem virkar og virkaði.

Leggjum okkur fram um að sleppa takinu sem fyrst af vonbrigðum og reiði, þó það sé eitt ferlið til að ná breytingum fram og réttlæti náist til jafnari kjara. Allt þetta sem er, hefur tilhneigingu til að farnast og græðast. „Það vex nýtt fræ af hinu gamla“ segir máltækið

og er í raun. Þegar valið er að eiga með sér bjarta, raunsæja og nálæga mynd með umburðarlyndi og þolinmæði, er uppskeran vís. Eftir árið er kornið tilbúið til þreskingar! Getur sáningin hafist núna? Verum saman að undirbúningi þess sem koma skal. Samvinna og virðing skilar árangrinum.

Gleymum aldrei að samhjálpin sem þú eða ég gætum þurft á að halda og geti orðið þörf einn daginn, verum forsóninni þakklát fyrir það, „við erum aldrei alveg ein á ferð“. Og nú langar mig að beina orðum mínum til þín, lesandi þessarar greinar, svo ljósið megi fylgja þér götuna áfram. Við lifum í dag ekki gærdaginn né morgundaginn, allt skapast það sem kemur, „í nútíðinni“.

Gerum okkur það fyrst ljóst, frá stundu til stundar. Lífsþrótturinn er einn mikilvægasti orkuþáttur hvers manns, starf og heilsa. Hugarástand og athygli skiptir hvað mestu máli, það sem bærast með hið innra meðvitað og ómeðvitað. Mig langar að gefa smá innlegg til nærveru sálar, að hlusta eftir og hafa góða samliðan með þér og öðrum inn í daginn. Hvar og hver sem þú ert; viðurkenndu sjálfan þig og aðra. „Auktu næmi þitt og farðu eftir góðum hugboðum“. Hlustaðu og sýndu ástúð, umhyggja styrkir og virðir. „Hugarró krefst þess að engar neikvæðar tilfinningar séu til staðar“. Taktu eftir tilfinningu þinni núna. Mættu öðrum þar sem þeir eru og leiddu á betri veg. Fyrirgefðu og elskaðu tilveruna „ÞÚ“ kortleggur daginn og framtíðina. Sáðu fræjum jákvæðni og bjartsýni!

Nú vaknar vor í brjósti, villtur fugl situr á grein. Lifnar hitt ungvíðið í holti, já, gott er að koma heim. KK

Óska þér og þjóðinni heilla. Góðar stundir.

Katrín Erla Kjartansdóttir
Greinarhöfundur er fjölskyldu- og samskiptaráðgjafi í nútíma sálfræði, heilsunuddari, móðir og amma.

Efling afurðastöðva í kjötiðnaði

Nú liggur frammi frumvarp á Alþingi um breytingar á búvörulögum sem undirrituð er fyrsti flutningsmaður að. Frumvarpið felur í sér breytingar á þann hátt að þrátt fyrir ákvæði samkeppnislaga er afurðastöðvum í kjötiðnaði heimilt að sameinast og gera með sér samkomulag um verkaskiptingu og hafa með sér annars konar samstarf til þess að halda niðri kostnaði við framleiðslu, geymslu og dreifingu kjötvара. Það gæti m.a. falist ísamvinnu um flutning sláturgripa, dreifingu afurða og sölu á erlendamarkaði.

Eins og segir í greinargerð með frumvarpinu er þetta gert í því skyni að undanþiggja afurðastöðvar í kjötiðnaði ákvæðum samkeppnislaga. Þá er allt kjöt undir. Með frumvarpinu er tilgangurinn er að veita innlendum kjötiðnaði tækifæri til að hagræða og til að bregðast við ört vaxandi samkeppni við afurðir frá erlendum mörkuðum. Afurðastöðvar í kjötiðnaði hafa nú takmarkaða möguleika til samstarfs og sameiningar þar sem það er í andstöðu við ákvæði samkeppnislaga. Það skilar sér í of háum rekstrarkostnaði, háu verði til neytenda og lágu afurðaverði til bænda. Þá dregur það úr tækifærum til sóknar á erlenda markaði. Frumvarpinu er líka ætlað að bregðast við auknum innflutningi á landbúnaðarafurðum, en í dag eru um 20% af heildarneyslu innflutt kjöt. Litlar afurðastöðvar um landið hafa ekki einar og sér burði til að keppa á þessum markaði. Veruleikinn er að íslenskur landbúnaðar á nú þegar í alþjóðlegri samkeppni.

Hagur neytenda og bænda

Vandi sauðfjárbænda hefur mikið verið í umræðunni og var á sett á stað nefnd til að skoða hvaða úrræði væru í sjónmáli til að laga stöðu

Halla Signý Kristjánsdóttir,

sauðfjárbænda. Í þeim viðræðum hefur verið nefnt að það þurfi að fara ofan í rekstrarumhverfi afurðastöðva. Í landinu eru nú afurðastöðvar sem hafa leyfi til að sinna sauðfjárslátrun. Þessar afurðastöðvar eru í eigu bænda að mestu leiti og því má segja að það sé alltaf hagur bænda að það sé grundvöllur til að hagræða í rekstri. Verði frumvarpið samþykkt verður afurðastöðvum gert kleift að vinna saman og eða sameinast til að vinna t.d. að markaðstarfi erlendis eða hagræða í rekstri, það ætti að skila lægra verði til neytenda og hærri verði til bænda.

Í skýrslu KPMG um úttekt á afurðastöðvum er m.a. sagt að margt bendi til þess að fjöldi slátruhúsa sé of mikill og þeim þurfi að fækka til að auka hagræði í greininni. Þar segir líka að fækkun afurðastöðva gæti aukið arðsemi, slátruhúsin sem eftir verða hefðu svigrúm til að sjálfvirknivæðingar til að bregðast við erfileikum við að manna afurðastöðvarnar yfir háannatímamann.

Hagsmunir bænda og neytenda fara saman og því er það sameiginlegt baráttumál að standa vörð um íslenska matvælaframleiðslu.

Halla Signý Kristjánsdóttir,
þingmaður Framsóknarflokksins.

TRYGG
Nøstet Kjetting as

Vertu viðbúinn vetrinum

LÉTTAR – STERKAR – TRAUSTAR

SNJÓKEÐJUR

Ný hönnun

Hafðu samband og kynntu þér vöruúrvalið og þjónustuna

ÍSFELL

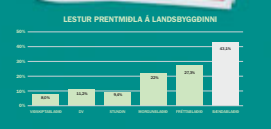
Ísfell ehf, Öseyrarbraut 28
220 Hafnarfjörður, Sími 5200 500
www.isfell.is, isfell@isfell.is

Bændablaðið
ER MEST LESNA
BLAÐIÐ Á
LANDSBYGGÐINNI

HVAR AUGLÝSIR ÞÚ?

LESTUR PRENTMIÐLA Á LANDSBYGGÐINNI

Bændablaðið
SÍÐUNUM 100.000
Sími 5200 500, Sími 5200 500

Með áhrifamestu útbreiðslu prentmiðla á landsbyggðinni

Á FAGLEGUM NÓTUM

Mjólkurframleiðsla Norðurlandanna, ýmsar stærðir

	Danmörk		Finnland		Ísland		Noregur		Svíþjóð		Norðurlöndin		
	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2015	2016	2017
Fjöldi kúabúa alls	3.106	2.971	7.318	6.806	596	573	8.603	8.154	3.819	3.614	24.730	23.442	22.118
Fjöldi kúabúa með mjaltapjóna	749	702	997	1.075	151	181	1.726	1.841	1.006	1.012	4.444	4.629	4.811
Fjöldi mjaltapjóna	2.153	2.055	1.462	1.593	188	222	1.813	1.957	1.831	1.926	7.179	7.447	7.753
Fjöldi mjólkurkúa, þúsundir	569	575	275	271	26	27	221	208	320	322	1.453	1.411	1.402
Meðal bústærð	183	194	38	40	44	47	26	25	84	89	59	60	63
Heildar mjólkurframleiðsla, milljónir kg.	5.373	5.494	2.390	2.366	150	151	1.522	1.495	2.862	2.817	12.285	12.297	12.323
Meðalframleiðsla pr. bú, þúsundir kg	1.730	1.849	327	348	252	264	177	183	749	779	497	525	557
Meðal innvigtun mjólkur í afurðastöð pr. kú	9.443	9.554	8.691	8.744	5.769	5.647	6.887	7.196	8.944	8.748	8.457	8.715	8.789

20 ár með mjaltapjóna á Norðurlöndunum

Snorri Sigurðsson
snsig@arlafoods.com

Árið 1998 var fyrsti mjaltapjóninn settur upp í Danmörku og var það um leið sá fyrsti á Norðurlöndunum og á þessi tækni því 20 ára afmæli í ár. Síðan hefur útbreiðsla þessarar alsjálfvirkju mjaltatækni verið hröð.

Í árslok 2017 voru 4.811 kúabú með þessa tækni í notkun á Norðurlöndunum samkvæmt nýbirtu uppgjöri NMSM samtakanna. NMSM samtökin, sem eru samstarfsvettvangur Norðurlandanna um ýmis málefni sem snerta mjólkurframleiðslu, taka einnig saman ýmsar fróðlegar upplýsingar um mjólkurframleiðslu landanna almennt og verður hér gerð grein fyrir helstu staðreyndum um mjólkurframleiðslu Norðurlandanna árið 2017.

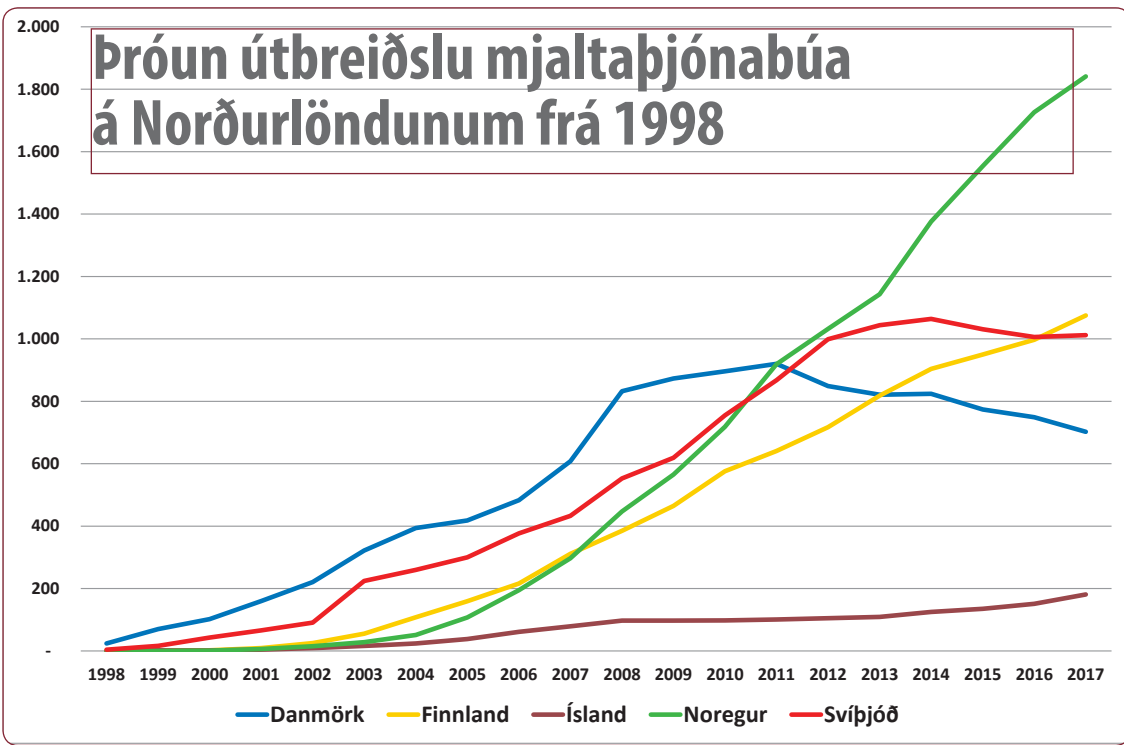
Þeim bæði fjölgar og fækkar!

Síðustu árin hefur mjaltapjónum fjölgað nokkuð jafnt og þétt á Norðurlöndunum en þó er þróunin afar ólík á milli landanna (sjá bæði mynd og töflu). Þannig hefur þeim fjölgað mun örrar í þeim löndum þar sem bústærðin er að jafnaði minni, þ.e. Noregi, Finnlandi og hér á landi. Í Svíþjóð og í Danmörku er staðan hins vegar önnur og á meðan fjöldi þeirra stóð í stað í Svíþjóð á milli áruna 2016 og 2017 þá fækkaði búum með þessa tækni í Danmörku eins og sjá má við skoðun á mynd 1.

Þessi þróun bæði í Svíþjóð og Danmörku hefur verið skýrð með því að þar sem afköst mjaltapjóna takmarkast við um það bil 65 kúr í hverjum mjaltapjónaklefa þá henti þessi tækni síður á stærri búum. Þá liggur fyrir að kostnaðurinn við að mjólka með alsjálfvirkri tækni er mikill og ekki til dýrari aðferð við mjaltir og því velja stærri kúabúin ekki þessa tækni, enda þau oftar en ekki hvort sem er með starfsfólk í vinnu sem getur þá mjólkað.

Hlutfallslega flestir mjaltapjónar á Íslandi

Mjaltapjónabúum, talin sem starfandi bú 31. desember 2017, fjölgaði á árinu úr 4.629 í árslok 2016 í 4.811 um síðustu áramót eða alls um 182 bú. Árið þar á undan fjölgaði þeim um nánast sama fjölda eða um 185 bú. Þá voru mjaltapjónar á 21,8% búanna og hæsta hlutfallið á Norðurlöndum er einmitt hér á Íslandi en um síðustu áramót var þessi mjaltatækni á 31,6% af búum landsins sem er án nokkurs vafa hæsta hlutfall í heimi. Á hinum enda skalans eru finnsku mjaltapjónabúin en hlutfall þeirra er ekki nema 15,8%.

Nærri 8 þúsund mjaltapjónar

Ef horft er til fjölda þeirra mjaltapjóna sem voru í notkun í árslok 2017 þá fjölgaði þeim um 306 og fór fjöldi þeirra úr 7.447 um þarsíðustu áramót í 7.753 mjaltapjóna um síðustu áramót. Mestan fjöldi er enn að finna í Danmörku eða 2.055 mjaltapjóna, sem er þó fækkun um 98 mjaltapjóna frá árinu á undan.

5,6% fækkun kúabúanna

Niðurstöður uppgjörsins vegna síðasta árs sýna að þróunin með fækkun kúabúa lætur engan bilbug á sér finna og fækkaði kúabúum, miðað við síðasta ár, í öllum löndunum. Alls hættu 1.324 kúabú á árinu 2017 sem er mjög svipuð fækkun og varð árið 2016 en þá hurfu á braut 1.288 kúabú. Mest hlutfallsleg fækkun búa varð í

Finnlandi en þar dróst fjöldi búa saman um 7,0% frá árinu 2016 og fækkaði þar alls um 512 kúabú. Þar á eftir kom svo Svíþjóð með 5,4% fækkun kúabúa og þá Noregur með 5,2% fækkun. Hér á landi fækkaði kúabúum hlutfallslega minnst eða um 3,9%.

Kúabúum fækkar einnig í Noregi

Þessi þróun með fjölda kúabúa í Noregi er sérstaklega áhugaverð vegna þeirra staðreyndarað þar á landi hefur hinu opinbera stuðningskerfi mjólkurframleiðslunnar verið tvinnnað saman við byggðastuðning, einmitt í þeim tilgangi að reyna að koma í veg fyrir að kúabú leggi upp laupana. Þetta er ekki gert með jafn skýrum hætti á hinum Norðurlöndunum og því mætti ætla að í Noregi væri þróunin með fjölda kúabúa önnur en á hinum löndunum. Tilfellið er hins vegar að þrátt fyrir allar aðgerðir hætta smærri búin greinilega í Noregi hvert af öðru, rétt eins og í öðrum löndum. Það er þó ekki þar með sagt að bændurnir flytji af jörðum sínum enda er NMSM ekki með upplýsingar um slíkt. Þess má reyndar geta að þróun á fjölda fjósa hefur nánast verið eins í öllum löndum heimsins undanfarna áratugi og það nokkurnvegin óháð hinu fjölbreytilega ytra umhverfi búanna: þau stækka og þeim fækkar. Þrátt fyrir fækkun búa á heimsvísu heldur þó mjólkurframleiðslan í heimum áfram að aukast ár frá ári.

Nánast óbreytt framleiðsla á milli ára

Þegar framleiðslutölurnar eru skoðaðar má sjá að mjólkurframleiðsla Norðurlandanna hefur verið nánast óbreytt þrjú síðustu árin eða um 12,3 milljarðar kílóa en árleg framleiðsla landanna hefur verið að vaxa um 0,1-0,2% undanfarin ár og jókst síðasta ár um 26 milljónir kílóa. Þessi þróun er einkar athyglisverð í ljósi þess að eftirspurn eftir mjólkurvörum á heimsvísu eykst stöðugt og afurðastöðvar

í öllum þessum löndum standa í einhverjum útflutningi samhliða innanlandssölunni. Þróunin er þó ólík á milli landanna fimm og á meðan framleiðslan hefur aukist bæði hér á landi og í Danmörku á liðnum árum þá hafa hin löndin þrjú verið að gefa eftir. Hér á landi jókst framleiðslan um innan við 1% en í Danmörku jókst hún um 2,3% á milli ára eða um 121 milljón kílóa. Árabilið þar á undan jókst mjólkurframleiðslan einnig mikið í Danmörku eða um 98 milljónir kílóa. Mestur hlutfallslegur samdráttur í framleiðslu varð í Noregi á síðasta ári og dróst framleiðslan þar saman um 1,8% og þar á eftir komu sænsku kúabúin en þau framleiddu 1,6% minna magn af mjólk í fyrra en árið 2016.

Dönsk mjólkurframleiðsla langstærst

Líkt og undanfarin ár þá vegur mjólkurframleiðslan hér á landi ekki þungt á vogarskálar mjólkurframleiðslu Norðurlandanna og sem fyrr tróna þar á toppnum dönsku kúabændurnir með 44,6% heildarframleiðslunnar og hefur þetta hlutfall þeirra aukist ár frá ári undanfarin ár. Ef þróunin verður áfram eins á komandi árum, verður helmingur allrar mjólkur á Norðurlöndum framleidd í Danmörku árið 2023. Næststærsta framleiðsluland mjólkur á Norðurlöndunum er svo Svíþjóð með 22,9% og þar á eftir kemur svo Finnland með 19,2%. Norsku kúabúin standa svo undir 12,1% og við Íslendingar rekum síðan lestina með 1,2% af heildarframleiðslu mjólkur á Norðurlöndunum.

Örlítill fækkun mjólkurkúa

Þrátt fyrir að kúabúum á Norðurlöndum hafi fækkað verulega á síðasta ári þá hefur kúm fækkað hlutfallslega lítið á sama tíma. Skýringin felst fyrst og fremst í því að flest þeirra kúabúa sem hætta eru í Finnlandi og Noregi og þar eru búin einnig minnst, svo áhrif fækkunar búanna á kúafjöldann á Norðurlöndum er hverfandi. Þá er auðvitað alþekkt að bændur sem hætta selja sína bestu gripi til lífs á önnur bú, svo þess vegna fækkar kúm ekki hratt. Fjöldi þeirra fór þannig úr 1.411 þúsund kúm í árslok árið 2016 í 1.402 þúsund kúr í árslok 2017. Mest fækkaði kúm í Noregi og Finnlandi en þeim fjölgaði á sama tíma á hinum Norðurlöndunum og mest í Danmörku eða um 6 þúsund.

Meðalkýrin að skila 8.789 kg í afurðastöð

Líkt og búast má við þá er afurðasemi kúnna sem notaðar eru á Norðurlöndum afar misjöfn eftir löndum enda spilar bæði kúakynið,

Í sveitinni á Fjöni í Danmörku. Mynd / HKr.

framleiðsluaðferðirnar og hefðir inn í þá mynd. Í svona samanburði er oftast notast við upplýsingar um heildarskráða innvegna mjólk og svo heildarfjölda skráðra mjólkurkúa og má sjá þennan samanburð í meðfylgjandi töflu. Eins og undanfarin ár eru mestar afurðir að finna í Danmörku þar sem 9.554 kíló mjólkur skila sér í afurðastöð eftir árskúna og þar á eftir koma svo sænsku kýrnar rétt á undan þeim finnsku með 8.748 kg. Ef öll Norðurlöndin eru sett saman þá skilaði meðalkýrin í afurðastöð 8.789 kílóum mjólkur árið 2017.

Langstærstu búin í Danmörku

Meðalbústærðin á Norðurlöndunum er nú komin í 63 árskýr og jókst bústærðin í öllum löndunum nema Noregi á síðasta ári, í samanburði við árið 2016. Það þarf engan að undra að dönsku kúabúin eru sem fyrr langstærst og það á ekki einungis við samanburð á milli Norðurlandanna heldur Evrópu allrar. Meðalbúið í Danmörku

var með 194 kýr í árslok 2017 og þess má reyndar geta að nú, þegar þessi grein er rituð, er meðalbústærðin í Danmörku komin yfir 200 árskýr. Bústærðin á hinum Norðurlöndunum er langtum minni en sænsku búin eru þau næststærstu með 89 kýr að jafnaði. Þá koma íslensku kúabúin með 47 kýr, svo þau finnsku um 40 kýr og lestina reka norsku búin með 25 kýr að jafnaði.

Meðalbúið með 557 þúsund kíló

Ársframleiðsla norrænu kúabúanna er auðvitað nátengd bústærðinni en að jafnaði lagði hvert bú inn 557 þúsund lítra á síðasta ári og jókst meðalinnvigtunin um 6,1% frá árinu 2016. Rétt eins og með kúafjöldann er munurinn á milli landanna hér mikill og þannig lögðu dönsku kúabúin að jafnaði inn 1,8 milljónir lítra en þau norsku ekki nema 183 þúsund lítra eða tíund á við þau dönsku.

Heimild: Tæknihópur NMSM

Ófrjósemi karlkyns bjalla eykst með hlýnun jarðar.

Hlýnun jarðar: Sæðisfrumum fækkar

Talning á sæðisfrumum hjá karlkynsbjöllum sýnir að frumunum fækkar við hækkandi hita og að margar karlkyns bjöllur verða ófrjóar við hitabylgjur. Vísindamenn sem láta sig frjósemi karlkyns bjalla varða segja að ófrjósemi karlbjalla eigi eftir að aukast með hækkandi lofthita á jörðinni. Bjöllum í heiminum er skipt í um 400 þúsund ólíkar tegundir. Þrátt fyrir að fjöldi bjalla í heiminum sé enn mikill hefur þeim fækkað gríðarlega undanfarna áratugi.

Rannsóknir sýna einnig að fjöldi sáðfruma hjá spendýrum eins og mönnum, nautgripum og sauðfé fækkar einnig við hækkandi hita. Talning á sáðfrumum manna sýna að í mörgum löndum hefur fjöldi þeirra dregist saman um helming á síðustu 50 árum og ófrjósemi aukist. Í sjálfu sér þarf aukin ófrjósemi mannkyns ekki að vera af hinu slæma á tímum offjölgunar. Verra er aftur á móti með bjöllumar þar sem þær eru nauðsynlegur hlekkur í hringrás náttúrunnar.

/VH

HROSS & HESTAMENNSKA Ræktunarbú ársins 2018

Þorvaldur Kristjánsson ábyrgðarmaður í hrossarækt thk@rml.is

Eins og mörgum er í fersku minni tilnefndi Fagråd í hrossarækt alls 12 ræktunarbú til sérstakrar viðurkenningar fyrir framúrskarandi ræktunarárangur á árinu 2018. Heiðursviðurkenninguna ræktunarbú ársins 2018 hlutu Bergur Jónsson og Olil Amble á uppskeruhátíð hestamanna þann 27. október síðastliðinn en þau kenna hross sín við Ketilsstaði og Syðri-Gegnishóla. Mikill fjöldi búa náði afgerandi

góðum árangri á sýningaárinu 2018. Til að afmarka val ræktunarbúa og leiða að niðurstöðu eru fyrst tilgreind öll hrossaræktarbú sem sýnt hafa fjögur eða fleiri hross í fullnaðardómi á árinu. Að auki verða minnst tvö að hafa náð aðaleinkunn 8,0 eða hærra. Þá eru einkunnir leiðréttar eftir aldri og kyni líkt og gert er við kynbótamatsútreikninga. Þetta gerir allar einkunnir samanburðarhæfar áður en búunum er svo raðað upp eftir leiðréttum einkunnum og fjölda sýndra hrossa. Búin sem komast í pottinn verða að ná fjórum hrossum að lágmarki með 8.00 í aðaleinkunn eftir leiðréttingu sem er þá önnur sía á gögnin. Þá

reiknast afkvæmaverðlaunahross (stöðhestar og hryssur) til stiga fyrir sína ræktendur samkvæmt föstum reglum þar um. Í meðfylgjandi töflu eru öll búin, 49 að tölu, sem uppfylltu fyrrnefndar lágmarkskröfur árið 2018. Dálkarnir sýna meðaltal leiðréttrar aðaleinkunnar og fjölda sýndra hrossa (en afkvæmahross bæta við fjöldann). Þá er sérstaklega tilgreint í síðasta dálknum ef afkvæmahross leggja til stiga og auka á fjölda hrossa fyrir búið á árinu. Efst í töflunni eru þau tólf bú sem tilnefnd voru til viðurkenningarinnar í ár í þeim sætum sem útreiknuð stig raðaði þeim í en þar fyrir neðan eru búin sem komust auk þeirra til greina í ár í stafrófsröð.

Ræktunarbú		Mt. A.eink	Fjöldi	Sæti	
Ketilst./S-Gegnishólar	Bergur Jónsson og Olil Amble	8,45	15	1	Afkv
Garðshorn á Þelamörk	Agnar Þór Magnússon og Birna Tryggvadóttir Thorlacius	8,67	5	2	Afkv
Berg	Anna Dóra Markúsdóttir, Jón Bjarni Þorvarðarson og fjölsk.	8,63	4	3 - 5	
Stuðlar	Edda Björk Ólafsdóttir og Páll Stefánsson	8,47	6	3 - 5	
Torfunes	Baldvin Kr. Baldvinsson	8,46	7	3 - 5	Afkv
Hamarsey	Hannes Sigurjónsson og Inga Cristina Campos	8,43	8	6 - 8	Afkv
Steinsholt	Jakob S. Sigurðsson og Sigurður G. Sigurðsson	8,50	4	6 - 8	
Þúfur	Mette Mannseth og Gísli Gíslason	8,41	9	6 - 8	
Fet	Karl Wernersson, Hrossaræktarbúið FET ehf	8,33	16	9 - 10	Afkv
Steinnes	Magnús Jósefsson, Líney Árnadóttir og fjölsk.	8,35	11	9 - 10	Afkv
Stóra-Vatnsskarð	Benedikt G. Benediktsson	8,36	9	11	Afkv
Ílshóll	Elisabeth Jansen og Magnús B. Magnússon	8,36	8	12	Afkv
Auðsholtshjáleiga	Gunnar Arnarson, Kristbjörg Eyvindsdóttir og fjölskylda	8,18	8		
Austurás	Haukur Baldvinsson, Ragnhildur Loftsdóttir og fjölskylda	8,33	8		
Álfhólar	Sara Ástþórsdóttir	8,33	5		
Árbæjarhjáleiga II	Marjolijn Tiepen, Kristinn Guðnason og fjölsk.	8,27	10		Afkv
Ármót	Ármótabúið ehf	8,21	4		
Ásbrú	Vilberg Skúlason	8,21	4		
Blesastaðir 1A	Hólmfríður B. Björnsdóttir, Magnús Tr. Svavarsson og fjölsk.	8,15	11		
Brúnastaðir 2	Ketill Ágústsson	8,33	4		
Dalland	Gunnar Dungal og Þórdís Sigurðardóttir, Hestamiðstöðin Dalur ehf	8,27	5		
Egilsstaðakot	Einar Hermundsson og fjölsk.	8,37	4		
Enni	Eindís Kristjánsdóttir og Haraldur Þór Jóhannsson	8,17	4		
Eyland	Davíð Matthíasson og Rut Skúladóttir	8,32	4		
Eystra-Fróðholt	Ársæll Jónsson, Anna Fía Finnsdóttir og fjölsk.	8,20	10		Afkv
Höfsteinsstaðir	Hildur Claessen og Skapti Steinbjörnsson	8,31	5		
Hlemmskeið 3	Árni Svavarsson og Inga Birna Ingólfssdóttir	8,31	5		
Hólar	Hólaskóli	8,32	5		
Hvalsvöllur	Helga Friðgeirsdóttir og Ásmundur Þór Þórisson	8,34	5		
Höfðabakki	Sigrún Kristín Þórðardóttir og Sverrir Sigurðsson	8,25	4		
Kirkjubær	Ágúst Sigurðsson, Unnur Óskarsdóttir og fjölsk., Kirkjubæjarbúið sf	8,33	10		Afkv
Kjarr	Helga Sigurðardóttir, Helgi Eggertsson og fjölskylda	8,22	7		
Kjartansstaðir	Þorvaldur Geir Sveinsson	8,29	5		
Kolsholt 2	Helgi Þór Guðjónsson, Oddný L. Guðnadóttir og Guðjón Sigurðsson	8,23	5		
Kvistir	Kvistir ehf.	8,21	11		Afkv
Leirubakki	Anders Hansen og fjölskylda	8,33	6		
Litla-Brekka	Vignir Sigurðsson	8,23	6		
Margrétarhof	Margrétarhof hf	8,20	5		
Prestsbær	Inga og Ingar Jensen, Prestsbær ehf	8,31	5		
Rauðalækur	Eva Dyröy, Guðmundur Fr. Björgvinsson, Kristján Rikharðsson	8,36	6		
Skipaskagi	Jón Árnason og Sigurveig Stefánsdóttir	8,34	7		
Skiðbakki III	Erlendur Árnason og Sara Pesenacker	8,17	6		
Stóra-Hof	Bæring Sigurbjörnsson og Kolbrún Jónsdóttir	8,18	6		
Strandarhjáleiga	Þormar Andrésson, Sigurlín Óskarsdóttir og fjölsk.	8,30	8		Afkv
Strandarhöfuð	Auður M. Möller, Guðmundur M. Stefánsson, Strandarhöfuð ehf	8,20	4		
Sunnuhvoll	Anna Björg Nielsdóttir og fjölsk.	8,16	4		
Vesturkot	Finnur Ingólfsson og fjölsk.	8,26	9		Afkv
Þjóðólshagi 1	Sigurður Sigurðarson og Sigríður Arndís Þórðardóttir	8,29	6		
Þjórsárakki	Haraldur Þorgeirsson	8,29	5		

Bændablaðið
Næsta blað kemur út
29. nóvember
Smáauglýsingar
hafa áhrif um land allt!
56-30-300

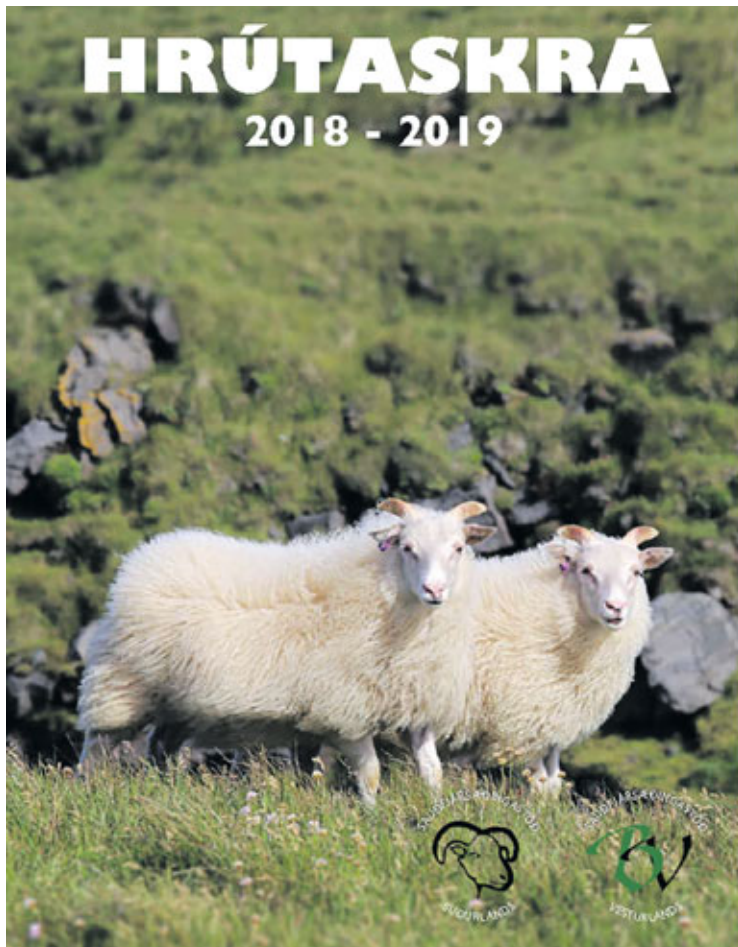
Sauðfjársæðingar og hrútafundir 2018

Eyþór Einarsson
ábyrgðarmaður í
sauðfjárrækt
ee@rml.is

Ný hrútaskrá mun brátt líta dagsinsljós. Það rit hefur að geyma upplýsingar um þann hrútaflota sem sæðingastöðvarnar bjóða í vetur. Þar er að finna öflugt lið úrvalshrúta, gamlar hetjur í bland við framtíðar stjörnur. Á stöðvunum verða í vetur 44 hrútar. Af þeim eru 28 hyrndir, 12 kollóttir, 2 feldfjárrútar og 2 forystuhrútar. Í heildina komu inn 16 nýir hrútar í haust.

Kynbótamat það sem fylgir hrútunum er byggt á nýjustu gögnum fyrir hvern eiginleika. Mat á mjólkurlagni er því byggt á uppgjöri skýrslurhaldsins frá haustinu 2017. Frjósemismatið byggir á niðurstöðum frá því í vor og skrokkgæðamatið er glöðvolgt en það tekur tillit til gagna frá nýliðnu hausti. Þeir stöðvahrútar sem nú standa efstir í kynbótamati fyrir holdfyllingarmat með 123 stig eru þeir Durtur 16-994 frá Hesti og Dúlli 17-813 frá Miðdalsgröf sem er nýr hrútur á stöð. Ef horft er til einkunnar fyrir skrokkgæði, þar sem gerð og fíta hafa jafnt vægi

Hrútafundir búnaðarsambandanna

Búnaðarsambandssvæði	Dagur	Staður og tími
Búnaðarsamtök Vesturlands	Mið 21. nóv.	Hvanneyri kl. 20:30
Búnaðarsamtök Vesturlands	Mán 26. nóv.	Breiðabliki, Snæfellsnesi kl. 20:30
Búnaðarsamtök Vesturlands	Mið 28. nóv.	Grunnskólinn Reykhólum kl. 15:30
Búnaðarsamtök Vesturlands	Mið 28. nóv.	Dalabúð, Búðardal kl. 20:00
Búnaðarsamtök Vesturlands	Fim 29. nóv.	Ásgarði, Kjós 21:00
Búnaðarsamband Húnaþings og Stranda	Þri. 27. nóv.	Ásbyrgi, Miðfirði Kl. 14:00
Búnaðarsamband Húnaþings og Stranda	Þri. 27. nóv.	Sal BHS Húnaþr. 13, Blönduósi kl. 20:00
Búnaðarsamband Skagfirðinga	Mið 28. nóv.	Tjarnarbær kl. 20:00
Búnaðarsamband Eyjafjarðar	Fim 29. nóv.	Melar Hörgárdal kl. 13:00
Búnaðarsamband S-Þingeyinga	Mán. 26. nóv.	Breiðamýri kl. 14:00
Búnaðarsamband N-Þingeyinga	Mán. 26. nóv.	Svalbarði, kl. 20:00
Búnaðarsamband Austurlands	Þrið. 27. nóv.	Hótel Valaskjál (Þingmúli), Egilsstöðum kl. 20:00
Búnaðarsamband Suðurlands	Mið 21. nóv.	Hótel Klaustur, Kirkjubæjarklaustri kl. 13:30
Búnaðarsamband Suðurlands	Mið 21. nóv.	Ferðapjónustan Smyrlabjörgum kl. 20:00
Búnaðarsamband Suðurlands	Fim 22. nóv.	Félagslundur, Flóahreppi kl. 13:30
Búnaðarsamband Suðurlands	Fim 22. nóv.	Hótel Smáratún, Fljótshlíð kl. 20:00

Hrútar sæðingastöðvanna veturinn 2018-2019

Suðurland - Þorleifskot	Vesturland - Borgarnes
-------------------------	------------------------

Hyrndir	
10-920 Kölski frá Svínafelli 2	11-946 Borkó frá Bæ
13-961 Bergur frá Bergsstöðum	11-947 Kraftur frá Hagalandi
13-962 Klettur frá Borgarfelli	12-960 Malli frá Bjarneyjarsandi
13-984 Gutti frá Þórðsdöðum	13-953 Dreki frá Hríflu
14-800 Bíldur frá Árbæjarháleigu	14-801 Spakur frá Oddsstöðum
14-987 Frosti frá Ketilseyri	14-986 Bergson frá Valdasteinsstöðum
14-988 Tvistur frá Hríshóli	15-802 Angi frá Klífmýri
15-803 Eiríkur frá Leifsstöðum	15-807 Raxi frá Árbæjarháleigu
15-804 Gunni frá Efri-Fitjum	15-990 Mávur frá Mávahlíð
15-805 Fjalldrapi frá Hesti	15-992 Óinn frá Skörðum
15-806 Náli frá Oddsstöðum	16-995 Fáfínir frá Mýrum 2
15-989 Drangi frá Hríflu	17-809 Glæpon frá Hesti
15-991 Njörður frá Gilsbakka	17-810 Köggull frá Hesti
16-994 Durtur frá Hesti	
17-808 Drjúgur frá Hesti	

Kollóttir	
11-979 Blær frá Kambi	12-970 Brúsi frá Kollsá
13-811 Jökull frá Heydalsá 1	13-971 Ebbi frá Melum
13-982 Móri frá Bæ 1	13-981 Molli frá Heydalsá 1
14-972 Fannar frá Heydalsá 1	14-812 Reykur frá Árbæ/Teigi
15-983 Kollur frá Árbæ	14-973 Plúto frá Heydalsá 1
17-813 Dúlli frá Miðdalsgröf	17-814 Guðni frá Miðdalsgröf

Feldfjárrútar	
09-939 Lobbi frá Melhól	12-978 Melur frá Melhól

Forystuhrútar	
14-815 Strumpur frá Gunnarsstöðum	15-977 Nikulás

eru þrír hrútar sem eru efstir með 117 stig. Það eru Fáfínir 16-995 frá Mýrum 2, Mávur 15-990 frá Mávahlíð og Tvistur 14-988 frá Hríshóli. Fyrir frjósemi dætra stendur Klettur 13-962 frá Borgarfelli á toppnum með 120 stig og fyrir mjólkurlagni er Blær 11-979 frá Kambi/Gróustöðum hæstur með 123 stig. Nánar má skoða þetta í hrútaskrá eða inn í Fjárvis.is.

Hrútaskrá og hrútafundir

Útgáfu hrútaskrár verður að vanda fylgt eftir með hrútafundum búnaðarsambandanna um allt land. Þeir fundir hafa verið fjölsóttir og vonandi verða þeir það áfram. Yfirlit yfir fundina má sjá í meðfylgjandi töflu. Áætlað

er að fyrstu fundir verði haldnir miðvikudaginn 21. nóvember. Hvet ég sauðfjárbændur til að gefa ekkert eftir í kynbótastarfinu þótt á móti blási í greininni.

Bændur verði duglegir að prófa

Það er ekki síður áriðandi nú en stundum áður, að framleiðslugripirnir hafi virkilega getu til að skila miklum og verðmætum afurðum. Mælt er með að bændur noti í bland gömlu höfðingja stöðvanna, sem flestir eru mikið reyndir úrvalsgripir og þá nýju spennandi hrúta sem nú hafa bæst við. En mikilvægt er fyrir ræktunarstarfið að bændur séu duglegir að prófa sem flesta af nýju hrútunum þannig að þeir fái sem jafnasta og besta notkun.

VOTTANIR & UPPRUNAMERKINGAR MATVÆLA

Siðgæðisvottanir

Oddný Anna Björnsdóttir
objornsdottir@gmail.com

Þegar viðurkennt siðgæðismerki er á vöru þýðir það (e: fairtrade) að framleiðendur og kaupmenn hafi uppfyllt fairtrade staðla sem eru þróaðir til að taka á valdaójafnvægi í viðskiptasamböndum, óstöðugum mörkuðum og því óréttlæti gagnvart frumframleiðendum sem getur einkennt hefðbundin viðskipti stórfyrirtækja við bændur, einkum smábændasamfélög í þriðja heiminum.

Kaup á siðgæðisvottuðum vörum er valkostur við hefðbundin viðskipti sem byggir á samstarfi framleiðenda og neytenda. Þegar bónda gefst færi á að selja vörur sínar samkvæmt fairtrade skilmálum er líklegra að hann fái betri samninga og viðskiptakjör. Markmiðið er að það gefi honum möguleika á betri

lífskjörum og verði betur í stakk búinn til að gera framtíðaráætlanir. Tilgangurinn með fairtrade er því að veita neytendum möguleika á að draga úr fátækt í gegnum sín daglegu innkaup.

Siðgæðismarkaðurinn

Markaður fyrir fairtrade vottaðar vörur hefur farið vaxandi og eins og sést á grafinu fimmfaldaðist salan á tíu árum. Um 90% af sölu fairtrade vara er innan Evrópu og Norður Ameríku. Stærstu markaðirnir árið 2015 voru Bretland, Þýskaland og Bandaríkin og hesta markaðshlutdeild fairtrade vottaðra vara í Sviss, Svíþjóð, Finnlandi og Írlandi.

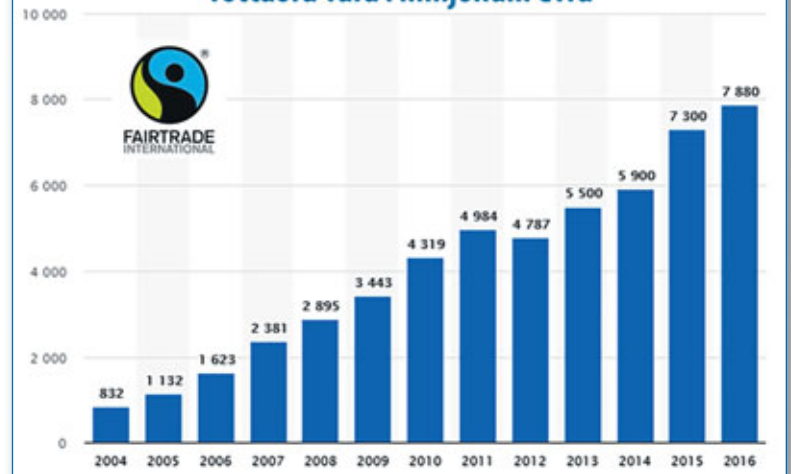
Þær vörur sem einna helst eru

fairtrade vottaðar eru kaffi, te, súkkulaði, bananar og hrísgrjón. Sem dæmi standa bananar, kakó og kaffi á bak við 80% álagstekna Fair Trade International samtakanna sem eru langstærstu samtökin á þessu sviði í heiminum.

Könnun meðal bandarískra neytenda

Í könnun sem var framkvæmd meðal bandarískra neytenda árið 2017 sagðist einn af hverjum þremur velja fairtrade vottaða vöru umfram aðrar vörur. Sama hlutfall sagðist hafa minni áhyggjur af verði ef fyrirtækið væri samfélagslega og umhverfislega ábyrgt og 60% sögðust líklegri til

Þróun á alþjóðlegri sölu Fair Trade International vottaðra vara í milljónum evra

að prófa vörur frá fyrirtækjum sem væru samfélagslega ábyrg.

Ólík merki

Fjöldi ólíkra fair trade merkja eru til í heiminum sem sýnir vaxandi áhuga á og útbreiðslu þessarar hugmyndafræði; annars vegar almenn (sjá mynd) og hins vegar tengd ákveðnum fyrirtækjum eins og Hand in Hand merki Rapunzel eða samtökum eins og Fair Trade Proof sem eru samtök kaffibrennsluaðila.

Sem dæmi hefur kakóið sem Nói Síríus notar í

súkkulaðið sitt undanfarin ár komið frá Barry Calibut sem kaupir kakóið af bændum í Cocoa Horizons sem eru samtök um samngjörnt viðskipti með kakó, vottuð af þriðja aðila og undir eftirliti Swiss Federal Foundation Supervisory Authority. Barry Calibut og þeirra viðskiptavinir borga yfirverð fyrir kakóið og rennur mismunurinn til verkefna á vegum Cocoa Horizons.

– Oddný Anna Björnsdóttir er bóndi og sjálfstætt starfandi ráðgjafi. Greinar í Bændablaðinu um vottanir og upprunamerkingar byggjast á verkefni sem hún vann fyrir Íslandsstofu veturinn 2018. Greiningin er aðgengileg í heild sinni á vef Íslandsstofu.

ADILDARFÉLÖG
World Fair Trade Organization (WFTO)
Alþjóðlegur fulltrúi þeirra sem skuldbinda sig til að stunda heiðarleg viðskipti
Starfar í meira en 70 löndum í fimm heimsálfum
Yfir 400 meðlimir árið 2016
Fulltrúi hundruða þúsunda smárra framleiðenda

Fair Trade Federation

Viðskiptasamtök fyrirtækja sem stunda heiðarleg viðskipti í Norður Ameríku

Eru einn af meðlimum WFTO

VOTTUNARADILAR - stærstu

Fair Trade International

Alþjóðlegt - best þekkt í Evrópu

UTZ / Rainforest Alliance

Helsti keppinautur FTI í Evrópu

Sameinuðust í janúar 2018

Fair Trade Certified

Áður Fair Trade USA

Best þekkt í Bandaríkjunum

Fair for life - óvortengdur

Vottar öll skref aðlangakeðjunnar og heilu fyrirtækin

LESENDABÁS

Hulda Sigurðardóttir og Ágúst Ásgrímsson að Stekkjarflötum í Eyjafirði sigrðu í gróffóðurkeppni Yara 2018.

Gróffóðurkeppni Yara á Íslandi 2018:
Bændur á Stekkjarflötum í Eyjafirði unnu

Sigurvegari Gróffóðurkeppni Yara árið 2018 eru Hulda Sigurðardóttir og Ágúst Ásgrímsson að Stekkjarflötum í Eyjafirði.

Íslenskur búskapur snýr að stærstum hluta um gróffóðuröflun, því skiptir miklu máli fyrir afkomu hvers bús að framleiða gott gróffóður af úrvals gæðum. Það má beita ýmsum aðferðum við að meta gæði gróffóðurs en almennt má segja að vega þurfi saman uppskerumagn og efnainnihald gróffóðursins. Síðan má ekki gleyma því að horfa þarf til kostnaðar við gróffóðuröflun.

Yara á Íslandi stendur nú annað árið í röð fyrir gróffóðurkeppni. Markmið keppninnar er að vekja athygli á þeim fjölmörgu þáttum sem þarf að taka tillit til þegar gæði gróffóðurs eru skoðuð og ekki síður að hampa þeim bændum sem standa sig vel. Með þessari keppni viljum við líka undirstrika mikilvægi þess að láta greina heysýni og ekki síður að bændur meti uppskeru túna með markvissari hætti, t.d. með því að vigta rúllur.

Sex þátttakendur

Að þessu sinni voru 6 þátttakendur í keppninni. Þeir voru Egilsstaðabúið á Héraði, Stekkjarflátir í Eyjafirði, Goðdalir í Skagafirði, Skálpastaðir í Borgarfirði, Lækur í Flóa og Egilsstaðakot í Flóa.

Við viljum þakka kærlega þeim bændum sem tóku þátt þetta árið. Jafnframt viljum við þakka Efnagreiningu ehf. kærlega fyrir þeirra lipru og góðu þjónustu þegar kemur að greiningu á sýnum. Það er mikill styrkur fyrir íslenskan landbúnað að hafa slíka þjónustu hér á landi.

Það er ekki einfalt að dæma svona keppni. Taka verður tillit til fjölmargra þátta. Alls eru gefin stig fyrir 12 ólík atriði. Uppskerumagn skiptir miklu máli en ekki síður að efnainnihald sé innan þeirra marka sem sóst er eftir.

Sigurvegargar

Sigurvegari Gróffóðurkeppni Yara árið 2018 eru Hulda Sigurðardóttir og Ágúst Ásgrímsson að Stekkjarflötum í Eyjafirði.

Að Stekkjarflötum er rekið kúabú. Gróffóður er ræktað á um 100 ha. Markmið hvers árs er að ná góðum heytum með lágmarks notkun á tilbúnum áburði. Fóður er

Yara á Íslandi stendur nú annað árið í röð fyrir gróffóðurkeppni. Markmið keppninnar er að vekja athygli á þeim fjölmörgu þáttum sem þarf að taka tillit til þegar gæði gróffóðurs eru skoðuð og ekki síður að hampa þeim bændum sem standa sig vel.

verkað í rúllur. Reynt er að forþurrka upp undir 60–70%. Mikið er lagt upp úr því að gera áburðaráætlun fyrir hverja spildu.

Reynt er að nýta búfjáráburð sem best og fá sem besta nýtingu á tilbúnum áburði. Búfjáráburður er borinn jafnt á allt ræktunarland. Mikið er lagt upp úr því að styrkur kalís í föðri verði ekki of hár. Á hverju ári eru ræktaðir um 6–9 ha af korni.

Korn er yfirleitt ræktað í 3 ár og vallarfoxgrasi skjólsáð með byggi á 4 ári. Gjarnan er sáð hreinu vallarfoxgrasi. Hluti af byggökum eru slegnir í grænfóður um skrið og kúnum beitt á endurvöxtinn. Heildar uppskera hjá þeim var 8.566 kg þe/ha.

Uppskeyra var tekin í tveimur sláttum, í fyrri slátti var uppskera 6.121 kg þe/ha og í seinni slátti 2.425 kg þe/ha. Þess má geta að ekki var borinn á tilbúinn áburður milli slátta vegna þess að komin var næg uppskera eftir fyrsta slátt. Þrátt fyrir það fékkst góð uppskera bæði af magni og gæðum í seinni slátt.

Búvörur SS er umboðsaðili Yara á Íslandi

Eigum tvö rafmagnshjól eftir á gamla genginu

RHF hjól ehf.
Sími: 555 0595

EYJALIND Startarar og Alternatorar

- Vinnuvélar
- Lyftarar
- Dráttarvélar
- Bátar

Vertu vinur okkar á Facebook
Sími: 517-8240 - Súðarvogur 20 - www.eyjaland.is

STRÚKTÚR

Vegg- og þak- Klæðningar

Við finnum lausn sem hentar þér!

| Strúktúr ehf | www.strukturur.is | struktur@strukturur.is |
| Stangarhyl 7 | sími: 588 6640 |

DANUBE

Getum við orðið að liði?

Við erum með allar lausnir fyrir þvottahús, Hótel, Gistiheimili og Sjúkrastofnanir.

Þurrkarar

Þvottavélar

Strauvélar

Hótellin, þvottagrindur, taupokar ofl.

icefakta ehf.

Kirkjustétt 2-6, 113 Reykjavík
Símar: 567 4577 / 892 8925
icefakta@icefakta.is / www.icefakta.is

VÉLABÁSINN

Mitsubishi Outlander PHEV

Góður bíll og enn betri en sá gamli

Hjörtur L. Jónsson
liklegur@internet.is

Í tvígang hef ég prófað Mitsubishi Outlander PHEV 2014 og 2016 og í bæði skiptin enduðu þeir í lok árs sem bíll ársins í samantekt árána tveggja. Nú er komin enn ein útgáfa af bíl frá Mitsubishi sem ber þetta sama nafn.

Breytingarnar eru miklar og allar til góðs, þó svo að enn vanti varadekkið í bílinn var ég ánægður í lok prufuakstursins.

Miklar breytingar frá fyrri bílum

Bíllinn virðist við fyrstu sýn ekki mikið breyttur, en breytingarnar eru það miklar að erfitt er að telja þær allar upp.

Í fyrsta lagi kemst bíllinn lengra á rafhleðslunni (samkvæmt bæklingi um 10% lengra, eða um 40 km).

Bensínmotorinn er kraftmeiri en samt sparneytnari, uppgefin 135 hestöfl. Hann er sagður eyða innan við 10 lítrum á hundraðið ef allt rafmagn er búið, en samanlagt eru motorarnir 230 hestöfl. Snerpan í bílnum er mun skemmtilegri en hún var í síðasta bíl sem ég prófaði.

Þægindi eru meiri bæði fyrir ökumann og farþega. Bakkmyndavélin er betri, en mestan mun fann ég á skriðvörninni. Þó vantar samt enn varadekkið í bílinn.

Ný skriðvörn og mikið breytt fjórhjóladrif

Síðast var þessi bíll uppfærður 2016 og voru allar breytingarnar til góðs og þæginda, mestan mun sem ég fann á nýja bílnum er ný og uppfærð skriðvörn og hvernig aflinu er skilað í hjólin þrátt fyrir hálfu og snjó.

Að gefa bílnum vel inn á hálum og snjóugum vegi er svolítið sérstakt. S-AWC aldrifsbúnaðurinn virkar í samvinnu við að koma sem mestum krafti í jörðina og bílnum áfram án þess að spóla eða renna til. Spólvörnin og skriðvörnin hjálpa til og er magnað að finna hvernig tölvubúnaðurinn vinnur saman til þess að gefa sem mest grip í akstri þrátt fyrir snjó og hálku.

Skriðvörnin er einhver sú besta og skemmtilegasta sem ég hef prófað í bíl. Hún minnir mjög á skriðvörnina í Mitsubishi L200 og Honda CRV sem eru með skemmtilegasta skriðvarnarbúnað í bílum sem ég hef prófað hingað til.

Við fyrstu sýn er Mitsubishi Outlander PHEV ekki mikið breyttur. Myndir / HLJ

Ef eitthvað er þá virðist nýi bíllinn aðeins hærri.

Ég er alltaf ósáttur að keyra án varadekks og er á þeirri skoðun að varadekkslausu bíla ætti að banna.

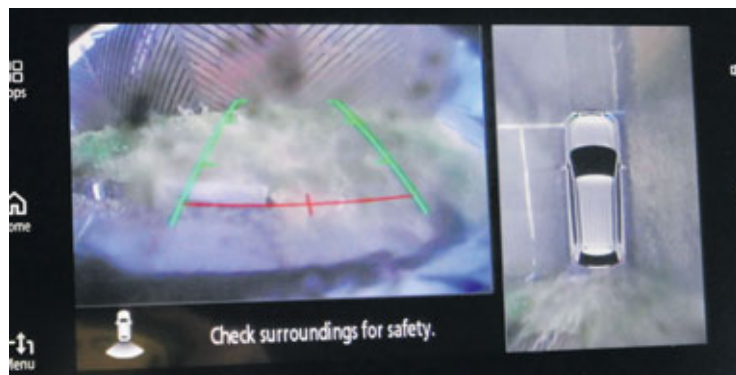
Mikið af góðum öryggisbúnaði og ýmsu sem eykur vellíðan í akstri

Eins og í fyrri bílum af Mitsubishi

Outlander PHEV er bíllinn vel hljóðeinangraður og heyrir maður nánast ekkert í mótornum þegar hann er í gangi. Til merkis um það

Innréttingin í gamla var flott, en er enn flottari í þeim nýja.

Í lok prufuaksturs með skítuga bakkmyndavélina lagði ég í stæðið viljandi skakkt meðfram kantsteininum með hjálp 360 gráðu myndavélanna.

þá mældist hávaði inni í bílnum 66 desíbel með motorinn í gangi á um 90 km hraða.

Híti er í stýrinu, upphituð framrúða, akreinalesari, blind-hornsvári og í bílnum eru fjórar myndavélar tengdar bakk-myndavélinni sem gefa manni 360 gráðu sýn við að bakka í stæði sem dæmi.

Sé ekið með hraðastillinn (cruise control) þá les bíllinn ökutækið sem er fyrir framan og ef það ökutæki hægir á eða stoppar, þá gerir Mitsubishi Outlander PHEV það líka. Sé hins vegar verið að aka bílnum á venjulegan máta og ekið er óþarflega nálægt næsta bíl á undan lætur varnarbúnaður vita af árekstrarhættu með hljóðmerki.

5 ára ábyrgð og 8 ára rafhlöðuábyrgð

Hægt er að fá fjórar mismunandi gerðir af Mitsubishi Outlander PHEV, Invite, Intense, Instyle og S Edition tvínnbíl, en tvær útfærslur af sjö manna Mitsubishi Outlander

án rafmagnsmótors með 150 hestafla bensínmotor.

Ódýrasti Mitsubishi Outlander PHEV er Invite sem kostar frá 4.690.000 sem kemur á 16 tommu felgum með örlítið minni bremsum, en ætti að henta best sem landsbyggðarbíll fyrir holotta malarvegi þar sem að gúmmíð er aðeins meira. Það gefur þægilegri fjöðrun en í hinum öllum bílunum sem eru á 18 tommu felgum, en eru að sama skapi skemmtilegri í akstri á bundnu slítlagi.

Dýrasti bíllinn er S Edition sem kostar 6.090.000.

Allir Mitsubishi Outlander PHEV eru með 5 ára ábyrgð og 8 ára ábyrgð á rafhlöðu.

Sennilega er þessi bíll einhver sá alhagstæðasti bíll á markaðnum hvað rekstur varðar og mikið mega bílarnir vera góðir sem ég prófa það sem eftir er af árinu ef þeir eiga að komast upp fyrir þennan í vali á bíl ársins.

Allar nánari upplýsingar fyrir áhugasama er hægt að nálgast á vefsíðunni www.hekla.is.

Að prófa skriðvörnina við svona aðstæður finnur maður virkilega hvernig alvöru skriðvörn virkar.

LÍF & LYST – BÆRINN OKKAR

Garðakot hefur verið í fjölskyldueign frá 1948 þegar Oddný Egilsdóttir og Ragnar Björnsson keyptu og byggðu upp jörðina og reistu meðal annars básafjós 1963. Árið 1980 komu Pálmi, sonur þeirra, og Ása Sigurrós Jakobsdóttir inn í búskapinn og keyptu svo jörðina 1990.

Ása og Pálmi bjuggu í Garðakoti ásamt börnum sínum, Jakobi Smára, Magneu Jónu, Oddnýju Rögnu og Sigríði Ingibjörgu. Þau byggðu íbúðarhús 1980 og nýtt fjós 2006 með DeLaval mjaltapjóni. Árið 2017 keyptu Jakob Smári og Katharina jörðina.

Býli: Garðakot.

Staðsett í sveit: Í Hjaltadal, Skagafirði.

Ábúendur: Jakob Smári Pálmason og Katharina Sommermeier og börnin þeirra, Greta Berglind, 8 ára og Anton Fannar, 5 ára.

Fjölskyldustærð (og gæludýra): Sem sagt fjórir ábúendur og ein og ein óumbeðin mús eða refur.

Stærð jarðar? Garðakot er um 180 ha stór jörð, þar af eru 42 ha ræktað land en við heyjum líka aðrar jarðir, allt í allt um 90 ha.

Gerð bús? Mjólkurbú.

Fjöldi búfjár og tegundir? Um 70

árskýr, kálfar og kvígur og 25 hross til skemmtunar.

Hvernig gengur hefðbundinn vinnudagur fyrir sig á bænum? Hefðbundinn vinnudagur er ekki til hjá róbótabændum. Mismunandi er hvenær er farið í fjós og hvaða verkefni falla til. Fjóstíminn er misjafn eftir því hvað þarf að sinna mörgum gripum hverju sinni og kálfum sem þarf að kenna á kálfafóstruna. Svo fer alltaf þó nokkur tími í þrif og önnur tilfallandi fjósstörf. Kvöldfjosið er þó yfirleitt reynt að drífa af. Þess utan þarf að sinna öðrum hefðbundnum og óhefðbundnum bústörfum sem eru misjöfn eftir árstíðum.

Skemmtilegustu/leiðinlegustu bústörfin? Skemmtilegast er

heyskapur og þegar allt gengur vel í fjósinu. Leiðinlegastar eru næturvaktir við burð eða slíkt.

Hvernig sjáið þið búskapinn fyrir ykkur á jörðinni eftir fimm ár? Mögulega að byggja geldneytisaðstöðu við nýja fjósið til að geta haft allt undir sama þaki. Eins og er þá eru eldri kálfarnir og kvígurnar enn þá í gamla fjósinu. Þá mundum við líka ala upp nautin því við eigum nóg hey. Eða við byggjum bara reiðskemmu við hesthúsið að gamni okkar.

Við ætlum ekki að bæta við okkur kúm eða öðrum mjaltapjóni en það má alltaf betrubæta vinnumhverfi og velferð dýra.

Hvaða skoðun hafið þið á félagsmálum bænda? Okkur

Garðakot

finnst kvótakerfið ómissandi því það stuðlar að öryggi og vissu í mjólkurbúskapnum. Einnig finnst okkur rödd bænda lítið heyrast í umræðunni.

Hvernig mun íslenskum landbúnaði vegna í framtíðinni? Vonandi vakna Íslendingar til lífsins og sjá hvað íslenski landbúnaðurinn býður upp á heilbrigðar gæðavörur enda er grasið sjaldnast grænna hinum megin. Hvað getur verið meira umhverfisvænt en að versla í heimabyggð?

Hvar teljið þið að helstu tækifærin séu í útflutningi íslenskra búvara? Íslenskar landbúnaðarvörur eru einstakar á heimsvísu sökum heilbrigðis og lítillar lyfjanotkunar. Það er einna helst að markaðssetja

vörurnar þannig erlendis og ná litlum mörkuðum fyrir dýrar gæðavörur. Við náum hvort sem er ekki að anna stórum markaðssvæðum erlendis sökum smæðar okkar.

Hvað er alltaf til í ísskápnum? Mjólk úr tanknum, egg, rjómi, smjör og lýsi.

Hver er vinsælasti maturinn á heimilinu? Bjúgu, slátur, pitsa og grjónagrautur hjá börnunum, en fiskur, lambalæri og svið hjá foreldrunum.

Eftirminnilegasta atvikið við bústörfin? Laufskálaréttir 2017. Þegar sungið var sem mest sluppu kálfarnir og baulðu fyrir utan glugga í þökunni. Þetta var bæði dularfullt og ótrúlega fyndið.

MATARKRÓKURINN

Kjúklingur, krydd og blómkál

Það er leyndardómur í krydd-jurtum, enda voru þær einu sinni gulls ígildi. Það var jafnvel farið í stríð út af flutningsleiðum kryddtegundanna sem komu frá Austurlöndum fjær. Hvað fær fólk til að krydda matinn sinn með svo sterku kryddi að hann verður jafnvel óþægilega sterkur?

Ein kenningin er sú að það sé einfaldlega gert til að ögra líkamanum og fyrir adrenalín-áhrifin – sem fólk getur líka upplifað undir margvíslegum aðstæðum. Það merkilega er nefnilega að það má finna ánægju í hlutum sem ættu að vera mjög ógnvænlegir, skelfilegir – og jafnvel sársaukafullir. Í þessum tilvikum er það hugurinn sem er sterkari en líkaminn og hann vinnur oftast.

Mælikvarðinn til að mæla styrkleika virka efnisins í chili-piparum, Scoville-kvarðinn, er nefndur eftir bandaríska lyfjafræðingnum Wilbur Scoville. Árið 1912 þróaði hann þá aðferð sem notast er við í dag. Einn sá sterkasti sem fæst á Íslandi er Habanero-aldinið. Hann er 100.000–350.000 stig á Scoville-kvarðanum.

Önnur kenning er sú að sterk matvæli hafa jákvæð áhrif á heilsufar:

- Þyngdartap:** að borða heita sósu eða saxaðan jalapenó-aldinið. Rannsóknir sýna að aðal efnasambandið í chili-aldini, sem kallast capsaicin, eykur hita í líkamanum eins og við líkamsrækt og getur valdið því að líkaminn brennir aukakaloríum í 20 mínútur eftir neyslu.
- Hjartaheilbrigði:** Rannsóknir sýna að í menningarheimum sem borða mest af sterkum mat er miklu lægri tíðni hjartaáfalla og færri tilvik heilablóðfalls. Mögulegar ástæður sem hafa verið nefndar eru að chili-aldin getur dregið úr skaðlegum

- áhrifum LDL (slæmt kólesteról) og capsaicin getur dregið úr bólgum, sem er þekktur áhættuþáttur fyrir hjartavandamál.
- Forvarnir gegn krabbameini:** Rannsóknir hafa sýnt fram á virkni capsaicin gegn krabbameinsvexti. Túrmerik er mjög sérstakt krydd sem finnst í karriblöndum og sumum sinnepstegundum. Það hefur verið sýnt fram á að það vinnur gegn ýmsum gerðum meinsemda í líkamanum – sérstaklega með svörtum pipar. Það erfrábært krydd á steikt grænmeti eða í súpur og safa.
 - Lægri blóðþrýstingur:** Vitamin A og C styrkja hjartað og hitinn í chili-aldininu eykur blóðflæði um líkamann. Allt þetta gerir hjarta- og æðakerfið sterkara.
 - Gleði:** Krydduð matvæli auka framleiðslu á jákvæðum tilfinningalegum hormónum, svo sem serótóníni. Þannig getur fólk minnkað þunglyndi og streitu.

Ef þú er ekki aðdáandi brjálæðislega sterks matar, getur þú samt notið heilsufarsbóta með því að krydda matinn og tilveruna í leiðinni. Til dæmis sneið af engifer í bolla af tei, kúmeni í brauð, kóriander í salatið og bæta við rauðum chili-flögum á kjúklinginn.

Steikt grasker og kjúklingur með turmeric og sterkum kryddum

› Eitt miðlungs grasker (800 g butter

- nut-grasker), skera í tvennt og fjarlægja fræ.
- › 4 kjúklingalæri eða (200 g) kjúklingabringur
 - › Ögn af Himalaya- eða sjávarsalti
 - › Fersk malaður svartur pipar
 - › Safi úr einni appelsínu
 - › 1 pakki spinat lauf
 - › 50 g heslihnetur, mulið eða spænil
 - › ¼ bolli kókosmjólk eða rjómi
 - › ½ tsk. sterkt krydd að eigin vali, til dæmis túrmerik garam masala, engifer eða chili
 - › Hitið ofninn í 180 gráður.
 - › Kryddið graskerssneiðar með salti og pipar. Setjið þær á pönnu eða í ofnfast fat sem er nógu stórt til að rúma kjúklinginn. (Foreldið í 10 mín.)

Aðferð

Settu kjúklingabringurnar (eða læri) á pönnuna með graskerinu, sem er búið að krydda með salti og pipar. Kreistu safa úr appelsínu yfir kjúklingalærin eða -bringurnar. Gott er að leyfa berkinum að eldast með í grófum bitum sem auðvelt er að taka frá síðar, hyljið með álpappír.

Setjið þetta í ofninn og eldið í 20–35 mínútur, þar til graskerið er mjúkt og kjúklingurinn er soðinn í gegn, fjarlægðu álpappírinn og láttu kólna í nokkrar mínútur.

Á meðan skaltu bæta við spínatinu, því er aðeins velt á pönnunni, í um 2–3 mínútur.

Ristið heslihneturnar á þurri pönnunni á miðlungshita.

Þá ætti kjúklingurinn og graskerið að hafa kólnað til þess að hægt sé að handfjatla. Rífið kjúklinginn í bita og kryddið, blandið saman spínati, heslihnetum og kókosrjóma.

Skreytið með meira af muldum heslihnetum og kókosrjóma, ef þess er óskað.

Bakað blómkál með sterku kryddi

- › 2 msk. jurtaolía
- › 1/2 tsk. chili-duft
- › 1/2 tsk. malað cumín
- › 1/2 msk. kóriander-duft
- › 2 tsk. túrmerik
- › 1 tsk. malaður svartur pipar
- › 1 blómkál, brotið í bita
- › 25 g hunang (valfrjálst)
- › 50 ml sjóðandi vatn
- › 1 msk. edik
- › salt

Aðferð

Hitið pönnu á miðlungs hita og setjið olíu á hana. Bætið kryddi við og steikið í 2–3 mínútur, eða þar til þetta er farið að ilma vel. Bætið blómkálinu við og hrærið vel saman við kryddblönduna.

Hrærið hunangi saman við vatn og setjið á pönnuna með blómkálinu og hrærið edikinu saman við. Smakkið til með salti. Setjið pönnuna á háan

hita, og lok á hana eða álpappír. Það er líka hægt að setja í ofn. Lækkið hitann og látið gufa í 5–6 mínútur, eða þar til blómkál er mjúkt.

Kryddaðar súkkulaðitrufflur

- › 150 g (¾ bolli) rjómi
- › 200 g gott 70% súkkulaði
- › 30 g smjör, stofuhita
- › 2 msk. hunang
- › 1 tsk. krydd (stjörnuanis, chili eða kanill)

Aðferð

Sjóðið upp rjómann og hunangið. Hellið 1/3 af þessari blöndu yfir súkkulaðið.

Notið spaða til að hræra hratt í blöndunni – þar til hún fær glansandi áferð. Bætið smátt og smátt restinni af rjómanum við, verið viss um að halda blöndunni þannig að hún sé slétt, fin og glansandi.

Hrærið saman við mjúkt smjör og blandið vel saman. Leyfið blöndunni að storkna í kæli eða frysti.

Mótið kúlur með hreinum höndum, tveimur skeiðum eða með einnota hanska á höndum. Rúllið boltanum á milli handanna til að gera þá fallega, bætið kakódufti saman við eða setjið inn í kæli og veltið svo upp úr súkkulaði og mulningi, hnetum eða skrautdufti sem fæst í finni matvörubúðum.

HANNYRÐAHORNID

Refahúfa

Falleg húfa með refamynstri á börn, prjónuð úr Drops Lima sem er á 30% afslætti hjá Handverkskúnst.

Stærðir: 3/7 (8/12) ára
Höfuðmál: 50/52 (53/55) cm
Garn: Drops Lima fæst í Handverkskúnst
- gráblár nr 6235: 50 (100) g
- ryðrauður nr 0707: 50 (50) g
- natur nr 0100: 50 (50) g
Og notið líka afgang af svörtu garni fyrir augu og nef.

Prjónar: Sokkaprjónar og hringprjónn, 40 cm nr 3 og 3,5 – eða sú stærð sem þarf til að 22L og 30 umf í sléttu prjóni verði 10x10 cm.

Mynstur: Sjá teikningu A.1 fyrir stærð 3/7 ára og A.2 fyrir stærð 8/12 ára, allt mynstrið er prjónað slétt í hring.

HÚFA:
Stykkid er prjónað í hring á hringprjóna og síðan á sokkaprjóna þegar lykkjum fækkar.

Fitjið upp 104 (120) lykkjur á hringprjóna nr 3 með grábláum. Prjónið stroff 3 sm (2 sl, 2 br). Skiptið yfir á hringprjóna nr 3,5 og prjónið 1 umf slétt og fækkið um 4 (10) lykkjur jafnt yfir = 100 (110) lykkjur. Prjónið mynstur A1 (A2) = 5 mynstureiningar hringinn.

Eftir mynstur prjónið áfram slétt með grábláum þar til stykkið mælist 14 (16) cm, setjið nú 7 prjónamerki í stykkið þannig:

Stærð 3/7 ára: 14-14-15-14-14-15-14 lykkjur á milli merkja.

Stærð 8/12 ára: 16-16-15-16-16-15-16 lykkjur á milli merkja.

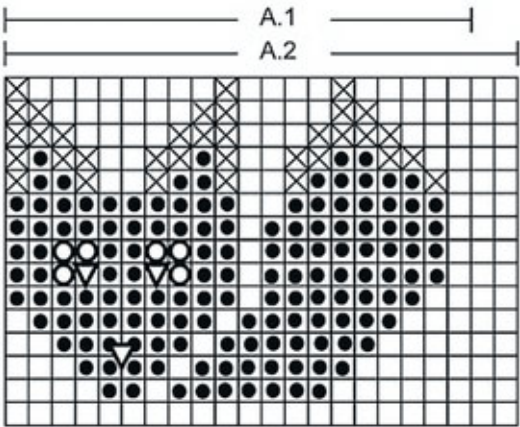
Í næstu umf er fækkað um 1 lykkju eftir hvert prjónamerki með því að prjóna 2 slétt saman. Endurtakið úrtöku í annarri hverri umf 4 (6) sinnum til viðbótar og síðan í hverri umf 7 (7) sinnum = 16 (12) lykkjur eftir á prjónunum. Prjónið 2 og 2 saman út umf = 8 (6) lykkjur. Klippið frá, dragið bandið í gegnum þær lykkjur sem eftir eru og herðið að. Húfan mælist ca 19 (22) cm á hæðina. Saumið út augu og nef með lykkjuspori eftir teikningu.

Prjónakveðja,
mæðgurnar í Handverkskúnst, www.garn.is

Mynstur

- = gráblár
- = ryðrauður
- ⊠ = natur
- = natur(saumað út í lokin, er prjónað með ryðrauðum)
- ▽ = svartur (saumað út í lokin, er prjónað með ryðrauðum)

Létt							
	7		9		2		4
3		1		6		7	2
2				1			9
9		4	2		3	1	5
	1		6		4		2
8		2	5		1	6	4
6				4			8
1		3		5		4	7
	8		1		9		3

Pung							
	3						4
6				3			9
		1	5				
			2		3	7	
8				4			3
		6	8	1			
				6	2		
9	4			8			7
7						5	

Miðlungs							
		3		6		9	7
		1	7				
		5		8	3		
1							3
	4	8				2	9
	7						6
			3	4		5	
					2	6	
2	3	9		1		7	

Þyngst							
	7	6		4		5	3
		5					
					3		1
			1				5
		4		7		2	
3					8		
8			9				
						7	
5		3		2		4	6

Sudoku

Galdurinn við Sudoku-þrautirnar er að setja réttar tölur, frá 1–9, í eyðurnar. Sama talan má ekki koma fyrir tvisvar í línu lárétt og lóðrétt og heldur ekki innan hvers reits sem afmarkaður er af sverari línun.

Drops garn á Drops verði

...og mörg hundruð friar uppskriftir með því

Handverkskúnst

www.garn.is

Hraunbæ 102b, 110 Reykjavík - sími 587-6662

Fatnaður og skór fyrir fagfólkið

...Þegar þú vilt þægindi

Mikið úrval af fatnaði sem þolir hátt hitastig í þvotti, ótrúlega góð efni.

Kikið á praxis.is

Mikið úrval af klossum

Gæða bómullarbolir fyrir dömur og herra, stuttermá og síðerma, í mörgum fallegum litum.

Bonito ehf. • Praxis • Faxafen 10 • 108 Reykjavík • Sími 568 2870
www.praxis.is • Opið mán. og mið. 13-17, fim. 16-18.

FÓLKID SEM ERFIR LANDID

Lambakjöt í uppáhaldi

Auðunn Ingi býr með foreldrum sínum og tveimur bræðrum, Guðna Bóasi, sem er 8 ára og Oddi Olavi, sem er tvíburabróðir hans. Pabbi hans er smiður og mamma hans er hjúkrunarfræðingur.

Auðunn er í 7.bekk í Flóaskóla. Hann bjó í Hveragerði fram að 6 ára aldri en flutist svo í Flóahrepp. Hann byrjaði að spila fótbolta þegar hann var 8 ára gamall og boltinn hefur verið límdur við fæturna á honum síðan. Auðunn er mjög metnaðarfullur og fylginn sér, ábyrgðarfullur og þroskaður í hugsun – góður og duglegur.

Uppáhaldskvikmynd: Mission Impossible.

Nafn: Auðunn Ingi Davíðsson.

Fyrsta minning þín? Þegar ég bjó í Hveragerði.

Aldur: 12 ára.

Æfir þú íþróttir eða spilarðu á hljóðfæri? Ég æfi fótbolta með UMF Selfoss.

Búseta: Litla-Ármót en er að fara að flytja á Ármótsflöt 5.

Hvað ætlar þú að verða þegar þú verður stór? Fótboltamaður.

Skóli: Flóaskóli.

Hvað er það klikkaðasta sem þú hefur gert? Þegar ég lærði að gera afturábak heljarstökk.

Hvert er uppáhaldsdýrið þitt? Hundur.

Gerðir þú eitthvað skemmtilegt í sumar? Spilaði fótbolta.

Uppáhaldsmatur: Lambakjöt.

Næst » Auðunn skorar á Hönnu Dóru Höskuldsdóttur á Stóra-Ármóti í Flóahreppi að svara næst.

Uppáhaldshljómsveit: Kaleo.

LESENDABÁS

Innleiðing erfðamengjaúrvals

Þann 3. september síðastliðinn hófst doktorsverkefni mitt við Háskólann í Árósum. Verkefnið er fjármagnað af Bændasamtökum Íslands, Landssambandi kúabænda og Auðhumlu. Tildrög verkefnisins eru þau að aðalfundur LK árið 2016 ályktaði að fela fagráði að kanna möguleika á innleiðingu erfðamengjaúrvals (einnig kallað erfðamarkauúrval) og hagkvæmni þess.

Í kjölfar þeirrar ályktunar hófst samstarf við vísindamenn við Háskólann í Árósum og ákveðið var að arfgreina nokkur þúsund gripi og styrkja verkefni doktorverkefni í kynbótafræði um þetta efni. Ferlið hefur því gengið nokkuð hratt fyrir sig; arfgreiningunum er að ljúka og vinnan að hefjast rúmum tveimur árum eftir samþykkt aðalfundarins.

Efni doktorsverkefnisins er erfðamarkarækt í litlum kúastofnum, íslensku arfgerðargögnin verða lögð til grundvallar og gögn frá öðrum kúakynjum notuð eftir þörfum. Doktorsverkefnið hefur þrjú megináherslusvið. Í fyrsta lagi er skyldleiki íslenskra nautripa við önnur kyn, í öðru lagi erfðamarkakynbætur lítilla kúastofna. Í þriðja lagi skyldleikarækt í stofnum sem eru erfðamarkakynbættir. Innleiðing erfðamarkarækrar í kúastofn er í sjálfu sér ekki verkefni fyrir doktorsnema en rannsóknir á aðferðum eru það. Innleiðing aðferðanna er á hendi samtaka bænda en mun byggja á niðurstöðum doktorsverkefnisins.

Skyldleiki íslenskra kúa við önnur kúakyn

Fyrsti hluti verkefnisins lýtur að því að kanna fyrirbyggjandi gögn. U.þ.b. 7.500 kúr og 500 naut hafa verið arfgreind með 50k SNP flögu. SNP (stakbreytingar, e. single nucleotide polymorphism) flögur greina arfgerð einstaklings á þúsundum sæta. Þær upplýsingar verða bornar saman við slíkar greiningar á öðrum

kúakynjum. Fyrri rannsókn benti til að íslenskar kúr væru skyldari frönskum og breskum kúm en norrænum. Sú niðurstaða kom nokkuð á óvart en frekari rannsókn er þörf. Með fleiri erlendum kúakynjum í samanburðarhópnum gefst gleggri mynd af uppruna stofnsins. Þar verður meðal annars fróðlegt að bera íslenskar kúr við írskar kúr og við gömlu norsku kúakynin, sem ekki voru hluti af fyrri rannsókn. Sama rannsókn sýndi að íslenskir nautgripir hafa töluverða erfðalega sérstöðu miðað við nautgrip í Evrópu. Sú niðurstaða var í samræmi við væntingar, þar sem kynið hefur að öllum líkindum verið einangrað að mestu frá landnámi.

Auk þess að kortleggja skyldleika íslenskra kúa við önnur kyn verður skyldleiki innan kynsins kortlagður. Vera má að einhver hluti íslenska stofnsins skeri sig frá öðrum, til dæmis gæti verið breytileiki milli landshluta. Fyrirliggjandi gögn gefa færi á að rannsaka hvort erfðabáttur finnist sem stýrir ófrjósemi í kvígum. Ófrjósemi íslenskra kvígna er hærri en gerist víða annars staðar og eitt af fyrstu verkunum verður að leita að breytileika í erfðamenginu sem veldur ófrjósemi. Heimildir eru til um flutning danskra kúa til Íslands á 18. og 19. öld. Hafi sá innflutningur haft áhrif á íslenska kúastofninn ætti að vera hægt að sjá þess merki að hluti íslenska erfðamengisins sé líkur að uppruna (e. identical by descent) erfðamengi danskra kúa. Sömuleiðis verður mögulegt að reikna skyldleikarækt í erfðamenginu útfra arfgerð og bera saman við skyldleikarækt metna útfra ættartölu. Áætlað er að þessum hluta verkefnisins verði lokið næsta vor.

Kynbótamat

Næsta sumar verða fyrirbyggjandi gögn fyrir fyrsta mjaltaskið flestra kvígna í gagnasafninu. Þá er áætlað að annað undirverkefni doktorsverkefnisins hefjist, sem

Egill Gautason.

Þjallar um kynbóttagildi metið með erfðamörkum (e. genomically estimated breeding values). Öryggi kynbótamatsins í íslenska stofninum er sú stærð sem hefur einna mest að segja um fýsileika þess að taka upp erfðamarkarækt íslenskra kúa. Vegna smæðar íslenska stofnsins er fjöldi afkvæmaprófaðra nauta takmarkandi fyrir öryggi erfðamarkakynbótamatsins. Rannsóknir hafa sýnt að notkun upplýsinga úr öðrum stofnum getur aukið öryggið og ætlunin er að kanna hveru hægt er að hækka það í íslenska stofninum með notkun slíkra upplýsinga.

SNP flagan EuroG10k hefur verið búin til með sætum sem stjórna eftirsóttum eiginleikum hjá kúm. Ef sama fjölbrigðin (e. polymorphism) veldur breytileika í eiginleikum í íslenskum kúm og þeim kynjum sem EuroG10k flagan byggir á, ætti öryggi kynbótamats íslenskra kúa að vera herra með tilreiknuðum gögnum (e. imputation) af EuroG10k flögunni yfir á íslensku arfgreiningarnar. Svokallaðar GWAS rannsóknir (e. genome-wide association studies) hafa verið notaðar til að meta áhrif breytileika í erfðamengi á svipgerð eiginleika í nautgripum og öðru búfé. Með því að auka vægi svæða sem hafa sýnt tengsl við eiginleika sem valið er

fyrir við gerð kynbótamatsins gætu þessar upplýsingar aukið öryggið. Upplýsingar úr öðrum kúakynjum verða notaðar á fjóra vegu:

- Engin notkun upplýsinga frá öðrum stofnum
- Tilreiknun af EuroG10k flögunni á íslensku gögnin.
- Breytt vægi á mismunandi svæðum erfðamengisins, byggt á niðurstöðum GWAS rannsókna á öðrum kúakynjum.
- Blanda af leið 2 og 3.

Hægt verður að nýta þá leið sem gefur hæst öryggi í íslenska kynbótastarfinu auk þess sem upplýsingar fást um öryggi kynbótamatsins.

Skyldleikarækt

Þriðji hluti verkefnisins þjallar um skyldleikarækt í litlum stofnum sem ræktaðir eru með erfðamarkauúrvali. Annars vegar verður um að ræða rannsókn á áhrifum erfðamarkarækrar á skyldleikarækt og erfðabreytileika í litlum stofnum, og hinsvegar á vöktun og stjórnun skyldleikarækrar í litlum stofnum. Mikil skyldleikarækt eykur líkurnar á dreifingu skaðlegra samsæta um stofninn, eykur áhrif skyldleikaræktarhagnunar í stofninum og dregur úr erfðabreytileika. Það hefur vakið nokkurn ugg hversu skyldleikarækt hefur aukist eftir upptöku erfðamarkarækrar í öðrum stofnum og því er þörf á að rannsaka þetta efni frekar. Þar sem að íslenski erfðahópurinn er lokaður er mikilvægt að gæta þess að skyldleikarækt verði ekki of hröð. Ákjósanlegasta aðferðin til að stjórna skyldleikarækt er notkun kjörframlagaúrvals (e. optimal contribution selection), en margt er eftir órannsakað varðandi notkun kjörframlagaúrvals í erfðamarkarækt.

Hefðbundið mat á skyldleikarækt er samkvæmt ættartölu einstaklinga (e. pedigree inbreeding). Slíkt mat á skyldleikarækt byggir á sæti sem ekki er valið fyrir, en raunveruleg skyldleikarækt getur verið hærri á þeim stöðum í erfðamenginu sem tengjast eiginleikum sem valið er fyrir. Kjörframlagaúrval hægr á breytingu á samsætutíðni, en markmið úrvals er að breyta samsætutíðni þeirra sæta sem stjórna eftirsóttum eiginleikum. Með því að setja mismunandi vægi á svæði erfðamengisins verður hægt að leyfa meiri breytingar á þeim svæðum sem valin eru. Með hermírannsóknum verða áhrif slíkra aðferða á lítinn kúastofn metin.

Samstarf við samtök bænda

Þar sem að verkefnið hefur mikla þýðingu fyrir hagkvæmni íslenskra kúabúa og mjólkuriðnaðar verður lögð áhersla á gott samstarf við Landssamband kúabænda og Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins. Það á bæði við varðandi stefnu verkefnisins, þar sem hún getur tekið breytingum í takt við niðurstöðurnar, sem og dreifingu niðurstöðna og þekkingar til ábyrgðarmanna kynbótastarfsins. Baldur Helgi Benjamínsson hefur verið fenginn til að eiga sæti í doktorsnefnd verkefnisins sem fulltrúi LK, BÍ og Auðhumlu.

Ég vænti þess að íslenskir kúabændur bíði spenntir eftir niðurstöðum og innleiðingu erfðamarkarækrar í stofninum. Erfðaframlagar hafa aukist verulega í öllum kúastofnum sem hafa tekið upp erfðamarkarækt og því eftir miklu að slægjast. Þó verður enn nokkur bíð eftir innleiðingu erfðamarkarækrar. Doktorsnámið er fjögur ár en nothæfar niðurstöður verða til reiðu fyrir ábyrgðarmenn kynbótastarfsins á meðan verkefninu vindur fram og því hægt að undirbúa innleiðingu á meðan verkefninu vindur fram.

Egill Gautason

Einföld tækifæri til að minnka kolefnisspor

Umræðan um nauðsyn þess að núverandi íbúar heimsins verði að minnka kolefnisspor sitt er nú loksins komin á það stig að langflestir skilja alvöru málsins og eru þar af leiðandi vonandi tilbúnir til að fara að gera eitthvað.

Á meðan að fólk er að venja sig við þá bláköldu staðreynd að framtíð alls mannkyns er háð því að teknar séu mjög afdrifamiklar ákvarðanir í loftslagsmálum til verndar jörðinni er ýmislegt sem almenningur getur gert strax til að hjálpa á þeirri vegferð sem framundan er.

Fyrir okkur Íslendinga dugur ekki endalaust að visa allri ábyrgð á sundurgrafnar mýrar eða ropandi

jórturdýr. Í ranni hvers og eins eru augljós og fjöldamörg tækifæri sem kosta hvorki einstaklinga né samfélagið neitt efnahagslega. Það er nefnilega á svo ótalmörgum sviðum sem við eru bæði sem einstaklingar og samfélag að skilja eftir okkur algerlega óþarft kolefnisspor.

Í þessu sambandi er nærtækt að nefna þá gífurlegu notkun á bílum sem er hér á landi og er sífellt að aukast. Öllum sem um málið hugsa ætti að vera fullkomlega ljóst að þarna eru mjög mikil tækifæri til að draga saman án þess að skerða lífsgæði. Jarðefnaeldsneytisíðnaðurinn er líklega sá iðnaður sem leggur mest af mörkum við að gera kolefnissporið sem stærst.

Bjarkey Olsen Gunnarsdóttir.

Nýtum betur

Annar iðnaður sem virðist stjórna neyslu of marga af mikið er fataiðnaðurinn, sem af mörgum er talinn silfurhafi ef litið er til stærðar kolefnisspors meðal iðngreina. Það er enginn vafi á því að nær allur almenningur hér á landi getur dregið verulega saman í neyslu sinni á margskonar fötum. Að sjálfsögðu veldur það því að nota þarf sömu flikina oftar áður en henni er hent en hvaða gerir það til? Auðvelt er að kaupa vörur af meiri gæðum og jafnvel að velja þær sem framleiddar eru við aðstæður

sem eru mannsæmandi og varan hefur ekki verið flutt yfir hálfan hnöttinn. Íslenskur fataiðnaður getur hjálpað í þeirri viðleitni að minnka kolefnisspor okkar sem hér búum. Nauðsynlegt er líka fyrir fólk að huga að því úr hverju fót þeirra eru framleidd. Sumar gerðir fatnaðar eru einfaldlega mun vistvænni en aðrar. Í því sambandi má nefna t.d. ull, hör, hreina bómull, leður og aðrar skinnavörur.

Hugsum áður en við hendum

Nýting matvæla er einn þáttur sem við öll getum gert miklu betur í. Nú er talað um að a.m.k. þriðjungur allra framleiddra og framboðinna matvæla hér á landi sé hent. Á sama tíma kvartar fólk yfir að matur sé dýr. Einfaldasta leiðin til að lækka matarkostnaðinn er að borða allan þann mat sem keyptur er. Almennigur og samtök þeirra verða að beita verslanir sem henda mat það miklum þrýstingi að þær hætti slíkrí sóun. Undanfarin misseri hefur verið rekin talsverður áróður gegn neyslu kjöt- og mjólkurvara þar sem kolefnisspor þeirra sé svo stórt. Skilja má að hægt sé að klukka sig út með því að hætta neyslu þessara afurða. Þeir sem notast hafa við tölur um losun kolefnis við kjöt- og mjólkurframleiðslu ættu að kynna sér nýjustu upplýsingar um efnið. Til framtíðar verður

einn af hornsteinum þess að búa á Íslandi að koma sem mest í veg fyrir flutninga á nauðsynjum og gera landið sem mest sjálfbært hvað varðar matvælaframleiðslu.

Ein einfaldasta leið fólks til að minnka beint kolefnisfótspor sitt er að koma stjórn á allt sitt rusl. Það er að sjálfsögðu algerlega óþolandi að enn skuli vera urðað plast og ýmis önnur efni sem brotna mjög hægt niður í náttúrunni. Sem betur fer eru mörg sveitarfélög búin að koma þessum málum í viðunandi horf en alltaf má gera betur. Því miður er langt í land allt of víða og líklega er staðan í þessum málum almennt verri í sumum af stærri sveitarfélögunum en mörgum hinna minni.

Að sjálfsögðu er hægt að draga fram ótal margt fleira sem fólk getur með einföldum hætti gert til að leggja sitt af mörkum strax til að auka líkurnar á að næstu kynslóðir geti átt hér á jörðu jafn gott líf og við hin eldri. Einfaldir hlutir eins og að minnka almenna neyslu og fækka flugferðum, taka þátt í skógrækt þurfa síður en svo að draga úr lífsgæðum. Getur jafnvel skapað innihaldsríkara líf.

Drifum í málinu – viljinn er allt sem þarf!

Bjarkey Olsen Gunnarsdóttir
Þingflokksformaður
Vinstri grænna

Bændablaðið
Kemur næst út
29. nóvember

Smáauglýsingar 56-30-300

STARFSMENN

til fjölbreyttra
starfa um lengri
eða skemmri tíma

Starfsmannajónusta

551 5000

proventus@proventus.is

Ármúla 15, 108 Reykjavík
www.proventus.is

JCB 3CX Super

Árg. 2005.
Notuð 12.000 vst.

Hydrema 926C

Árg. 2007.
Notuð 5.500 vst.

Hydrema 906E

Árg. 2015.
Notuð 1.000 vst.

JCB 4CX Super

Árg. 2017.
Notuð 1.400 vst.

Varahlutir - Viðgerðir
S: 5272600 - www.velavit.is

Rafstöðvar með orginal Honda-vélum og Yanmar dísil á lager. Stöðvarnar eru frá Elcos Srl. á Ítalíu, www.elcos.net. Eigum einnig hljóðlátar stöðvar fyrir ferðavagna. Við bjóðum upp á allar gerðir af rafstöðvum. Mjög hagstætt verð. Hákonarson ehf. www.hak.is - s. 892-4163, netfang: hak@hak.is

Smáauglýsingar

Sími: 563 0300 | **Netfang:** augl@bondi.is | **Veffang:** www.bbl.is

Hægt er að skrá auglýsingar og greiða með auðveldum hætti á bbl.is

Verð: Textaauglýsing kr. 2.250 m. vsk (innan við 140 slög) og kr. 5.500 texti + mynd.

Skilafrestur: Fyrir kl. 16:00 á þriðjudegi fyrir útgáfu.

Til sölu 10 skúffu Rational ofn, verð kr. 300 þús. Er í Reykjavík. Uppl. í síma 820-9919.

Til sölu Seko 15 rúmm. heilfóður-blandari árg. 2006. Tekur 5 rúllur. Lítið notaður og í góðu standi. Verð 1.280.000 kr. Uppl. sími 848-4505.

Traktorsdrifnar rafstöðvar (Agro-Watt), www.sogaenergyteam.com - stærðir: 10,8 kW – 72 kW. Stöðvarnar eru með eða án AVR (spennujafnara). AVR tryggir örugga keyrslu á viðkvæmum rafbúnaði t.d. mjólkurþjónum, tölvubúnaði, nýlegum rafsuðum o.fl. Hákonarson ehf. Uppl. í s. 892-4163, hak@hak.is - www.hak.is.

Cemtec sænskar skeifur og fjaðrir. Framleitt skv. reglum FEIF. Leitun að betri verðum. Afsláttur ef keypt er í magni. Sendum um land allt. Brimco ehf. Efribraut 6, Mos. S. 894-5111. Ópið frá kl. 13-16.30 - www.brimco.is

Deleks trjákurllarar. Þrjár stærðir í boði. 8 -12 og 15 cm. www.vallarbraut.is S. 841-1200 & 841-7300.

Haughræður galvaníseraðar með eikarlegum. Búvís ehf. Sími 465-1332.

Innflutningur & sala á vinnuvélum til Íslands. Við aðstoðum við flutning & kaup á nýjum/notuðum vinnuvélum & tækjum frá Bretlandi til Íslands. Yfir 20 ára reynsla, örugg og snögg þjónusta. www.ice-export.co.uk - Erum líka á facebook undir: Suður England. Net-símar: Haukur 499-0588, Hafþór 499-0719, sudurengland@gmail.com

Snjómokstur og Söltun GÍH. Vetrarþjónusta allan sólarhringinn. Vöktun í boði fyrir fyrirtæki og húsfélög. Hafið samband í s. 772-8040 og gegnum netfangið mokstur@gih.is

Ford F-250, árg. 1987, V-8 302, sjálf-skiptur, flækjur, margt nýtt, ryðlaus, skoðaður '20, 8 feta pallur. Nýleg 35" nagladekk. Aukafelgur. Verð 950.000 kr. Uppl. í síma 820-5181.

Champion 740A árg. 1994. Ekinn 13.550 vinnustundir. Er í sæmilegu standi, ekki mikið slitinn. Nýleg afturdekk. Er með Trimble gps vélstýringu frá Ísmar. Selst með gps grunnbúnaði/slope. Verð 5,8 millj. kr. +vsk. Uppl. í síma 848-7066, Stefán.

Álbrautir fyrir kerruna. Párið frá 400 kg. í burðargetu og allt að 3.500 kg. Ymsar lengdir. Párið frá kr. 21.500 m.vsk. Sendum um land allt. Brimco ehf. Efribraut 6, Mos. S. 894-5111. Ópið frá kl. 13-16.30 - www.brimco.is

Kjötstandur án kjöts. Hentar einstaklega vel fyrir hangilæri sem elduð læri. Kr. 18.000. Sími 662-6210 - sjá einnig www.facebook.com/SADesign

Norskar skádælur. 5" eða 6" dælurör, 4,3 m eða lengra. Dælugeta, frá 8.000 L/min. Hræristútur sem hægt er að snúa 360° Skurðarblöð á dæluhjól. Þarf op sem er 70 cm x 70 cm. Hákonarson ehf. hak@hak.is, s. 892-4163.

Framleiðum og eigum á lager krókheysisgrindur með eða án gámalása, sterkar og ódýrar. Framleiðum einnig flatpalla á krókgrindur til vélaflutninga og alls konar flutninga. Vagnasmidjan.is - Eldshófa 21, Rvk. S. 894-6000.

Vantar þig hobbýbát eða stærri bát? Útvegum allar gerðir báta / skipa á mjög góðu verði erlendis frá. Áratuga reynsla og þekking. Við svörum öllum beiðnum. Vinsamlega sendu okkur þína fyrirsöfnun: Atlantica@mail.com

Backhoe á hjólaskóflur. Margar stærðir, gröfudýpt allt að 3,6 m. Allar festingar í boði. www.uemme.com. Hákonarson ehf. S. 892-4163. Netfang: hak@hak.is. Vefsíða: www.hak.is

Greinakurlarar. Nýir kraftmiklir kurlarar með 15hp bensínmotor. Taka allt að 100 mm greinar. Blæs vel frá sér. Verð 235.000 kr. m/vsk. Vir og lykkjur ehf. Sími 772-3200 - www.viroglykkjur.is

Traktorsdrifnar brunndælur með mikla hrærigetu. Margar stærðir og útfærslur fyrir bændur og verktaka. Dælugeta allt að 27.300 L / mín. Stuttur afgreiðslutími. Hákonarson ehf. S. 892-4163, hak@hak.is - www.hak.is

Til sölu

New Holland T4.105DC

Árgerð 2017, vinnustundir 350. 107 hestöfl, girkassi 24x24, Álö ámoksturstæki

Verð 6.890.000.- kr. án vsk. 8.543.600.- kr. með vsk.

Fella SM320

Árgerð 2015, vinnslubreidd 3,0m. 6 diska slátturvél.

Verð 890.000.- kr. án vsk. 1.103.600.- kr. með vsk.

McCormick C105 Max

Árgerð 2006, vinnustundir 3,400. 105 hö, girkassi 12x12.

Verð 1.790.000.- kr. án vsk. 2.219.600.- kr. með vsk.

Valtra N123

Árgerð 2014, vinnustundir 2,000. 135 hö, girkassi 36x36.

Verð 7.560.000.- kr. án vsk. 9.374.400.- kr. með vsk.

New Holland TS110A Delta

Árgerð 2007, vinnustundir 5,680. 110 hö, girkassi 16x16.

Verð 3.580.000.- kr. án vsk. 4.439.200.- kr. með vsk.

Dalvegur 6-8 / 201 Kópavogur
Draupnisgata 6 / 603 Akureyri
Sími 535 3500
www.kraftvelar.is • kraftvelar@kraftvelar.is

Snjótönn fyrir lyftara
2,5 m breidd.
Verð: 175.000 kr. + vsk

Snjótönn, 3000 HD
3m, Euro festing
Verð: 315.000 kr. + vsk

Sanddreifarar
3P og EURO festing
1,5m Verð: 450.000 kr. + vsk
2m Verð: 495.000 kr. + vsk
2,3m Verð: 545.000 kr. + vsk
Aukabúnaður: Glussatjakkur

Sanddreifari f/ krókk
SL-290, 1m, 290 lítra, 89 kg
Verð: 168.000 kr + vsk

Flaghefinn 310-70
3m, +/- 32°, 1692 kg
Verð: 625.000 kr + vsk

Snjóskófla með vængjum
Vinnslubr. 3m til 4,54m
Verð: 1.050.000 kr. + vsk

Fjölplogur, SBM festing
VB-3200, 3,2m, 1.155 kg
Verð: 1.470.000 kr. + vsk

VB-3700, 3,7m, 1.205 kg
Verð: 1.590.000 kr. + vsk

Pallettugaffall, EURO festing
Án glussa, Verð: 92.500 kr. + vsk
M/ glussa, Verð: 190.000 kr. + vsk

Aflvélar ehf., Vesturhraun 3,
210 Garðabær, S: 480-0000
www.aflvelar.is - sala@aflvelar.is

Þessi 6 tonna krani af Munck gerð er til sölu, mjög lítið notaður. Er á spori öðrum megin og tekur rafmagn úr braut á veggnum. Lítið mál að breyta bæði rafmagni og burðarbitum. Verð kr. 300.000. Uppl. í síma 863-9019.

Mazda BT – 50, árg. 2007 til sölu. Keyrður um 203.000 km. Verð 500.000 kr. Öll tilboð skoðuð. Uppl. í síma 820-8578.

Til sölu snjóplógur, verð 250.000 kr. Öll tilboð skoðuð. Uppl. í síma 820-8579.

Einn með öllu! Chrysler LHS árg.1995 til sölu, keyrður 131.000 mílur. Billinn er fluttur inn frá USA 2005. Hann er í mjög góðu ástandi, nýskoðaður og lýtlaus. Verð kr. 400.000. Uppl. í síma 892-6976.

Innihærur fyrir haugkjallara. Rafdrifnar (3 fasa) eða glussadrifnar. Vinnudýpt: 130 cm eða meira. Einnig hægt að fá hræurnar glussadrifnar með festingum fyrir gálga á liðléttingum. Hákonarson ehf. Uppl. í s. 892-4163, hak@hak.is / www.hak.is

Chevrolet Captiva árg. 2011, ekinn 148.000 km. 2.2L dísel turbo (eyðsla 10.7) og er nýlega smurður, skoðaður 2019. LUX útgáfa, sjálfskiptur, topplúga, leðursæti með rafmagn í bílstjórasæti, hiti í sætum, 19 tommu heilsársdekk, cruise control, bluetooth, 7 manna og dráttarkúla. Uppl. í síma 866-5956.

Til Sölu Toyota Land Cruiser 100 VX árgerð 2005, ekinn 242.000 km. Vel búinn bíll með topplúgu, orginal bakkmyndavél, bluetooth og GPS. Kælibox á milli sæta. Billinn var heilmálaður í lok árs 2017 og lítur mjög vel út, allt nýlegt í bremsum. Góð heilsársdekk á 20" felgum. Ásett verð 3.750.000 kr. - fer neðar í staðgreiðslu. Fleiri upplýsingar í síma 847-4090.

Vinsælu hringgerðin til að nota úti sem inni. Frábær við tamninguna. Engin verkfæri við uppsetningu. Brimco ehf. Efribraut 6, 270 Mos. Opið kl. 13-16.30. S. 894-5111 - www.brimco.is

Tveggja pósta bílalyfta, 4,0 tn. og rafmagnslæsingar. Tilboð 495.000 kr. m.vsk. Brimco ehf. Efribraut 6, Mos. S. 894-5111. Opið frá kl. 13-16.30 - www.brimco.is

Traktorsdrifnar dælur í mörgum útfærslum og stærðum á lager. Sjálfsgandi dælur í mörgum stærðum fyrir magnðælingu á vatni, skolpi, sjó, olíu. Háprýstar dælur fyrir vökvun og niðurbrot í haughúsum. Slöngubúnaður með hraðkúplingum, flatir barkar á frábæru verði, 2" – 3" – 4". Allur búnaður fyrir vökvun á ræktunarsvæðum. Haugdælur með vacuum búnaði. Aðrir afgjafar: rafmagn, bensín/dísil, glussaknúnar (mjög háprýstar). Við sérhæfum okkur í öllu sem viðkemur dælum fyrir iðnað og heimili. Gerum einnig við allar dælur. Hákonarson ehf. Uppl. í s. 892-4163, hak@hak.is - www.hak.is

Kerrur á einum og tveimur öxlum á lager, með og án bremsa, ýmsar útfærslur, breiddir og lengdir. Gæðakerrur – Góð reynsla. Brimco ehf. Efribraut 6, Mos. S. 894-5111. Opið kl. 13-16.30 - www.brimco.is

Lyftibómur á vinnuvélar. Á liðléttinga, traktora, lyftara o.fl. Sérsmíðaður vandaður búnaður frá Póllandi. Fastar lengdir, lengjanlegar, handvirkir / glussi. Allar festingar fánlegar. Mjög hagstætt verð. Hákonarson ehf. S. 892-4163. hak@hak.is - www.hak.is

Vara- og aukahlutir í flestar gerðir af kerrum. Sendum um land allt. Brimco ehf. Efribraut 6, Mos. S. 894-5111. Opið frá kl. 13-16.30 - www.brimco.is

Til sölu Weckman sturtuvagn 12 tonna, árgerð 2006. Allar upplýsingar í síma 893-0609.

Skóbursti fyrir utan heimilið eða vinnustaðinn. Galv. grind með góðum burstum. Verðið er aðeins kr. 8.500 m.vsk. Sendum um land allt. Brimco ehf. Efribraut 6, Mos. S. 894-5111. Opið frá kl. 13-16.30 - www.brimco.is

Magnaðir gafflar í hirðinguna og önnur störf. Álskaft og plast greiða nær öbrjótanleg. 900 gr. að þyngd. Verð 9.500 kr. m.vsk. Sendum um land allt. Brimco ehf. Efribraut 6, Mos. S. 894-5111. Opið frá kl. 13-16.30.

Háprýstipvottadælur fyrir allan iðnað. Öflugar og vandaðar dælur á frábæru verði frá Comet, www.comet-spa.com. Afgjafar; rafmagn, Honda bensín, Yanmar dísil, aflúrtak á traktor. Heitt og kalt vatn, mikið vatnsflæði og þrýstingur allt að 500 bar. Hákonarson ehf. Uppl. í s. 892-4163, hak@hak.is - www.hak.is

Verið til fyrir 100 ára fullveldisafmæli með lágmynd af Jóni Sigurðssyni. Stærð: 36 x 17. cm. Aðeins 13.888 kr. Uppl. gegnum netfangið snerra@snerra.is

Backhoe fyrir dráttarvélar. Margar stærðir. Gröfudýpt: 1,3 - 4,2 metrar. Margar stærðir af skóflum og öðrum aukabúnaði. Hákonarson ehf. S. 892-4163, hak@hak.is, www.hak.is

Glussadrifnir jarðvegsborar. Á traktora og allt að 60 tonna vinnuvélar. Margar stærðir og gerðir af borum. Margar festingar í boði. Hákonarson ehf. www.hak.is. S. 892-4163. Netfang: hak@hak.is

Bílabúðin H. Jónsson & co. Sérverslun með varahluti í öll amerísk ökutæki. Ford Chevrolet, Dodge Jeep Chrysler. Uppl. í síma 552-2255 - www.bilabudin.is

Lemigo stígvél. Létt, stöðug og slitsterk. Kr. 8.485 með vsk. G. Kvaran í Reykjavík, sími 824-7610. Búvís ehf. Sími 465-1332.

Íslensk framleiðsla, tilvalin í ferðaþjónustu eða sem auka hús í sveitina! Smáhýsi, sem er 21 m² að flatarmáli. Húsið er hannað og smíðað á Íslandi í samræmi við gildandi byggingarreglugerð og allar kröfur sem gerðar eru til íslenskra hýbýla. Húsið er hugsað sem gísteining á borð við hótélherbergi. Verð á húsinu er 5.500.000 kr. +vsk. Ath! Fjölur og Stáss arkitektar taka að sér sérsmíði frístundahúsa. Nánari upplýsingar veitir Sigbjörn í síma 897-7151.

Kjallaradælur fyrir klósett. Öflugur hnifur. Mótórar staðsettir fyrir utan votrymi. Inntak fyrir vask, sturtu, baðkar. Margar stærðir sem henta fyrir íbúðar- og atvinnuhúsnæði. Mjög öflugur og vandaður búnaður. Hákonarson ehf. S. 892-4163, hak@hak.is

Veitingabíll. Mercedes Benz Sprinter, stórt kæliborð, kælipressa, kæli, nýtt rafmagn og 3ja fasa rafmagn, heitt og kalt vatn. Skoðaður '19. Vsk. númer ef vill. Sendi fleiri myndir. Verð 2.390.000 kr. Uppl. í síma 820-5181.

Til sölu Ford Excursion 2002 fullbreyttur á 46. Bíll í topplagi. Billinn hefur verið í toppviðhaldi alla tíð, nákvæm viðhaldsbók fylgir. Allar frekari upplýsingar í síma 892-5665.

Til sölu Scania 124c. Árg. 1998 -ekinn 370.xxx km. Ásett 3,5 milljónir kr. Mikið endurnýjaður síðan í sumar, en þarfnast smá ástar frá laghentum manni eða konu. Nánari uppl. í síma 897-3057 eða siggi@gottverk.is

Til sölu: Mercedes-Bens GLK 220 CDI 4Matic árg. 2014. Ekinn 57.000 km. Er á negldum vetrardekkjum og sumardekk fylgja. Mjög góður bíll í vetrarfærðina, þjónustaður af Öskju. Ásett verð 4.880 þús. kr. Staðsettur í Kópavogi. Upplýsingar gefur Ágúst í síma 664-2105.

Kranzle þýskar háþrýstidælur í úrvali. Búvís. Uppl. í síma 465-1332.

Til sölu Zetor 7341 árg. '99, ekinn aðeins 3.700 tíma. Fullt verð 2 millj. kr. +vsk en þarf að huga að kúplingu. Tilboð óskast. Einnig óskast tjakkur á lítinn sturtuvagn. Uppl. í síma 893-7050.

Taðklær. Breiddir 120 cm, 150 cm og 180 cm. Búvís ehf. Sími 465-1332.

Talia og hlaupaköttur, lyftigeta allt að 1 tonn. Búvís. Sími 465-1332.

Til sölu einstaklega skemmtilegur Lexus GX470i frá USA með frábæra aksturseginnleika. Árg. 2005, ekinn 229.000 km. Bensín V8, slagrymi 470l, 233 hestöfl 233. Gott viðhald. Lækkað verð: 1.750 þús. kr. Uppl. í síma 665-8818.

Keðjutalia og hlaupaköttur. Búvís. Sími 465-1332.

Toyota Land Cruiser 150 GX árg. 2014. Ekinn aðeins 73.000 km. Algjör gullmoli. Uppl. í síma 895-9012.

Benz Atigo 1528, árg. 2005, ekinn 290.000 km. Beinskiptur. Næsta skoðun 2019, Vingliner kassi, 6,5 m á lengd, heilopnun báðum megin. Nýtt gólf í kassa. Litur: Hvítur. Verð kr. 3.650.000 + vsk. Upplýsingar gefur Benni í s. 846-8400 og bennigu@simnet.is

Til sölu Ford F-350 árg. 2000. Ekinn 192.000 km. Tölvukubbur, auka dekkjagangur, nýskoðaður, allt nýtt í bremsum að framan, nýlegir rafgeymar. Miðstöð og loftkæling í kassa. Gott eintak. Bara bein sala. Uppl. í síma 861-9101.

Chevrolet Captiva, árg. 2011 8/2. Ekinn 127.000 km. Bensín/METAN 6 gíra, nýleg kúpling. Ásett verð 1.470.000 kr. Stgr.tilboð óskast. Uppl. í s. 895-6307.

GMC Sierra 3500 árg. 2015. Ekinn aðeins 52.000 km. Einn eigandi. Verð 7,5 milljónir kr. Sjá myndir á IB.is og Netbilar.is. Uppl. í síma 863-3184, Magnús.

Til sölu Toyota Hiace, stuttur, bensín, árg. 2000, ekinn 198.000 km. Sumar- og vetrardekk á felgum. Nýskoðaður. Góður bíll. Verð 360.000 kr. án vsk. Uppl. í síma 822-1717.

Til sölu Arctic Cat Wildcat 1000, árg. 2012. Ekki notaður nema 2.950 km. Verð 1.750.000 kr. Staðgreitt 1.480.000 kr. Uppl. í síma 848-4505.

Deleks bakkó. Fyrir 45-90 hp. Tilboðsverð 620.000 kr. +vsk. www.vallarbraut.is - S. 841-1200 & 841-7300.

LED ljós í allar landbúnaðarbyggingar og iðnaðarhúsnæði. Uppl. í síma 844-9484.

Til sölu Toyota Land Cruiser 80 VX árg. '94. Ekinn 293.000 km, leður, 44" breyttur, vhf, loftdæla, úrhleypibúnaður o.fl. Verð 2.990.000 kr. Uppl. í síma 848-4505.

Til sölu er búnaður til framleiðslu á steinsteypu. Hentar vel fyrir minni byggðarlög. Steypubíll og ein laus tunna á krókheysi. Uppl. í síma 892-5855.

MB Sprinter nýskráður 5/2013. Dráttarbeisli. Flottur bíll, ekinn aðeins um 45.000 km. Verð kr. 2,8 millj. kr. án vsk. Brimco ehf. Efribraut 6, Mos. S. 894-5111. Opð kl. 13-16.30 - www.brimco.is

Greinakurlari með vökvastýringu, öflugt og meðfærilegt tæki. Hagsláttuvélar og margt fleira sniðugt á www.hardskafi.is - sími 896-5486.

Mjög góður Mercedes Benz Atego 1224, ekinn 280 þús. km, árg. 2001 - Fastur pallur. L: 6,0 m. B: 2,48 m. Verðhugmynd kr. 1.000.000 +vsk. Staðsettur í Þorlákshöfn. Sjón er sögu ríkari. Uppl. síma 690-1354 / 695-3200.

Til sölu góður 6 skúffu Zanussi ofn fyrir fagmenn og sælkera. Er á höfuðborgarsvæðinu. Uppl. í síma 820-9919.

Fiat Ducato, árg. '06 7/2, ekinn 102.000 km. Beinskiptur, dísel. Ásett verð 3.590.000 kr. Stgr.tilboð óskast. Uppl. í s. 895-6307.

Til sölu tveggja hellna Zanussi eldavél. Kraftmikill gripur. Uppl. í síma 820-9919.

Jaguar XJR 1998 árg. 2005, 370hp V8. Ekinn aðeins 72.000 km. Mjög heill bíll, vel með farinn og allt virkar vel. Sami eigandi í 10 ár. Aðeins notaður á sumrin. Geymdur inni á veturna. Fluttur inn frá Kaliforníu. Flott eintak fyrir sanna bílaáhugamenn. Bíllinn er staðsettur á Akureyri. Uppl. í síma 895-6029 og í netfangið boss@centro.is, Úlfar.

Stálvinuborð á hjólum fyrir kokkinn eða kjötverkandann. Borðplata með plastfilmu og traust hilla undir. Er á höfuðborgarsvæðinu. Uppl. í síma 820-9919.

Álbátur skr. 7 manna árg. '03 25/7. Er skráður skemmtibátur, undir 6 m. Er með jetdrifi. Ganghr. 40 mílur. Vélin er bensínvél. Kerran er galvaníseruð á 4 hjólum. Ásett verð 4.760.000 kr. Stgr.tilboð óskast. Uppl. í s. 820-5698.

Ford Transit 410L árg. '05 6/2. Ekinn 389.000 km. 138 he. Skr. 17 m. Afturhjóladrif. Dísel, beinskiptur. Ásett verð 1.290.000 kr. Stgr.verð óskast. Uppl. í s. 895-6408.

Eigum nokkrar stærðir af haugsugum og keðjudreifurum á lager. Getum einnig útvegað allar stærðir með skömmum fyrirvara. www.vallarbraut.is - S. 841-1200 & 841-7300.

Fiat Ducato árg. 1990 árg. sk. 2020. Einn með öllu. Óska eftir tilboði. Uppl. á proben.heidai@gmail.com og í síma 777-4296.

Fjölplógur PUV1600 Breidd 1,4m, með 3P festingu Verð: 436.000 kr. + vsk

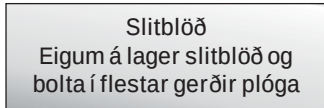
Fjölplógur PUV3300 Breidd 3,3m, án festinga Verð: 735.000 kr. + vsk

Fjölplógur PUV „M“ Diagonal Án festinga, 2,6m Verð: 795.000 kr. + vsk 2,8m Verð: 810.000 kr. + vsk 3,0m Verð: 890.000 kr. + vsk 3,3m Verð: 950.000 kr. + vsk

Fjölplógur PUV „HD“ án festinga 3,6m Verð: 1.130.000 kr. + vsk 4,0m Verð: 1.190.000 kr. + vsk

Slitblöð Eigum á lager slitblöð og bolta í flestar gerðir plóga

Salt- og sanddreifari HZS-10, 1 m3, glussadrifin, með klumpabrátt og tjakk Verð: 1.370.000 kr. + vsk

Salt- og sanddreifari EPT15, 1,5 m3, rafstýrður, 12V Verð: 1.250.000 kr. + vsk

Snjóblásari OW1,5 - 2,1 - 2,4m Verð frá: 850.000 kr. + vsk

Aflvélar ehf., Vesturhrauni 3, 210 Garðabær, sími: 480-0000 aflvelar.is - sala@aflvelar.is

JCB 8025

Árg. 2012, 1.980 vst.
2 skóflur, þar af ein tiltskófla.
Verð: 2.500.000 kr. + vsk.

Yanmar SV18 smágröfur

1,95 tonn. Til á lager.

Liebherr A916 hjólagrafa

Árg. 2014. 5.300 vst.
Engcon rótortilt, 3 skóflur,
Trimble gröfukerfi og fl.

Liebherr R934 beltagrafa

Árg. 2007. 33,5 tonn. 9.900 vst.
Topa 3000 fleygur, tvær
skóflur og ripper fylgja.
Nýjar keðjur og spyrnur.

Liebherr 13HM, sjálfreisandi byggingakrani

Árg. 2014. 22 m bóma.
500 kg í 22 m. 1,5 tonn max.
Verð: 8.900.000 kr. + vsk.

Eichinger steypusiló og brettaflar í miklu úrvali.**Tsurumi dælur í miklu úrvali.****Weber jarðvegsþjöppur og hopparar til á lager.****Thwaites Powerswivel**

Burðargeta 1 tonn.
Með snúningspalli. Til á lager.

Kaeser M114 loftpressa

Árg. 2016. 522 vst. 10 bör
með 9,7 m³/min afköst. Alko
dráttarvagn á 1 öxli og með
hæðarstillanlegu dráttarbeisli.
Uppl. í síma 660 6050.
Verð: 4.000.000 kr. + vsk.

Uppl. í síma 660-6051

MERKÚR
www.merkur.is

Mercedes Benz SSC (Replica)
1979(1929). Til sölu einn
mjög einstakur bíll. Uppl. í
síma 777-4296 og netfang:
proben.heidal@gmail.com

Er að kanna áhuga á þessum truck.
MAN 8-136 4X4. Hann er mjög
hár, árg. '85. Búið að lengja hann
talsvert. Það getur fylgt kassi með.
Uppl. í síma 777-4296 og í netfangið:
proben.heidal@gmail.com

Skúffa til sölu af Isuzu D-Max, árg.
2010, í góðu standi. Verð 25 þúsund
kr. Uppl. í síma 894-1232 og í
netfangið oheidar@simnet.is.

Glussaknúnar vatnsdælur fyrir
tankbíla og vinnuvélar. Sjálfsgandi
dælur í mörgum stærðum sem dæla
allt að 120 tonnum á klst. Einnig
dælur með miklum þrýstingi, allt
að 10 bar. Hákonarson ehf. S. 892-
4163, hak@hak.is - www.hak.is

Glussaknúnar vatnsdælur fyrir
tankbíla og vinnuvélar. Sjálfsgandi
dælur í mörgum stærðum sem dæla
allt að 120 tonnum á klst. Einnig
dælur með miklum þrýstingi, allt
að 10 bar. Hákonarson ehf. S. 892-
4163, hak@hak.is - www.hak.is

Taðgreip, Breiddir: 1,2-2,5 m.
Mjög vandaður og sterkur búnaður,
framleiddur í Póllandi. Allar festingar
í boði, festingar og slöngur fylgja.
Eigum greipar á lager. Hákonarson
ehf. S. 892-4163, hak@hak.is -
www.hak.is

Til sölu McCormick CX 105, árg. '05.
Notaður 3.110 tíma. Verð 2,5 milljónir
kr. án vsk. Uppl. í síma 896-1477.

Krani til sölu. Fassi F 270 árg.
1999. 6 vökvaútskot, spil og
þráðlaus fjarstýring. Komið slit í
snúningsfóðringar. Verð 600.000
kr. Uppl. í síma 854-4548 og/eða
892-0367.

Til sölu

Sérsmíðaðir gluggar frá Færejum.
10 ára ábyrgð. Tré og álklæddir
trégluggar. PVC gluggar og útidyr.
Jóhann Helgi & Co. Netfang:
jh@Johannhelgi.is - s. 820-8096.

Plast í fjárhúsgólf og stíur. Bása- og
drennottur, útileiktæki, gúmmihellur
og gervigras. Heildarlausnir á
leiksvæðum. Jóhann Helgi & Co.
Netfang: jh@Johannhelgi.is - s.
820-8096.

Til sölu 80 ærgildi. Tilboð í allt
greiðslumarkíð eða hluta þess
óskast send á koe@rml.is fyrir 26.
nóvember. Áskilinn er réttur til að
taka hvaða tilboði sem er eða hafna
öllum.

Hyundai Santa-Fe árg. 2003. 6 cyl.
sjálfskiptur. Skoðaður '19. Ekinn
190.000 km. Verð 140.000 kr. Uppl.
í síma 864-0695.

Hey til sölu. Rúlla frá í sumar kr.
6.000 stk. Rúlla frá í fyrra kr. 4.000
stk. Verð á staðnum. 45 km frá
Reykjavík. Uppl. í s. 893-4002.

200 l rafmagns hitavatnaskútur. Einnig
3ja þrepa rafmagns hitatúpa. Hvort
tveggja var keypt hjá Rafhitun árið
2011. Uppl. í síma 824-3040.

Kjötsög Hobart. Til sölu alvöru
amerísk ryðfri kjötsög, lítið notuð
og vel með farin. Verð 550.000 kr.
Uppl. í síma 892-2727.

Mitsubishi pickup með pallhúsi,
L200, ekinn 201.000 km. Árg. 2004,
tvílitur, dökkblár og grár. Uppl. í síma
864-9094 eða 452-4494, Magnús.

Til sölu Mazda 626, árg. 1980.
Ekinn um 90.000 km. Hefur verið
á Norðurlandi alla tíð. Skoðaður, á
númerum. Verð 300.000 kr. S. 847-
9815, Sævar Páll.

Tilboð óskast í MMC Pajero árg.
'97 varahlutabíll. Vél, sjálfskipting,
grind heilleg að sjá og fleira nýtilegt.
Einnig til sölu ónotaður krómhringur
á varadekkshlíf. Uppl. í síma 895-
1367 eða gegnum netfangið
olipals67@gmail.com

Til sölu eru 110 ærgildi í sauðfé frá
1. janúar 2019. Áskilinn er réttur
til að taka hvaða tilboði sem er
eða hafna öllum. Tilboð sendist á
netfangið msj@rml.is í síðasta lagi
23. nóvember 2018.

Marmaraflísar á vegg til sölu, stærð
15 x 30 cm. Tilboð óskast. Uppl. í
síma 693-5191.

HITA KÚTAR
Amerísk gæða framleiðsla

30-450 lítrar

**Umboðs-
menn um
land allt**

RAFVÖRUR

DALVEGI 16c · 201 KÓPAVOGI
SÍMI 568 6411 · RAFVORUR@RAFVORUR.IS

microlift
material handling e-solution

**RAFMAGNS
BRETTATJAKKUR,
KRAFTMIKILL,
LÉTTUR OG LIPUR**

Lithium Rafhlaða
Aðeins 3 kg
2 ára ábyrgð

FREEZER

✓ Microlift Freezer er sérútbúinn fyrir
notkun í köldu og röku umhverfi,
eins og t.d. í frysti- og kæligeymslum.

✓ Freezer hefur auk þess alla sömu kosti
og Microlift Hybrid.

ETNA ehf. Til sýnis hjá Pmt Krókhálsi 1
Fyrirspurnir í síma 698 1539 og netfang siggi@pmt.is

**Smáauglýsinga-
síminn er:**

563 0300

**Eldri blöð má
finna hér á PDF:**

Bændablaðið

**Þjóðhátíðar-
og ævintýraferð
til Noregs
16. – 20. maí 2019**

Flogið í beinu flugi til Bergen með Icelandair, gisti í
4 nætur í Bergen. Ferðin er stútfull af áhugaverðri
dagskrá og hér má sjá brot af því sem þátttakendur
munu upplifa:

- Heimsækjum bændur sem selja beint frá býli og fáum þjóðlegar veitingar
- Fáum leiðsögn um safn og heimili tónskáldsins Edvard Grieg, Trolldhaugen
- Fögnum þjóðhátíðardegi Norðmanna, 17. maí, með innfæddum. Einstök upplifun að vera í Noregi á þjóðhátíðardegi heimamanna
- Föllum í siglingu og hátíðarkvöldverð á hinum margrómaða Cornelius-veitingastað
- Tökum lest um fallegustu lestarleið í heimi með Flåmsbana.
- Siglum inn Nærøfjorden í Sognafrði sem er á heimsminjaskrá UNESCO

Verð á mann í tvíbýli: 151.630,-
Verð á mann í einbýli: 174.030,-
(Allt innifalið fyrir utan hádegisverðir og einn kvöldverður ásamt drykkjum)

Fararstjóri: Erla Hjördis Gunnarsdóttir, epla- og eggjabóndi í Harðangursfirði í Noregi og blaðamaður Bændablaðsins. Skráning á erlagunn@gmail.com fyrir 15. janúar 2019.

Fyrir frekari upplýsingar og ferðadagskrá er hægt að senda tölvupóst á erlagunn@gmail.com eða í sínum 563-0320 og 0047 923 16 250.

Til sölu Plymouth, árg. 1951, til uppgerðar. Uppl. í síma 822-8063, Gunnar.

Til sölu bífvél í Ford Transit ca 2000 módel. Uppl. í s. 893-1058.

Tvær Belarus dráttarvél, árg. '90, 90 hestöfl, önnur með ámoksturstækjum. Vicon rúlluvél m. netbúnaði en mjóum sóp. Mercedes Benz 300 dísel, ss. árg. '90. Musso bensín, árg. '98, ss. Dodge Dakota. Volvo S40, árg. '00, ss. PZ 135 sláttuvél. Vicon Sprintmaster múgavél og fjölfætla í mismunandi ástandi. Scania 142 H 6x2, árg. '82. Scania 113 m. palli og krana. Uppl. í síma 894-7337.

Óska eftir

Vil kaupa silfur/gull sett fyrir íslenskan upphlut. Vel með farið. Uppl. í síma 862-2213. Geymið auglýsinguna. Uppl. í síma 862-2213.

Smágrafa og kerra. Óska eftir notaðri eins til tveggja tonna smágröfu. Vantar einnig kerru, helst sturtukerru með burðargetu 1–2 t. Uppl í s. 865-8835.

Gefins

Vegna flutnings eru 2 BC hundar sem vantar framtíðarheimili, helst í sveit. Þeir eru 3 ára, hundur og tik. Bæði ófrjó. Uppl. í s. 660-9618.

Border Collie-tík fædd í mars fæst gefins á gott sveitaheimili. Uppl. síma 893-7904.

Veiði

Óska eftir að komast í andaveiði á Suðurlandi. Skipti á sjófrystum þorski eða ýsu. Uppl. í síma 694-6800, Þórarinn.

Óskum eftir u.þ.b 5 hekturum til uppgræðslu eða akur til leigu, með gæsaveiði í huga. Á Suður- eða Norðurlandi. Uppl. í síma 692-0567, Karl.

Þjónusta

Tek að mér viðgerðir á flestum tegundum sjálfskiptinga. Hafið samband í síma 663-9589 til að fá uppl. og tilboð. HP transmission Akureyri, netfang: einar.g9@gmail.com, Einar G.

Byssuviðgerðir. Tek að mér almennt viðhald á byssum. Þjónusta sem kemur sér vel fyrir byssueigendur á Norðurlandi. Hafið samband í síma 899-9851. Högni Harðarson, byssusmiður.

Umfangsmiklar framkvæmdir hjá Bústólpa á Akureyri: Hagræðing og afhendingaröryggi eykst með tilkomu nýrra hráefnis- og fóðursílóa

„Þetta eru umfangsmestu framkvæmdir sem Bústólpi hefur ráðist í frá því verksmiðjan sjálf var byggð á sínum tíma,“ segir Hólmgeir Karlsson, framkvæmdastjóri Bústólpa, en við verksmiðjuna á Oddeyrartanga á Akureyri hafa nú risið 8 ný hráefnissíló, sem rúma alls 2.700 tonn af korni til fóðurframleiðslu og einnig 10 síló fyrir fullunnið fóður.

Bústólpi framleiðir fóður fyrir landbúnað en er að auki sölu- og þjónustuaðili fyrir DeLaval fjósbúnað hér á landi. Þá selur félagið áburð til bænda og veitir ráðgjafarþjónustu eins og fódurráðgjöf og heysýnatöku í samstarfi við RML og veitir ráðgjöf um skipulag nýrra fjósa og eða breytinga á fjósum.

Skilar sér í lægri flutningskostnaði

„Við náum fram mikilli hagræðingu með tilkomu nýju sílóanna auk þess sem afhendingaröryggi gagnvart okkar viðskiptavinum eykst. Við getum nú tekið við heilum skipsförmunum af korni en áður höfðum við einungs tök á að taka við hluta af farminum með tilheyrandi aukakostnaði. Þetta er vissulega heilmikil fjárfesting en skilar sér með tímanum í lægri flutningskostnaði. Þegar fram í sækir skila framkvæmdirnar sér einnig í lægra fóðurverði til okkar viðskiptavina fyrir utan betra afhendingaröryggi,“ segir Hólmgeir.

Hráefnissílóin eru frá danska fyrirtækinu Cimbria og voru framleidd hjá dótturfélagi þess á Spáni en allur annar búnaður kemur frá verksmiðju þeirra í Danmörku. Kornsílóin eru 19 metrar að hæð og setja því svip sinn á umhverfið á Oddeyrartanga.

Hólmgeir segir kjarnastarfsemi Bústólpa snúast um framleiðslu og sölu á kjarnfóðri, en gegnum árin hafi starfsemi í kringum þjónustu á öðrum sviðum aukist verulega. Þar megi nefna þjónustu vegna DeLaval fjósbúnaðar, áburðarsölu, heysýnatöku og fódurráðgjöf auk þess sem félagið rekur verslun með rekstrarvörum fyrir landbúnaðinn í húsakynnum sínum. Allt falli þetta vel að kjarnastarfseminni og ánægjulegt sé einnig að veita bændum meiri og betri þjónustu með fjölbreyttari starfsemi.

Í takt við aukna starfsemi hefur starfsfólki hjá Bústólpa fjölgað, þeir eru alls 23 talsins um þessar mundir. Það eru tvöfalt fleiri starfsmenn en voru hjá félaginu fyrir áratug.

Við verksmiðju Bústólpa á Oddeyri á Akureyri hafa nú risið 8 ný hráefnissíló, sem rúma alls 2.700 tonn af korni til fóðurframleiðslu og einnig 10 síló fyrir fullunnið fóður.

Framleiðsla og sala á fóðri hefur vaxið

„Framleiðsla og sala á fóðri hefur vaxið umtalsvert hjá okkur á síðustu árum, en meiri sveiflur eru í sölu á mjaltabúnaði milli ára,“ segir Hólmgeir. Kúabændur hafa verið í miklum framkvæmdum undanfarið og því mikið að gera tengt DeLaval deild Bústólpa. Horfurnar eru áfram góðar að hans sögn. „Þó við gerum ráð fyrir samdrætti nú í kjarnfóðursölu þar

sem bændur eru að bregðast við fullmikilli mjólkurframleiðslu. Allt ræðst þetta þó af starfsumhverfi landbúnaðarins í heild, en vonandi fær landbúnaðurinn þá athygli og virðingu sem honum ber þannig að rekstraröryggi bænda verði tryggt til frambúðar, enda gríðarlega mikilvægt fyrir okkur sem þjóð að standa vörð um framleiðslu á okkar hreinu og hollu matvælum. Án þeirra eru orð eins og matvælaöryggi og fæðuöryggi ekkert að fá pláss í íslensku orðabókinni. /MÞÞ

12.500 kr Hver galli

Kuldagallar á tilboði

- Hydrowear kuldagalli blár
- Loðfóðraður en vatnfóðraður í ermum og skálum
- Efnið í gallanum er vatnsfráhrindandi
- Rennilás að framan og á skálum og með vindlistum yfir lásan.
- Stærðir 5 – 3XL
- Jobman vetrargalli svartur
- Léttur vatnfóðraður galli.
- Pólýester með PU-húð að innan sem ver gegn vindi og vatni.
- Rennilásar á skálum upp að mjóðm auðveldar að fara úr og í.
- Endurskin á skálum og vasar fyrir hnjúpuða að innanverðu.
- Stærðir: S-3XL
- Wenaas kuldagalli gulur/svartur
- Léttur og þægilegur
- Vatnfóðraður með rennilás og vindlistum að framan og rennilás sem nær upp upp að mjóðm.
- Hettan er fest með smellum á gallann.
- Stærðir: M – 2XL

KH Vinnufót • Nethyl 2a • 110 Reykjavík • Sími: 577 1000 • info@khvinnufot.is • www.khvinnufot.is

STARTARAR OG ALTERNATORAR fyrir allar gerðir bíla, báta og vinnuvéla

Glerárgata 34b v/ Hvannavelli • 600 Akureyri
Sími: 461 1092 • E-mail: asco@asco.is

ÁSCO

microlift material handling e-solution

RAFMAGNS BRETTATJAKKUR, KRAFTMIKILL, LÉTTUR OG LIPUR

ETNA ehf. Til sýnis hjá Pmt Krókhálsi 1
Fyrirspurnir í síma 698 1539 og netfang siggi@pmt.is

SUEVIA Vantsdallur SU10001250

Verð kr. 7.648

Útsölustaðir: Landstólpi - Egilsstöðum Vélavél - Varmahlíð

LANDSTÓLPÍ 480 5600

Skref mín eru örugg á vegum þínum, mér skrikar ekki fótur. Ég hrópa til þín því að þú svarar mér, Guð,...

Sálm. 17.5-6

biblian.is

ELDVARNIR BORGA SIG

Yfirvöld setja ákveðnar reglur um brunavarnir og slökkvibúnað í byggingum.

Til dæmis eru kröfur um reykskynjara og slökkvibúnað í íbúðarhúsnæði.

Hvað getur þú gert sem bóndi til þess að lágmarka áhættu af sökum elds á þínu býli?

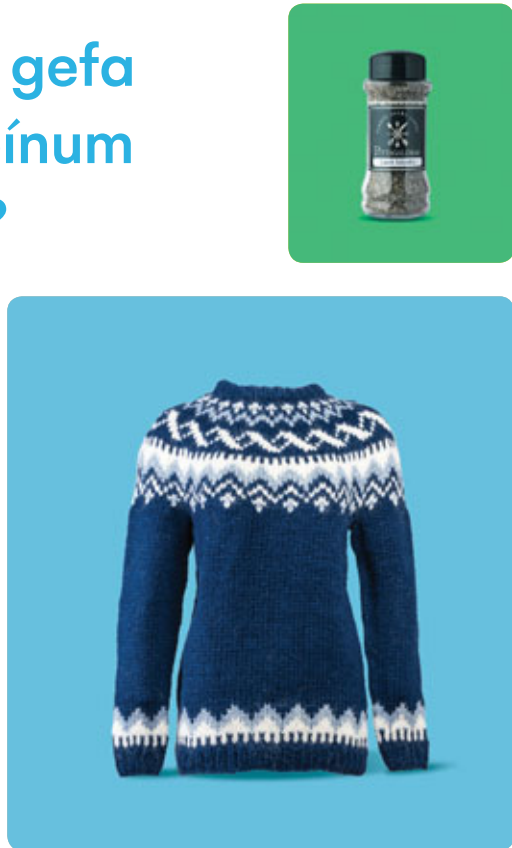
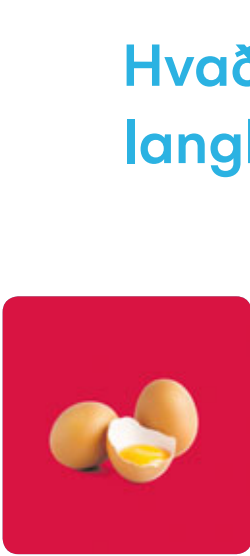
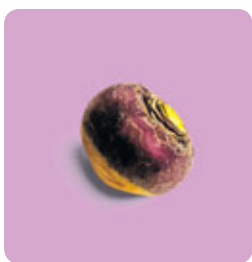
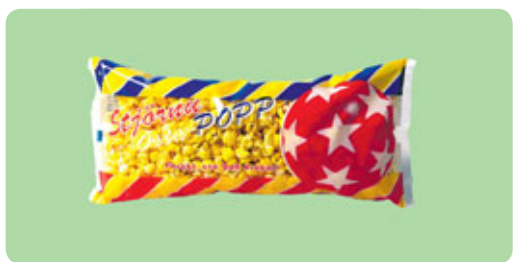
Kynntu þér leiðbeiningaefni um öryggi og vinnuvernd í landbúnaði á bondi.is

Búum vel ÖRYGGI • HEILSA • UMHVÆRRI

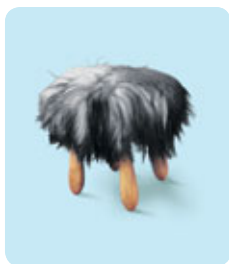
ER ÞITT BÚ ÖRUGGUR OG GÓÐUR VINNUSTADUR?

Varahlutir og viðgerðarþjónusta fyrir JCB traktorsgröfur

Vélavit Sala - Þjónusta S: 5272600 - www.velavit.is

Hvað finnst þér
að allir útlendingar verði
að smakka?

ÍSLENSKT
gjörir svo vel

Hvaða íslensku vöru mælir þú með?

Taktu þátt í vali á þeim vörum sem gestir mega ekki láta framhjá sér fara. Farðu inn á gjoridsvovel.is og búðu til lista af þeim vörum sem þú myndir mæla með. Allir sem deila lista geta unnið veglega vinninga af gnægtarborði íslenskrar hönnunar og iðnaðar.